

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
2019-YL-088

LEBEDOS ANTİK KENTİ
ÜRKMEZ-MERSİNALANI KURTARMA
KAZISINDAN ELE GEÇEN SERAMİKLER

HAZIRLAYAN
Duygu BALABAN UĞUR

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Aynur CİVELEK

AYDIN – 2019

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Arkeoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Duygu BALABAN UĞUR tarafından hazırlanan “Lebedos Antik Kenti Ürkmez-Mersinalanı Kurtarma Kazısından Ele Geçen Seramikler” başlıklı tez,/...../2019 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Kurumu	İmzası
Başkan:		
Üye :		
Üye :		

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu Yüksek Lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun tarihsayılı kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Ahmet Can BAKKALCI

Enstitü Müdür V.

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

10/07/2019

Duygu BALABAN UĞUR

ÖZET

LEBEDOS ANTİK KENTİ ÜRKMEZ-MERSİNALANI KURTARMA KAZISINDAN ELE GEÇEN SERAMİKLER

Duygu BALABAN UĞUR

Yüksek Lisans Tezi, Arkeoloji Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Aynur CİVELEK

2019, XIII+237 sayfa

2016 yılında, İzmir Müze Müdürlüğü tarafından İzmir ili, Seferihisar ilçesi Ürkmez köyü yakınlarında I. derece sit alanı olan Lebedos antik kentinin, kuzey kesiminde bulunan Ürkmez Mersinalanı Mahalesi, III. derece sit alanında kazısı çalışması gerçekleştirilmiştir. 2016 yılında, Ürkmez Mersinalanı Mahallesi, 25-31 pafta, 226 ada içerisindeki 3 No'lu parselde başlayan sondaj çalışması, 2017 yılında genişletilerek, 4 No'lu parsel sondaj ve kurtarma kazısı şeklinde devam etmiş ve kısa sürede sonlandırılmıştır. Lebedos, Batı Anadolu'da hakkında çok fazla çalışmanın olmadığı önemli kentlerden biridir. Ürkmez Mersinalanı'nda ele geçen malzemeler, Lebedos yerleşiminin bilinmeyenlerini sunması açısından önem taşımaktadır.

Çalışmamızın giriş bölümünde, Lebedos sınırları içerisinde yer alan Ürkmez Mersinalanı kazısının ne zaman ve kimler tarafından gerçekleştirildiği, İonia Bölgesi tarihi hakkında genel bilgi ve Ürkmez Mersinalanı seramikleri hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde, daha önce kazısı yapılmamış ve hakkında az bilgi bulunan Lebedos antik kenti, kentin araştırma tarihi, siyasi tarihi, coğrafyası, sikkeleri ve yazıtlarıyla birlikte Lebedos yerleşimi incelenmiştir. İkinci bölümde, Lebedos ve Ürkmez Mersinalanı'nın araştırma tarihçesi ve araştırmalar sonucunda ulaşılan veriler ele alınmıştır. Üçüncü bölümde, Ürkmez Mersinalanı'nda yapılan kurtarma kazısı ve açığa çıkartılan mekânlar hakkında bilgi verildikten sonra, dördüncü bölümde, tezimizin başlıca konusunu oluşturan seramikler tipolojik ve kronolojik olarak ayrıntılı biçimde incelenmiştir.

Çalışmamızda Ürkmez Mersinalanı mekân yapılarının değerlendirilmesinde, daha önce yayınlanmamış kazı raporları kullanıldığı kadar, sistemli bir kaynakça araştırılması yapılmıştır. Seramik eserlerin el ve dijital çizimleri, kataloglanması, buluntuların tanımlanması, kil ve hamur katkı maddelerinin incelenmesi ve kronolojisinin oluşturulması

tarafimca yapılmıştır. Seramikler form özelliklerine göre gruplandırılarak, stil özelliklerine göre benzerleriyle karşılaştırılmıştır. Son olarak konuya ilişkin harita, fotoğraf, seramik çizimleri metnin içinde yer almaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Anadolu, Arkeoloji, Ionia, Lebedos, Seramik.

ABSTRACT

CERAMIC FINDS FROM THE SALVAGE EXCAVATIONS AT ÜRKMEZ-MERSİNALANI, ANCIENT CITY OF LEBEDOS

Duygu BALABAN UĞUR

Master's Thesis, Department of Archaeology

Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Aynur Civelek

2019, XIII+237 pages

In 2016 the Museum Directorate of Izmir carried out salvage excavations at the quarter of Ürkmez-Mersinalanı, a 3rd category archaeological protected area, within the borders of the ancient city of Lebedos, a 1st category archaeological protected area, near the village of Ürkmez in Seferihisar District of Izmir Province. The sounding conducted in 2016 began in the quarter of Ürkmez-Mersinalanı, section 25-31, insula 226, and parcel 3. In 2017, the area was expanded to include parcel 4, where a sounding and salvage excavation were carried out and were shortly terminated. Lebedos is one of the important centres of Western Anatolia whose material is not much known.

The introduction of our study provides information about the excavations at Ürkmez-Mersinalanı within the borders of Lebedos, general information about the history of Ionia and the ceramic forms found at Ürkmez-Mersinalanı. The first chapter gives detailed information regarding the history of Lebedos, a city which is not much known since it has not been previously excavated, taking account of the research history, political history and geography of the ancient city, as well as its coins and inscriptions. The second chapter deals with the history of research in Lebedos and Ürkmez-Mersinalanı and provides the resulting data. The third chapter gives information about the salvage excavations at Ürkmez-Mersinalanı and the unearthed spaces. The fourth and last chapter gives a detailed assessment of the forms and chronologies of the ceramic finds, which constitute the main subject of the thesis.

The evaluation of the spaces unearthed at Ürkmez-Mersinalanı was made based on previously unpublished excavation reports and a detailed literary research considering the ceramic finds. The hand and digital drawings of the ceramics, their organisation under a catalogue, the definition of the finds, the studies of clay and inclusions and their

chronological evaluation have been thoroughly made by myself. The study of the ceramic finds includes descriptions of shape and characteristics of the period and dating of the material based on stylistic traits and similar known examples. Lastly, maps, photographs, ceramic drawings and photographs related to the study are provided.

KEYWORDS: Anatolia, Archeology, Ionia, Lebedos, Pottery.

ÖNSÖZ

2016 ve 2017 yılları arasında İzmir Müze Müdürlüğü uzmanlarınca, on iki Ion kentinden biri olan Lebedos yerleşimi sınırları içinde yer alan Ürkmez-Mersinaları Mahallesi, III Derece Sit alanı içerisinde, 25-31 pafta, 226 Ada 3 No'lu parsel sondaj ve 4 No'lu parsel sondaj ve kurtarma kazısı gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucu, oda şeklinde mimari yapılar açığa çıkartıldığı gibi, yoğun olarak çeşitli dönemlere ait seramikler ele geçmiş ve bu seramikler tezimizin konusunu oluşturmuştur. Çalışmamızda, Lebedos antik kenti Ürkmez-Mersinaları seramiklerini tipolojik ve kronolojik olarak değerlendirmek, Anadolu arkeolojisi içindeki yerini ve önemini saptamak amaçlanmıştır.

Tez çalışmam süresince, her zaman bilgi ve deneyimini benimle paylaşan, bana yol gösteren değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Aynur Civelek'e sonsuz şükranlarımı sunarım. Lebedos antik kenti Ürkmez-Mersinaları kurtarma kazısı'nda ele geçen yayınlanmamış orijinal buluntuları çalışmama olanak sağlayan T.C. İzmir Müzesi Müdürlüğü'ne ve arkeolog Elvan Tural, arkeolog Nejla Okan ve arkeolog Esra Çakıroğlu'na; Lebedos sikkeleri hakkında yardımlarını esirgemeyen hocam uzman arkeolog Mehmet Önder'e, tez çalışmam sırasında yayınlara ulaşmamı sağlayan uzman arkeolog Evren Acar'a, Doç. Dr. Lale Doğer'e, Doç. Dr. Yasemin Polat'a, Prof. Dr. Recep Meriç'e, Prof. Dr. Numan Tuna'ya teşekkür ederim Aynı zamanda Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Gürbüz'er'e, Doç. Dr. Yusuf Sezgin, Doç. Dr. M. Nezh Aytaçlar'a ve her zaman manevi desteğini benden esirgemeyen arkadaşım uzman arkeolog Arzu Özver ve uzman arkeolog Ayşe Çelebi'ye teşekkür ederim

Son olarak tüm eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi her daim yanımda olan, beni destekleyen sevgili aileme ve meslektaşım olan sevgili eşim uzman arkeolog M. Kaan Uğur'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Duygu BALABAN UĞUR

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM	4
1. LEBEDOS ANTİK KENTİ TARİHİ VE COĞRAFYASI	4
2. BÖLÜM	11
2. ARAŞTIRMA TARİHÇESİ.....	11
3. BÖLÜM	16
3. İZMİR MÜZESİ ÜRKMEZ-MERSİNALANI KURTARMA KAZISI	16
3.1. “1 No’lu Mekan” (2 No’lu Açma).....	19
3.2. “2 No’lu Mekan” (3 No’lu Açma).....	20
3.3. “3 No’lu Mekan” (3, 4, 7, 8 No’lu Açma).....	21
3.4. “4 No’lu Mekan” (4, 8 No’lu Açma).....	22
3.5. “5 No’lu Mekan” (8, 12 No’lu Açma).....	23
3.6. “6 No’lu Mekan” (7, 8, 11, 12 No’lu Açma).....	24
3.7. “7 No’lu Mekan” (2, 6, 10 No’lu Açma).....	24
3.8. “8 No’lu Mekan” (Avlu?) (1, 5, 9 No’lu Açma)	26
4. BÖLÜM	29
4. İZMİR MÜZESİ ÜRKMEZ-MERSİNALANI KURTARMA KAZISI SERAMİKLERİ.....	29
4.1. Kotyleler	31
4.1.1. Katalog.....	33

4.2. Kandiller	38
4.2.1. Katalog	47
4.3. Siyah Firnisli Seramikler (İÖ 6-2. yüzyıl)	58
4.3.1. Katalog	77
4.4. Amphoralar	119
4.4.1. Klazomenai Tipi Amphoralar	120
4.4.1.1. Katalog	123
4.4.2. Samos Tipi Amphoralar	131
4.4.2.1. Katalog	133
4.4.3. Miletos Tipi Amphoralar	135
4.4.3.1. Katalog	137
4.4.4. Zeest Samos Tipi Amphoralar	142
4.4.4.1. Katalog	146
4.4.5. Thasos (Mende?) Tipi Amphoralar	157
4.4.5.1. Katalog	159
4.4.6. Khios Tipi Amphoralar	161
4.4.6.1. Katalog	163
4.4.7. Güney Ege Mantar Ağızlı Amphoralar	165
4.4.7.1. Katalog	169
4.5. Megara Kaseleri	178
4.5.1. Katalog	185
4.6. Unguentaria	192
4.6.1. Katalog	195
4.7. Gri Seramikler	198
4.7.1. Katalog	205
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	215
6. KAYNAKLAR	222
ÖZGEÇMİŞ	237

KISALTMALAR DİZİNİ

A.g.e.	: Adı geçen eser.
A.R.	: Ağız Çapı.
AJA	: American Journal of Archaeology.
AM	: Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Athenische.
AraST	: Araştırma Sonuçları Toplantısı.
ArchCI	: Archaeologia Classical.
AvP	: Altertümer von Pergamon.
BCH	: Bulletin de Correspondance Hellénique.
BiblArch	: The Biblical Archaeologist.
Bkz.	: Bakınız.
BSA	: Annual of the British School at Athens.
cm	: Santimetre.
CollAnt	: Colloquium Anatolicum.
Ç. N.	: Çizim Numarası.
Çev.	: Çeviren.
Env. No	: Envanter Numarası.
Etd. No	: Etüd Numarası.
FiE	: Die Forschungsgeschichte von Ephesos.
Fig.	: Figür.
G	: Genişlik.
H	: Yükseklik.
Hesperia	: Hesperia. Journal of the American School of Classical Studies at Athens.
IDOL	: Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği Dergisi.
IstMitt	: Istanbul Mitteilungen.
İÖ	: İsa'dan Önce.
İS	: İsa'dan Sonra.

JHS	: The Journal of Hellenic Studies.
Kat. No	: Katalog Numarası.
KST	: Kazı Sonuçları Toplantısı.
m.	: Metre.
MM	: F. Miklosich and J. Müller, Acta et diplomata graeca medii aevi-sacra et profna, 6. Vols. (Vienna, 1860-90).
No	: Numara.
NS	: Notizie degli scavi di Antichità, Accademia Nazionale dei Lincei.
Olba	: Olba. Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi.
Öjh	: Hahreshefte des Österreichischen Archäologischen Instituts in Wien.
PF	: Pergamenische Forschungen.
PP	: La Parola del Passato.
SovArkh	: Sovetskaia Arkheologiia.
T.R	: Taban Çapı.
TAÇ	: Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı.
ÜMA	: Ürkmez Mersin Alanı.

GİRİŞ

Tezimizin konusunu oluşturan Lebedos antik kenti, Ürkmez-Mersin Alanı (ÜMA) kurtarma kazı çalışmaları, ilk olarak 2016 yılında İzmir Müze Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmiştir. Lebedos antik kentinin kuzeyinde, III Derece Sit Alanı içerisinde, ÜMA Mahallesi, 25-31 pafta, 226 Ada 3 No'lu parsel sondaj çalışması olarak gerçekleştirilen kurtarma kazısı, 2017 yılında da 226 Ada 4 No'lu parsel sondaj ve kurtarma kazısı olarak sonlandırılmıştır. Lebedos antik kenti, ÜMA kurtarma kazısında ele geçen seramik eserlerini çalışmama izin veren, başta T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü olmak üzere İzmir Müzesi Müdürlüğü'ne teşekkürlerimi sunarım¹.

Lebedos antik kenti ÜMA, antik Ionia Bölgesi'nde yer almaktadır (Fig. 1). Bölge, Orta Yunanistan'dan gelmiş olan, Hellen dilinin farklı bir lehçesini konuşan Hint-Avrupalı toplumlardan adını almıştır ve günümüzde İzmir ve Aydın İlleri'nin Ege Denizi kıyısındaki tüm batı şeridi ile Khios (Sakız) ve Samos (Sisam) adalarını kapsamaktadır². Herodotos, *“PanIonIon'da toplanan Ionlar, kentlerini bizim yeryüzünde bildiğimiz en güzel gökyüzü altında ve en güzel iklimde kurmuşlardır”* diyerek bahsetmektedir³. Strabon ise, *“Miletos'luların Poseidon'undan ve Karia sınırlarından Phokaia'ya ve Hermos Irmağı'na kadar uzanır ki, burası sonraları Ionia'nın kıyı boyunun sınırı olmuştur”*⁴, şeklinde, Ionia sınırı hakkında bilgi vermektedir.

Aiolis, Karia Bölgesi'ndeki kentlerin çoğu gibi Ionia Bölgesi'ndeki kentler kıyıya bağlı yarımadalar üzerinde kurulmuşlardır. Bu durum, denizci halklar için elverişli olduğu gibi, karadan gelebilecek tehlikelere karşı savunma hattı oluşturmaktadır⁵. Tez konusu kapsamında ele aldığımız Lebedos antik kenti, bu tür kentler için örnek gösterilmektedir. Ionlar'ın, İÖ 11. yüzyıl sonlarından itibaren, Kuzey Peloponnesos'taki Argolis olarak olarak adlandırılan ana yurtlarından Ionia Bölgesi'ne gelerek yerleştikleri⁶, on iki Ion kent devletinin bir araya gelmesiyle bir konfederasyon çatısı altında toplandıkları ve bu sayının çoğalmasını istemedikleri bilinmektedir.

¹T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Müdürlüğü olmak üzere, İzmir Müzesi Müdürlüğü'ne, kazıyı gerçekleştiren arkeolog Nejla Okan ve arkeolog Esra Çakıroğlu'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

²Sevin, 2001: 83.

³Herodotos: I. 142.

⁴Strabon: XIV: 181, XIV.1 C 632/2.

⁵Tekin, 2008: 54.

⁶Herodotos: I. 142; Sevin, 2001: 83; Tekin, 2007: 20, 22.

Fig. 1. Lebedos Antik Kenti (Crielaard, 2009: 48).

Herodotos'a göre bunun sebebi, Peloponnesos'ta oturdukları zamanlarda on iki kente ayrılmış olmalarından kaynaklanmaktadır. İonialılar krallarını her ne kadar Lykialılar'dan ve Kodros soyundan gelen önemli kişilerden seçmiş olsalar da, gerçek İonialılar'ın Atina vatandaşı olanlardan geldikleri bilinmektedir. Aynı zamanda gerçek soyu Atina vatandaşlığından gelen İonialılar, "Apaturia"⁷ adı verilen bayramı kutlamaktadırlar. İon kent devletleri içinde yer almalarına rağmen, nedeni tam olarak bilinmeyen bir sebepten dolayı,

⁷ Herodotos: I. 147, 488, notlar 33. "Atina ile İonia'da Phratia bayramı. Yunan kabileleri, phratia denilen aile topluluklarına ayrılırlardı, bunların dinsel bir görünüşleri vardı. Apaturialar üç gün süren bayramlardır. Üçüncü gün, o yıl içinde doğmuş olan çocuklar phratia üyelerine tanıtılır, doğumun meşru olup olmadığı inceden inceye araştırıldıktan sonra, çocuk phratianın kütüğüne yazılırdı."

yalnızca Ephesos ve Kolophonlular'ın bu bayramı kutlamadıkları bilinmektedir⁸. Lebedos'un ise böyle bir bayramı kutlayıp kutlamadığına dair yeterli bilgi bulunmamaktadır.

Ionia Bölgesi'nde kurulmuş olan Ion kentleri, güneyden kuzeye doğru Miletos, Myus, Priene, Ephesos, Teos, Kolophon, Lebedos, Erythrai Klazomenai, Phokaia, Samos ve Khios kentleri olarak bilinmektedirler. Daha sonraki süreçte Smyrna da, bu birliğe katılmıştır Miletos, Myus ve Priene kendi aralarında ortak dil konuşurlarken, Ephesos, Kolophon, Teos, Klazomenai, Phokaia ve tezimizle ilgili olan Lebedos'ta kendi aralarında ortak bir dil konuşmaktadırlar. Khios ve Samos, ada üzerinde kurulmuş olmalarına rağmen Khios, Erythrai ile aynı bölge dilini kullanmaktadırlar. Samoslular ise, kendilerine özgü, diğerlerinden farklı bir dile sahiptir⁹. Dört farklı bölge dili konuşan on iki Ion kenti, İÖ 8. yüzyıl başlarından itibaren dini ve siyasi ortak özellik gösteren, "Panionion" (Güzelçamlı) adı verilen bir konfederasyon çatısı altında toplanmışlardır. Merkezin bir araya gelerek toplandıkları, kutsal olarak bilinen yer ise günümüzde Kuşadası-Güzel Çamlı (Kalamaki) olarak anılan Mykale Burnu'dur. Lebedos antik kenti de, bu birlik içerisinde yer almıştır. İÖ 7. yüzyıl başlarından itibaren Aiol kent devletleri gibi Ion kent devletleri, Lydia Devleti'nin egemenliği altına girmiş ve Kimmer saldırılarına maruz kalmışlardır. Kimmer saldırılarından etkilenen Ion kent devletleri içinde, İÖ 644-643 yılları arasında Ephesos olmakla birlikte Milet, Klazomenai ve Magnesia'nın olduğu bilinmektedir¹⁰.

Lebedos antik kenti, ÜMA, kurtarma kazısında ele geçen seramik eserler, çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır. Bunlar içerisinde, geometrik dönem seramikleri, kandiller, siyah firnisli seramikler, amphoralar, megara kaseleri, unguentariumlar ve gri seramik örnekleri, form ve tarihsel gelişimleri doğrultusunda ele alınmıştır. Küçük buluntulara örnek olacak, bir adet figürin başı (yüz detayları korunmamıştır), çok az sayıda çivi, bir adet iğne bir adet cam bilezik parçası, bir adet işlenmemiş kemik parçası bulunmakta olup, çok küçük parçalarının korunması ve kesin tarih vermemesinden dolayı, tez kapsamında değerlendirilmemişlerdir.

⁸ Herodotos: I. 145, I-147.

⁹ A.g.e. 142; Sevin, 2001: 81-84; Tekin, 2007: 20, 22.

¹⁰ Sevin, 2001: 81-84; Tekin, 2007: 20, 22; Mansel, 2014: 97-98.

1. BÖLÜM

1. LEBEDOS ANTİK KENTİ TARİHİ VE COĞRAFYASI

Günümüzde Kısıık adıyla bilinen bir yarımada üzerinde¹¹, I. Derece Sit Alanı olan Lebedos, İzmir ili Seferihisar İlçesi'nin, Ürkmez köyü yakınında Seferihisar-Gümüşsu (Gümüldür) yolu, üzerinde yer almaktadır¹². Tezimizin konusunu oluşturan ÜMA kazısı, İzmir İli, Seferihisar İlçesi Lebedos antik kentinin kuzeyinde, III Derece Sit Alanı içerisinde bulunmaktadır. Rum'ların "Xingi" olarak adlandırdıkları¹³ Lebedos kentinin, isim-köken açısından öğrenebileceğimiz epigrafik bir bilgiye henüz ulaşılmamıştır¹⁴.

274.3 m uzunluğuna sahip alçak bir yarımada üzerinde kurulmuş olan Lebedos antik kenti, 201.2 m genişliğinde bir kıstak ile anakaraya bağlandığı bilinmektedir. 61 m yüksekliğe sahip bir tepe üzerinde bulunan, kentin asıl yerleşim alanı, yarımadanın tam karşısına konumlandırılmıştır¹⁵. Seferihisar-Kuşadası turistik karayolundan dolayı, kentin sit alanı kuzey ve güney olmak üzere ikiye bölünmüştür (Fig. 2). Kentin nekropolis alanı kuzey ve kuzeydoğusunda yer alırken, kentin diğer kalıntıları turistik karayolun güneyinde yer almaktadır. Antik kent kalıntılarının, günümüz yapılarından dolayı çok iyi korunamamış durumda olduğu görülmektedir¹⁶.

Antik dönem boyunca hemen hemen her kentin bir kuruluş öyküsü olduğu gibi Lebedos kentinin kuruluş öyküsü ile ilgili bilgiyi, antik yazarlardan öğrenmekteyiz. Pausanias, Lebedos'un başlangıçta yaşayan yerli halkının Kariyalılar olduğunu, daha sonra kentin Kodros'un oğlu olan "Andraimon" tarafından ele geçirilerek Karia'luların buradan kovulduğunu belirtmektedir¹⁷.

Strabon, Lebedos'un, "Andropompos" (önder, lider) tarafından kurulmuş olduğundan söz etmektedir. Aynı zamanda Lebedos'un daha erken dönem de "Artis" ile

¹¹ Bean,1966/1995: 130.

¹² Sevin, 2001: 261.

¹³ Bayraktar, 2002: 70.

¹⁴ Tuna, 1986: 59.

¹⁵ Bean,1966/1995: 129.

¹⁶ Tuna, 1985: 211.

¹⁷ Pausanias: VII 3, 5.

ilişkili olduğuna, “Artis” adı verilen yerde ilk olarak kurulduğu çıkarımına da ulaşılmaktadır¹⁸.

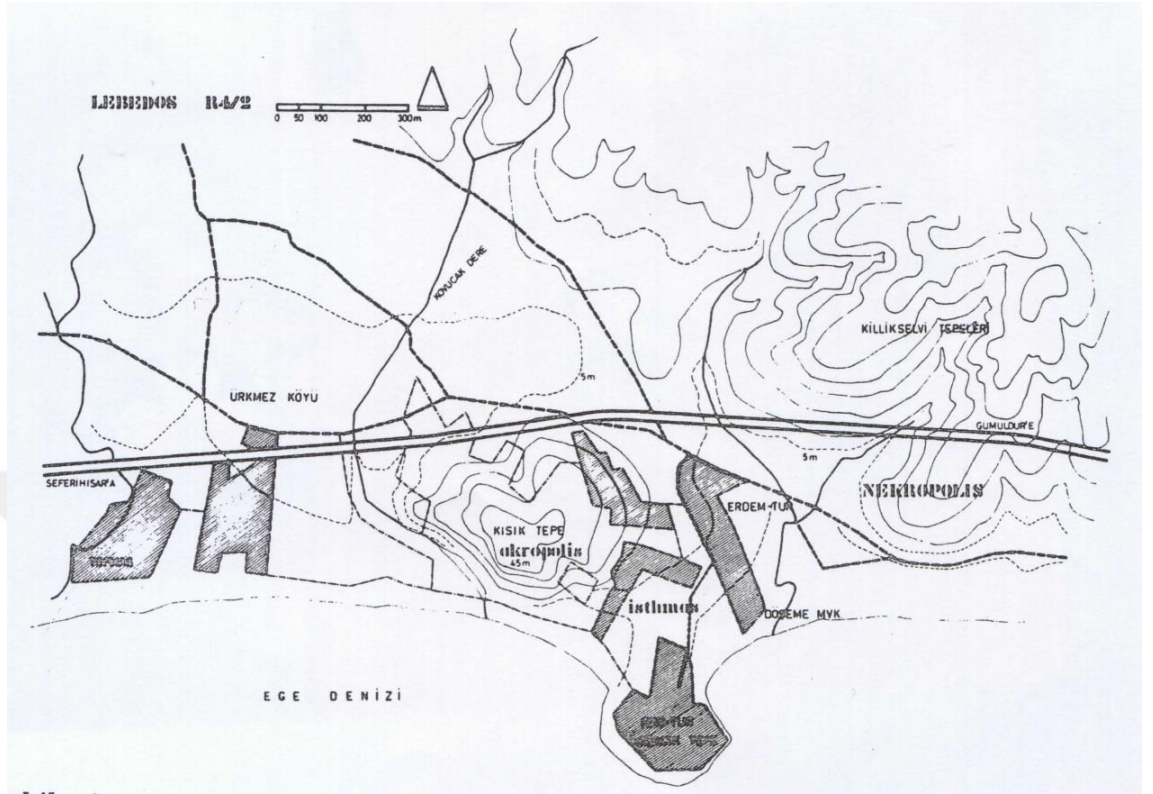

Fig. 2. Lebedos Sit Alanı (Tuna, 1985: 219).

İÖ 8. yüzyılda on iki İon kenti siyasi ve dini açıdan ortak bir birlik kurmuşlardır¹⁹. Lebedos, İÖ 7. yüzyıl dolaylarında, bir yarımada üzerinde kurulmuş olup idari bir yapılanmaya gitmediğine, ekonomik ve siyasi açıdan da önemli bir rol üstlenemediğinden, söz edilmektedir²⁰. Teos, Kolophon ve Ephesos gibi önemli kent devletlerinin varlığından dolayı, ne kara ile tam bir ilişki kurabilmiş ne de kıyıda yer almasına rağmen bunu kendi aleyhine kullanabilmiştir. Dolayısıyla Lebedos’un, güçlü bir limanı ve deniz aşırı bir kolonisinin bulunmadığı bilinmektedir²¹. Önceki çalışmalarda, Lebedos kentinin, önemli görevler üstlenerek ön plana çıkan bir kent olma özelliği gösteremediği ve fakir bir kent olduğu belirtilmiştir²². Kendisinden daha alt sırada yer alan Myus kenti örnek gösterilmekte, hatta Myus kentine, bu açıdan yalnızca Lebedos’un rakip olabileceği belirtilmektedir²³.

¹⁸ Strabon: XIV, 182-183, XIV.1 C 632/2, C 643/29.

¹⁹ Akarca, 1998: 9.

²⁰ Ersoy ve Koparal, 2014: 51.

²¹ Bean, 1966/1995: 129-130.

²² A.g.e. 129.

²³ A.g.e. 225.

İÖ 600 yıllarında Lydia kralı Alyattes tarafından tahrip edilen Ionia kentlerinin varlığı ve bu kentlerin İÖ 546/5 yılında Pers hakimiyeti altına geçtiği bilinmektedir. Attika-Delos Deniz Birliği üyesi olan Lebedos'un, ödemekte olduğu vergi miktarının İÖ 5. yüzyıl ortalarında düşürüldüğünden ve yüzyılın sonlarında Khios'luların etkisiyle bu birlikten ayrıldığından söz edilmektedir²⁴. İÖ 5. yüzyılda, Atina hegemonyasına karşı ayaklanmaya başlayınca, Batı Anadolu kentleri içerisinde Lebedos'un da bu ayaklanmaya katıldığı bilinmektedir²⁵. Lade Savaşı'nda ise, bir donanma hazırlayarak diğer İon donanmalarına destekte bulunabilecek bir gücünün olmadığından söz edilmektedir²⁶.

I. Antigonos, Lebedos'u daha önemli bir kent olan Teos'un çatısı altında birleştirmek istemiştir. Bunun nedeni olarak, İÖ 304 yılındaki depremin etkisi olabileceği düşünülse de, I. Antigonos'un büyük bir kent kurma düşüncesinde olduğu üzerinde durulmaktadır. Fakat İÖ 302 yılında Lysimakhos tarafından kentin ele geçirilmesi ve Antigonos'un ölümü üzerine bu olay gerçekleştirilememiştir²⁷. Lysimakhos'un karısı Arsinoe'nin adıyla büyük bir kent kurmak istemesi üzerine, Teos, Kolophon ve İÖ 288'de Lebedos'u, Ephesos'a taşımak istemişse de başarılı olamamıştır²⁸. Kent, İÖ 266 yılında II. Ptolemaios tarafından ele geçirilmiş ve altmış yıl boyunca "Ptolemaios" adıyla anılmıştır²⁹.

Kentin İS 5 ve 6. yüzyıllar da piskoposluk merkezi olduğu, P. Culerrier tarafından Ephesos'a bağlı yardımcı piskoposlarının Julien (451), Theophanes (787), Michel (1167) ve Nikolaos (1230) olduğundan söz edilmektedir³⁰. Lebedos'un Erken Bizans Dönemi'ne tarihli kilisesi, Ephesos'a bağlanarak İS 12-13. yüzyıla kadar varlığını sürdürmüştür³¹.

Lebedos'un komşusu olan Teos, en büyük Dionysos Tapınağı'nın inşa edildiği yerdir. Bu nedenle İÖ 3. yüzyıl sonlarında İoniali sanatçıların merkezi Teos olmuştur. İÖ 2. yüzyıl ortalarında, Dionysos sanatçıları arasında çıkan anlaşmazlık sonunda, II. Attalos tarafından, önce Ephesos'a ve daha sonra burada da sorun çıkarmaları üzerine İÖ 1. yüzyılda Myonnesos'a yerleştirilmişler³², bu yerleşime Teos'luların karşı çıkması üzerine, Lebedos'a gönderilmişler ve dolayısıyla her yıl Dionysos adına düzenlenen bayramların

²⁴ Bean, 1966/1995: 130; Tuna, 1986: 59; Sevin, 2001: 87-95.

²⁵ Özkan-Kılıç, 2011: 85, Bkz.: Dipnot: Debord, 1999: 206-207.

²⁶ Bean, 1966/1995: 130.

²⁷ A.g.e. 117; Tuna, 1985: 214; Sevin, 2001: 91-92.

²⁸ Pausanias: I, 7,9.

²⁹ Bean, 1966/1995: 130; Sevin, 2001: 92.

³⁰ Culerrier, 1987: 157; Sevin, 2001: 92; Bayraktar, 2002: 70.

³¹ Laflı, 2015: 10-11.

³² Strabon: XIV: 182-183, XIV.1 C 632/2, C 643/29; Bean, 1966/1995: 126.

Lebedos kentinde kutlandığı bilinmektedir³³. Lebedos'luların yeni gelen bu kişileri kabul etmelerindeki nedenin, nüfus sayısının az olması düşünülmektedir³⁴. Kısa süre içerisinde, Dionysos sanatçılarının, Marcus Antonius tarafından Prine kentine taşınmaları emredilmiş olsa bile, çok geçmeden tekrar Lebedos'a dönmüşlerdir³⁵. Lebedos, İÖ 1. yüzyıl da Dionysos sanatçılarına ev sahipliği yapmış olmasına rağmen, antik dönem boyunca, önemli bir sanat adamı veya ünlü bir bilim adamı yetiştiremediği bilinmektedir³⁶. Lebedos, Hellespontos'tan itibaren her yıl Dionysos onuruna düzenlenen festivalin yapıldığı yer olarak anılmaktadır³⁷.

Ürkmez ve çevresinde sıcak su kaynaklarının varlığı antik dönemde bilinmektedir ve thermal tesisler kurulmuştur³⁸. Pausanias, Klazomenai, Teos ve Lebedos'taki şifalı sulardan söz etmektedir.³⁹ Lebedos, Roma İmparatorluk Dönemi (günümüzde Karakoç) kaplıcaları ile de bilinmektedir⁴⁰. Karakoç Kaplıcası Seferihisar'dan 17 km uzaklıkta ve Ürkmez yolu üzerindedir⁴¹. Y. Ersoy ve E. Koparal'ın yapmış olduğu 2013 yılı çalışmalarıyla, günümüzde kaplıcanın kullanımda olmadığı ve korunamayıp yıkılmaya başladığı belirtilmiştir⁴². E. Lafli, ve G. Bean, antik dönemde ekonomik ve siyasi açıdan ön planda olmayan Lebedos'un thermal su kaynakları ile ön plana çıktığından bahsetmektedir⁴³.

Tarihsel süreç içerisinde, kent ve kent tarihinin anlaşılmasında yazılı kaynaklar ve seramik eserler gibi sikkeler de önemli arkeolojik kanıtları oluşturmaktadır. Sikkeler ışığında kentin tarihinin, G. Bean'in belirttiğinin aksine İS 2. yüzyıla kadar değil, İS 3. yüzyıla kadar gittiği bilinmektedir⁴⁴. G. Bean, Lebedos'tan Klasik Dönem İonia kentleri arasında sikke basmayan tek kent olarak söz etmektedir⁴⁵. Fakat, ön yüzde Korinth başlıklı Athena, arka yüzde baykuş ve Magistrate'nin adı "ΑΝΑΚΛΗΣ" yazısı bulunan İÖ 4. yüzyıl II. yarısına tarihli bronz sikke bu tarihten örneği oluşturmaktadır⁴⁶ (Fig. 3).

³³ Bean, 1966/1995: 126.

³⁴ Strabon: XIV: 182-183, XIV.1 C 632/2, C 643/29.

³⁵ Bean, 1966/1995: 118.

³⁶ A.g.e. 130.

³⁷ Strabon: XIV: 202-203, XIV.1 C 643/29.

³⁸ Meriç, 1989: 362; Bean, 1966/1995: 129.

³⁹ Pausanias: VII 5, 10-13.

⁴⁰ Meriç, 1989: 362; Bayraktar, 2002: 70.

⁴¹ Bean, 1966/1995: 133.

⁴² Ersoy ve Koparal, 2014: 52.

⁴³ Bean, 1966/1995: 129; Lafli, 2015: 10-11.

⁴⁴ Mionnet, 1833: 230, No.991; Bean, 1966/1995: 130; <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/6/4728/>

⁴⁵ Bean, 1966/1995: 130.

⁴⁶ Tekin, 2016: No. 169. Pl. 10.

Fig. 3. Lebedos Sikkesi İÖ 4. yüzyıl II. yarısı.

İÖ 350-300 yıllarına tarihli bronz, ön yüzeyinde ayakta duran dana ve buzağı, arka yüzeyinde ise “ΛΕΒΕ” yazısı bulunan örnek bize, Klasik Dönemde basılmış Lebedos sikkelerinin olduğunu göstermeleri açısından önemlidir⁴⁷ (Fig. 4).

Fig. 4. Lebedos Sikkesi İÖ 350-300 yılları.

İÖ 4. yüzyılda sikke basan Lebedos, Hellenistik Dönem’de sikke basmaya devam etmiştir. Kent, İÖ 266 yılında II. Ptolemaios tarafından ele geçirildikten sonra “Ptolemaios” adına sikkeler basmıştır⁴⁸. İÖ 3. yüzyıl Ptolemaios” sikkeleri üzerinde “ΠΤΟ” ya da “ΠΤΟΛΕΜΑΙΕΩΝ” yazıları ile karşılaşılmaktadır⁴⁹. İÖ 3. yüzyıla tarihli Lebedos sikkelerinin ön yüzünde profilden betimlenmiş Apollon başı yer alırken, arka yüzünde bir amphoranın yanında ayakta duran kartal ile “ΠΤΟΛΕΜΑΙΕΩΝ” yazısı bulunmaktadır⁵⁰ (Fig. 5).

⁴⁷ <http://www.wildwinds.com/coins/greece/Ionia/lebedos/t.html>

⁴⁸ Bean, 1966/1995: 130; Kleiner, 1982: No. 788-790; Sevin, 2001: 92.

⁴⁹ Kleiner, 1982: No. 788-790.

⁵⁰ <http://www.wildwinds.com/coins/greece/Ionia/lebedos/t.html>

Fig. 5. Lebedos-Ptolemaios Sikkesi İÖ 3. yüzyıl.

Hellenistik Dönem sikkeleri üzerinde “ΛΕΒΕΔΙΩΝ” “ΛΕ” yazısı ile Athena ve Dionysos figürleri bulunmaktadır⁵¹. İÖ 190 sonrasına tarihli, ön yüzünde sola dönük profilden yüzü betimlenmiş olan Athena, arka yüzünde ise baykuş betimlemesi ve “ΛΕ ΗΓΙΑΣ” yazısı bulunmaktadır⁵² (Fig. 6).

Fig. 6. Lebedos Sikkesi. İÖ 190 sonrası.

İÖ 160-140 yıllarına tarihli ön yüzünde sağ profilden betimlenmiş olan korinth miğferli Athena başı, arka yüzünde çelenk içerisinde baykuş tasviri ve “ΛΕΒΕΔΙΩΝ ΠΡΥΤΑΝΙΣ” yazısı bulunan gümüş Lebedos sikkesi Hellenistik Dönem örneğini oluşturmaktadır⁵³ (Fig. 7).

Fig. 7. Lebedos Sikkesi. İÖ 160-140 yılları.

⁵¹ Forni, 1964: 154-155; Kleiner, 1982: No: 791-797.

⁵² <http://www.wildwinds.com/coins/greece/Ionia/lebedos/t.html>

⁵³ <http://www.wildwinds.com/coins/greece/Ionia/lebedos/t.html>

Lebedos, Roma Dönemi'nde Tiberius (İS 14-37), Vespasianus (İS 69-79), Hadrianus (İS 117-138), Marcus Aurelius (İS 161-180)⁵⁴, adına bastığı sikkeleri ile bilinmektedir⁵⁵. Caracalla (İS 211-217)⁵⁶ ve Elagabalus (İS 218-222)⁵⁷ adına bastığı sikke örnekleri ile Caracallanın eşi Plautilla adına basılan sikke bulunmaktadır⁵⁸. Bu tarihlerden sonra Lebedos kentinin sikke bastığı görülmemektedir. Lebedos için İS 11. yüzyıla kadar adına para basıldığından⁵⁹ bahsedilmekle birlikte, en son Elagabalus adıyla İS 3. yüzyılda sikke basmıştır.

Lebedos antik kentinde sistematik olarak bir kazı çalışmasının yapılmamış olması kent tarihi hakkında bilgilerimizi sınırlı tutmaktadır. Ele geçen bazı yazıtlarla Lebedos hakkında fikir sahibi olmaktayız. G. E. Bean tarafından 1964 yılında Ürkmez'de ele geçen ve 1965 yılında yayımlandığı yazıt'a ithafen Stroud'un da bir çalışması gerçekleşmiştir. G. E. Bean gibi R. S. Stroud'ta bu yazıt bloklarının Lebedos gymnasiumuna (kıstak sınırları içerisinde) ait olabileceğini belirtmektedir. G. Bean, bu yazıtları gymnasium duvarlarında duran graffitolarla ilişkilendirse de R. S. Stroud, bunların ayrı birer blok olduklarına değinmiştir⁶⁰. N. Tuna'nın 1984 yılında yapmış olduğu yüzey araştırmaları sırasında üç adet yazıt tespit edilmiştir. Agora'ya ait olduğu düşünülen yazıtların başı ve sonu eksik olan 18 satırdan oluşmuş bir eponym listesi olduğu belirtilmiştir. Yazıt üzerinde sıklıkla anılan Serapis, Herakles, Dionysos ve Asklepios isimlerinin varlığına ve İÖ erken 1. yüzyıla tarihli olduğuna değinilmiştir⁶¹. İÖ 303 yılına tarihli, Teos ve Lebedos isimlerinin yer aldığı, bir kraliyet mektubu olarak karşımıza çıkan iki parça halindeki yazıt ise Seferihisar'da ele geçmiştir. Buna göre depremden zarar görmüş Lebedos halkının I. Antigonos tarafından Teos'a yerleştirilmesi, gerekli yardımların yapılmasına yönelik Kralın emirlerini içermekte olan bir "synoikismos" faaliyetlerinin varlığı anlatılmıştır⁶².

⁵⁴ Tekin, 2008: 228, 242, 252, 257.

⁵⁵ Forni, 1964:156.

⁵⁶ Tekin, 2008: 268, Mionnet, 1833: No. 991.

⁵⁷ A.g.e. 271; <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/6/4728/>

⁵⁸ https://www.asiaminorcoins.com/gallery/displayimage.php?album=127&pid=8734#top_display_media

⁵⁹ Tuna, 1986: 58. Bkz.: 36. Dipnot.

⁶⁰ Stroud, 1970: 215-218; Bean, 1966/1995: 132-133.

⁶¹ Tuna, 1985: 213-214.

⁶² Tuna, 1985: 211. Bkz.: 4. Dipnot.

2. BÖLÜM

2. ARAŞTIRMA TARİHÇESİ

Lebedos antik kenti ile ilgili ilk çalışmalar hakkındaki bilgiyi, G. Weber ve G. E. Bean tarafından öğrenmekteyiz. G. E. Bean tarafından 1960'lı yıllarda yapılan çalışmada, Lebedos hakkında bilgiye ve kent planına ulaşmaktayız⁶³. Daha sonraki çalışmalara ise 1984 yılında yaptığı yüzey araştırması ile N. Tuna, 2013 yılında Y. E. Ersoy ve E. Koparal Urla ve Seferihisar İlçeleri'nde yapmış oldukları yüzey araştırmaları ile katkıda bulunmuşlardır⁶⁴.

Kent çevresinde İzmir Müzesi'nin kurtarma kazısı olarak yapmış olduğu çalışmalar bulunmaktadır. Bunlardan ilki İzmir Müze Müdürlüğü, arkeolog N. Okan tarafından tarafıma sözlü olarak beyan edilen bir kurtarma kazısının, müze yetkilileri tarafından gerçekleştirilmiş olduğudur; sonuçları yayımlanmamıştır. Sonraki çalışma ise III. Derece sit alanı içerisinde Lebedos kurtarma kazısı olarak İzmir Müze Müdürlüğü, tarafından 2016-2017 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaya ait veriler ise tarafımdan, "Lebedos Antik Kenti, Ürkmez-Mersin Alanı Kurtarma Kazısı" başlığı altında tez konusu olarak ele alınmıştır.

Lebedos'ta daha önce düzenli bir kazı çalışması yapılmadığı için elde ettiğimiz bilgiler bu konuda sınırlıdır. N. Tuna, yapmış olduğu yüzey araştırması sonucunda, Lebedos kentini üç bölümde ele almıştır: Akropolis'in bulunduğu Kısık Tepe; Isthmos alanı olan kıstak bölgesi ve Küçük Yarımada olarak adlandırılan Adacık Tepe'dir. Tuna'nın yapmış olduğu kapsamlı araştırmalar sonucunda kentin, Geometrik ve Arkaik Dönemleri'ne ait erken dönem seramik eserler ele geçtiği gibi kentin nekropolis alanı, teras duvar kalıntıları ve sur kalıntıları da saptanarak geniş çaplı kent planı ortaya çıkarılmıştır⁶⁵ (Fig. 8).

⁶³ Bean (1966/1995); Weber (1904).

⁶⁴ Tuna (1985); Ersoy ve Koparal (2014).

⁶⁵ A.g.e. 212.

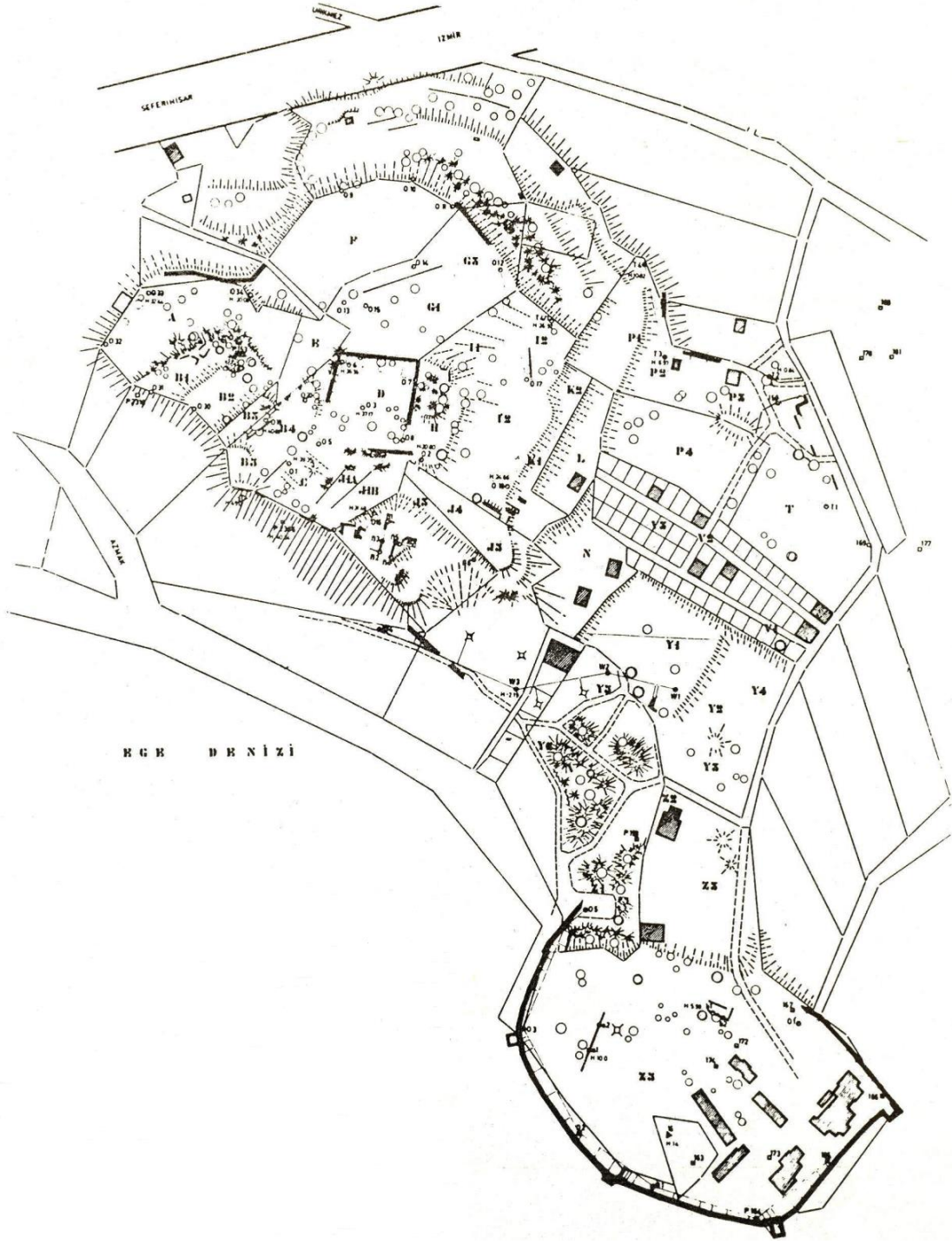

Fig. 8. Lebedos Kent Planı (Tuna 1985: 220).

Kentin akropolis alanının denizden 45 m yükseklikte olan Kısık Tepe üzerinde yer aldığı bilinmektedir. Kısık Tepe hem küçük yarımada hem de kıstak bölgesine hakim konumdadır (Fig. 9.) Kare şeklinde uzanan temenos'a ait yapı kalıntısı bulunduğu gibi yol, sur ve teras duvarlarına ait izler ve çeşitli yapılara ait temel kalıntıları da keşfedilmiştir.

Kent yapılarının ise olasılıkla ortogonal plana göre yerleştirilmiş olduğu, yerleşim alanlarının ise daha çok güneydoğu yönünde toplandığı belirtilmiştir⁶⁶.

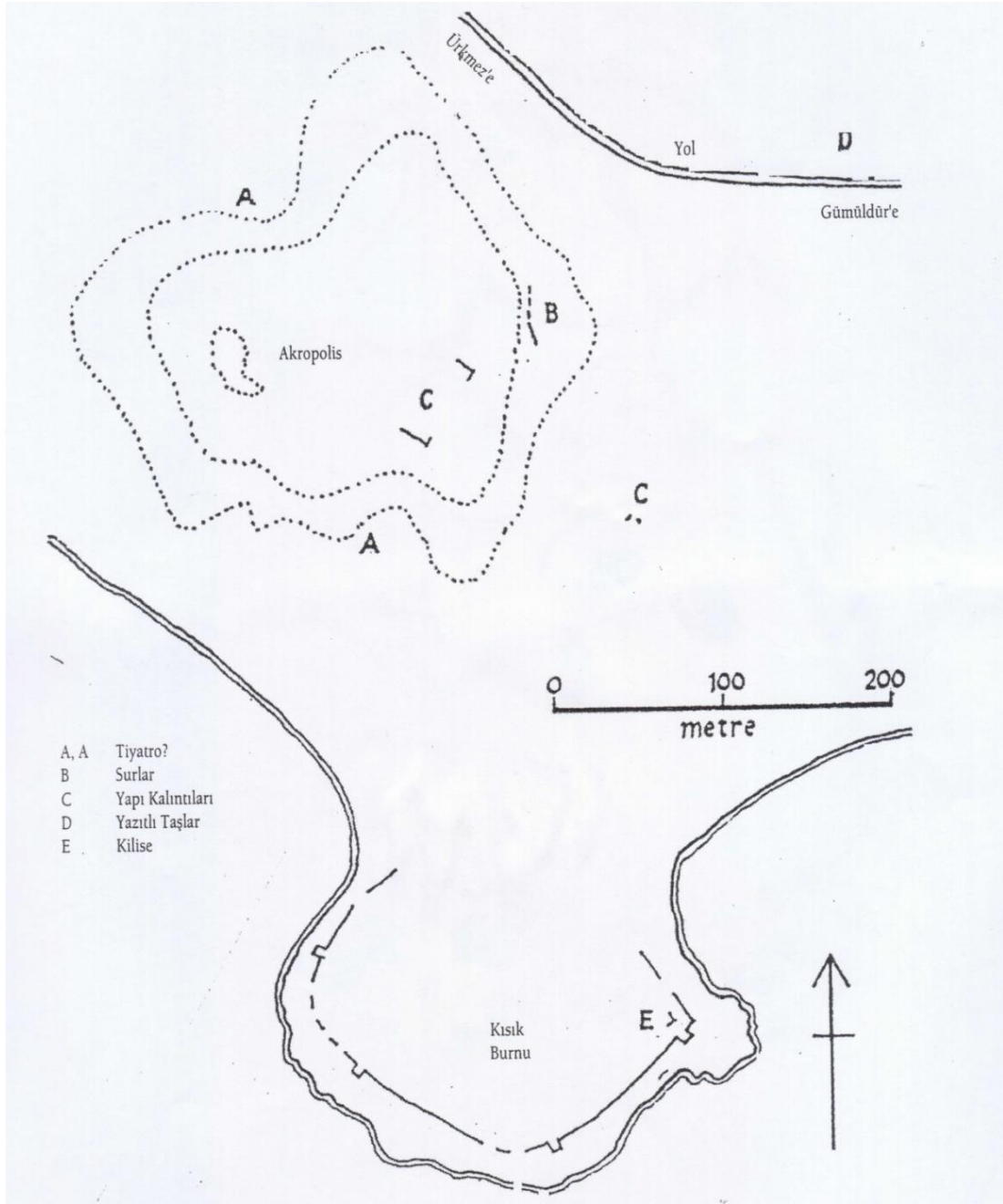

Fig. 9. Lebedos Akropolis Planı (Bean, 1995: 131).

Denizden 14 m yükseklikte yer alan Küçük yarımada'nın (Adacık Tepe) çevresini, tamamen çevreleyen savunma hattı, akropolisinin bulunduğu yerde yer alan, savunma duvarları ile birlikte kıstak bölgesine (Isthmos alanına) kadar ulaştığı hem N. Tuna hem de kendinden önceki araştırmacılar tarafından belirtilmiştir. Küçük yarımada'nın üzerinde yer

⁶⁶ Tuna, 1985: 212.

alan sur yapı kalıntıları, diğer sur yapılarına göre daha iyi korunmuş durumda olduğu görülmüştür⁶⁷.

G. Bean tarafından, dolgu duvar örgüsü tekniğinin kullanıldığı, yaklaşık olarak 2.13 m kalınlığındaki surun iç ve dış yüzeyinin düzgün kesme taşlardan örüldüğü ve iç-dış yüzey surların arasının molozla doldurulduğu belirtilmiştir. Sur üzerinde toplam 4 kule ve 3 kapı bulunmaktadır. Güneydoğuda yer alan kapının kayaya oyularak rampa şeklinde denize açıldığı, geriye kalan 2 kapının doğrudan denize açıldığı belirtilmiştir⁶⁸.

N. Tuna'nın çalışmasında, eski araştırmacılar tarafından saptanan üç kapıdan yalnızca kuzeybatı bölümde yer alan bir kapının yerinin tespit edildiği, diğer iki kapının yerinin bulunamadığı belirtilmiştir. Bunun yanısıra güneydoğu kısımda yer alan ve eski araştırmacılarla kapı olarak saptan kalıntının, kule olabileceğini belirtmiştir⁶⁹. Ayrıca G. Bean tarafından, güneydoğuda yer alan kapı'nın, kayanın oyulmasıyla rampa şeklinde denize açıldığı belirtilmişken⁷⁰, N. Tuna, bunun yapı malzemesi elde edebilmek amacıyla ana kaya'ya açılmış olan yataklar olabileceği fikrini öne sürmüştür⁷¹. Burada görülen savunma sistemlerinin kalınlığının 2.60 m olduğuna (Fig. 10) ve Ptolemaioslar Dönemi'nde (İÖ 206-190) yapılmış olabileceği üzerinde durulmuştur⁷².

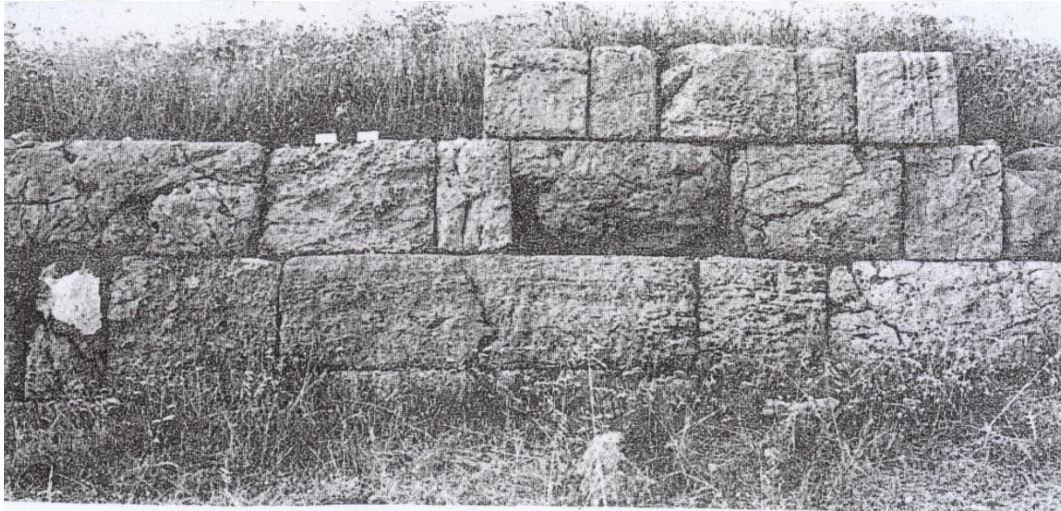

Fig. 10. Lebedos Savunma Duvarı (Tuna, 1985: 222).

⁶⁷ Tuna, 1985: 212.

⁶⁸ Bean, 1966/1995: 132.

⁶⁹ Tuna, 1985: 212.

⁷⁰ Bean, 1966/1995: 132.

⁷¹ Tuna, 1985: 212.

⁷² Tuna, 1986: 62.

Daha önceki araştırmacılar tarafından, limanın varlığına dair bir ipucu veya iskeleye ait kalıntıya rastlanılmadığı gibi tiyatroya ait kalıntılara da ulaşılmadığı belirtilmiştir⁷³. N. Tuna tarafından, kamuya ait yapıların, olasılıkla tiyatronun yerinin, Kıstak bölgesi üzerinde yer alabileceği belirtilmektedir. Kentinin limanının ise günümüzde kıyı hareketleri sonucunda dolmuş olmasına rağmen küçük yarımada'nın güneydoğu tarafında bulunduğu belirtilmektedir. Bunun yanı sıra Lebedos antik kenti nüfus'unun, 3700 kişilik olabileceği yönünde tahmini bir rakamla açıklanmaktadır⁷⁴.

Kentin kuzey ve kuzeydoğu kesiminde yer alan nekropolis alanında yapılan çalışmalar sonucunda, inhumasyon gömüler yapıldığı saptanmıştır⁷⁵. Lebedos kentinin, N. Tuna'nın söz ettiği gibi, üst kültür tabakaları çoğunlukla tahrip edilerek, bazı mimari elemanlara ve yazıtlara ait malzemelerin, günümüz çeşitli yapılarda kullanılmak amacıyla antik kentten taşındığı anlaşılmıştır.⁷⁶

N. Tuna'nın 1984 yılında yapmış olduğu yüzey araştırmaları sırasında yoğun seramik parçalarına ait eserler ele geçmiştir. Bunlarla ilgili bilgiye tezimizin seramik kısmında değinilmiştir.

⁷³ Bean, 1966/1995: 132.

⁷⁴ Tuna, 1985: 211-214.

⁷⁵ Tuna, 1986: 61.

⁷⁶ Tuna, 1985: 214.

3. BÖLÜM

3. İZMİR MÜZESİ ÜRKMEZ-MERSİNALANI KURTARMA KAZISI

Tezimizin konusunu oluşturan ÜMA kazısı, İzmir İli, Seferihisar İlçesi Lebedos antik kenti'nin kuzeyinde, III Derece Sit Alanı içerisinde yer almaktadır. Bu kapsamda İzmir Müze Müdürlüğü'nün 2016 ve 2017 yıllarında yürütmüş oldukları ÜMA Mahallesi 25-31 pafta, 226 Ada 3 No'lu parsel sondaj ve 4 No'lu parsel sondaj (Fig. 11) ve kurtarma kazısındaki çalışmalarında ele geçen seramik buluntuları, tezimizin başlıca konusunu oluşturmaktadır⁷⁷.

Fig. 11. ÜMA, 3 ve 4 No'lu Parsel Görünümü.

2016 yılında ilk olarak 226 Ada 3 No'lu parsel içerisinde, 260 m² yüzölçümlü alanda, toplam 7 adet sondaj açılmıştır. Bunların 6 tanesi 300x200 cm, 1 tanesi ise 350x200 cm ölçülerindedir. Açılan sondajlarda, taş sıralarının gelmesi ile birlikte çalışma genişletilerek alan, 6x10 m ölçülerinde 4 plan kareye (1/A-2/A-2/B-1/B plan kareleri) bölünerek mekan yapılarının birbirleriyle olan ilişkileri saptanmaya çalışılmıştır.

Toplam üç mekan tespit edilmiş olup, planlarının tam olarak açığa çıkartılamaması ve malzemelerinin karışık olarak ele geçmesinden dolayı mekanların işlevleri hakkında net

⁷⁷ 2016 ve 2017 yılları arasında, İzmir Müze Müdürlüğü tarafından Lebedos antik kenti ÜMA kurtarma kazısı gerçekleştirilmiştir. Kazı çalışmalarlarıyla ilgili bilgiler, kazı raporları halinde tarafıma, İzmir Müze Müdürlüğü tarafından teslim edilmiştir. Kazı raporlarına dayanmakta olan bu bilgiler ile ilgili daha önce gerçekleştirilmiş bir yayın çalışması bulunmamaktadır.

bir bilgi verilememiş ve mekanların, 4 No'lu parsel içerisinde devam ettiği tespit edilmiştir (Fig. 12).

Fig. 12. ÜMA, Sondaj Çalışması Mekanların Bir Bölümü.

2017 yılında 226 Ada 4 No'lu parsel içinde, 297.25 m² yüzölçümlü taşınmazın kuzeyinde yol, güneyinde 5 numaralı parsel, batısında ise 2016 yılında çalışmaların gerçekleştirilen 3 No'lu parsel bulunmaktadır. 3 No'lu parselde bir önceki yıl yapılan sondaj kazısında açığa çıkarılan mimarinin takibi için alanın, batı kesiminde güney-kuzey doğrultusunda yapılan açmalarda yapının devam ettiğinin görülmesi üzerine, alanın tamamı açılarak birbiriyle olan ilişkileri saptanmıştır. Bu amaçla Parsel üzerinde 5x5 - 3x3 - 2x5 m arasında değişen ebatlarda toplam 12 adet açma yapılarak, toplam 8 mekan açığa çıkartılmıştır. Alanın kuzey (doğu-batı yönde) ve doğu (kuzey-güney yönde) kenarlarında tespit edilen, günümüzde döşenmiş olan modern su hattına zarar vermemek için kuzey ve doğu yönlerdeki parsel kenarlarında boşluk bırakılarak, parselin doğusunda kalan 11 ve 12 No'lu açmalarda kazı çalışması gerçekleştirilmiştir.

Fig. 13. ÜMA, 3 ve 4 No'lu Parsellerin Genel Görünümü.

3 ve 4 No'lu parsellerde yapılan çalışmalar sonucunda Arkaik Dönem'e tarihli yapı kompleksi açığa çıkartılmıştır (Fig. 13). Bu parsellerdeki mimari yapılar, alanın doğu bölümünde yoğunlaşırken mekan girişleri 4 No'lu parsel içerisinde bulunmaktadır. 7 mekan ve 1 avludan oluşan Arkaik Dönem kompleks yapının batısında kalan kısmın, sokak olduğu düşünülmektedir. Bu mimari yapılarda gözlemlenen oval köşe dönüşleri ve düzgün olmayan mekanların bulunması, ayrıca duvar temizliği sırasında ele geçen Arkaik Dönem seramikleri bu yapı kompleksinin tarihini göstermektedir. Kazılar sırasında, açığa çıkartılan duvarların birbiri üzerine binmemesi ve duvarların-yapıların kendi içerisinde bir tabakalaşma göstermemesi nedeniyle, kazıcıları tarafından mimari kompleksin tek bir döneme ait olduğu düşünülmüştür.

ÜMA, 3 ve 4 No'lu parsellerde açığa çıkartılan mekanlar ve ele geçen malzemelerin mekan ile açma eşleştirmesi:

1 No'lu Mekan: 2 No'lu Açma	5 No'lu Mekan: 8, 12 No'lu Açma
2 No'lu Mekan: 3 No'lu Açma	6 No'lu Mekan: 7, 8, 1, 12 No'lu Açma
3 No'lu Mekan: 3, 4, 7, 8 No'lu Açma	7 No'lu Mekan: 2, 6, 10 No'lu Açma
4 No'lu Mekan: 4, 8 No'lu Açma	8 No'lu Mekan (avlu): 1, 5, 9 No'lu Açma.

3.1. “1 No'lu Mekan” (2 No'lu Açma)

2016 yılında 3 No'lu parselde yapılan sondaj kazısında batı bölümü bulunan 1 No'lu Mekan'm, 4 No'lu parselde yapılan kurtarma kazısı ile doğu bölümü, 2 No'lu açmada açığa çıkartılmıştır (Fig. 14). 2 No'lu açmada açığa çıkarılan dikdörtgen planlı mekanın güney duvarı 420 cm uzunluğunda, 45 cm genişliğinde, duvar üst kotu: 277 cm; batı duvarı 455 cm uzunluğunda, 47 cm genişliğinde; kuzey duvarı 390 cm uzunluğunda, 42 cm genişliğinde, duvar üst kotu: 2.84 cm; doğu duvarı ise 450 cm uzunluğunda, 43 cm genişliğindedir.

Mekanın güneybatı ve kuzeydoğu köşeleri oval olarak dönmetedir. Mekana girişi sağlayan kapı eşiği doğu duvarında yer alır. Mekan içi taban kotu ise, 2.09 cm olarak tespit edilmiştir. Basit örgü tekniği ile yapılmış olan mekan duvarlarının yüksekliği, 3-5 taş sırası ile korunmuştur. Mekan içi seviye inme çalışmalarında genel olarak toplanan malzeme aralığı 0-185 cm arasından gelmektedir.

Fig. 14. ÜMA, 2 No'lu Açma Kazı Sonrası.

3.2. “2 No’lu Mekan” (3 No’lu Açma)

2016 yılında 3 No’lu parselde yapılan sondaj kazısında batı bölümü bulunan 2 No’lu mekanın, 4 No’lu parselde yapılan kurtarma kazısı ile doğu bölümü, 3 No’lu açmada açığa çıkartılmıştır (Fig. 15). 3 No’lu açma da yapılan çalışmalarda 1 No’lu mekanın kuzey bitişiğinde bulunan ve 2 No’lu mekan olarak adlandırılan kare planlı yapının güney duvarı 1 No’lu mekan ile ortaktır.

Bu mekanın batı duvarı 320 cm uzunluğunda, 47 cm genişliğinde, kuzey duvarı 330 cm uzunluğunda, 45 cm genişliğinde, duvar üst kotu 2.84 cm, doğu duvar ise 300 cm uzunluğundadır. Mekan içi taban kotu ise 2.06 cm olarak tespit edilmiştir. Basit örgü tekniği ile yapılmış olan mekan duvarlarının yüksekliği, 3-5 taş sırası ile korunmuştur. Mekan içi seviye inme çalışmaları sırasında genel olarak toplanan malzeme aralığı 0-160 cm arasından gelmektedir.

Fig. 15. ÜMA, 3 No’lu Açma Kazı Sonrası.

3.3. “3 No’lu Mekan” (3, 4, 7, 8 No’lu Açma)

2016 yılında 3 No’lu parselde yapılan sondaj kazısında küçük bir bölümü bulunan 3 No’lu mekanın, 4 No’lu parselde yapılan kurtarma kazısı ile tamamı açığa çıkartılmıştır. 3, 4, 7, 8 No’lu açmalardaki (Fig. 16a, b, c), çalışmalarda 2 No’lu mekanın kuzeyinde 3 No’lu mekan olarak adlandırılan dikdörtgen planlı mekan açığa çıkartılmıştır.

Mekanın güney duvarı 410-185 cm uzunluğunda ve 38-40 cm genişliğinde olup mekanın girişi olduğu düşünülen bir açıklık bulunmaktadır. Mekanın kuzey duvarı 685 cm uzunluğunda, 40 cm genişliğinde; batı duvarı 430 cm uzunluğunda, 40 cm genişliğinde; doğu duvarı 465 cm uzunluğunda, 36-40 cm genişliğinde, duvar üst kodu: 3.25 cm

Doğu duvar üzerinde, mekana girişi sağlayan bir kapı eşiği açığa çıkartılmıştır. Mekanın kuzeybatı ve kuzeydoğu köşelerinde plaka taşlar ile yapılmış olan taban döşemesinin korunduğu tespit edilmiştir. Mekan içi taban kotu ise: 2.38 cm olarak tespit edilmiştir. Basit örgü tekniği ile yapılmış olan mekan duvarlarının yüksekliği, 3-5 taş sırası ile korunmuştur. Mekan içi seviye inme çalışmaları sırasında genel olarak toplanan malzeme aralığı 0-160 cm arasından gelmektedir.

Fig. 16a. ÜMA, 4 No’lu Açma Kazı Sonrası.

Fig. 16b. ÜMA, 7 No'lu Açma Kazı Sonrası.

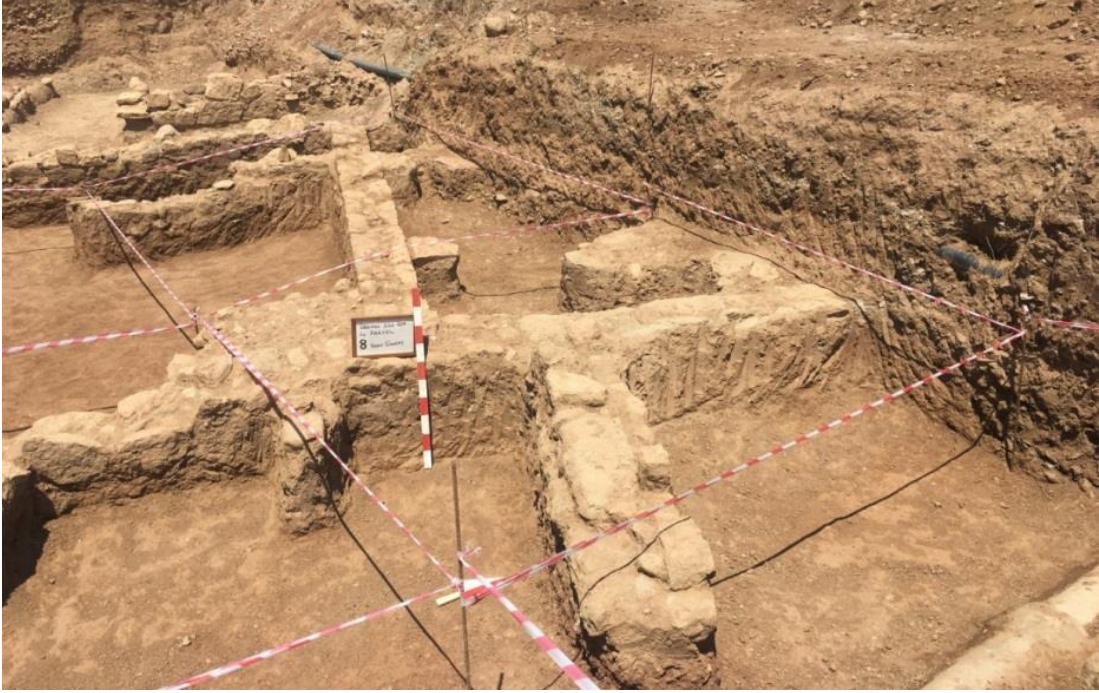

Fig. 16c. ÜMA, 8 No'lu Açma Kazı Sonrası.

3.4. “4 No'lu Mekan” (4, 8 No'lu Açma)

4 No'lu parselde yapılan çalışmalar sırasında, 3 No'lu mekanın kuzeyinde bir bölümü parselin kuzey sınırı içerisinde kalan dikdörtgen planlı olduğu düşünülen 4 No'lu

Mekan, 4 ve 8 No'lu açmalarda yer almaktadır. Mekanın batı ve kuzey duvarları kesit içerisinde kalmaktadır ve doğu duvar uzunluğu 265 cm, genişliği ise 60 cm'dir. Mekanın güney duvarı 3 No'lu oda ile ortaktır. Bu duvarın mekan içinde açığa çıkartılan iki adet taş bloğun duvarı desteklemek için konulduğu düşünülmektedir. Mekanın kuzeybatı ve kuzeydoğu köşelerinde plaka taşlar ile yapılmış olan taban döşemesinin çok az kısmının korunduğu tespit edilmiştir. Basit örgü tekniği ile yapılmış olan mekan duvarlarının yüksekliği, 3-5 taş sırası ile korunmuştur. Yapı içi seviye inme çalışmaları sırasında genel olarak toplanan malzeme aralığı 0-150 cm arasından gelmektedir.

3.5. “5 No'lu Mekan” (8, 12 No'lu Açma)

4 No'lu parselde yapılan çalışmalar sırasında, 4 No'lu Mekan'ın batısında bir bölümü parselin kuzey sınırı içerisinde kalan 5 No'lu Mekan açığa çıkartılmıştır. 8 ve 12 No'lu açmalarda (Fig. 17) yer alan mekan'ın, 4 No'lu Mekan ile ortak olan batı ve kuzey duvar kesit içerisinde kalmaktadır. Güney ve doğu duvarının bir bölümü ise günümüzde beton boru hattı döşenirken tahrip edildiği görülmüştür. Basit örgü tekniği ile yapılmış olan mekan duvarlarının yüksekliği, 3-5 taş sırası ile korunmuştur. Mekan içi seviye inme çalışmaları sırasında genel olarak toplanan malzeme aralığı 0-170 cm arasından gelmektedir.

Fig. 17. ÜMA, 12 No'lu Açma Kazı Sonrası.

3.6. “6 No’lu Mekan” (7, 8, 11, 12 No’lu Açma)

4 No’lu parselde yapılan çalışmalar sırasında 5 No’lu mekanın güneyinde açığa çıkartılan 6 No’lu Mekan, 7, 8, 11 ve 12 No’lu açmalarda (Fig. 18) yer almaktadır. Mekanın batı duvarı 3 No’lu mekan ile ortaktır. 6 No’lu mekanın 5 No’lu mekan ile ortak olan kuzey duvarının bir bölümü ile doğu duvarının küçük bir kısmı dışında kalan duvarlarının tamamının beton boru hattı döşenirken tahrip edildiği görülmüştür. Basit örgü tekniği ile yapılmış olan mekan duvarlarının yüksekliği, 3-5 taş sırası ile korunmuştur. Mekan içi seviye inme çalışmaları sırasında genel olarak toplanan malzeme aralığı 0-160 cm arasından gelmektedir.

Fig. 18. ÜMA, 11 No’lu Açma Kazı Sonrası.

3.7. “7 No’lu Mekan” (2, 6, 10 No’lu Açma)

4 No’lu parselde yapılan çalışmalar sırasında 1 No’lu mekanın doğusunda 2, 6 ve 10 No’lu (Fig. 19a, b) açmalarda yer alan mekanın güney duvarındaki açıklığının, giriş olduğu düşünülmektedir. Mekanın kuzey-doğu duvarı uzunluğu 310 cm, genişliği 42-60 cm; doğu duvarının uzunluğu 310cm, genişliği 48 – 60 cm; kuzey-batı duvarının dönüşü ile beraber 510 cm uzunluğa; 48 cm genişliğe sahiptir. Basit örgü tekniği ile yapılmış olan mekan

duvarlarının yüksekliği, 3-5 taş sırası ile korunmuştur. Mekan içi seviye inme çalışmaları sırasında genel olarak toplanan malzeme aralığı 0-170 cm arasından gelmektedir.

Fig. 19a. ÜMA, 6 No'lu Açma Kazı Sonrası.

Fig. 19b. ÜMA, 10 No'lu Açma Kazı Sonrası.

3.8. “8 No’lu Mekan” (Avlu?) (1, 5, 9 No’lu Açma)

4 No’lu parselde yapılan çalışmalar sırasında 1 ve 7 No’lu mekanların güneyinde 1, 5 ve 9 No’lu açmalarda (Fig. 20a, b, c) yer alan yapılar, dikdörtgen planlıdır. 8 No’lu mekanda yapılan çalışmalar, bu alanın avlu olabileceğini düşündürmüştür. Mekanın güney duvarının, kesit içerisinde kalması üzerine güney yönde yaklaşık olarak 100 cm genişleme çalışması yapılmıştır. Bütün mekanlara geçişi sağlayan alanın avlu?, kuzey, güney ve doğu duvarlarında birer açıklık bulunmakta olup 7 No’lu mekanın girişi de avluya? açılmaktadır. Mekanın batı duvar uzunluğu 550 cm, genişliği 38-50 cm, duvar üst kotu: 2.74 cm, doğu duvar uzunluğu 240-160 cm, genişliği 40-60 cm, duvar üst kotu: 3.01cm, güney duvar uzunluğu 490-330 cm, genişliği 40-50 cm ölçülerine sahiptir. Mekan (avlu?) içi taban kotu 2.28 cm’dir. Basit örgü tekniği ile yapılmış olan mekan duvarlarının yüksekliği, 3-5 taş sırası ile korunmuştur. Mekan içi seviye inme çalışmaları sırasında genel olarak toplanan malzeme aralığı 0-190 cm arasından gelmektedir.

Fig. 20a. ÜMA, 1 No’lu Açma Kazı Sonrası.

Fig. 20b. ÜMA, 5 No'lu Açma Kazı Sonrası.

Fig. 20c. ÜMA, 9 No'lu Açma Kazı Sonrası.

ÜMA kurtarma kazısında, sekiz adet mekan yapısı açığa çıkartıldığı gibi bunlardan bir tanesinin avludan oluştuğu ve avlunun batısında kalan bölümün ise sokak olduğu belirtilmiştir. Tez çalışmamız sonucunda, ÜMA'da açığa çıkartılan bu yapı kompleksinin, Eski Smyrna yerleşiminde yer alan, dörtgen ve eğrisel planlı (oval ya da apsisli) yapılar ile benzer olduğunu düşünmekteyiz.

Ege coğrafyasında, sivil ve kamusal yapılarda kullanıldığı bilinen eğrisel planlı yapıların, zamanla yerini dörtgen planlı yapılara bıraktığı görülmektedir⁷⁸. Eski Smyrna yerleşiminde, en erken İÖ 10. yüzyılda ortaya çıkan eğrisel planlı yapıların, İÖ 7. yüzyıl ilk yarısından itibaren artış göstererek varlığını sürdürdüğü belirtilmektedir⁷⁹. Smyrna'da İÖ 7. yüzyılın II. yarısında dörtgen planlı yapılar ortaya çıkmış olmakla birlikte, İÖ 7. yüzyılın sonu İÖ 6. yüzyılın ilk yarısına tarihli eğrisel planlı yapıların varlığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda İÖ 6. yüzyıl içlerinde çok odalı ve avlulu kompleks yapıların varlığı da bilinmektedir⁸⁰.

ÜMA'da ortaya çıkartılan bu kompleks mimari yapının, Smyrna'daki İÖ 7-6. yüzyıl başlarına tarihli dörtgen ve eğrisel planlı (oval ya da apsisli) yapı örnekleriyle benzerlik gösterdiğini düşünmekteyiz. Dolayısıyla mimari anlamda, Lebedos-ÜMA ve Eski Smyrna benzerliği dikkat çekmektedir.

⁷⁸ Mallwitz, 1981: 610.

⁷⁹ Akurgal, 1997: 16, 34-37, Şek. 15.

⁸⁰ A.g.e. 16; Ertüzün ve Akar Tanrıver, 2017: 518-520. Res. 3-5.

4. BÖLÜM

4. İZMİR MÜZESİ ÜRKMEZ-MERSİNALANI KURTARMA KAZISI SERAMİKLERİ

Lebedos antik kentinde, günümüz modern yerleşmelerinden dolayı kapsamlı çalışma gerçekleştirilmemekle birlikte, yapılan yüzey çalışmalarıyla özellikle, N. Tuna'nın⁸¹ önemli katkıları bulunmaktadır. N. Tuna'nın çalışmaları sonucunda, Lebedos seramikleri, ithal ve yerel olduğu düşünülen seramiklerle birlikte, geniş bir form repertuarı sunmaktadır. Ayrıca, Geometrik Dönem'e ait seramiklerin varlığı az da olsa bilinmektedir. Arkaik Dönem'e ait bezemeli-bezemesiz, firnis bantlı seramikler, Kos, Khios benzeri olduğu düşünülen ithal amphora ağız-dip parçaları, Samos kökenli terra sigillata örnekleri ve Roma Dönemi'ne tarihli pseudo-Kos benzeri, plastik bantlı amphora ağız parçalarının ele geçtiği bilinmektedir⁸².

Lebedos ÜMA'nda yapılan kurtarma kazısı sonucunda, ağız, kaide, kulp parçalarında oluşan, çok sayıda kotyle, kandil, amphora, megara kase parçaları ve unguentarium formlarının yanı sıra çeşitli formlarda siyah firnisli seramikler ile gri seramik örnekleri ele geçmiştir.

ÜMA kotyle formları, dört adet ağız parçası ve bir adet gövde parçasından oluşan bezemeli örneklerdir. Birbirleriyle aynı zaman dilimine ait olan kotyle örneklerimiz kırmızımsı sarı kil renginden oluşmaktadır. ÜMA kandilleri, on bir adet örnekten oluşmaktadır. Bunların içerisinde, bir adet örnek tam korunmuşken, diğer örnekler ağız, taban ve burun kısımlarından oluşmaktadır. ÜMA kandilleri, astarlı / astarsız ve firnisli olmakla birlikte, çoğunlukla kırmızımsı sarı kil rengine sahiptirler. Az da olsa pembe, açık kırmızımsı kahve ve açık kahve renkte kil örnekleri görülmektedir. ÜMA siyah firnisli seramikler, otuz adet ayak parçası, sekiz adet ağız, kaide ve iki adet gövde parçasından oluşmaktadır. Siyah firnisli seramikler içerisinde kyliks, kap-skyphos, kap-kantharos, tabak, balık tabağı, kase ve tuzluk form örnekleri tespit edilmiştir. Çoğunlukla açık kırmızı, kırmızı ve kırmızımsı sarı renkli, az sayıda açık kırmızımsı kahve kil renginin kullanıldığı, astarlı / astarsız örneklerden oluşmaktadır. ÜMA amphora formları, ağız, dip-kaide parçalarının korunduğu astarlı / astarsız ve bantlı / bantsız otuz dokuz tane örnekten oluşmaktadır. Kil

⁸¹ Tuna (1985); Tuna, 1986: 64-65.

⁸² A.g.e. 213-215.

renginin çoğunluğunu, kırmızı ve tonları oluştururken, az sayıda açık kırmızımsı kahve, açık kahve ve pembe renkler görülmektedir. ÜMA megara kaseleri, iki adet kırmızımsı killi, bir adet siyah fırnisli ağız parçaları ile üç adet gri seramik örneği olan ağız-dip parçası ve bir adet kalıp örneğinden oluşan bezemeli formlardır. ÜMA unguentariumları, yalnızca ayak bölümlerinin korunduğu üç adet örnekten oluşmaktadır. Bunlar, kırmızımsı sarı ve kahverengi killi olup, bir tanesi gri seramik örneğidir. Son olarak, ÜMA gri seramikleri, çeşitli formlara ait on adet ağız ve kaide parçalarından oluşan astarlı / astarsız örneklerimizi oluşturmaktadırlar.

4.1. Kotyleler

İonia üretimi olarak bilinen kotyle ve skyphos formları, İon kentleri başta olmak üzere, Trakya, Karadeniz ve Akdeniz sahillerinde İonia'luların kurmuş oldukları kolonilerde çok sayıda örnek ile temsil edildikleri bilinmektedir⁸³. Zaman içinde kotyleler, skyphos formuna yerini bırakmıştır⁸⁴. Panel anlayışıyla üretilen kotyleler, kulplar arasında yer alan çeşitli bezeme şemalarına sahiptir. Eşkenar dörtgenler, meander, konsantrik daireler kuşlu kotylelerde; meander, bantlı, lotuslu, rozetli ve kuşlu örnekleri skyphos formlarında da görmekteyiz⁸⁵.

Batı Anadolu'da kuşlu ya da rozetli kotyleler, Geç Geometrik Dönem başlarında (İÖ 740'lar), Korinth etkisinde ortaya çıkmıştır⁸⁶. Kotylelerin üretim yerine yönelik yapılan kil analizleri olmakla birlikte, üretimin ana merkezlerinin Karia Bölgesi⁸⁷ ve Kuzey İonia olduğu düşünülmektedir⁸⁸. Geç Geometrik Dönem'e tarihli tipik kotyle formları, derin gövdeli, dik dudaklı, ağız kısmı çentikli, halka kaideli ve kulpları da çok fazla ağız kısmını aşmamaktadır. İç yüzeyleri tamamen firnisli iken dış yüzeylerinde ana bezeme alanı kulplar arasında panel şeklinde yer almaktadır. Söz konusu form, her ne kadar alışılmış isim olan kase terimiyle adlandırılmış olsada, formun tipik karakterini karşılamadığı bilinmektedir⁸⁹.

ÜMA'da Kat. No. 1, Kat. No. 2, Kat. No. 3, Kat. No. 4 ve Kat. No. 5 olarak isimlendirdiğimiz kotyle formları bulunmaktadır. Kat. No. 1, Kat. No. 2, Kat. No. 3, Kat. No. 4 ağız ve gövde parçalarından oluşurken, Kat. No. 5 yalnızca gövde parçasından oluşmaktadır. ÜMA kotyle örnekleri, 21cm ve 25cm arasında değişen ağız çaplarına ve kırmızımsı sarı kil özelliklerine sahiptir. Kat. No. 3 ise kırmızı kil rengindedir. ÜMA kotyle formlarında kullanılan firnis, mat, aşınmış ve kalitesizdir. Dış yüzey firnisleri üzerinde pişmeden kaynaklı renk alacalanması bulunmaktadır. ÜMA kotyle formları içerisinde, Kat. No. 4 iç ve dış yüzeyinde; Kat. No. 1 ve Kat. No. 3 yalnızca iç yüzeylerinde pişme hatası olmadan siyah firnisin uygulandığı üç örnektir. Ayrıca, Kat. No. 3, yüzeyi pembe (5 YR 7/4); Kat. No. 4 dış yüzeyi çok açık kahve (10 YR 8/2) özellikle kremi tonunda; Kat. No. 5'in yüzeyi ise pembe renkli (7.5 YR 8/3) gerçek astar uygulamalarıyla dikkat

⁸³ Hürmüzlü, 2003: 263.

⁸⁴ A.g.e. 254.

⁸⁵ A.g.e. 263.

⁸⁶ Coldstream, 2008: 273-274.

⁸⁷ Özgünel, 2006: 161.

⁸⁸ Cook ve Dupont, 1998: 15-26; Coldstream, 2008: 479.

⁸⁹ A.g.e. 26-27.

çekmektedirler. Kat. No. 1'in kulp kısmı çok az korunmakla birlikte, firnis kulp üzerine doğru akmaktadır. Kat. No. 2'nin kulp kısmı az korunmuş ve firnis boyalıdır.

ÜMA'da incelediğimiz kotyleler, tipik Ionia etkili, ağız kısmı çentikli, dik dudaklı, derin gövdeli ve firnis bezemelidir. Kat. No. 2'nin dış yüzeyi tamamen firnisli, üzerinde dikey inen dört tane çizgi şeklinde firnis bezeme bulunmakta ve çizgilerin arası rezerve bırakılmıştır. Kat. No. 3'te dış yüzeyde astar üzerinde dikey beş adet firnis çizgi, kalın siyah firnisle yapılmış panel izleri ve oldukça aşınmış durumda içi taralı eşkenar dörtgen bezemeler yer almaktadır. Kat. No. 4 dış yüzey astar üzerinde, eşkenar dörtgen, içi taralı aşınmış meander ve dikey inen firnis çizgiler bulunmaktadır. Ağız üzeri firnis bantlı, iç yüzey tamamen siyah firnislidir.

Kat. No. 1 benzerleri, dört panelli kuşlu kotyle örnekleri içerisinde değerlendirilerek, Samos'ta⁹⁰ İÖ 750-700 yıllarına, Klazomenai Akpınar Nekropolisi'nde⁹¹ İÖ 8. yüzyıl son çeyreği-7. yüzyıl başlarına, Nif (Olympos)⁹² dağında İÖ 725 yıllarına tarihlendirilmiştir. Kat. No. 2 benzerleri, Samos'ta⁹³ 750-700 yıllarına, Limantepe ve Mehmet Gül Tarlası'nda⁹⁴ İÖ 8. yüzyıl-7. yüzyıl ortasına, Klazomenai Akpınar Nekropolisi'nde⁹⁵ İÖ 7. yüzyıl ortasına tarihlenmiştir. Kat. No. 3 ve Kat. No. 4, benzerleri, Metropolis'te⁹⁶ skpyhos adı altında İÖ 700-670 yıllarına, Klazomenai'da⁹⁷ İÖ 8. yüzyıl sonlarına verilmiştir. Gövde parçası Kat. No. 5'in ÜMA'da ele geçen kotyle örnekleriyle benzer olduğunu düşünmekteyiz. R. M Cook ve P. Dupont tarafından incelenen kotyle örnekleri İÖ 700-650 yıllarına aittir⁹⁸. ÜMA'da ele geçen Kat. No. 1, Kat. No. 2, Kat. No. 3, Kat. No. 4 ve Kat. No. 5 tipik Ionia etkili kotyleler gibi İÖ geç 8. yüzyıl-erken 7. yüzyıldan olmalıdırlar.

⁹⁰ Walter, 1968: 40, Taf. 42, 240.

⁹¹ Hürmüzlü, 2003: Fig. 56.

⁹² Tulunay, 2011: 168, Res. 4.

⁹³ Walter, 1968: 40, Taf. 42, 240.

⁹⁴ Baç, 1987: Lev. 9, No. 9, Lev. 6, No. 15.

⁹⁵ Hürmüzlü, 2003: Fig. 57, No. 219/1.

⁹⁶ Atila, 2012: 202, Kat. No. 35. Şek. 21.

⁹⁷ Bakır vd., 2002: Res. 9.

⁹⁸ Cook ve Dupont, 1998: Fig. 5.5, 5-6.

4.1.1. Katalog

Kat. No. 1. (Ç.N. 44). Kotyle.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No.lu açma (seviye: 130-190 cm).

A.R: 25 cm; H: 5 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) ince gözenekli, orta yoğun ince kireçli, beyaz mikalı ve çok az sarı mikalı kil. Dış yüzey firnisi açık kırmızı (2.5 YR 6/8)-siyah (5 YR 2.5/1). İç yüzey firnisi siyah (5 YR 2.5/1). Dış yüzey astarsız. Ağız kısmı çentikli, dik dudaklı kotyle formu. İç yüzey tamamen firnisli, dış yüzeyde firnis izleri. Kulp çok az korunmuş ve firnis kulp üzerine doğru akmıştır.

Benzerleri: Walter 1968: 40, Taf. 42, 240; Cook ve Dupont, 1998: Fig. 5.5, 5-6; Hürmüzlü, 2003: Fig. 56; Tulunay, 2011: 168, Res. 4.

Tarih: İÖ geç 8. yüzyıl-erken 7. yüzyıl.

Kat. No. 2. (Ç.N. 90). Kotyle.

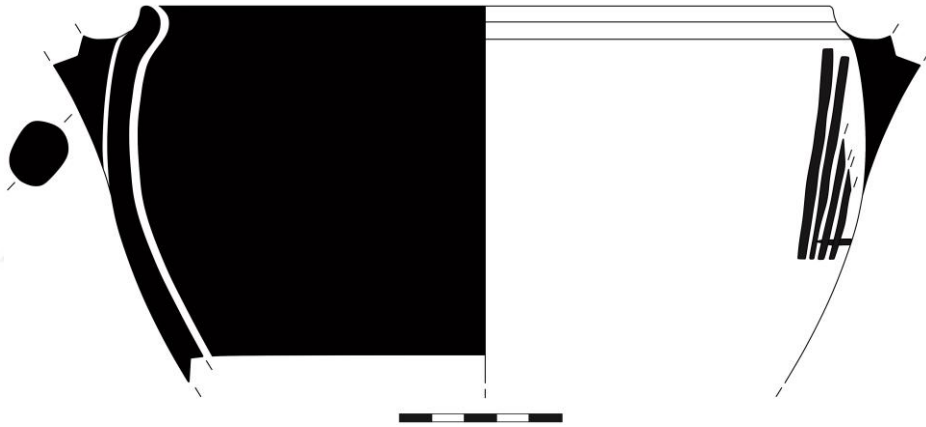
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 ve 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 21 cm; H: 11.5 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) yoğun gözenekli, az kireçli, çok az ince beyaz mikalı, orta yoğun organik madde katkılı kil. Dış yüzey kahverengi (7.5 YR 4/2) ve kırmızı (10 R 5/6) firnisli. İç yüzey kırmızımsı kahve (2.5 YR 4/4) alacalı firnis. Dış yüzeyde bezemeler kahverengi (7.5 YR 5/2) ve siyah firnisli (7.5 YR 2.5/1). Ağız kısmı çentikli, kısa dik dudaklı ve dışa açılan derin gövdeli kotyle formudur. Dış yüzey tamamen firnisli, üzerinde dikey inen dört tane çizgi şeklinde firnis bezeme bulunmakta ve çizgilerin arası rezerve bırakılmıştır. Kırık kulplarda firnis izleri görülmekte.

Benzerleri: Walter, 1968: Taf. 42, 243; Baç, 1987: Lev. 9, No. 9, Lev. 6, No. 15; Cook ve Dupont, 1998: Fig. 5.5, 5-6; Hürmüzlü, 2003: Fig. 57, No. 219/1.

Tarih: İÖ geç 8. yüzyıl-erken 7. yüzyıl.

Kat. No. 3. (Ç.N. 91). Kotyle.

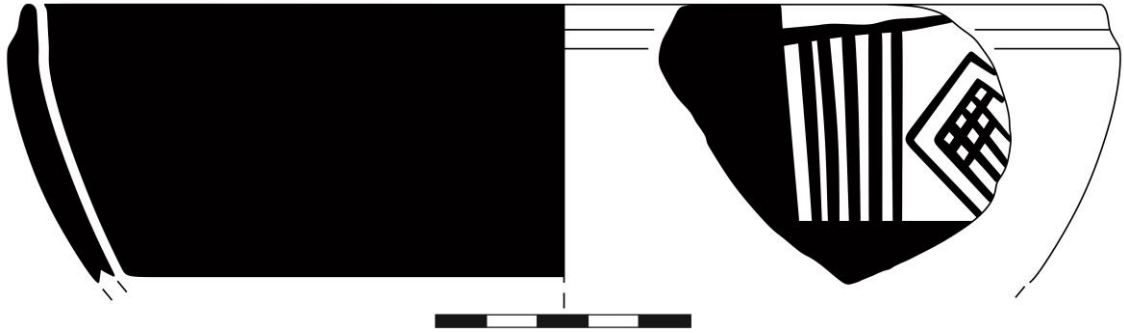
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 ve 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 21 cm; H: 5.5 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 6/8) gözeneksiz, çok az küçük taşçıklı, orta yoğun ince beyaz mikalı kil. Pembe (5 YR 7/4) gerçek astarlı. Dış yüzey çok koyu yeşilimsi gri (Gley2 3/5 BG) firnis. İç yüzey kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) alacalanmış firnis. Dış yüzey bezeme kırmızı (2.5 YR 5/6) firnisli. Dış yüzeyde astar üzerinde beş adet dikey çizgiler ve oldukça aşınmış durumda içi taralı eşkenar dörtgen, bezeme panel içerisinde yer almaktadır. Ağız kısmı çentikli, kısa-dik dudaklı ve gövde parçasından oluşan kotyle formudur.

Benzerleri: Cook ve Dupont, 1998: Fig. 5.5, 5-6; Bakır vd., 2002: Res. 9; Atila, 2012: 202, Kat. No. 35. Şek. 21.

Tarih: İÖ geç 8. yüzyıl-erken 7. yüzyıl.

Kat. No. 4. (Ç.N. 92). Kotyle.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 ve 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 22 cm; H: 4.4 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (7.5 YR 7/6) gözeneksiz, az küçük taşçıklı, orta yoğun çok küçük kireçli, çok az ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey çok açık kahve (10 YR 8/2) kremsi renge yakın, astarlı. Dış ve iç yüzey siyah (5 Y 2.5/1) koyu ve mat firnisli. Ağız kısmı çentikli, dik dudaklı ve gövde profilli kotyle. Dış yüzeyde astar üzerinde, eşkenar dörtgen, içi taralı aşınmış meander ve dikey inen firnis çizgiler bulunmaktadır. Ağız üzeri firnis bantlı, iç yüzey tamamen siyah firnislidir.

Benzerleri: Walter, 1968: 40, Taf. 42, 240; Cook ve Dupont, 1998: Fig. 5.5, 5-6; Bakır vd., 2002: Res. 9; Hürmüzlü, 2003: Fig. 56; Tulunay, 2011: 404, Res. 2.

Tarih: İÖ geç 8. yüzyıl-erken 7. yüzyıl.

Kat. No. 5. (Ç.N. 394). Kotyle.

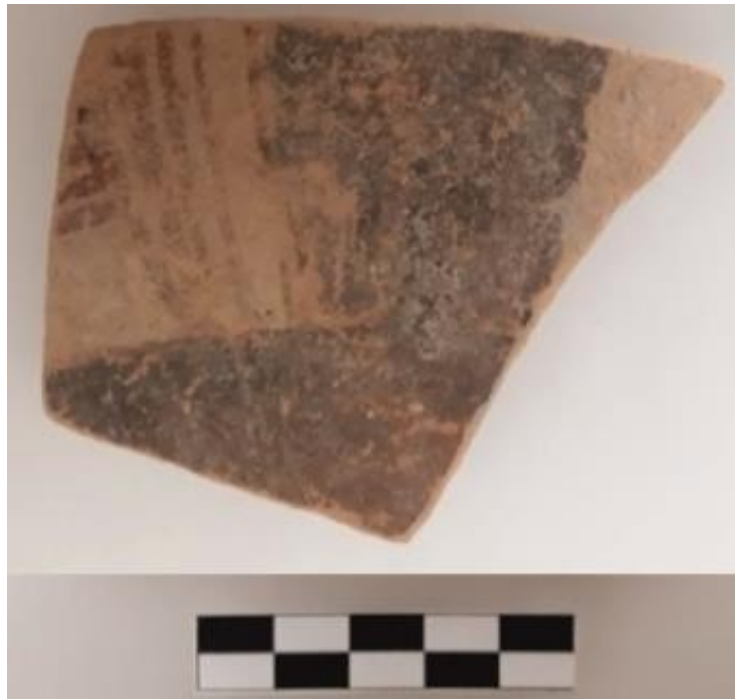
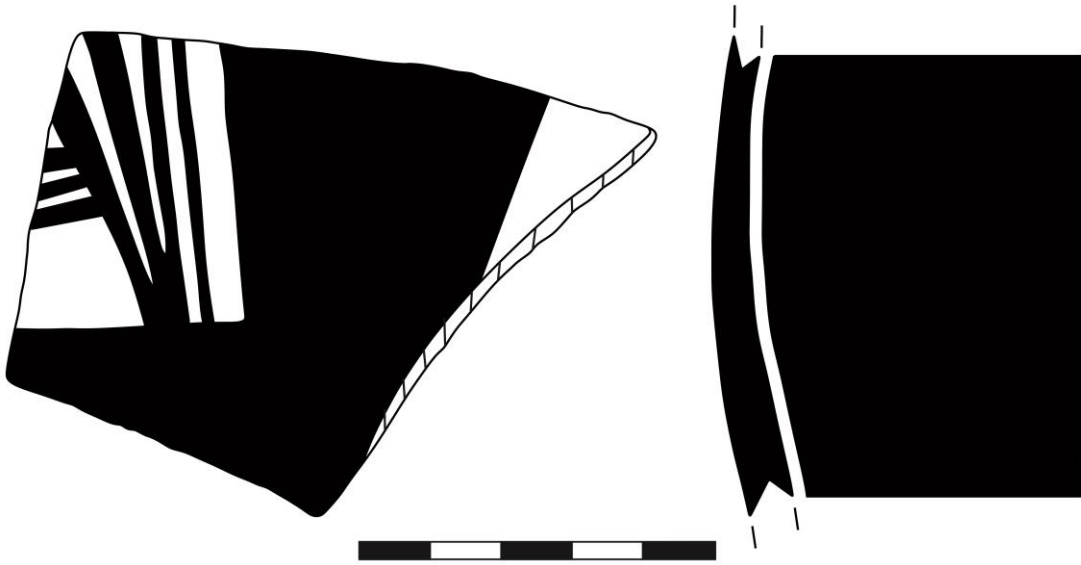
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 1 No'lu mekan içi.

G: 9.1 cm; H: 6.7 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) yer yer gözenekli, az küçük taşçıklı ve kireçli kil. Yüzey pembe (7.5 YR 8/3) gerçek astarlı. İç yüzey siyah (10 YR 2/1) firnisli. Dış yüzey kırmızı (2.5 YR 4/6)-çok soluk kırmızı (2.5 YR 2.5/2) firnisli. Panel içerisinde firnis bezemeli kotyle gövde parçası.

Benzerleri: ÜMA, Kat. No. 1-Kat. No. 4.

Tarih: İÖ geç 8. yüzyıl-erken 7. yüzyıl.

4.2. Kandiller

Antik Grekçe “Lykhnos” ya da Latince “Lychnus” ışık anlamındadır ve bundan türeyen “Lucerna” ışık veren araç / kandil anlamında kullanılmıştır. Arkeolojik kazılarda yoğun olarak ele geçen kandiller, binlerce yıldır aydınlanmada (evlerde, sokaklarda, kamu yapıları ve hatta tiyatrolarda), mezarlarda ölü hediyesi olarak ve kutsal alanlarda adak amaçlı kullanılmıştır⁹⁹. Kandili yakmak için kullanılan yağlar, özellikle Paleolitik Dönem’de hayvansal yağlar olmakla birlikte, zeytinyağı, zeytinyağı ve tuz karşımı olarak kullanılmaktadır¹⁰⁰. Genel olarak kandil bölümleri kaide, gövde, omuz, kulp, burun, burun üzerinde yer alan fitil deliği ve bir diskus kısmından oluştuğu bilinmektedir (Fig. 21).

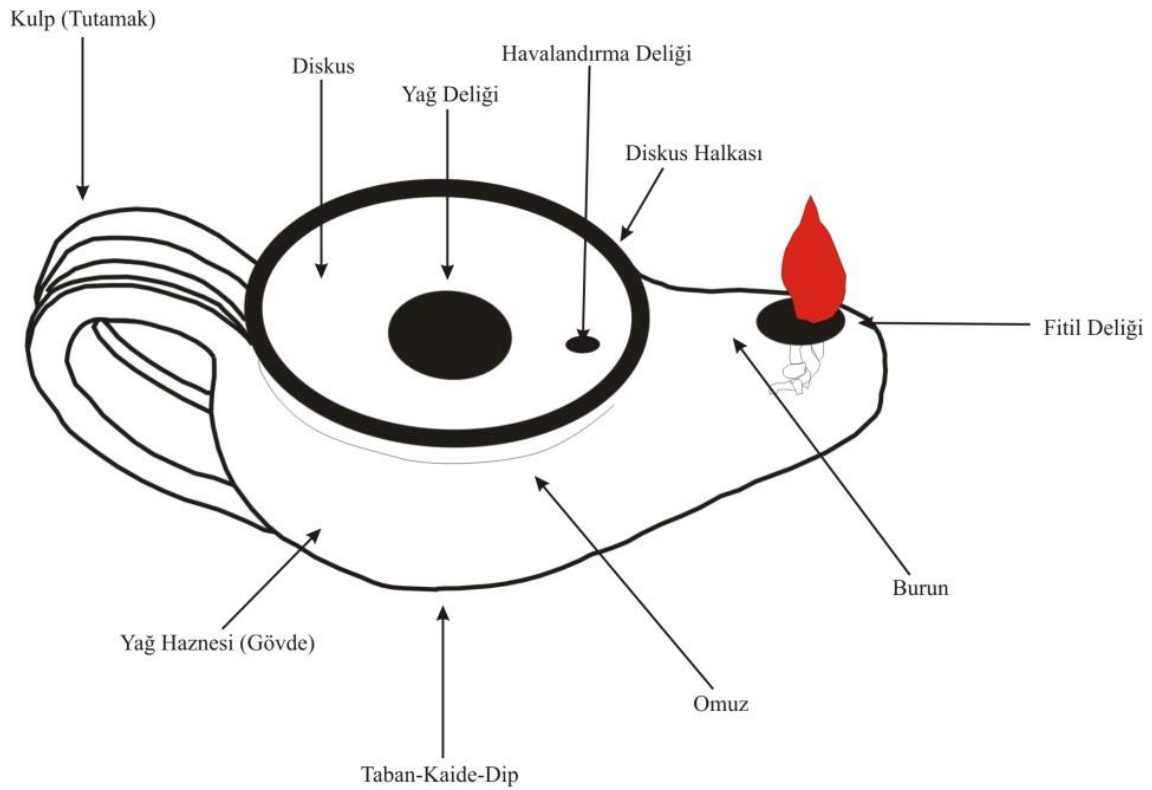

Fig. 21. Kandil Bölümleri (Metin, 2013: 109).

Taş ve deniz kabuğundan yapılan kandillerle, Paleolitik Dönem’de Avrupa’da karşılaşmaktadır¹⁰¹. Homeros’un *Odyseia* isimli eserinde kandilden söz edildiği görülmektedir¹⁰². Kandillerin ilk örneklerinin Mısır’da yapılmış olduğu anlatılmakla birlikte, erken döneme tarihli örnekleri ele geçmemiştir¹⁰³. Fakat Herodotos, Mısır’daki

⁹⁹ Walters, 1914: 12-16, 393; Bailey, 1972: 17; Çokay 2000, 5, 9, 17; Tekçam, 2007: 110.

¹⁰⁰ A.g.e. 14; Bailey, 1972: 9.

¹⁰¹ Bailey, 1972: 17.

¹⁰² Homeros: *Odyseia*, XIX, 34.

¹⁰³ Bailey, 1972: 17.

kandillerin Fenike etkisiyle yapılmış olduğundan ve Mısır'daki bayramlarda içleri yağ ve tuz dolu fincanların gece boyunca yandığından söz etmektedir¹⁰⁴.

Tunç Çağ'da¹⁰⁵ el ile biçimlendirilen açık çanak formundaki kandillerin, ilerleyen zamanlarda omuz kısmının oluştuğu, haznesinin derinleştiği ve burun yapısına kavuştuğu burun kısımlarının el ile biçimlendirildiği görülmektedir (Fig. 22). Minos ve Myken Uygarlıkları'nda taştan ve bronzdan yapılmış açık kase şeklinde kandil örnekleriyle karşılaşmıştır¹⁰⁶.

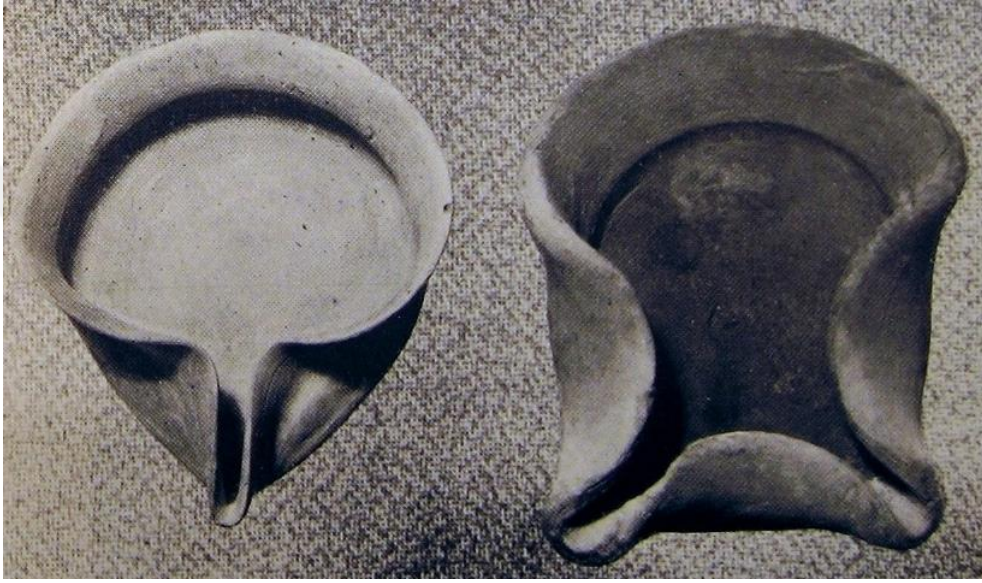

Fig 22. El ile Biçimlendirilen Kandiller (Bailey, 1972: 33).

İÖ 9. yüzyıl sonlarından itibaren basit sığ çanak formu kandiller, Mısır¹⁰⁷, Suriye ve Kıbrıs¹⁰⁸, Güney İtalya¹⁰⁹ ve Atina¹¹⁰ gibi bölgelere göre farklılıklar gösterse de genel olarak, daha ince ve daha sığ, çok düzgün olmamakla birlikte yuvarlağa yakın taban kısmı, ağız kısmın genişleyerek daralmaya ve burnun uzamaya başladığı, farklı biçimlerde kandillerin ortaya çıkmaya başladığı belirtilmektedir¹¹¹.

Suriye ve Filistin kökenli olduğu düşünülen, bezemesiz sığ çanak formu kandiller, İÖ 7. yüzyıl başına tarihlendirilen, Atina, Korinth örnekleri, bulunmaktadır. Bunlar sığ

¹⁰⁴ Herodotos: II, 62.

¹⁰⁵ Howland, 1958: 7; Tezgör ve Sezer, 1995: 23, 27.

¹⁰⁶ Bailey, 1972: 17, Lev. 1 a-b.

¹⁰⁷ Breccia, 1912: 128-129.

¹⁰⁸ Ozial, 1977: 17.

¹⁰⁹ Boitani, 1971: 266, Fig. 82.

¹¹⁰ Howland, 1958: 7.

¹¹¹ A.g.e. 7; Smith, 1964: 17.

çanak formulu, düz kaideli ve gelişi güzel yapılmış burun özelliği göstermektedir¹¹² (Fig. 23). İÖ 7. yüzyıl sonu- 6. yüzyıl başından itibaren¹¹³, ağzı tamamen açık kandillerin yerini, ağız kısmın biraz daha kapalı olduğu, yağ haznelere sahip kandiller almıştır. Bu tip kandil örneklerini, köprülü burunlu ve boru askı delikli kandiller oluşturmaktadır. Genel beğeni doğrultusunda boru askı delikli örneklere ek olarak, kandil orta kısmında farklı yükseklikte, konik çıkıntı yapılmaktadır¹¹⁴.

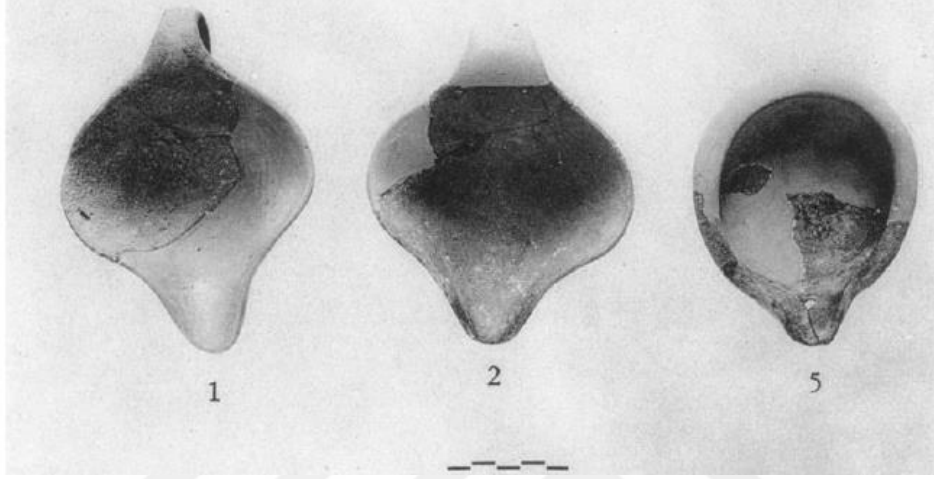

Fig. 23. Açık Çanak Formlu Kandiller (Howland, 1958: 289).

Üstü tamamen açık kandiller yerine ortaya çıkan köprülü burunlu ve boru askı delikli kandiller, ilk kez Batı Anadolu'da¹¹⁵ ortaya çıkmıştır ve İÖ 7. yüzyıl sonuna tarihlendirilen ilk örneklerine Smyrna¹¹⁶,da, ithal örneklerine de Atina'da rastlanmaktadır¹¹⁷. Bu tip kandiller Mısır¹¹⁸, Güney İtalya¹¹⁹, Atina¹²⁰, Smyrna¹²¹, Ephesos¹²², Samos, Rhodos ve Khios'ta¹²³ ele geçmiştir. Köprülü burunlu ve boru askı delikli kandillerin yanı sıra gövde ve omuz arası keskin açılı kandil örnekleri de bulunmaktadır. Gövde ve omuz arası keskin açılı kandiller Rhodos üretimi olup Atina, Khios ve Smyrna da oldukça yoğundur¹²⁴. İÖ 6. yüzyılla birlikte çarkta biçimlendirme geleneği başlamış olsa da, elde biçimlendirme

¹¹² Howland, 1958: 5, 289; Bailey, 1972: 17; Tezgör ve Sezer, 1995: 40; Civelek, 2001: 7.

¹¹³ A.g.e. 5; Tezgör ve Sezer, 1995: 40.

¹¹⁴ Tezgör ve Sezer, 1995: 40, 44.

¹¹⁵ Bailey, 1975: 29; Tezgör ve Sezer, 1995: 40, 44.

¹¹⁶ Akurgal, 1997: Pl. E. 1.

¹¹⁷ Tezgör ve Sezer, 1995: 40, 44.

¹¹⁸ Zoitopoulou ve Fossey, 1992: 16-17, Pl. I. 1.

¹¹⁹ Bailey, 1975: 295, N3, Q 632.

¹²⁰ Howland, 1958: 20-21, Pl. 5, 33, Tip. 19, 43, No. 148.

¹²¹ Akurgal, 1997: Pl. E. 1.

¹²² Önen, 1983: 118.

¹²³ Bailey, 1972: 25, 681; Furtwangler, 1980: 166-168.

¹²⁴ Howland, 1958: Pl. 5, 33, Tip. 19, 43, No. 148.

geleneği sürdürülmüştür¹²⁵. Çark yapımı kandiller, Hellenistik Dönem başlangıcına dek görülmektedir.

Arkaik Dönem’de görülen kısa burun yapısı ve sığ gövde özelliği, Klasik Dönem kandillerinde görülmeye devam etmiştir. Arkaik kandillerdeki kısa burun yapısının, İÖ 5.yüzyıl sonu- İÖ 4. yüzyıl boyunca uzamaya başladığı, dış bükey derin gövde, gövdeye hemen birleşip köşe yapan omuz profili, belirgin kaideli ve tutamaklı oldukları görülmektedir. Bu tutamaklar, kandilin herhangi bir yere asılmasını sağladığı gibi, dekoratif amaçlı olarak yapıldığı bilinmektedir¹²⁶. Ayrıca bu yüzyıllara ait olan kandillerde, siyah firnis kullanımı dikkat çekmektedir. Bu tipte kandiller, yaklaşık İÖ 3. yüzyıl ortalarına kadar görülmektedir¹²⁷.

İÖ 3. yüzyıl ilk yarısında çark yapımı kandillerin üretimi devam ederken, kalıp yapımı kandiller (Fig 24), üretilmeye başlanmıştır. Antik dünyada birçok Hellenistik yerleşimde görülen kalıp yapımı kandiller, Anadolu’da çok sayıda Hellenistik yerleşimde ele geçmiş ve yayınlanmıştır. Kremna, Tralleis, Metropolis, Kyzikos, Ephesos, Assos¹²⁸. Kalıplama tekniği ile birlikte, kandillerin özellikle omuz kısımlarında kabartma bezemeler (çeşitli bitkisel ve geometrik bezemeler; ışın dizileri, asma yaprakları ve dalları, meanderler, kabartma benekler vs.) görülmektedir¹²⁹. Hellenistik Dönem’de, bazı yerleşimlerin kendilerine özgü kandil tipleriyle de ön plana çıktıkları görülmektedir. Bunlardan bazıları Knidos¹³⁰, Ephesos¹³¹ ve Pergamon’dur¹³². Hellenistik Dönem’de “kent-form” ilişkisi belirgindir¹³³.

¹²⁵ Howland, 1958: 5; Tezgör ve Sezer, 1995: 40.

¹²⁶ A.g.e. 22-61; Walters, 1914: 22.

¹²⁷ Bailey, 1975: 29.

¹²⁸ Bailey, 1972: 13; Gürler, 1994: 83-87; Civelek, 2001: 13; Oztürk, 2003: 55; Kan-Şahin, 2008: 122- 212; Metin, 2013: 255-264.

¹²⁹ Bailey, 1972: 18-22.

¹³⁰ Tezgör ve Sezer, 1995.

¹³¹ Miltner (1937).

¹³² Schafer, 1968: 119-152.

¹³³ Kandillerde olduğu gibi başka formlarda da bu ilişki kurulabilmektedir. Hellenistik Kent–Amphora ilişkisi. Bkz.: Doğer, 1990: 82, 87, 91, 95.

Fig. 24. Kalıp Yapımı Kandil (Metin 2013: 264).

Roma Dönemin’de pişmiş toprak kandillerin yanı sıra bronz ve demirden yapılmış kandiller de bilinmektedir. Kandil kalıbı olarak, kil ve alçı kalıplar kullanılmakla birlikte, alçı kalıpların kolay kırılmaları nedeniyle fazla kullanılmadıkları, kazılardan gelen örneklerden de anlaşılmaktadır¹³⁴.

ÜMA’nda ele geçen Kat. No. 6, Kat. No. 7, Kat. No. 8, Kat. No. 9, Kat. No. 10, Kat. No. 11, Kat. No. 12, Kat. No. 13, Kat. No. 14, Kat. No. 15 ve Kat. No. 16 olmak üzere çark ve kalıp yapımı, toplam on bir adet kandil incelenmiştir. ÜMA kandilleri, kil yapısı açısından Kat. No. 6 ve Kat. No. 16 dışında farklılık göstermektedirler. Kat. No. 6 pembe (7.5 YR 7/4), Kat. No. 16 ise açık kahverengi (7.5 YR 6/4) kile sahipken, diğer tüm kandil örneklerimiz kırmızımsı sarı kil rengindedir (5 YR 7/6 ve 5 YR 6/6). Astarsız ve boyasız örnekler kadar, kırmızı, siyah boyalı olanlar da bulunmaktadır. ÜMA’da ele geçen kandiller çark yapımı olup, Kat. No. 16, kalıp yapımı olan tek örnektir. Çoğunlukla ağız, taban ve burun parçalarından oluşmakta, ÇN. 483 ise tam olarak ele geçmiştir. Kandillerimizin bazılarında (Kat. No. 13, Kat. No. 14), kullanılmış olduklarını gösteren, burun deliklerinde yanık izlerine rastlanmaktadır. Herhangi bir kullanım görmeyen ve boyalı olarak yapılan kandillerimizin adak, sunu amaçlı olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 6 ve Kat. No. 7, çark yapımı kandillerdir. Yağ deliği açıklığı fazla olan bu kandiller için “açık gövdeli” tanımı kullanılmıştır¹³⁵. Düz ağız kenarı altında önce içbükey daha sonra ise dışbükey olarak devam eden gövde profiline sahip, düz tabanlı, oval burun delikli ve kulpsuzdur. Pembe renkte (7.5 YR 7/4) kilden ve astarsızdır. Burun deliğinde

¹³⁴ Bailey, 1972: 14; Tekçam, 2007: 110.

¹³⁵ İşler ve Kalpaxis, 1978: 133.

kullanıldığını gösteren yanık izi yoktur. Bu kandillerin İÖ 7. yüzyılın sonlarına doğru, Batı Anadolu’da olasılıkla da Hellen yayılımının etkisi ile ortaya çıktığı düşünülmektedir¹³⁶. İÖ 7. yüzyılın III. çeyreğinde İonia’dan Atina’ya ithal edilmiş oldukları düşünülmektedir. En erken örneklerine Smyrna’da rastlanmaktadır¹³⁷. Rhodos¹³⁸ ve Ephesos¹³⁹ bu tip kandillerin en çok üretildiği yerler olarak bilinmektedir. Erythrai’da ele geçen ve Arkaik Dönem’e verilen kandil, Kat. No. 6 ile profil ve astarsız olma özellikleriyle benzerdir¹⁴⁰. Arkaik açık gövdeli kandiller, çark üretimi olup omuzsuz, sıg çanak formlu, dikeye yakın gövde kenarlı ve düz taban profil özelliği göstermektedirler ve genellikle kulpsuzdurlar¹⁴¹. İstanbul Arkeoloji Müzesi’nde korunan ve üretim yeri “Doğu Ege Atölyesi” olarak belirtilen bu tip kandiller, İÖ 6. yüzyıl ilk yarısına tarihlenmektedir. Samos’ta¹⁴² ve Korinth’te Tip 1 olarak İÖ 6. yüzyıl ilk yarısına¹⁴³, Atina Agorası’nda Tip 2B olarak İÖ 7. yüzyıl sonu-6. yüzyıl ilk yarısına tarihlenmiştir¹⁴⁴. Benzer örneklerinden yola çıkılarak, Kat. No. 6, İÖ 7. yüzyıl sonları-6. yüzyıl ilk yarısına ait olduğunu düşünmekteyiz.

Kırık olarak ele geçen Kat. No. 7, dış bükey profilli gövde özelliği gösteren, iç yüzeyde ağız kenarından biraz aşağıya dek uzanan siyah mat firnisle yapılmış bant bezemeye sahip, dışta ağız üzerinde aynı renkte firnis izleri görülen, kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) kilden yapılmış bir kandildir. Lindos kazısında ele geçen benzer örneği Rhodos¹⁴⁵ ya da Korinth¹⁴⁶ atölye üretimi olarak düşünülmektedir. Erythrai’da ele geçen ve İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl ilk çeyreğine tarihlenen benzer bir başka örnek, form ve firnis açısından benzerlik göstermektedir¹⁴⁷. Kaunos Demeter Kutsal Alanı’nda ele geçen benzer örnek, İÖ 6. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁴⁸. Batı Anadolu’daki benzerleriyle karşılaştığımızda Kat. No. 7, İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başına tarihlendirmektediriz.

¹³⁶ Bailey, 1972: 17.

¹³⁷ Bailey, 1975: 29.

¹³⁸ Jacobi, 1933: 364, Fig. 113.

¹³⁹ Önen, 1983: 44, No. 18, 118, No. 2-5; Tezgör ve Sezer, 1995: 44-48. Benzer örnekler “Doğu Ege Atölyesi” olarak tanımlanmıştır.

¹⁴⁰ Gençler-Güray, 2018: Res. 2. No. 2.

¹⁴¹ Brooner, 1930: 31-33; Tezgör ve Sezer, 1995: 40-46.

¹⁴² İşler ve Kalpaxis, 1978: 133; Furtwangler, 1980: 214.

¹⁴³ Brooner, 1930: 31-35.

¹⁴⁴ Howland, 1958: 9-10.

¹⁴⁵ Tezgör ve Sezer, 1995: 54, Kat No: 110, 113.

¹⁴⁶ Brooner, 1930: 31-35.

¹⁴⁷ Gençler-Güray, 2018: Res. 3. No. 3-4.

¹⁴⁸ Bulba, 2019: Fig. 3, J.

Kırık olarak ele geçen Kat. No. 8, hafif dış bükey gövde profiline sahip, “gövde ve omuz arası keskin açılı”¹⁴⁹ olarak tanımlanan, içe doğru dönük ağız profiline sahip, iç bükey taban profili göstermektedir. Açık kırmızımsı kahve (2.5 YR 6/4) kile sahip, iç ve dış yüzeyde mat, kalın kırmızı boya izleri görülmektedir. “Rhodos Atölyesi” üretimi olarak gösterilen bu tipte kandiller, İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başlarına verilmiştir¹⁵⁰. İtalya’dan gelen benzerleri ve Atina Agorası’nda¹⁵¹ Tip 19 olarak incelenen bu gruptaki kandiller İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başına¹⁵², Erythrai’dan gelen benzer bir kandil İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl ilk çeyreğine verilmiştir¹⁵³. Kat. No. 8, İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 9, Kat. No. 10 ve Kat. No. 11, dış bükey profilli gövdeleri ve iç bükey profilli tabanları ve kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) killeri ile ortak özellikler göstermektedir. Kat. No. 9, Kat. No. 10 ve Kat. No. 11, iç yüzeylerinde boyaya rastlanmazken, Kat. No. 12 örneğin iç yüzeyi siyah mat firnislidir. Kat. No. 10, iç bükey tabanının derinliği, Kat. No. 9, Kat. No. 11, Kat. No. 12 kandillere göre daha fazladır. Kat. No. 11, iç bükey tabanlı olması rağmen, diğer örneklerden farklı olarak, taban merkezine yakın yiv uygulaması ile dikkat çekmektedir. İç bükey taban profil özelliği gösteren kandiller, İÖ 6. yüzyıldan-4. yüzyıla dek görülebilmektedir. Fakat İÖ 6. yüzyıl gövde profilleri, İÖ 4. yüzyıl kalın ve kütleli gövde profillerinin olmasıyla farklılık göstermektedir. Rhodos’ta üretildiği belirtilen bu tip kandiller İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başına verilmektedir¹⁵⁴. Benzerleriyle karşılaştırıldığında, ÜMA örneklerinin, İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başından olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 13 ve Kat. No. 14 burun parçaları, “açık gövdeli”¹⁵⁵ tiptedir ve oval burun deliklidir. Dış yüzeyde siyah mat firnisli olan örneklerimizin benzerleri, Samos’ta görülmektedir¹⁵⁶. Yalnızca burun kısmı korunmuş olan kandillerin omuz kısımları olasılıkla düze yakındır. Kat. No. 13 ve Kat. No. 14 kandillerinin, Lindos’ta ele geçen benzer örnekleri Rhodos üretimi olup, İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başına tarihlenmiştir¹⁵⁷. Kat. No.

¹⁴⁹ Tezgör ve Sezer, 1995: 53.

¹⁵⁰ A.g.e. 54.

¹⁵¹ Howland, 1958: 39.

¹⁵² Szentleleky, 1969: 35, No.17.

¹⁵³ Gençler-Güray, 2018: Res. 3. No. 7.

¹⁵⁴ Tezgör ve Sezer, 1995: 52-53, No. 107-108.

¹⁵⁵ İşler ve Kalpaxis, 1978: 133.

¹⁵⁶ A.g.e. 133.

¹⁵⁷ Tezgör ve Sezer, 1995: Kat. No. 107.

13 ve Kat. No. 14, Kat. No. 8 ile aynı ağız profil özelliği göstermekte olup, İÖ 6. yüzyıl sonuna tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 15, içe çekik ağızlı, dış bükey profilli gövde üzerinde tek yivden oluşan hat, geniş yağ deliğini çevrelemektedir. Kırık tutamaklı?. Açık kahverengi (7.5 YR 6/4) kilden yapılmış, iç ve dış yüzeyinde kaliteli-parlak firnis uygulaması görülmektedir. Atina Agorası'nda¹⁵⁸ ele geçen benzer ağız profilinde, yiv bezemeli kandil örnekleri, Tip 24C grubunda İÖ 5. yüzyıl sonu-4. yüzyıl ilk yarısına¹⁵⁹, Erythrai'dan gelen siyah firnisli benzer örneği İÖ 5. yüzyıl sonuna tarihlendirilmiştir¹⁶⁰. Benzerleriyle Kat. No. 15, İÖ 5. yüzyıl sonu-4. yüzyıl ilk yarısına tarihlidir.

Kat. No. 16, Hellenistik Dönem'e ait, kalıp yapımı bir kandildir. Üst yarısı ele geçen kandil, açık kahverengi (7.5 YR 6/4) kildedir. Yağ deliğinin çevresinde küçük dil motifleri ve geniş Ion kymationu, kalp biçimli sarmaşık yaprakları ve bir adet korunmuş kabartma noktacı yer almaktadır. Burun köpüsünde, insan portresi betimlenmiştir. Kandilin gövdesinin bir yanında tutamağı görülmektedir; diğer tutamağı korunmamıştır. Kat. No. 16, üzerinde görülen kabartma bezemelerin hatlarının biraz aşınmış olması nedeniyle, çok kez kullanılmış bir kalıptan üretilmiş olduğunu düşünmekteyiz. Aynı kalıbın birden fazla kullanılmış olduğunu gösteren örnekler Pergamon'da, Atina Agorası'nda olmak üzere pek çok yerde ele geçmiştir¹⁶¹. Kat. No. 16, Pergamon'da "kalp yapraklı kandil" gubuna aittir. Bu tür kandiller ismini gövdenin iki yanında yer alan kalp biçimli veya benzer bitkisel şekildeki tutamaklardan almaktadır. Omuzda farklı bitkisel bezeme şemaları görülebilmektedir¹⁶². Kalıp yapımında görülen bu tür çıkıntılar, Hellenistik Dönem başlarında aslında çark yapımı üretim olan kandillerde de görülen bir özelliktir. Bu tip kandiller, British Museum¹⁶³, Atina Agorası'nda¹⁶⁴, İÖ 3. yüzyıl ile birlikte görülmeye başlanmış ve İÖ 1 yüzyıl sonuna dek devam etmiştir. Pergamon'da, İÖ 3-1. yüzyılda çok sayıda görülen kalp yapraklı kandiller ve kalıpları da bulunmuştur¹⁶⁵. Dolayısıyla bu tip kandillerin üretim yeri olarak Pergamon gösterilmektedir. Çoğunlukla kalp yapraklı kandillerde, sarmaşık dalları, Ion kymationları, girland motifleriyle karşılaşmaktayız.

¹⁵⁸ Howland, 1958: Pl. 9, No. 261, 269; Bailey 1975, Pl. 17, No. Q79.

¹⁵⁹ A.g.e. 66.

¹⁶⁰ Gençler-Güray, 2018: Res. 5. No. 6.

¹⁶¹ Howland, 1958: 145, Pl. 47, Tip 45B; Schafer, 1968: Taf. 61, Q36.

¹⁶² Nöhlen ve Radt, 1978: 53.

¹⁶³ Bailey, 1975: No: 473-47.

¹⁶⁴ Howland, 1958: 145, Pl. 47, Tip 45B.

¹⁶⁵ Schafer, 1968: 130.

Pergamon'da ele geçen ve Q1 adıyla adlandırılan benzer örnek, form ve dil motiflerinin gövde üzerinde yer almasıyla benzemektedir¹⁶⁶. Korinth kalp yapraklı kandilleri, İÖ 2. yüzyıl sonlarına tarihlenmiştir¹⁶⁷. British Museum'daki benzer bir örnek, İÖ 2.yüzyıl-1. yüzyıl ortalarına verilmiştir¹⁶⁸. Metropolis'te İÖ 2. yüzyıla tarihlenen kalp yapraklı kandiller, Kat. No. 12 ile form açısından benzerlik göstermektedir¹⁶⁹. İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndeki 391 ve 349 No'lu iki adet benzer kandil, nereden geldiği belli olmamakla birlikte, "Pergamon üretimi?" olarak düşünülmüştür. Bu iki kandil, Kat. No. 16 ile form ve özellikle bezeme şeması açısından benzerlik göstermektedir. İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde 391 No.'lu kandil, her iki yanında tutamaklarının bulunması, omuz üzerinde yer alan beş adet birbirine bağlı girland, yağ deliğinin etrafında yumurta dizisi, burunda giyimli Eros betimi ile İÖ 2. yüzyıl II. yarısına verilmektedir. İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde korunan 349 No'lu bir diğer kandilin üzerinde, dört adet geniş girland motifi ve rozet betimleri, burun üzerinde boğa başı ve iki yanında yer alan tutamakları bulunmaktadır. İÖ 2. yüzyıl son çeyreği-1. yüzyıla verilen bu kandil örneği de Kat. No. 16 ile bezeme açısından benzerlik taşımaktadır.¹⁷⁰. Burun köprüsünde yer alan mask bezemeli benzerleri, Atina' da, Metropolis'te İÖ 3-1. yüzyıllara tarihlidir¹⁷¹. Kat. No. 16 benzer örnekleriyle, İÖ 3. yüzyıl-1. yüzyıla tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

¹⁶⁶ Schafer, 1968: 130, Q1.

¹⁶⁷ Broneer, 1930: 65.

¹⁶⁸ Bailey, 1975: No: 473-474.

¹⁶⁹ Gürler, 1994: 84, No. 167-168.

¹⁷⁰ Tezgör ve Sezer, 1995: 128, 140, No. 349, 391.

¹⁷¹ Gürler, 1994: Çiz. 45, No. 167-168; Rotroff, 1997: No. 109, 123, 153, 172.

4.2.1. Katalog

Kat. No. 6. (Ç.N. 483). Env. No: 2016/21 (A). Kandil.

Buluntu yeri: 2B Plankaresi 2 No'lu mekan.

A.R: 6.3 cm; T.R: 4.2 cm; H: 1.8 cm; G: 5.6 cm; U: 6.7 cm.

Tanım: Pembe (7.5 YR 7/4) yer yer ince gözenekli, orta yoğunlukta, ince beyaz mikalı ve ince taşçıklı, kireçli kil. Astarsız. Düz ağız kenarlı, iç bükey profilli gövde, düz tabanlı, oval burun delikli ve kulpsuz.

Benzerleri: İşler ve Kalpaxis, 1978: 133. Kat. No. 431; Furtwängler, 1980: 214. Taf. 51 No: III/15-16; Tezgör ve Sezer, 1995: 48. Kat. No. 83-84; Gençler-Güray, 2018: Res. 2. No. 2.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl sonu-6. yüzyıl ilk yarısı.

Kat. No. 7. (Ç.N. 22). Kandil.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. Parsel 1 No'lu açma duvar temizliği.

A.R: 7 cm; H: 1.6 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) gözeneksiz, az küçük taşçıklı, çok az ince kireçli kil.

Dışta ve içte siyah (7.5 YR 2.5/1)-kırmızımsı kahve (2.5 YR 5/4) firnis izleri görülmekte.

İçe çekik ağızlı, dış bükey profilli gövde.

Benzerleri: Howland, 1958: Tip12, No. 76, Pls. 3,31; Tezgör ve Sezer, 1995: Kat. No. 113;

Gençler-Güray, 2018: Res. 3. No.3-4; Bulba, 2019: Fig. 3, J.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 8. (Ç.N. 155). Kandil.

Buluntu yeri: 226 ada 4.parsel 2 No'lu açma (seviye: 150-185 cm).

A.R: 7.6 cm; T.R: 6 cm; H: 2.4 cm.

Tanım: Açık kırmızımsı kahve (2.5 YR 6/4) az kumlu, az ince taşçıklı, çok az iri kireçli kil. Dışta açık kırmızı (2.5 YR 6/8) renkte ince astar izleri; içte kırmızı (10 R 4/6) renkte boya görülmekte. Dış bükey profilli gövde, iç bükey profilli taban.

Benzerleri: Howland, 1958: Tip15, No. 84, Pls. 3, 32; Szentleleky, 1969: 35, No.17; İşler ve Kalpaxis, 1978: 429; Tezgör ve Sezer, 1995: Kat. No. 107; Gençler-Güray, 2018: Res. 3. No. 7.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 9. (Ç.N. 51). Kandil.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. Parsel 1 No'lu açma (seviye: 130-190 cm).

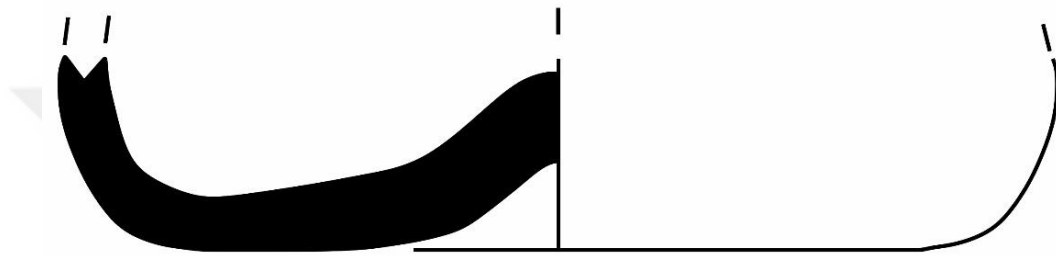
T.R: 6 cm; H: 1.5 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) orta yoğun gözenekli, kumlu, az ince beyaz mikalı, az irili ufaklı kireç parçacıklı kil. Dış ve iç yüzey aşınmıştır. Dış bükey profilli gövde, iç bükey profilli taban.

Benzerleri: Howland, 1958: Tip15, No. 84, Pls. 3, 32; Szentleky, 1969: 35, No.17;

Tezgör-Sezer, 1995: Kat. No. 107-108.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 10. (Ç.N. 260). Kandil.

Buluntu yeri: 226 ada 4.parsel 4 No'lu açmadaki 3 No'lu oda duvar temizliği.

T.R: 5.4 cm; H: 1.7 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) orta yoğun gözenekli, kumlu, az ince beyaz mikalı, az küçük taşçıklı kil. Astarsız. Dış bükey profilli gövde, iç bükey profilli taban.

Benzerleri: Howland, 1958: Tip15, No. 84, Pls. 3, 32; Szentleky, 1969: 35, No.17; Tezgör ve Sezer, 1995: Kat. No. 107-108.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 11. (Ç.N. 137). Kandil.

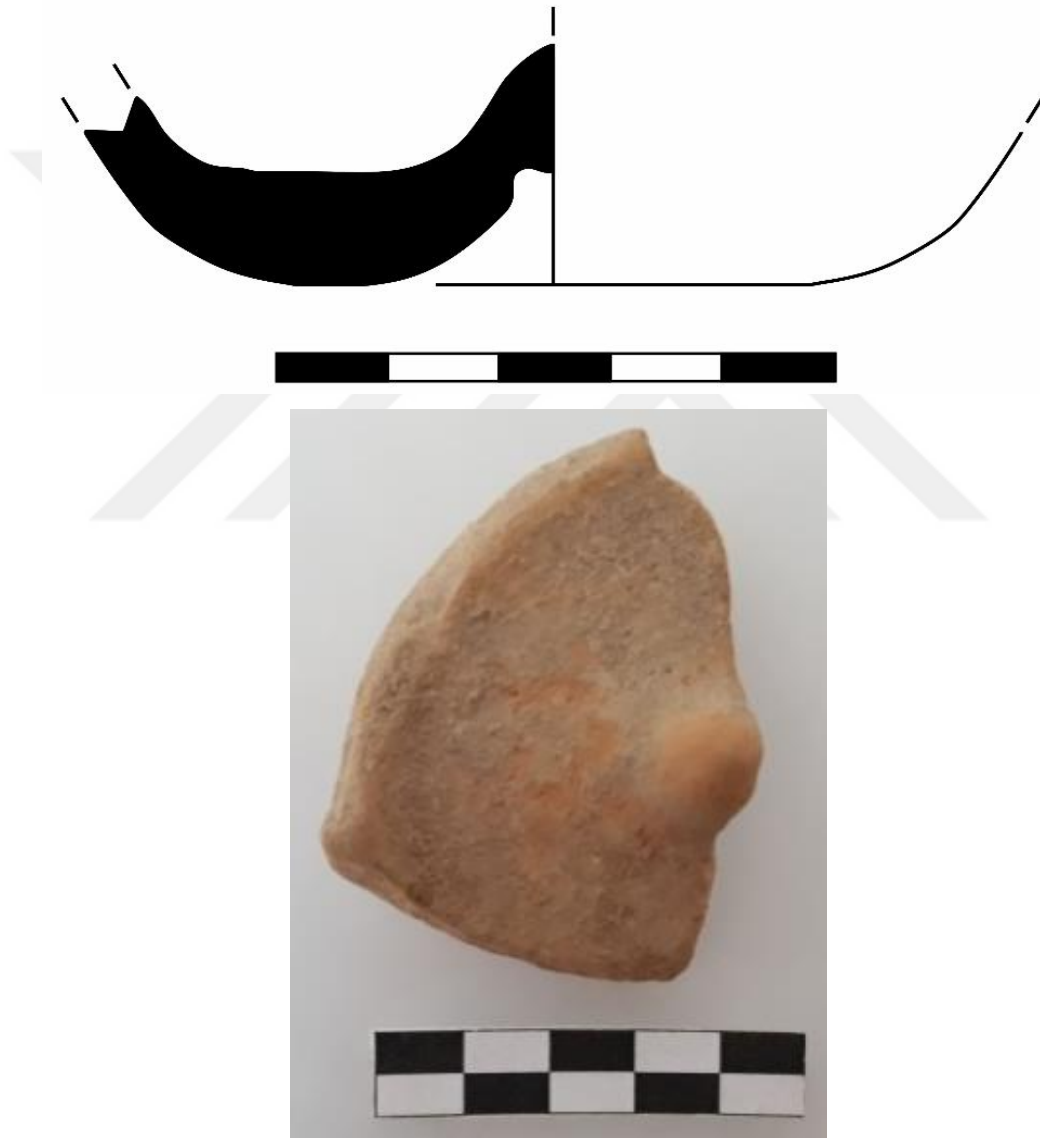
Buluntu yeri: 226 ada 4.parsel 2 No'lu açma (seviye: 120-150 cm).

T.R: 4.6 cm; H: 2.1 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) gözeneksiz, çok az ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey aşınmış. Dış bükey profilli gövde, iç bükey profilli taban.

Benzerleri: Howland, 1958: Tip 15, No. 84, Pls. 3, 32; Szentleky, 1969: 35, No.17; Tezgör ve Sezer, 1995: Kat. No. 107-108.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 12. (Ç.N. 109). Kandil.

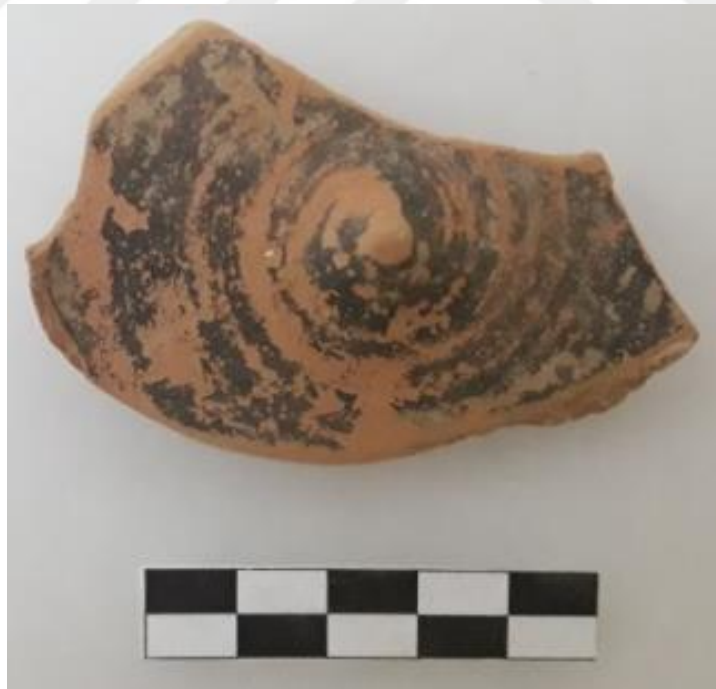
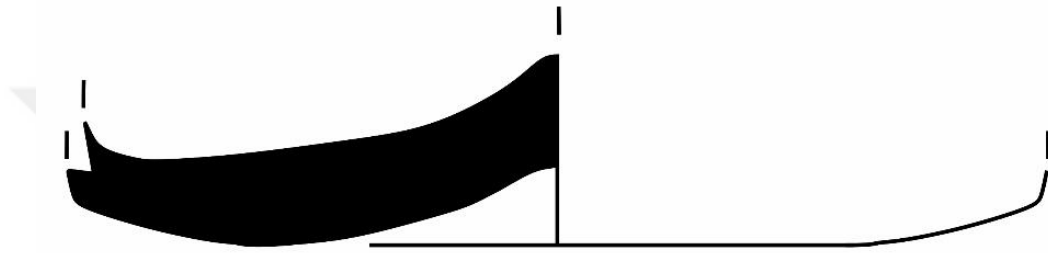
Buluntu yeri: 226 ada 4.parsel 3 ve 4 No'lu mekan duvar temizliği.

T.R: 4.8 cm; H: 1.5 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) gözeneksiz, orta yoğun küçük taşçıklı, az kireçli kil. Dış yüzey aşınmış. İç yüzey siyah (5 YR 2.5/1) firnisli. Dışbükey profilli gövde, içbükey profilli taban.

Benzerleri: Howland, 1958: Tip15, No. 84, Pls. 3, 32; Szentleky, 1969: 35, No.17; Tezgör ve Sezer, 1995: Kat. No. 114.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 13. (Ç.N. 390). Kandil.

Buluntu yeri: 226 ada 3.parsel 1 No'lu mekan içi.

A.R: Ø; H: 1.8 cm; G: 5.7 cm; U: 4.9 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) yer yer gözenekli, kumlu, çok az ince beyaz mikalı, küçük taşçıklı ve kireçli kil. Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) yüzey. Dışta ve içte gri-siyah renkte (Gley 1, 2.5/N) firnis. Oval burun delikli.

Benzerleri: Howland, 1958: Tip. 19, 41, Pl. 5, No. 136; İşler ve Kalpaxis, 1978: 133, Kat. No. 432-433.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonları.

Kat. No. 14. (Ç.N. 391). Kandil.

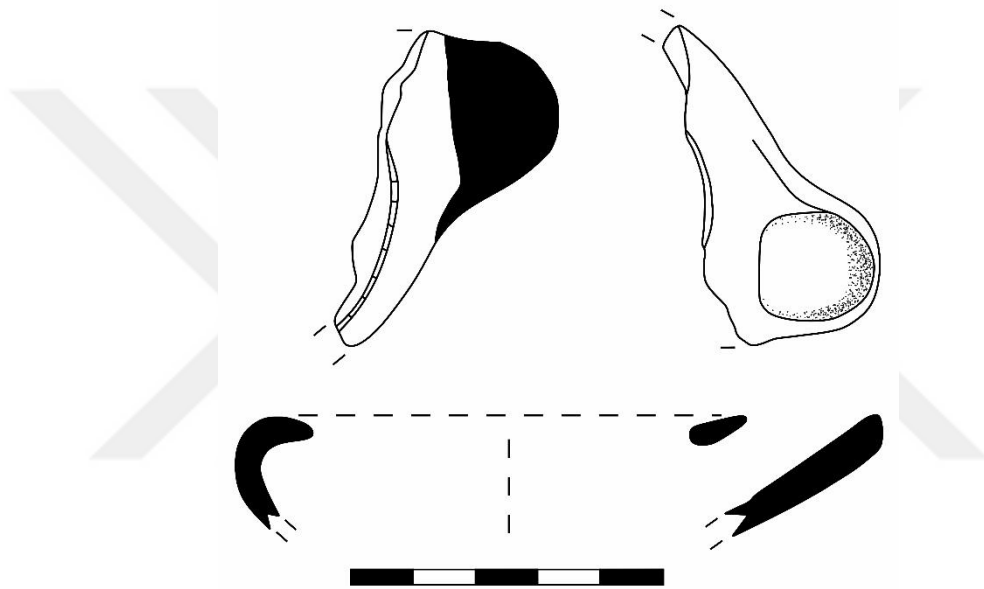
Buluntu yeri: 226 ada 3.parsel 1 No'lu mekan içi.

A.R: Ø; H: 1.9 cm; G: 4.8 cm; U: 3.4 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (7.5 YR 6/6) yer yer gözenekli, az küçük taşçıklı, çok az küçük kireçli kil. Burun deliği üzerinde ve altında siyah (Gley 1, 2.5/N) firnis izleri. Oval burun delikli.

Benzerleri: Howland, 1958: Tip. 19, 41, Pl. 5, No. 136; İşler ve Kalpaxis, 1978: 133 Kat. No. 432-433.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonları.

Kat. No. 15. (Ç.N. 313). Kandil.

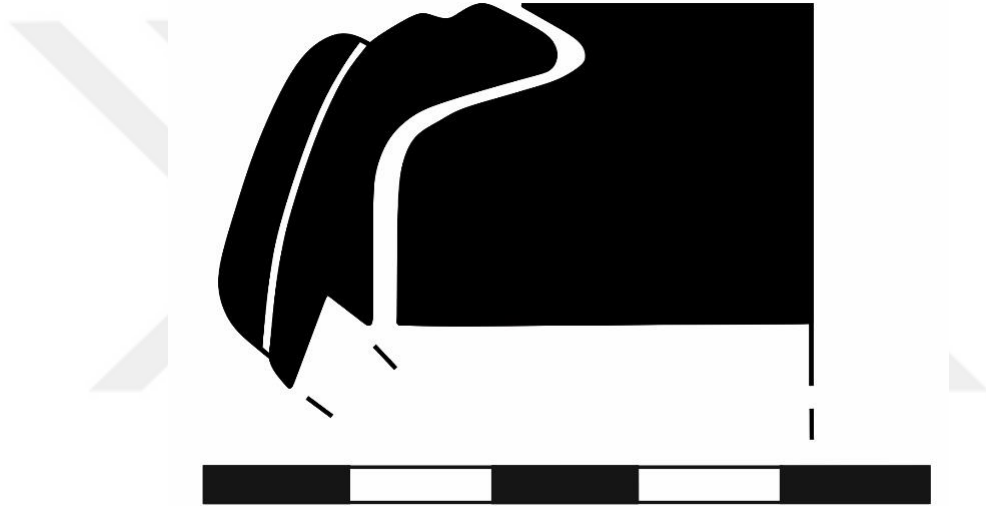
Buluntu yeri: 226 ada 4. parsel 7 No'lu açma (seviye: 0-120 cm).

A.R: yaklaşık 4 cm; H: 2.6 cm.

Tanım: Açık kahverengi (7.5 YR 6/4), gözeneksiz, az ince beyaz mikalı, çok az küçük taşçıklı kil. Dış ve iç yüzeyde siyah (Gley1 2.5/N) kaliteli, parlak firnis. İçe çekik ağızlı, dış bükey profilli gövde üzerinde tek yivden oluşan hat, geniş yağ deliğini çevrelemekte. Kırık tutamaklı.

Benzerleri: Howland 1958, Pl. 9, No. 261, 269; Bailey 1975, 52, Pl. 14-15, 17, No. Q76, No. Q79; Gençler-Güray, 2018: Res. 5. No. 6.

Tarih: İÖ 5. yüzyıl sonu-4. yüzyıl ilk yarısı.

Kat. No. 16. (Ç.N. 484), Etd. No: 2016/1, Kandil.

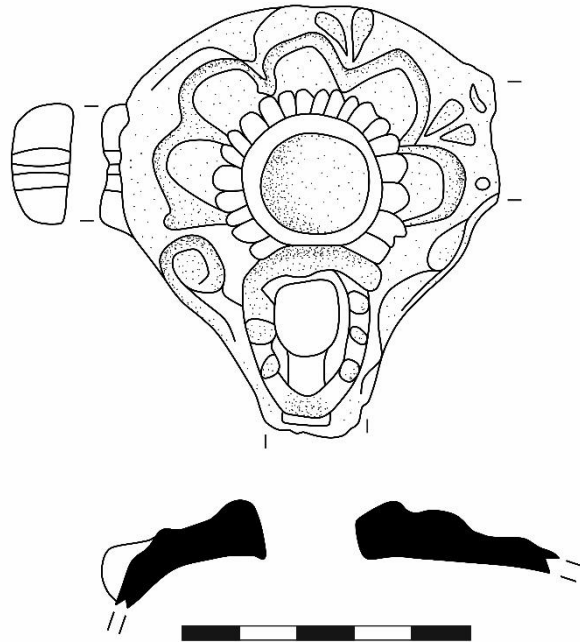
Buluntu yeri: 2B Plankaresi 4 No'lu mekan.

H: 1.8 cm; G: 6.8 cm; U: 7.5 cm.

Tanım: Açık kahverengi (7.5 YR 6/4) yer yer ince gözenekli, orta yoğunlukta ince taşçıklı kil. Pembe (7.5 YR 7/4) aşınmış yüzey. İç yüzeyde, yer yer pişmeden kaynaklı siyahlıklar görülmektedir. Yağ deliğinin çevresinde küçük dil motifleri ve geniş Ion kymatlonu sırası ve kalp biçimli sarmaşık yaprakları, burun köpüsünde kabartma insan portesi betimlenmiştir.

Benzerleri: Howland, 1958: 145, Pl. 47, Tip 45B; Schafer, 1968: 130, Q1; Bailey, 1975: No: 473-474; Gürler, 1994: No. 167-168, Çiz. 45. Lev. 35; Tezgör ve Sezer, 1995: 128, 140, No: 349, 391.

Tarih: İÖ 3. yüzyıl-1. yüzyıl.

4.3. Siyah Firnisli Seramikler (İÖ 6-2. yüzyıl)

İÖ 6 / 5. yüzyıl-İÖ 4. yüzyıllarda, çok sayıda seramiğin iç ve dış yüzeyinin tamamıyla siyah firnisle boyandığı dikkat çekmektedir. Estetik olarak “mükemmel” olarak tanımlanan siyah firnisli seramikler, çok geniş form dizisi¹⁷² göstermektedir. Skyphos, kyliks, lekythos, kotyle, kothon, oinokhoe, olpe, krater, kantharos, amphora, pelike, psykter, hydria, lekane, pyksis, çeşitli tiplerde tabaklar ve kaseler en yaygın görülen formlardır. Siyah firnisli seramiklerin, Atina’da İÖ 480’lerden sonra Persler’in etkisi daha fazla hissedilmiş ve Pers metal kaplarının taklidi olarak yapılmış oldukları düşünülmektedir¹⁷³. Metal kapları, zengin sınıfın tercih ettiği, metal kapların taklidi olan siyah firnisli kapların ise alt sınıf tarafından kullanılmış olduğu düşünülmektedir. J. Schafer tarafından “basit siyah firnisli¹⁷⁴, F. Jones tarafından “bezemesiz siyah firnisli” seramikler tanımı kullanıldığı bilinmektedir¹⁷⁵.

Siyah firnisli seramiklerin tondolarının ya da dış yüzeylerinin üzerinde bazen baskı tekniği ile yapılan bitkisel ve geometrik bezemeler görülmektedir¹⁷⁶. Ayrıca rulet bezeme, palmet yaprakları ve dil motifleri tercih edilmiştir¹⁷⁷. Pers özelliği olan yiv ve bitkisel bezemeler, yatay-dikey yivler, lotus yaprağına benzeyen kabartma oluklar ve dışa çekik dudak, içbükey ağız profili İÖ 5. yüzyıl başlarında Attika seramiğine girmiş ve İÖ 4. yüzyılda kazandığı kendine özgü karakteri ile Hellenistik Dönem’de devam ettirmiştir¹⁷⁸. Metal hissi uyandıracak derecede parlak-kaliteli siyah firnise sahip Attika örnekleri bulunmaktadır. Hellenistik Dönem’de firnis mattır¹⁷⁹.

Klasik Dönem içerisinde, temiz kile sahip ithal Attika siyah firnisli seramiklerin yanı sıra taklit üretimi olan siyah firnisli seramiklerin varlığı bilinmektedir. İthal Attika üretimi ve yerel siyah firnisli seramikler arasındaki farklar gözle görülebilecek kadar netlik kazanmıştır. Rafine edilmiş temiz killi, gözeneksiz ya da çok az ince gözenekli, kırmızı renkte kil ve metal hissi uyandıracak derecede parlak-kaliteli siyah firnise sahip Attika örneklerini oluşturmaktadır. Yerel üretimli örnekler ise gözenekli ve katkılı kil özellikleri

¹⁷² Thompson, 1934: 429-438; Cook, 1965: 201-202; Sparkes ve Talcott, 1970: XI-XVII.

¹⁷³ Sparkes ve Talcott, 1970: 12; Vickers, 1985:108-128; Boardman, 1987: 279-295; Gill ve Michael, 1995: 237-240, Fig. 5-6; Miller, 1997: 146-147, 10, 150-151.

¹⁷⁴ Schafer, 1968: 32; Goldman, 1950: 153.

¹⁷⁵ Goldman, 1950: 153.

¹⁷⁶ Sparkes ve Talcott, 1970: 12, 103.

¹⁷⁷ Talcott, 1935: 482-486; Sparkes ve Talcott, 1970: 17; Zeren, 2004: 90.

¹⁷⁸ Miller, 1997: 137, 146-147.

¹⁷⁹ Thompson, 1951: 429-438; Rotroff, 1997: 10-11.

taşımaktadır. Firis ise Attika örneklerinin aksine, pişmeden kaynaklı siyaha yakın, kırmızımsı, grimsi siyah renk tonlarında ve mattır¹⁸⁰.

İÖ 4. yüzyıl ve içlerine kadar görmekte olduğumuz kaliteli, parlak, metal hissi uyandıran siyah firisli kaplar, Hellenistik Dönemle birlikte yerini, firis kalitesi bozulmuş kaplara bırakmaya başlamıştır¹⁸¹. Böylelikle pişmeden kaynaklı tam siyah olmayan siyaha yakın, kırmızımsı, kahverengimsi, grimsi siyah gibi seramiklerin varlığı bilinmektedir. İÖ 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıl başından itibaren pişmeden kaynaklı siyah ve kırmızı rengi üzerinde barındıran kaplar görülmektedir. İÖ 3. ve 2. yüzyılda bilinen mat firisli kaplar, İÖ 1. yüzyıl ile birlikte çok sayıda üretilmiştir. Özellikle İÖ 2. yüzyıl ortasında kırmızı ve kahverengi kapların varlığı bilinmektedir¹⁸².

Düz siyah firisli seramikler, Batı Anadolu'daki birçok kentte taklit edilmiştir¹⁸³. Smyrna¹⁸⁴, başta olmak üzere, Pergamon, Ephesos, Klazomenai, Miletos, Kyme, Klaros, Burgaz, Daskyleion, gibi kentlerde ithal ve yerel siyah firisli seramikler ele geçmiştir¹⁸⁵. Tarsus örnekleri, daha çok kırmızı firisin tercih edilmesiyle bilinmektedir¹⁸⁶. Batı Anadolu önemli üretim merkezi olarak bilinen, "Pergamon Atölyesi" genel olarak kalitesiz-mat siyah firisli seramikleriyle tanınmaktadır¹⁸⁷. Smyrna'da ele geçen İÖ 5. yüzyıla tarihli siyah firisli seramikler ithal Atina örnekleri iken, İÖ 4. yüzyıl başına tarihli yerel üretim siyah firisli seramiklerin olduğu ve bunların da Peloponnesos Savaşı'ndan sonra, Atinayı terk eden çömlekçilerden öğrenildiği belirtilmiştir¹⁸⁸. Klazomenai'da İÖ 4. yüzyıla ait tabakalardan hem ithal Attika üretimi hem de mat firisli yerel üretim özelliği gösteren siyah firisli kapların varlığı bilinmektedir¹⁸⁹. Daskyleion ve Klaros'ta da İÖ 5-4. yüzyıla ait siyah firisli yerel ve ithal örnekler ele geçmiştir¹⁹⁰.

¹⁸⁰ Schafer, 1968: 32; Gürsoy, 1987: 9-10; Zeren, 2004: 92.

¹⁸¹ Aktaş, 2011: 6.

¹⁸² Rotroff, 1997: 10-11; Aktaş, 2011: 6.

¹⁸³ Cook, 1965: 143; Dallık, 2009: 12, 26.

¹⁸⁴ Sparkes ve Talcott, 1970: Bkz.: 17. Dipnot. Atina dışında siyah firisli seramik atölyeleri Sicilya'da Lipari'de, İonia'da Smyrna, Ephesos'ta bulunmaktadır. Ephesos'ta İÖ geç 4. yüzyılda Atina'dan getirilen çömlekçiler siyah firisli seramikler üretmişlerdir.

¹⁸⁵ Cook, 1965: 143; Schafer, 1968: 32; Çoşkun, 1999: 47; Zeren, 2004: 89-167; Küçük, 2006: 11; Dallık, 2009: 31-55.

¹⁸⁶ Gürlü, 1994: 12; Küçük, 2006: Bkz.: 32. Dipnot.

¹⁸⁷ A.g.e. 12.

¹⁸⁸ Cook, 1965: 143.

¹⁸⁹ Zeren, 2004: 92.

¹⁹⁰ Çoşkun, 1999: 29, 47; Dallık, 2009: 31-55.

Tezimizde Kat. No. 17 ve Kat. No. 47 arasında toplam otuz bir adet yerel ve çok az ithal ayak parçaları incelenmiştir. ÜMA'da incelenen ayak profillerinin sadece Arkaik Dönem'de kullanım görmediği, Hellenistik Dönem'de devam ettiği bilinmektedir. İncelediğimiz bu ayak parçaları açık kaplara aittirler. Genellikle antik çağda kyliks, skyphos olarak adlandırılan formlar en yaygın içme kaplarından. Atina Agorası'nda¹⁹¹, siyah figür tekniği ile yapılmış benzer ayaklara ait örnekler bulunduğu gibi bezemesiz olarak yapılan örnekler de bulunmaktadır. Didyma¹⁹² da ele geçen benzer örnekleri, açık kaplar içerisinde ele alınarak değerlendirilirken, benzer Tralleis örnekleri de skyphos olarak değerlendirilmiştir¹⁹³.

ÜMA'da incelediğimiz siyah firnisli ayak parçaları, konik formda, orta yükseklikte ve çoğunlukla siyah firnis bezemesi uygulanarak yapılmıştır. İç yüzey tondo kısımlarında nokta şeklinde, küçük veya biraz büyük boyutlu olarak yapılmış firnis daireler söz konusudur. Bunlarında etrafını çoğunlukla firnis ile yapılmış ince dairesel bir bant izlemektedir. Çok az korunmuş olan gövde alt kısımlarda, iç yüzeyde firnis izlerine rastlanılmaktadır. Genellikle mat, kalın, akmış ve alacalanmış firnis örnekleriyle karşılaşılmaktadır. Kat. No. 36, Kat. No. 40 ve Kat. No. 46'da ise durum farklıdır. Bunların iç yüzey tondo kısımlarında, nokta ve dairesel bezemenin yerini, tamamen firnis boyaya bıraktığı görülmektedir. Dış yüzey ayak kısmında tercih edilen siyah firnisin yerini, Kat. No. 20'de kırmızı firnis uygulamasına bırakmasıyla dikkat çekmektedir.

ÜMA ayak parçalarının kil yapısı olarak, ince rafine bir kilden söz etmek mümkün değildir. Az da olsa katkılı olarak karşımıza çıkan kil yapısı bulunmaktadır. Bu da bize incelediğimiz eserlerin yerel olarak üretildiğini, Kat. No. 42, gözeneksiz ve rafine kil olmasından dolayı Attika üretimi seramik olduğunu göstermektedir. Her ne kadar çoğunluk alacalanmış, kalitesiz firnisi oluşturan örneklerden oluşmuş olsa da kaliteli yapılmış olan örneklere de rastlanılmıştır. Kat. No. 17 ve Kat. No. 18'de dikkat çeken özellik ise rafine edilmiş kilden olmuş olmaları fakat uygulanan firnislerin ise Attika üretimi olamayacaklarını düşündürecek kadar kalitesiz olmalarıdır. Çok sayıda ayak parçaları incelendiğinde, bunların ayrı olarak çarkta çekilip gövdeye birleştirildiği düşünülmektedir. İncelediğimiz ayak parçalarının taban çapları, 6.6 cm ile 13.4 cm arasında değişkenlik

¹⁹¹ Sparkes ve Talcott, 1970: 88.

¹⁹² Tuna-Nörling, 1995: 37.

¹⁹³ Civelek, 2001: 162, Lev. XLVI, Ç 3.

göstermekte olup, çoğunluğu, 7 cm ve 7.9 cm arasında yapılmış olan ayak parçaları oluşturmaktadır.

Kat. No. 17 ve Kat. No. 18 olarak adlandırılan kyliks ayak parçaları, dışa açılan kısayayvan tabanlı, torus profilli taban yan kenarlı, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısım, ve konik ayaklı Ionia tipi kyliks ayak parçasıdır. Kat. No. 17, açık kırmızı (10 R 6/6) kil ve siyah (10 YR 2/1)–kırmızı (2.5 YR 5/6) kalitesiz-alacalı firnisli; Kat. No. 18, kırmızı (2.5 YR 5/6) killi ve kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) firnislidir. Kat. No. 17 ve Kat. No. 18, 7.3 ve 7 cm taban çap ölçülerine sahiptir. Kat. No. 18 ayağa geçişte belirgin bir adet yivin bulunması ile Kat. No. 17'den ayrılmaktadır. Ionia kyliksleri¹⁹⁴, yüksek dudaklı ve kalın ağız kenarlı, konik sağlam duruşlu ayak profillidir. Çoğunlukla ayak iç kısımları bezemelidir. Kat. No. 17 ve Kat. No. 18, ÜMA ayak profilleri içerisindeki örneklere göre daha ince cidarlı ve taban kısımları dışa doğru çok yayvan profil özelliği göstermemektedir. Bunun yanı sıra aynı amaç doğrultusunda kullanım görmüşlerdir. Kat. No. 17'nin Atina¹⁹⁵ benzerli örnekleri İÖ 6. yüzyıl ilk yarısına, Tocra¹⁹⁶ örnekleri İÖ 6. yüzyıl ortasına tarihli, benzerleri konik ayaklı ve ayak içi genellikle bezemeli Attik Tip 4 adı altında ele alınmaktadır. Kat. No. 17 ve Kat. No. 18 benzer örneklerince, İÖ 6. yüzyıl ilk yarısına ait olduğunu düşünmekteyiz¹⁹⁷.

Kat. No. 19, Kat. No. 20 ve Kat. No. 21, olarak adlandırılan ayak parçaları profil ve bezeme şeması açısından birbirleriyle benzerlik göstermektedir. Kat. No. 19, Kat. No. 20 ve Kat. No. 21, taban çap uygulaması 7 ile 7.8 cm arasında değişkenlik gösteren kyliks ayak parçalarıdır. Kat. No. 19 kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) killi, siyah (7.5 YR 2.5/1)–kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) firnisli; Kat. No. 20 kırmızı (10 R 5/6) killi, açık kırmızı (10 R 6/6) iç dış yüzey astarlı, dış yüzey kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) ve iç yüzey kırmızı (10 R 5/8) firnisli; Kat. No. 21 açık kırmızı (2.5 YR 7/6) kil ve siyah (10 YR 2/1) firnislidirler. Kat. No. 19 ve Kat. No. 20 dışa açılan yayvan taban, içe eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturan düz taban alt kısım, orta yükseklikte, içe bükey profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, keskin konik ayak profiline sahiptir. Kat. No. 21'in ayak kısmı korunamamıştır. Kat. No. 19'da tondo da firnis ile yapılmış nokta motifi ve motifin çevresinde daire şeklinde yapılmış firnis bant uygulaması, muhtemelen Kat. No. 20 ve Kat. No. 21 için de geçerli olmalıdır. Kat. No. 20'de karşılaşmış olduğumuz istisnai bir durum

¹⁹⁴ Boardman ve Hayes, 1966: 133; Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 4, 10, Pl. 18, No. 378.

¹⁹⁵ Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 4, 10, Pl. 18, No. 378.

¹⁹⁶ Boardman ve Hayes, 1966: 133, Fig. 65, No. 1384.

¹⁹⁷ Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 4, 10, Pl. 18, No. 378.

ise, dış yüzey firnis uygulamasında siyah yerine bilinçli olarak kırmızı firnisin seçilmiş olmasıdır. Kat. No. 19, Kat. No. 20 ve Kat. No. 21 benzer örnekleri, Tocra¹⁹⁸,da İÖ 6. yüzyıl II. yarısına ve Atina Agorası'nda İÖ 6. yüzyıl II. yarısına tarihlendirilen bant bezemeli örnekler oluşturmaktadır¹⁹⁹. Bu grup içerisinde yer alan diğer örneklerine göre daha kısa bir ayak profil özelliğe göstererek "Siana"²⁰⁰ grubuna yaklaştırılmıştır. Bunlarda bize bu tarihlerde kısa ayak profillerinin tercih edildiğini göstermektedir.

Smyrna'da (Bayraklı-Tepekule Höyük), ele geçen benzerleri, İÖ 6. yüzyıl II. yarısına tarihlendirilmektedir²⁰¹. Kat. No. 19 ve Kat. No. 20 ile ortak olan ilginç bir noktaları da korunan yüksekliklerinin Smyrna kazısında ele geçen benzer örneği ile yakın olmasıdır. Bu da ayak ve gövdelerin ayrı olarak çarkta çekildiğini ve daha sonradan birbirlerine eklendiğini düşündürmektedir. Kat. No. 19, Kat. No. 20 ve Kat. No. 21, ayak parçalarının, Klazomenai'da ele geçen benzer örnekleri "Tip A" grubu yapraksız motifler içerisinde değerlendirilmekte ve İÖ 5. yüzyıl başı olarak tarihlendirilmektedir²⁰². Tralleis'te ele geçmiş skyphos ayak profili Kat. No. 19, Kat. No. 20 ve Kat. No. 21 ile benzer örnek oluşturmaktadır²⁰³. Genel olarak tabanı dışa yayvan ve düz oturma düzlemine sahip olup içe doğru yükselmektedir. Kat. No. 19, Kat. No. 20 ve Kat. No. 21 No'lu ayak parçaları benzer örneklerince, İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-5. yüzyıl başlarına tarihlendirmekteyiz.

Kat. No. 22, Kat. No. 23, Kat. No. 24, Kat. No. 25, Kat. No. 26, Kat. No. 27, Kat. No. 28, Kat. No. 29, Kat. No. 30, Kat. No. 31, Kat. No. 32, Kat. No. 33 ve Kat. No. 34 aynı profil özelliği gösteren tabanlardır. Genel olarak dışa açılan yayvan tabandan, orta yükseklikte bir ayak profiline geçiş söz konusudur. Ayak, tabandan tondoya konik yükselmektedir. Taban alt kısımları, oturma düzlemine tamamı oturmayan düz, keskin profil özelliği göstermekte olup Kat. No. 32, oturma düzlemine tamamı oturan tabana sahiptir. Taban çapları 6.9 ve 7.9 cm arasında değişmektedir. Ayrıca, yer yer korunmuş firnis bant ve tondo da yer yer korunmuş nokta motiften yola çıkılarak, kapların iç yüzeylerinin bezemeli olduğu fakat zaman içerisinde aşındığı anlaşılmaktadır.

Kat. No. 22, dışa açılan yayvan, torus profilli taban, oturma düzlemine tamamı oturmayan düz keskin taban alt kısım, orta yükseklikte, içe eğimli, tabandan tondoya konik

¹⁹⁸ Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 59, No. 1308.

¹⁹⁹ Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 18, Fig. 4, No. 389.

²⁰⁰ A.g.e. Pl. 18, Fig. 4, No. 389.

²⁰¹ Tuna-Nörning, 1995: 37, Abb. 5, No. 74.

²⁰² Tuna-Nörning, 1996: Abb.1, No. 64.

²⁰³ Civelek, 2001: 162, Lev. XLVI, Ç 3.

yükselen ayak ve ayaktan gövdeye geçiş ince profilli özelliği göstermektedir. Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) killi olup, açık kırmızı (10 R 6/4) gerçek astar ve siyah (5 YR 2.5/1) firnis uygulaması bulunmaktadır. Tocra²⁰⁴ örnekleri İÖ 6. yüzyıla II. yarısına tarihlenmekte, İÖ 6. yüzyıla verilen Ephesos-Koressos²⁰⁵ örnekleri, keskin ağızlı kap Grup 9 içerisinde değerlendirilmektedir. Kat. No. 22, Ephesos-Koressos örnekleri ile aynı ayak profil özelliği gösterdiği gibi taban çapı, kil ve firnis özellikleri ile benzerdir. Koressos Grk 24²⁰⁶ üzerinde sulandırılarak kullanılan firnis uygulaması, yapım aşamasında görülen akma izleri, Kat. No. 22'nin ayak üzerinde görülen firnis uygulaması açısından benzemektedir. Benzerleriyle, Kat. No. 22, İÖ 6. yüzyıl II. yarısına tarihlidir.

Kat. No. 23, Kat. No. 24 ve Kat. No. 25 dışa açılan yayvan taban, içe eğimli taban yan kenarı, oturma düzlemine tamamı oturmayan düz, keskin taban alt kısım, orta yükseklikte, düz profilli, tabandan tondoya konik yükselen kyliks ayak formudur. Kat. No. 23, Kat. No. 24 ve Kat. No. 25 dışa açılan yayvan taban ve içe eğimli taban yan kenar profil özelliği ile Kat. No. 26 ve Kat. No. 27 ile benzerdir. Kat. No. 23 kırmızı (5 YR 4/8) killi, siyah (5 YR 2.5/1) firnisli; Kat. No. 24 açık kırmızı (2.5 YR 6/6) killi, kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1)-siyah (5 YR 2.5/1) firnisli; Kat. No. 25 ise kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) killi, açık kırmızımsı kahve (5 YR 6/4) yüzey ve siyah (5 YR 2.5/1) firnislidir. Kat. No. 23, Kat. No. 24 ve Kat. No. 25, 7.2 ve 7.9 cm arasında değişen taban çap ölçülerine sahiptirler.

Kat. No. 26 ve Kat. No. 27 dışa açılan yayvan taban, içe eğimli taban yan kenarı, oturma düzlemine tamamı oturmayan düz, keskin taban alt kısım, orta yükseklikte, hafif içe eğimli, tabandan tondoya konik yükselen kyliks ayak formudur. Tabandan ayağa geçiş ince profil özelliği göstermektedir. Kat. No. 26 ve Kat. No. 27 tabandan ayağa geçişte ince profillendirilmiş olması ile Kat. No. 23, Kat. No. 24 ve Kat. No. 25'den ayrılmaktadır. Kat. No. 26 ve Kat. No. 27 tabandan ayağa geçişte ince profillendirilmiş olma özelliği ile Kat. No. 31 ile benzemektedir. Kat. No. 27 kendi grupları içerisinde taban üst kısmında oluk bezemeli olan tek örnektir. Kat. No. 26 açık kırmızı (2.5 YR 6/8) killi, açık kırmızımsı kahve (2.5 YR 6/4) astarlı ve kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1)-kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) firnislidir. Kat. No. 27 açık kırmızımsı kahve (5 YR 6/4) killi olup siyah (10 YR 2/1) firnislidir. Kat. No. 26 ve Kat. No. 27, 7.4 ve 7.6 cm taban çap ölçülerine sahiptirler.

²⁰⁴ Boardman ve Hayes, 1966: 115, Tip. XI, Fig. 57, No. 1290.

²⁰⁵ Koder, 2008: 63; Kerschner et al., 2008, Taf. 11, 26, GrK 24-25.

²⁰⁶ A.g.e. Tf. 26, GrK 24.

Kat. No. 28 ve Kat. No. 29, dışa açılan yayvan taban, hafif içe eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan hafif içe eğimli, taban alt kısım, orta yükseklikte, içe eğimli, tabandan tondoya alçak, konik kyliks ayaklıdır. Kat. No. 28, iç yüzeyinde az korunmuş firnis bant ve tondoda aşınmış firnis izi bulunmaktadır. Olasılıkla tondo, nokta motiflidir. Kat. No. 28 açık kırmızı (2.5 YR 6/6) kil ve siyah (7.5 YR 2.5/1) firnis olup 7.2 cm taban ölçüsüne sahiptir. Kat. No. 29 açık kırmızı (10 R 4/4) killi, açık kırmızı (10 R 7/4) iç yüzey astar ve siyah (Gley1 2.5/N) dış yüzey firnisli olup, 7.8 cm taban ölçüsüne sahiptir.

Kat. No. 23, Kat. No. 24, Kat. No. 25, Kat. No. 26, Kat. No. 27, Kat. No. 28 ve Kat. No. 29 bezer örnekleri Tocra'da²⁰⁷ İÖ 6. yüzyıl başına, Atina Agorası'nda²⁰⁸ İÖ 500-490 yıllarına ve Tenedos'ta²⁰⁹ İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başına tarihlidir. Palmetli kyliks grubu²¹⁰ içerisinde yer alan örneklerle ayak profili açısından benzemektedirler. Tenedos örnekleri daha yüksek ayaklı iken Kat. No. 23, Kat. No. 24, Kat. No. 25, Kat. No. 26, Kat. No. 27 ve Kat. No. 28 yüksek ayak profil özelliği göstermemekte, orta yükseklikte bir ayak profil özelliği göstermektedir. Kat. No. 23, Kat. No. 24, Kat. No. 27 ve Kat. No. 28 iç yüzeylerinin bantlı firnis uygulamasıyla Tenedos örnekleriyle benzerlik teşkil etmektedir. Firnis ve bantlardan yola çıkılarak Kat. No. 23, Kat. No. 24, Kat. No. 25, Kat. No. 26, Kat. No. 27 ve Kat. No. 28, iç yüzey uygulamalarının aynı olduğunu söylemek mümkündür. Tezimizde ele geçen Kat. No. 23, Kat. No. 24, Kat. No. 25, Kat. No. 26, Kat. No. 27 ve Kat. No. 28, İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl başına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 30 ve Kat. No. 31 dışa açılan yayvan taban, hafif dışa eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan hafif içe eğimli, taban alt kısım, orta yükseklikte, içe bükey profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, konik özellik gösteren kyliks ayak parçasıdır. Kat. No. 30 kırmızımsı kahve (2.5 YR 5/4) killi, açık kırmızımsı kahve (2.5 YR 6/3) iç ve dış yüzey astar ve siyah (Gley1 2.5/N) firnisli; Kat. No. 31 ise kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) killi olup siyah (Gley1 2.5/N)–koyu kırmızımsı kahve (5 YR 2.5/2) firnis özelliklerine sahiptir. Kat. No. 30 ve Kat. No. 31 taban çapları 7.4 ve 6.9 cm'dir. Kat. No. 30 ve Kat. No. 31 ayak parçaları, taban yan kenarının dışa eğimli profilli özelliği göstermesi ile Kat. No. 22, Kat. No. 23, Kat. No. 24, Kat. No. 25, Kat. No. 26, Kat. No. 27, Kat. No. 28, Kat. No. 32, Kat. No. 33, Kat. No. 34 ayrılmaktadırlar. Kat. No. 30 ve Kat. No. 31 ile

²⁰⁷ Boardman ve Hayes, 1966: 111, Fig. 61, No. 1323.

²⁰⁸ Roberts ve Glock, 1986: Fig. 12 No. 31.

²⁰⁹ Özkan, 1993: 149.

²¹⁰ Roberts ve Glock, 1986: Fig. 12, No. 31; Özkan, 1993: 149.

aynı grup içerisinde ele aldığımız Kat. No. 23, Kat. No. 24, Kat. No. 25, Kat. No. 26, Kat. No. 27, Kat. No. 28, diğerlerinin çeşitli bir varyasyonu olarak karşımıza çıkmakta ve kronolojik bir farklılık göstermemektedir. Ayrıca, Kat. No. 30 ve Kat. No. 31 benzerleri Tocra²¹¹,da İÖ 6. yüzyıl ortalarından itibaren görülmeye başlanır, Atina²¹² örnekleri ise İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başı olarak tarihlendirilmektedir. Benzerleriyle, Kat. No. 30 ve Kat. No. 31 İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl başına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 32, dışa açılan yayvan taban, içe eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturan düz, keskin taban alt kısım, orta yükseklikte, hafif içe eğimli, tabandan tondoya ise konik yükselen kyliks ayak profil özelliği göstermektedir. Kat. No. 32, 7.3 cm taban ölçüsünde olup, kırmızı (2.5 YR 5/6) kil ve siyah (Gley1 2.5/N)-kırmızı (2.5 YR 5/8) firnise sahiptir. Kat. No. 32 ayak parçası, Kat. No. 23, Kat. No. 24, Kat. No. 25, Kat. No. 26, Kat. No. 27 ve Kat. No. 28 ile benzerdir. Kat. No. 23, Kat. No. 24, Kat. No. 25, Kat. No. 26, Kat. No. 27 ve Kat. No. 28 ayak parçalarının taban kısımları düz olmasına rağmen, oturma düzlemine bir iki milim oturmadan keskin açı ile dönüş yaparak konik şeklinde tondoya doğru yükselmektedir. Kat. No. 32 ise taban kısmı oturma düzlemine düz olarak oturmakta ve bu bir iki milimlik açık bulunmamaktadır. Aynı şekilde keskin açı ile dönüş yaparak konik şeklinde tondoya doğru yükselmektedir. Bu fark, kronolojik bir değişim oluşturmadığı gibi bu şekilde yapılan ayak parçalarının da olduğuna dikkatimizi çekmektedir. Kat. No. 32 ile Kat. No. 23, Kat. No. 24, Kat. No. 25, Kat. No. 26, Kat. No. 27 ve Kat. No. 28 ayak parçalarının cidar kalınlıkları, firnis ve bezeme şeması aynıdır. Kat. No. 32 iç yüzeyinde, çok az korunmuş firnis bant ve tondo da çok az korunmuş nokta motifi yer almaktadır. Kat. No. 32 benzerleri, Tocra'da²¹³ İÖ 6. yüzyıla, Atina Agorası'nda²¹⁴, İÖ 500-490 yıllarına, Tenedos'ta, İÖ 6. yüzyıl sonu olarak tarihlendirilmektedir²¹⁵. Kat. No. 32, ÜMA benzerleri Kat. No. 23, Kat. No. 24, Kat. No. 25, Kat. No. 26, Kat. No. 27 ve Kat. No. 28 gibi İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl başına tarihlidir.

Kat. No. 33 ve Kat. No. 34 dışa açılan yayvan taban, hafif içe eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan taban alt kısım, orta yükseklikte, hafif içe eğimli, tabandan tondoya ise konik yükselen kyliks ayak profil özelliği göstermektedir. Kat. No. 34, 7.6 cm taban ölçüsüne sahip olup, kırmızı (2.5 YR 5/6) killi, açık kırmızımsı kahve

²¹¹ Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 56-57, No. 1267, 1290.

²¹² Roberts ve Glock, 1986, Fig. 12, No. 31.

²¹³ Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 61, No. 1323.

²¹⁴ Roberts ve Glock, 1986, Fig. 12, No. 31.

²¹⁵ Özkan 1993, Lev. 32, 78, No: 84.

(2.5 YR 7/4) kendinden astarlı, dış ve iç yüzey ile kırmızımsı kahve (5 YR 4/3)–siyah (Gley1 2.5/N) firnislidir. Kat. No. 33, 7 cm taban ölçüsüne sahip olup, kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) killi, açık kırmızımsı kahve (2.5 YR 6/4) astarlı ve siyah (5 YR 2.5/1) firnislidir. Kat. No. 33 ve Kat. No. 34 yivli özellik göstermeleri ile dikkat çekmektedirler. Kat. No. 34, ayak parçasının taban alt kısmında belirgin iki adet düzgün devam etmeyen yivler ile taban üst kısmından belirgin bir adet çark izi bulunmaktadır. Kat. No. 33, ayak parçasının taban üst kısmında yer alan belirgin bir adet yiv bulunmaktadır. Kat. No. 33 ve Kat. No. 34 yiv özellikleri, aynı zamanda çap özellikleri açısından Kat. No. 27 ile benzemektedir. Kat. No. 33 ve Kat. No. 34 ayak parçalarında dikkat çeken diğer bir özellikte kil ve firnis özelliklerinin aynı olmasıdır. Benzerleri, Atina Agorası'nda²¹⁶ İÖ 5. yüzyıl başına, Tocra²¹⁷ örnekleri ise İÖ 6. yüzyıl sonuna tarihlendirilmektedir. Kat. No. 33, Kat. No. 34, İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başına tarihlendiğini düşünmekteyiz.

Kat. No. 35 ve Kat. No. 36 ayak parçaları, dışa açılan kısa yayvan taban, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısım, orta yükseklikte, iç bükey profilli, tabandan tondoya geçişte keskin konik ayak özelliği gösteren profile sahiptirler. Kat. No. 35 ve Kat. No. 36 taban çapları 13.4 ve 7.3 cm'dir. Kat. No. 35 kırmızı (2.5 YR 5/6) killi ve siyah (10 YR 2/1) parlak firnisli; Kat. No. 36 kırmızımsı kahve (2.5 YR 4/4) killi ve siyah (Gley1 2.5/N) firnislidir. Tezimizde ele geçen ayaklar içerisinde aynı amaca yönelik olarak yapılmış olsalar bile daha kısa taban profilleri açısından ayrıcalık teşkil etmektedirler. Tocra'da²¹⁸ İÖ 6. yüzyıl sonuna tarihlendirilen benzerlerinin, erken Attika gözlü kyliks örneklerinden olabileceği belirtilmiştir. Didyma²¹⁹ örnekleri İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başına tarihlendirilerek, açık kaplar grubu adı altında incelenmiştir. Kat. No. 35 ve Kat. No. 36 benzerine göre İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başına tarihlendirmektedir.

Kat. No. 37, dışa açılan kısa yayvan taban, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısım profil özelliğine sahip tabak kaidesi?. Tondoya geçişte keskin konik ayak tam olarak korunmamıştır. Tabandan ayak kısmına geçişte ve yukarıya doğru sivri çıkıntılı olarak profillendirilmiştir. Kat. No. 37 kırmızı (2.5 YR 5/6) killi ve siyah (7.5 YR 2.5/1) mat firnisli olup, 8 cm taban ölçüsündedir. Kat. No. 37, Atina'da²²⁰ ele geçen benzer

²¹⁶ Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 20, Figs. 1, 5, No: 440.

²¹⁷ Boardman ve Hayes, 1966: 124, Fig. 57, No. 1292.

²¹⁸ Boardman ve Hayes, 1973: 54, Fig. 22 No. 2204-2205.

²¹⁹ Schattner, 2007: Abb. 135, Asch. 25, No. 31.

²²⁰ Roberts ve Glock, 1986: Fig. 35, No. 362.

örneklerinde tabak formu içerisinde, İÖ 500-480 yıllarına tarihlendirilmektedir. Tocra²²¹ örnekleri İÖ 6. yüzyıl sonlarına, Tenedos²²² örnekleri İÖ erken 5. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Kat. No. 37 aynı zamanda Kat. No. 35 ve Kat. No. 36 ile de benzer profil özelliği göstermekte olup, İÖ 6. yüzyıl sonu 5. yüzyıl başına tarihli olduğu düşünülmektedir.

Kat. No. 38, Kat. No. 39 ve Kat. No. 40 olarak adlandırılan ayak profili, dışa açılan kısa yayvan ve profillendirilmiş taban, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısım, tabandan tondoya geçişte keskin konik ayak profil özelliğine sahiptir. Kat. No. 38 kırmızı (10 R 5/8) killi ve siyah (Gley1 2.5/N)-sarımsı kırmızı (5 YR 4/6) kalitesiz-alacalı ve mat firnisli olup, 6.6 cm taban ölçüsündedir. Kat. No. 39 kırmızı (2.5 YR 5/6) killi, kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) yüzey astarlı, dış yüzey kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1), iç yüzey kırmızı (2.5 YR 4/)- siyah (5 YR 2.5/1) firnisli ve 7.2 cm taban çap ölçüsündedir. Kat. No. 40 kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) killi ve siyah (Gley1 2.5/N) kaliteli-parlak firnisli ve 7.2 cm taban ölçülüdür. Dışa açılan yayvan taban, torus profilli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturan düz-kısa taban alt kısmıdır. İç ve dış yüzey firnisli olup, dış yüzey tondo alt kısmında firnis ile yapılmış olan nokta ve daire motifi bulunmaktadır. Kat. No. 40, ÜMA'daki ayak formları içerisinde, dış yüzeyi plastik bantlı ve dış yüzey tondo alt kısmında bezemenin olduğu tek örnektir. Kat. No. 40, Atina Agorasında²²³ ele geçen benzer örneklerinde Tip C düz ağızlı kaplar içerisinde değerlendirilerek İÖ erken 5. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Kat. No. 38, Kat. No. 39 ve Kat. No. 40 benzer örnekleri, Tocra'da²²⁴ İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başına, Phanagoria'da²²⁵ İÖ 525-480 yıllarına tarihli Tip C Arkaik kaplar içerisinde ve Atina Agorası'nda²²⁶ Tip C grubunda değerlendirilmişlerdir. Kat. No. 38, Kat. No. 39 ve Kat. No. 40 benzerlerine göre İÖ 6. yüzyıl sonu 5. yüzyıl başına tarihli olduğunu düşünülmektedir.

Kat. No. 41 ve Kat. No. 42 torus profil gösteren dışa yayvan tabanlı ayak parçasıdır. Kat. No. 41 açık kırmızı (2.5 YR 6/8) killi ve dış-ç iç yüzeyi siyah (Gley1 2.5/N) kaliteli-parlak firnisli olup, 10 cm taban çap ölçülüdür. Kat. No. 42 kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) killi olup, siyah (5 YR 2.5/1) kaliteli-parlak firnisli ve 8 cm taban çap ölçüsüne sahiptir. Kat. No.

²²¹ Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 57, No. 1277.

²²² Özkan, 1993: Lev. 32, 75. No: 82.

²²³ Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 20, No: 421-422.

²²⁴ Boardman ve Hayes, 1973: Fig. 22. No. 2204.

²²⁵ Morgan, 2004: Pls. 20, 44. No. 253.

²²⁶ A.g.e. Fig. 20, No. 421-422, 429.

41, Atina'da tip C iç bükey ağızlı kaplar içerisinde İÖ 6. yüzyıl sonuna tarihlenirken²²⁷, yine Atina Agorası'nda²²⁸ siyah firnisli formları içerisinde İÖ 500-480 yıllarına tarihlenen ayak profil örneklerinin olduğu da görülmüştür. Bunun yanı sıra İÖ yaklaşık 475 yıllarına tarihlenen Acrocup Grup içerisinde, benzer özellik gösteren ayak parçaları da bulunmaktadır²²⁹. Kat. No. 41 ve Kat. No. 42 olasılıkla ithal olup, benzerlerince İÖ 6. yüzyıl sonu 5. yüzyıl başına tarihlidir.

Kat. No. 43, Kat. No. 44, Kat. No. 45, Kat. No. 46 ve Kat. No. 47 kyliks ayak parçaları profil ve bezeme şeması açısından birbirleriyle benzerlik göstermektedir. Kat. No. 43, Kat. No. 44 olarak adlandırdığımız ayaklar, aynı form ve bezeme özellikleri göstermektedir. Dışa açılan yayvan taban, içe eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan taban alt kısım, orta yükseklikte, içe bükey profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, keskin konik ayaklıdır. İç yüzey bezemeleri tondo da yer alan firnis ile yapılmış nokta motifi ve motifin etrafını çevreleyen firnis ile yapılmış dairesel motiften oluşmaktadır. Dış yüzey ayak kısımlarında da firnis uygulaması bulunmaktadır.

Kat. No. 43, taban çap ölçüsü 7.4 cm olup, kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) kil, kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) yüzey ve iç-dış yüzeyinde siyah (Gley1 2.5/N) sulandırılmış mat firnis uygulamasına sahiptir. Kat. No. 44 taban çap ölçüsü 8.2 cm olup, açık kırmızı (2.5 YR 6/6) kil ve siyah (Gley1 2.5/N)-kırmızı (2.5 YR 4/6) alacalanmış firnislidir. Atina Agorası'nda ele geçen benzer örnekler "Vicup" olarak adlandırılmaktadır. "Vicup" ismi, "Bezley" tarafından adlandırılmış ve çok yaygın kullanım alanı bulunmamaktadır²³⁰. Atina örnekleri içerisinde bu grupta yer alan kısa ayaklı kaplar İÖ 475 yıllarına tarihlendirilmektedir²³¹. Aynı şekilde kısa ayak ve çok kaliteli olmayan firnis, bu grubun özelliğidir ve Kat. No. 43 ve Kat. No. 44'de bu uygulama görülmektedir. Tenedos'ta ele geçen benzer örnekleri ise "Vi Tipi Kyliks" olarak adlandırılmıştır²³². Kat. No. 43 ve Kat. No. 44, ayak parçaları kısa ayak özelliği göstermesi ile Atina²³³ ve Tenedos²³⁴ örnekleriyle benzerlik göstermesi açısından İÖ 5. yüzyıl başına tarihlidir.

²²⁷ Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 4, Pl.19, No. 398.

²²⁸ A.g.e. Pl. 19, 35, Fig. 4, No. 398, 960; Roberts ve Glock, 1986: Fig. 35, No. 360.

²²⁹ Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 5, Pl.20, No. 442.

²³⁰ A.g.e. 92-94.

²³¹ A.g.e. 265, Pl. 20, No. 434-435.

²³² Özkan, 1993: Lev. 36, 95, No. 129-130.

²³³ Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 20, No. 434-435.

²³⁴ Özkan, 1993: Lev. 36, 95, No. 129-130.

Kat. No. 45, kyliks ayak parçası, dışa açılan yayvan taban, torus profilli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan taban alt kısım, orta yükseklikte, düz profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, keskin konik ayak özelliği gösteren profile sahiptir. Kat. No. 45 taban çap ölçüsü 7.8 cm olup, açık kırmızı (10 R 6/6) killi ve açık kırmızı (10 R 6/6) iç ve dış yüzey kendinden astarlıdır. Siyah (Gleyl 2.5/N)-kırmızı (2.5 YR 4/6) firnis uygulaması bulunmaktadır. Kabın iç yüzey tondo da firnis ile yapılmış nokta motifi ve motifin çevresinde az korunmuş daire şeklinde yapılmış firnis bant ve dış yüzeyinde alacalanmış firnis uygulaması bulunmaktadır. Dikkat çekici bir özellik ise taban üst kısmında oldukça belirgin yapılmış oluk bezeme bulunmaktadır. “Vicup” grubu içerisindeki bazı ayak örneklerinde görülen oluk bezeme, Kat. No. 45’te karşımıza çıkmakta ve Atina Agorası’nda ele geçen benzer örneklerine göre İÖ 475 yılına tarihlendirmekteyiz²³⁵. Tenedos’ta ele geçen benzer örnekleri “Vi Tipi Kyliks” grubunda İÖ 475 yıllarına tarihlendirilmektedir²³⁶. Kat. No. 45 benzerlerince, İÖ 5. yüzyıl başına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 46, dışa açılan yayvan taban, torus profilli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan taban alt kısım, orta yükseklikte, düz profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, konik kyliks ayak profine sahiptir. Kat. No. 46 taban çap ölçüsü 7.6 cm olup, kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) killi ve siyah (10YR 2/1) firnislidir. Kabın iç ve dış yüzeyinde tamamen alacalanmış firnis uygulaması bulunmaktadır. Kat. No. 46 benzerleri, Atina Agorası’nda İÖ erken 5. yüzyıla tarihli “Tip C” düz ağızlı kaplar içerisinde yer almaktadır. Kat. No. 46 ayağın iç kısmında yer alan belirgin dört adet yivin bulunmasıyla Atina Agorası’nda ele geçen benzerlerinden ayrılmaktadır²³⁷. Kat. No. 46, İÖ 5. yüzyıl başına tarihlendirmekteyiz.

Kat. No. 47 kyliks ayak parçası, dışa açılan yayvan taban, torus profilli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan taban alt kısım, orta yükseklikte, düz profilli, tabandan tondo’ya geçişte alçak, konik ayak profil özelliği göstermektedir. Kat. No. 47, taban çap ölçüsü 6.6 cm kırmızı (2.5 YR 4/6) killi, kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1)-koyu kırmızımsı kahve (2.5 YR 3/3) firnislidir. Kat. No. 47, Kat. No. 45 ve Kat. No. 46 ile yiv özellikleri açısından da benzemektedir. Kat. No. 47, dış yüzey ayak kısmında belirgin bir adet yiv gelişi güzel yapılmıştır. Kat. No. 45’te taban üst kısmında oldukça belirgin yapılmış

²³⁵ Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 20, No. 434-435.

²³⁶ Özkan, 1993: Lev. 36, 95, No. 129-130.

²³⁷ Sparkes ve Talcott, 1970: 92, Pl. 20, No: 424.

olan oluk bezeme, Kat. No. 46'da ise ayağın iç kısmında belirgin olarak yapılmış olan dört adet yiv bulunmaktadır. Kat. No. 47, Atina Agorasında²³⁸ ele geçen benzer örnekleri İÖ 500-480 yıllarına tarihli, Tip B grubu içerisinde ele alınmıştır. Tip B grubu, daha sığ kap formu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kat. No. 47 benzer örneklerinden yola çıkılarak İÖ 5. yüzyıl başına tarihlidir.

ÜMA'da siyah firnisli ayak formları dışında dokuz adet, iç ve dış yüzeyi düz siyah firnisli olan çeşitli formlara ait ağız ve kaide parçaları ele geçmiştir (Kat. No. 48, Kat. No. 49, Kat. No. 50, Kat. No. 51, Kat. No. 52, Kat. No. 53, Kat. No. 54, Kat. No. 55, Kat. No. 56). İncelenen siyah firnisli seramiklerin kil rengi kırmızımsı sarıdan açık kahverengiye doğru değişmektedir. Kat. No. 50, Kat. No. 51, Kat. No. 52, parlak ve kaliteli firnisli; Kat. No. 53 ve Kat. No. 54 alacalı firmise sahiptir. Elimizdeki dudak, gövde ve kaide parçaları, kap-kantharos, kap-skyphos, balık tabağı ve çeşitli kaselelere aittir.

Kat. No. 48, dışa çekik ağız parçasıdır. Gövde altına geçişte belirgin dönüşlü, ince cidarlı ve ağız kısmındaki bozulmalar nedeniyle çap alınamamaktadır. Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) kil özellikli olduğu gibi dış ve iç yüzeyi siyah (5 YR 2.5/1) koyu-kalın kaliteli firnislidir. Atina Agorası'nda²³⁹ ele geçen İÖ 5. yüzyıl sonu-4. yüzyıl başına tarihli benzeri, bizim örneğimizle ağız profili açısından benzemektedir. Klarosta ele geçen benzer örneği, İÖ 4. yüzyıl II. yarısına verilmiştir. Kat. No. 48, benzer örnekleriyle, İÖ 5. yüzyıl sonu- İÖ 4.yüzyıl başına ait olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 49, dışa çıkıntı yapan keskin, halka kaideli, 10 cm taban çapında, sykphos kaide parçasıdır. Açık kırmızı (2.5 YR 7/8) kile sahip olup, dış yüzey parlak siyah (Gley1 2.5/N) firnislidir. İç yüzey firnisinde pişmeden kaynaklı renk alacalanması görülmektedir. Kat. No. 49, "Attik A tip" i olarak anılan skyphos formlarına örnektir "Attik tip skyphos", İÖ 6. yüzyıl ortalarından itibaren görülürken, "Korinth tipi skyphos", İÖ 4. yüzyıla dek görülmektedir²⁴⁰. Attika tipi skyphoslar, kalın cidarlı, dışa çıkıntı yapan keskin hatlı halka kaidelidir ve İÖ 5. yüzyıl sonlarına doğru yuvarlak profil göstermektedir. Tüm yüzey firnisli olmakla birlikte, tabanın alt kısmı genellikle bezemesiz bırakılmıştır. İÖ 5. yüzyılda firmisle yapılmış çember ve merkezinde nokta ya da noktasız örnekleri bulunabilmektedir²⁴¹. Düz gövde profili, İÖ 5. yüzyıl ortalarında kavislenmeye başlar, İÖ 5. yüzyıl sonlarına doğru

²³⁸ Sparkes ve Talcott, 1970: 92, Fig. 4, No: 432.

²³⁹ A.g.e. 267, Fig.5. No. 454.

²⁴⁰ A.g.e. 84-85.

²⁴¹ Pease, 1935: 506; Sparkes ve Talcott, 1970: 81-85; Çoşkun, 1999: 6-7.

dışa çekik dudaklı, gövde kavisi artan örnekler, İÖ 4. yüzyılda kaideye doğru daralmaktadır²⁴². Korinth tipi skyphoslar ise, ince cidarlı, derin gövdeli, konik kaideli, ağız kenarının hemen altından başlayan iki yatay kulpludurlar. Atina Agorasına Attik A tip'i skyphoslar İÖ 6. yüzyıl sonu-4. yüzyıl ortalarına tarihlenirken, benzer örneği, İÖ 5. yüzyıl II. yarısına²⁴³, Korinth örnekleri, İÖ 5. yüzyıl II. yarısına²⁴⁴, Klaros'taki yerel üretim benzerleri, İÖ 5. yüzyıl sonu-İÖ 4. yüzyıl başına²⁴⁵, Daskyleion'dakiler, İÖ 5. yüzyıl II. yarısına²⁴⁶ verilmiştir. Kat. No. 49, benzer örneklerinden yola çıkılarak İÖ 5. yüzyıl II. yarısına tarihlidir.

Kat. No. 50, dışa çekik ağızlı, iç yüzey de gövdeye geçişte bir yiv bulunan kap-skyphosa ait ağız parçasıdır. Açık kahverengi (7.5 YR 6/4) killi olup, dış ve iç yüzey siyah (Gley1 2.5/N) parlak firnislidir. İÖ 5. yüzyıl başında ortaya çıkan ve İÖ 5. yüzyıl ortasında artış gösteren kap-skyphos²⁴⁷, İÖ 4. yüzyıl başında kap-kantharos²⁴⁸ formuna yavaş yavaş yerini bırakmıştır. Kap-skyphos formları cidarlı, küresel gövdeli, yiv ile şekillendirilmiş, yüksek halka kaidelidirler ve ağız aşan kulpları bulunmaktadır. İç yüzeyde, ağızdan gövdeye geçişte bulunan tek yiv, dış yüzeyde kendisini ağız kenarının altında ve geniş yivli olarak göstermektedir²⁴⁹. İnce cidarlı örneklerde, dışa çekik ağızlı, kyliks kulplu ve iç yüzeylerinde yiv bulunmaktadır; gövde ise geniş profil göstererek kaideye doğru daralmaktadır fakat, Kat. No. 50 gibi geniş profil göstermeden ağızdan kaideye doğru dik olarak devam eden daha ince cidarlı ve sığ gövdeli örnekler de bulunmaktadır²⁵⁰. Kat. No. 50, Atina Agorası'nda²⁵¹ ele geçen İÖ 5. yüzyıl sonlarına ait kap-skyphoslarla benzerlik göstermektedir. Klazomenai²⁵² örnekleri İÖ 5. yüzyıl sonu-İÖ 4. yüzyıl ortalarına, Smyrna²⁵³, Miletos²⁵⁴ ve İasos²⁵⁵ örnekleri de İÖ 4.yüzyıl ortalarına tarihlendirilmektedir. Kat. No. 50, ince cidarlı, ağızdan gövdeye geçişin daha dik olması, kalın cidarlı

²⁴² Çoşkun, 1999: 7.

²⁴³ Boulter, 1953: Pl. 38, No. 134; Sparkes ve Talcott, 1970: 84-85, Fig. 4, No. 342.

²⁴⁴ Pease, 1935: 506.

²⁴⁵ Dallık, 2009: 63, Şek. 2, No. 4.

²⁴⁶ Çoşkun, 1999: Fig.5-6, No. 14, 16.

²⁴⁷ Sparkes ve Talcott, 1970: 109-112.

²⁴⁸ A.g.e. 117.

²⁴⁹ Zeren, 2004: 107.

²⁵⁰ A.g.e. 110.

²⁵¹ Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 6, Kat. No. 612.

²⁵² Zeren, 2004: 110, Şek. 62, No. 170; Egeci, 2014: Kat. No. 132-133.

²⁵³ Cook, 1965: 143, Fig. 2, No. 145.

²⁵⁴ Pfrommer, 1985: Abb. 24, Taf. 18, 55.

²⁵⁵ Amicone, 2011: 262, Fig. 9, h 3.

örneklerdeki gibi iç yüzeyde gövdeye geçişte belirgin bir yiv olması nedeniyle İÖ 5. yüzyıl sonu- İÖ 4. yüzyıl ortalarına ait olmalıdır²⁵⁶.

Kat. No. 51, dışa çekik dudaklı ve içbükey boyunlu kap-kantharos formudur. Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) kil özelliği göstermekte olup, dış ve iç yüzeyi parlak-kaliteli siyah (Gley1 2.5/N) firnislidir. İç yüzeyde pişmeden kaynaklı renk alacalanması görülmektedir. İÖ 4. yüzyıl başlarında görülmeye başlanan kap-kantharoslar, gövdeden çıkan kulpların ağız kenarını aşması ve içe doğru keskin kıvrık profil göstermesi ile dikkat çekmektedir. Formda erkenden geçe doğru gittikçe, boy uzunluğunda bir yükselme görülmekte, gövdenin ve kaidenin daralmakta, kaide tamamen firnislenmektedir²⁵⁷. Kat. No. 51, Atina'da ele geçen İÖ 380'e tarihli kalın ağız profilli kap-Kantharos ve İÖ 350 yıllarına ait kalın ağız profilli kantharoslarla, ağız profili açısından benzemektedir²⁵⁸. Diğer benzer örnekleri, Daskyleion'da²⁵⁹ İÖ 380'lere, Klazomenai'de²⁶⁰ İÖ 375-350 yıllarına, Klaros'ta²⁶¹ İÖ 350-325 yıllarına, Adramytteion²⁶² örnekleri ise İÖ 4. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Kat. No. 51, İÖ 4. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirmektedir.

Kat. No. 52, Kat. No. 53, Kat. No. 54, siyah firnisli tabak formlarına örnektir. Kat. No. 52 tabak formu, Kat. No. 53 ve Kat. No. 54, balık tabağı formlarıdır. Genel olarak tabak formları, çeşitli ağız profillerinden oluşmaktadır. Kat. No. 52 gibi ağız kenarı yuvarlatılmış örnekler, İÖ 5. yüzyıl sonlarından itibaren görülmektedir. Dış yüzey ağız kısmında görülen yiv uygulamasıda İÖ 4. yüzyıl sonlarına doğru ortadan kalkmaktadır. Balık tabakları ismini tabak üzerinde yer alan deniz canlılarına ait bezemelerden almış olsa da aynı formun bezemesiz ve yalnızca firnis ile yapılan örnekleride bulunmaktadır²⁶³. Klasik Dönem balık tabakları üzerinde rezerve alanlar bulunurken, Hellenistik Dönem örneklerinde, tüm yüzeylerinin firnisle boyandığı bilinmektedir. Attika üretimi örneklerde ise aşağı sarkan ağız alt kısmında, kaide dış yüzeyinde ve sosluklarında derin yivler bulunmaktadır²⁶⁴. Form, aşağıya sarkık ağız, halka kaide, tondosunda çukur görünümünde sosluk kısmından

²⁵⁶ Cook, 1965: 143, Fig. 2, No. 145; Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 6, Kat. No. 612; Pfrommer, 1985: Abb. 24, Taf. 18, 55; Zeren, 2004: Şek. 62, No. 170; Egeci, 2014: Kat. No. 132-133.

²⁵⁷ Sparkes ve Talcott, 1970: 117-119.

²⁵⁸ A.g.e. 117-119.

²⁵⁹ Coşkun, 1999: Şek. 27, No. 82.

²⁶⁰ Zeren, 2004: Şek. 81, No. 226.

²⁶¹ Dallık, 2009: No. 67-68, Şek. 20; Bkz.: Kap-kantharos formu için Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 28, Fig. 7, No. 652, Bkz.: Kantharos formu için Pl. 28, Fig. 7, No. 700-701.

²⁶² Mutlu, 2016: 146, No. 105.

²⁶³ Sparkes ve Talcott, 1970: 147.

²⁶⁴ Rotroof, 1997: 147.

oluşmaktadır²⁶⁵. İlk olarak İÖ 5. yüzyılda görülmeye başlanan form, Hellenistik Dönem’de kullanılmaya devam etmiştir. Erken örneklerin, kaide dış yüzeylerinde plastik bant ve rezerve alan, geç örneklerinde ise plastik bant görülmezken, halka kaide profil özelliği görülmektedir. Çoğunlukla, kaide kısımları tamamen firnislenmiştir²⁶⁶.

Kat. No. 52, düz oturma düzlemlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı tabak formudur. Ağız kenarından gövdeye geçişte belirgin yiv bulunmaktadır. Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) killi olup, dış ve iç yüzey siyah (Gley1 2.5/N) parlak-kaliteli firnislidir. Kat. No. 52, Atina üretimi, İÖ 4. yüzyıl II. yarısındaki örneklerle benzerlik göstermektedir. Erken örneklerin ağız profili, içe dönük ve dış yüzey de yer alan yiv geniştir; dönem sonlarına doğru yivlerin daralmaya başladığı ve ortadan kaybolduğu bilinmektedir²⁶⁷. Kat. No. 52 benzerleri, Atina Agorası²⁶⁸ ve Klazomenai’da²⁶⁹ İÖ 4. yüzyıl II. yarısına tarihlendirilmektedir. Kat. No. 52 katkılı hamur özelliğiyle yerel üretim olduğu düşünmekteyiz. Benzerleriyle İÖ 4. yüzyıl II. yarısına tarihli olmalıdır.

Kat. No. 53 halka kaideli, kaide oturma düzleminde yiv ve iç yüzeyinde sosluk bulunan balık tabağı formudur. Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) killi olup, dış ve iç yüzey siyah (5 YR 2.5/1)-kırmızı (2.5 YR 5/6) firnislidir. Firniste renk alacalanması görülmektedir. Hamur yapısının kırmızımsı sarı renkte, gözeneksiz ve çok az ince beyaz mika olmasından dolayı Attika üretimi ithal bir form olduğunu düşünmekle birlikte kalitesiz firnisi bulunmaktadır. Kat. No. 53, İÖ 350 yıllarına tarihli Atina²⁷⁰ ve Klaros²⁷¹ örnekleriyle, İÖ 350-325 yıllarına tarihli Daskyleion²⁷² örnekleriyle, İÖ 4. yüzyıl II. yarısına tarihli Adramytteion²⁷³ ve Assos²⁷⁴ örnekleriyle benzerlik göstermektedir. Kat. No. 53, İÖ 4. yüzyıl II. yarısına ait olmalıdır.

Kat. No. 54, dışa çekik ağız profilli balık tabağı formudur. Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) killi olup, dış yüzey kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1), iç yüzey siyah (10 YR 2/1) firnislidir. Dış yüzey firnisinde alacalanma görülmektedir. Kat. No. 54, Hellenistik örnekler gibi tüm yüzeyleri firnislidir. Çoğu balık tabağı formlarında görmekte olduğumuz aşağı sarkık ağız

²⁶⁵ Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 10, No. 1050-1060, 147.

²⁶⁶ A.g.e. Fig. 10, No. 1061-1062, 1076.

²⁶⁷ A.g.e. Fig. 10, No. 1050-1060, 147.

²⁶⁸ A.g.e. Fig. 10, No. 1056, 1058.

²⁶⁹ Zeren, 2004: Şek. 63, No. 173; Egeci, 2014: Kat. No. 89.

²⁷⁰ Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 10, No. 1071-1072.

²⁷¹ Dallık, 2009: Şek. 34, No. 120.

²⁷² Çoşkun, 1999: Şek. 44, No: 148.

²⁷³ Mutlu, 2016: 123, No. 68.

²⁷⁴ Bakan, 2009: Lev. 61, No. 51.

kısımının, Kat. No. 54'de daha az sarkık olduğu görülmektedir. Benzerleri Korinth'te İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl başına²⁷⁵, Assos'ta²⁷⁶ İÖ 3-2. yüzyıla, Ege Gübre-Kyme²⁷⁷ kazısından gelen benzerleri İÖ 3. yüzyıl II. yarısı-2. yüzyıl başına, Pergamon'da²⁷⁸ İÖ 2. yüzyıl başına tarihlendirilmektedir. Kat. No. 54, İÖ 3. yüzyıl II. yarısı-2. yüzyıl başına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 55, içe çekik ağızlı kase formudur. Açık kırmızı (10 R 7/6) killi olup, dış ve iç yüzey siyah (Gley1 2.5/N) mat firnislidir. Hamur yapısının katkılı olmasından dolayı yerel olabileceğini düşünmekteyiz. Çeşitli varyasyonlarıyla bilinen kase formları, antik dönem boyunca, mutfakları süsleyen ve çok sık kullanılan bir form olmuştur. Özellikle, küçük ve kullanımının kolay olmasından dolayı yüzyıllar boyunca yaygın şekilde üretilmiş ve kullanılmıştır. En erken dönemlerden itibaren varlığı bilinen kase formları, küçük olmalarının avantajıyla, seyahat amaçlı İÖ 6 ve 5. yüzyıllarda askerler ve yolcular tarafından daha çok tercih edildiği de bilinmektedir²⁷⁹. Kaselerin, içe çekik ve dışa çekik ağızlı, kulplu-kupsuz, firnisli-firnisiz, bantlı-bantsız veya daldırma firnisli olmak üzere pek çok çeşidiyle karşılaşılmaktadır. Kat. No. 55 gibi içe çekik dudaklı kaseler, Attika'da İÖ 4. yüzyılda görülmeye başlanmış ve Hellenistik Dönem içlerinde de kullanılmaya devam edilmiştir²⁸⁰. Korinth örnekleri de İÖ 4. yüzyıl başlarından İÖ 2. yüzyıl ortalarına dek kullanılmıştır²⁸¹. Diğer benzer örnekleri, Kıbrıs'ta İÖ 4. yüzyıl-3. yüzyıllar arasına, Pergamon'da Geç Hellenistik Dönem'e²⁸², Adramytteion'dakiler İÖ 4. yüzyıl-3. yüzyıllara tarihlendirilmektedir²⁸³. Smyrna²⁸⁴ ve Daskyleion'dakiler²⁸⁵ ise İÖ 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıl başına tarihlendirilmektedir. Tek kulplu kaseler, İÖ 4. yüzyılda yerini kulpsuz kaselere bırakmakla birlikte, Hellenistik Dönem'de görülmeye devam etmişlerdir²⁸⁶. Kat. No. 55'in kulp kısmının korunmamasından dolayı net bir bilgi söyleyememekteyiz. İÖ 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıl ilk yarısına tarihlenen iç ve dış yüzeyi siyah firnisli kase formlarına örnektir²⁸⁷.

²⁷⁵ Edwards, 1975: Pls. 5, 46, No. 136.

²⁷⁶ Bakan, 2009: Lev. 61, No. 48.

²⁷⁷ Küçük, 2006: Çiz. 19, Lev. 3, No. 49.

²⁷⁸ Ziegenaus ve Luca, 1968: 86-88, Tf. 51, 262.

²⁷⁹ Sparkes ve Talcott, 1970: 124-127.

²⁸⁰ A.g.e. 85; Rotroff, 1997: Fig. 62, Kat No. 98.

²⁸¹ Edwards, 1975: 30.

²⁸² Schafer, 1968: 37-38.

²⁸³ Mutlu 2016: 84-85, No. 7.

²⁸⁴ Gürsoy, 1987: Şek. 5, Kat. No. 28, Lev. 17-18.

²⁸⁵ Bulut, 2007: Şek. 1a, Kat. No. 6.

²⁸⁶ Sparkes ve Talcott, 1970: 124-127.

²⁸⁷ Technau, 1929: Abb. 32, Kat. No. 7; Gürsoy, 1987: Şek. 5, Kat. No. 28, Lev. 17-18; Rotroff, 1997: Fig. 62, Kat No. 986; Küçük, 2006: Kat No. 16, Çiz. 8; Bulut, 2007: Şek. 1a, Kat. No. 6.

Kat. No. 56, dışa çekik, yuvarlatılmış ağız kenarlı, sığ gövdeli küçük bir kase / tuzluk formudur. Açık kahverengi (10 YR 6/3) killi olup, dış ve iç yüzey siyah (Gley1 2.5/N) firnislidir. Tuzluklar, minyatür kase formları ile benzerlik göstermektedirler. Tuzluk formlarının sığ olması, sıvı kullanımına uygun olmadığını düşündürmüştür²⁸⁸. Atina Agorası'nda üç tip altında incelen tuzluk formları içerisinde, iç bükey profil özelliği gösteren düz dipli örnekler İÖ 5. yüzyıl sonlarına, dışa doğru çıkıntı yapıp gövdeden ayrılan kaide örnekleri ise İÖ 4. yüzyıla tarihlendirilmektedir²⁸⁹. İÖ 4. yüzyıl II. yarısına verilen Klazomenai ve Patara örnekleriyle de benzer olduğu görülmüştür²⁹⁰. Kat. No. 56, benzerleriyle İÖ 4. yüzyıl II. yarısına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 57, siyah figür tekniği ve ek boya uygulamasıyla yapılmış kanat bezemesinin yer aldığı gövde parçasıdır. Çok açık kahve (10 YR 7/4) killi, dış yüzey bezemesi siyah (2.5 YR 2.5/1) firnisli ve firnis üstü bezeme de mor ek boya uygulamasıyla, karın kısmı vurgulanmıştır. Dış ve iç yüzey astar bulunmamaktadır. Küçük parça halinde ele geçtiği için spesifik ressam ya da atölye'ye ait bilgilerin tespit edilmesi oldukça zordur. Orta Orientalizan dönem içerisinde görmekte olduğumuz kaz / kuğu figürleriyle benzerlik göstermektedir. Özellikle bu dönem de siyah figürlü bezeme alanlarında sık kullanılan hayvanlar oldukları bilindiği gibi, sivri ucu yukarı bakan kanat varyasyonları görülmektedir²⁹¹. İÖ 6. yüzyıl başlarına tarihlendirilen Vroulia-Paris grubu içerisinde değerlendirilen, Lindos buluntusu dino-krater²⁹² örneğinde görmekte olduğumuz kuğu, siyah figür tekniğiyle yapılmış kanat ve karına geçişte yer alan kazıma detaylarıyla Kat. No. 57 benzerlik göstermektedir. Selinius grubu içerisinde değerlendirilen, Naukratis²⁹³ örneği ile de kanat şekli açısından benzerlik göstermektedir. Kat. No. 57, her iki örnekten kanatla gövdeye geçişte yer alan çizgilerin uzun olmasıyla ve karında kullanılan ek boyasıyla ayrılmaktadır. Kat. No. 57 özellikle İÖ 6. yüzyıla tarihli astarsız, Klazomenai siyah figür tekniğiyle yapılmış Sphenks örnekleriyle daha yakın parellik göstermektedir²⁹⁴. Klazomenai siyah figür tekniğiyle yapılmış olan Kat. No. 57, İÖ 6. yüzyıl içlerine tarihli olmalıdır.

Kat. No. 58 kırmızı figür tekniğiyle yapılmış, palmet bezemeli gövde parçasıdır. Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) killi, siyah (Gley1 2.5/N) firnislidir. İç yüzey firnis ile kaplı. Dış

²⁸⁸ Zeren, 2004: 140.

²⁸⁹ Sparkes ve Talcott, 1970: 136.

²⁹⁰ Zeren, 2004: Şek. 76, No. 213; Dündar ve Işın, 2015: Pg. 209, Fig. 20.

²⁹¹ Aytaçlar, 2005: 122.

²⁹² A.g.e. E. 421, Lev. 64.

²⁹³ A.g.e. E. 391.

²⁹⁴ Özer, 2006: No. 131, Lev. 16.

yüzey de palmet bezeme bulunmaktadır. İÖ 6. yüzyıl sonlarına tarihli, Atina kırmızı figür tekniğiyle yapılmış çeşitli kapların gövdesinde, boyun kısmında, kulp çevresinde palmet motifinin yapıldığı görülmektedir²⁹⁵. İÖ 5. yüzyıla tarihli Korinth²⁹⁶ örneklerinde benzer palmet motifleri bulunmaktadır. Atina ve Korinth örnekleri, stilistik açıdan oldukça düzgün, mükemmel olarak yapılmışlardır. İÖ 4. yüzyıla tarihli Phanagoria²⁹⁷ örneklerin de kullanılan palmet bezemenin, stilistik açıdan dejenere olduğu, motifin uç kısımlarının yuvarlak yerine yer yer keskin ve çok düzgün yapılmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, Kat. No. 58'in özellikle Phanagoria örneğiyle benzerlik gösterdiği ve İÖ 4. yüzyıla tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

²⁹⁵ Boardman, 1997/2002: 32.I, 24.I.3, 85.I.2.

²⁹⁶ Pemberton ve Slane: 1989: P. 38, 354, Pl. 41, 357a.

²⁹⁷ Morgan, 2004: No. 173a, 174, 179a.

4.3.1. Katalog

Kat. No. 17. (Ç.N. 345). Kyliks.

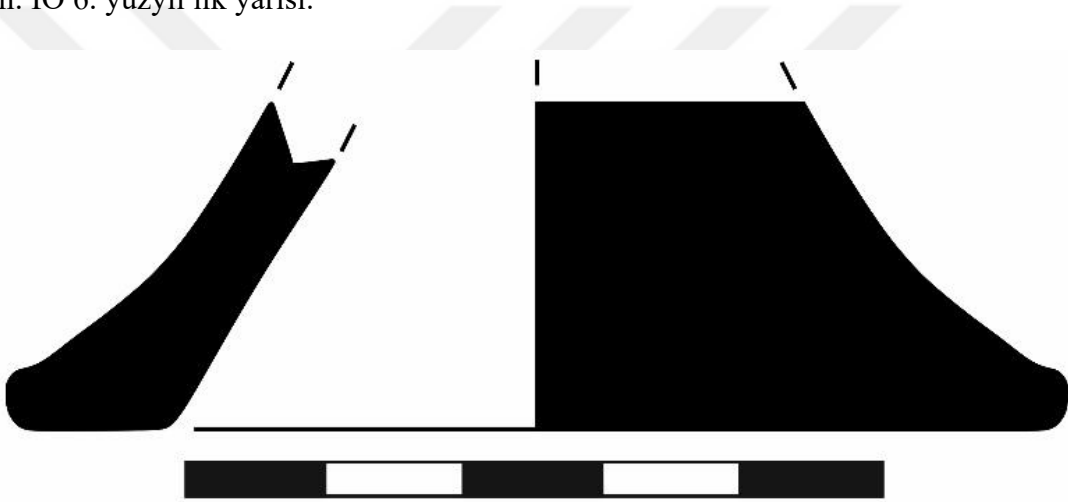
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 8 No'lu açma (seviye: 0-150 cm).

T.R. 7.3 cm; H: 2.4 cm.

Tanım: Açık kırmızı (10 R 6/6) gözeneksiz, az mikalı kil. Siyah (10 YR 2/1)-kırmızı (2.5 YR 5/6) kalitesiz-alacalı ve mat firnisli. Dışa açılan kısa-yayvan taban, torus profilli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısım, konik ayaklı. Dış yüzey firnisi kalitesiz-alacalı ve mattır.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: 133, Fig. 65, No. 1384; Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 10, Fig. 4, Pl. 18, No: 378.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl ilk yarısı.

Kat. No: 18. (Ç.N. 197). Kyliks.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 3 No'lu açma (seviye: 115-160 cm).

T.R. 7 cm; H: 1.3 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 5/6) gözeneksiz kil. Kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) firnis. Dışa açılan kısa-yayvan taban, torus profilli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısım Ayağa geçişte belirgin bir adet yiv bulunmaktadır. Dış yüzey firniste alacalanma söz konusudur.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: 133, Fig. 65, No. 1384; Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 10, Fig. 4, Pl. 18, No: 378.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl ilk yarısı.

Kat. No. 19. (Ç.N. 83). Kyliks.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1-2 ve 3 No'lu oda duvar temizliği.

T.R. 7.2 cm; H: 3.6 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) yer yer ince gözenekli, çok az küçük kireç ve ince beyaz mikalı kil. Siyah (7.5 YR 2.5/1)-kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) firnis. Dışa açılan yayvan taban, içe eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturan düz taban alt kısım, orta yükseklikte, içe bükey profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, keskin konik ayak. Kabın iç yüzey tondo da firnis ile yapılmış nokta motifi ve motifin çevresinde daire şeklinde yapılmış firnis bant. Gövde altında ise çok az korunmuş firnis izleri bulunmaktadır. Dış yüzey de koyu, mat ve yer yer alacalanmış firnis uygulaması görülmektedir.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 59, No. 1308; Tuna-Nörning 1995, Abb. 5, No. 61, 74.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 20. (Ç.N. 245). Kyliks.

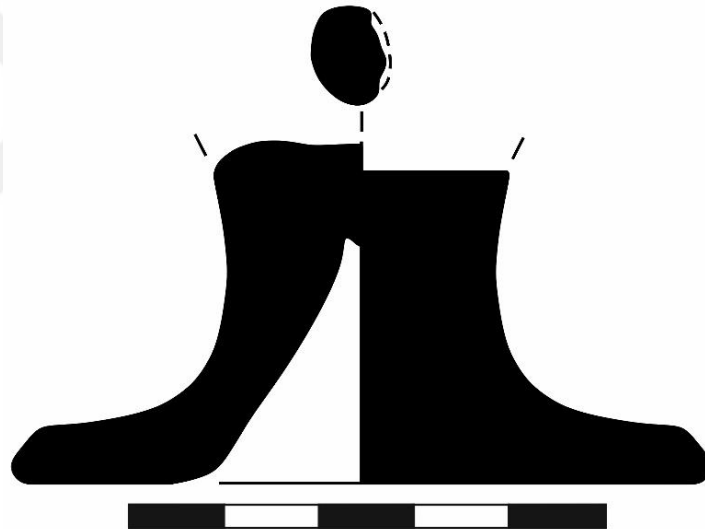
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma 3 No'lu oda duvar temizliği.

T.R. 7 cm; H: 4.6 cm.

Tanım: Kırmızı (10 R 5/6) çok az ince gözenekli, çok az küçük ince taşçık ve ince beyaz mikalı kil. Açık kırmızı (10 R 6/6) iç dış yüzey astarı korunmuştur. Dış yüzey kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1), iç yüzey kırmızı (10 R 5/8) firnis. Dışa açılan yayvan taban, içe eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturan düz taban alt kısım, orta yükseklikte, içe bükey profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, keskin konik ayak. Kabin iç yüzey tondo da firnis ile yapılmış nokta motifi yer almaktadır. Dış yüzey tamamen kırmızı firnis ile kaplanmıştır.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 59, No. 1308; Tuna-Nörning 1995, Abb. 5, No. 61, 74.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 21. (Ç.N. 277). Kaide.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 5 No'lu açma (seviye: 0-120 cm).

T.R. 7.8 cm; H: 0.7 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 7/6) gözeneksiz, çok az küçük taşçıklı kil. Siyah (10 YR 2/1) firnis. Dışa açılan yayvan taban, içe eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturan düz taban alt kısım ayak kısmı korunamıştır. Firnisli dış yüzey.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 59, No. 1308; Tuna-Nörling 1995, Abb. 5, No. 61, 74.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 22. (Ç.N. 175). Kylixs.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 3 No'lu açma (seviye: 0-115 cm).

T.R. 6.8 cm; H: 4.4 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) yer yer ince gözenekli, çok az küçük taşçık, az ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey siyah (5 YR 2.5/1) firnis. Dışa açılan yayvan, torus profilli taban, oturma düzlemine tamamı oturmayan düz, keskin taban alt kısım, orta yükseklikte, içe eğimli, tabandan tondoya konik yükselen ayak, ayaktan gövdeye geçiş ince profilli. Kalitesiz dış yüzey firnisi ve firniste akma izleri bulunmaktadır.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 57, No. 1290; Kerschner et al., 2008, Taf. 11, 26, GrK 24-25. Koder, 2008: Tf. 26, GrK 24.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı.

Kat. No. 23. (Ç.N. 325). Kylixs.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 7 No'lu açma (seviye: 120-160 cm).

T.R. 7.9 cm; H: 4.5 cm.

Tanım: Kırmızı (5 YR 4/8) gözeneksiz, çok az ince beyaz mika ve küçük kireçli kil. Koyu kırmızımsı kahve (5 YR 3/4)-açık kırmızı (2.5 YR 7/6) yüzey. Siyah (5 YR 2.5/1) firnis. Dışa açılan yayvan taban, içe eğimli taban yan kenarı, oturma düzlemine tamamı oturmayan düz, keskin taban alt kısım, orta yükseklikte, düz profilli, tabandan tondoya konik yükselen ayak. Çok az korunmuş nokta motifli tondo. Kalitesiz dış yüzey firnis.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 61, No. 1323; Roberts ve Glock 1986, Fig. 12, No. 31; Özkan 1993, Lev. 35, 85, No: 97-98.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 24. (Ç.N. 326). Kyliks.

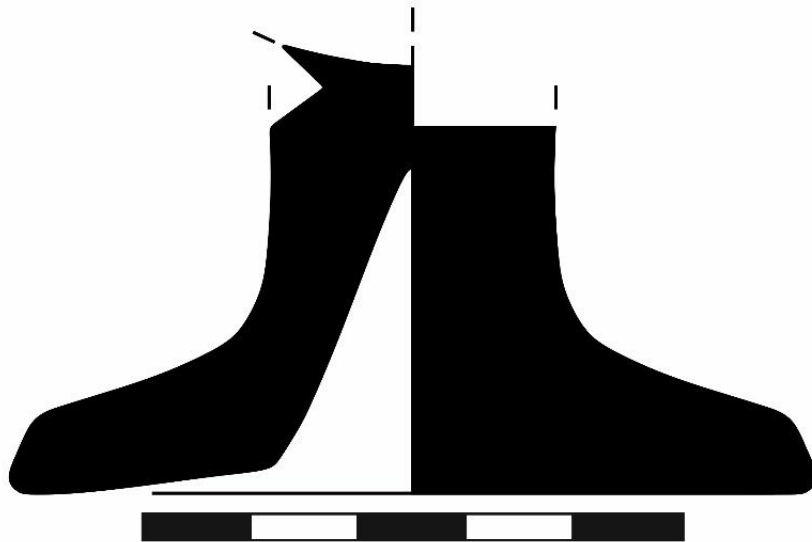
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 7 No'lu açma (seviye: 120-160 cm).

T.R. 7.2 cm; H: 4.1 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) gözenekli, yoğun küçük taşçıklı, az küçük kireçli kil. Kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1)-siyah (5 YR 2.5/1) firnis. Dışa açılan yayvan taban, içe eğimli taban yan kenarı, oturma düzlemine tamamı oturmayan düz, keskin taban alt kısım, orta yükseklikte, düz profilli, tabandan tondoya konik yükselen ayak. Dış ve iç yüzey kalitesiz firnisli.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 61, No. 1323; Roberts ve Glock 1986, Fig. 12, No. 31; Özkan 1993, Lev. 35, 85, No: 97-98

Tarih: İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 25. (Ç.N. 27). Kyliks.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No'lu açma duvar temizliği.

T.R. 7.2 cm; H: 2.7 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) orta yoğun ince gözenek, yer yer iri gözenekli, az küçük taşçıklı, kireçli, ince beyaz mika ve şamotlu kil. Açık kırmızımsı kahve (5 YR 6/4) yüzey. Siyah (5 YR 2.5/1) firnis. Dışa açılan yayvan tabanlı, içe eğimli taban yan kenarı, oturma düzlemine tamamı oturmayan düz, keskin taban alt kısmı ayak profili. Sulandırılmış, mat firnisli dış yüzey.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 61, No. 1323; Roberts ve Glock 1986, Fig. 12, No. 31; Özkan 1993, Lev. 35, 85, No: 97-98.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 26. (Ç.N. 430). Kyliks.

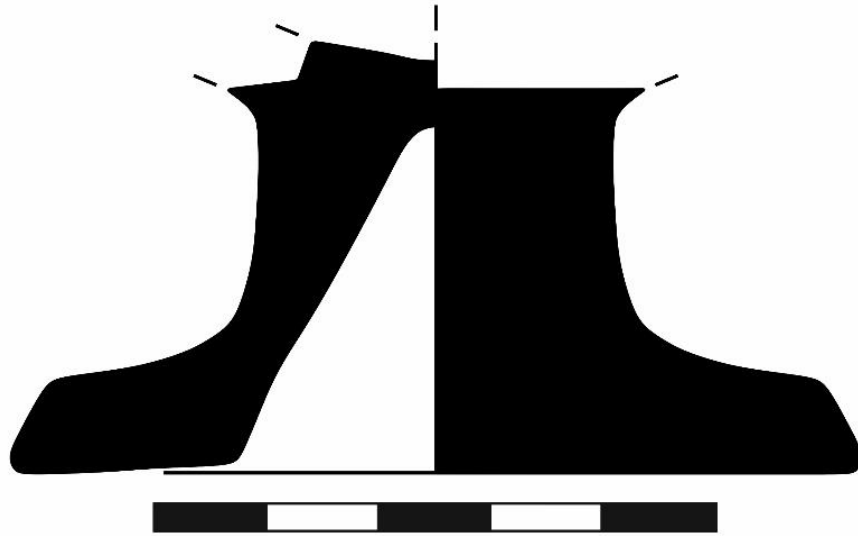
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 3 No'lu mekan içi.

T.R. 7.4 cm; H: 3.8 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/8) gözeneksiz, az küçük taşçık ve ince beyaz mikalı kil. Açık kırmızımsı kahve (2.5 YR 6/4) astar. Kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1)-kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) firnis. Dışa açılan yayvan taban, içe eğimli taban yan kenarı, oturma düzlemine tamamı oturmayan düz, keskin taban alt kısm, orta yükseklikte, hafif içe eğimli, tabandan tondoya konik yükselen ayak. Tabandan ayağa geçiş ince profil özelliği göstermektedir. Kalitesiz, mat firnisli dış yüzey.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 60, No. 1307; Roberts ve Glock 1986, Fig. 12, No. 31; Özkan 1993, Lev. 35, 85, No: 97-98.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 27. (Ç.N. 28). Kyliks.

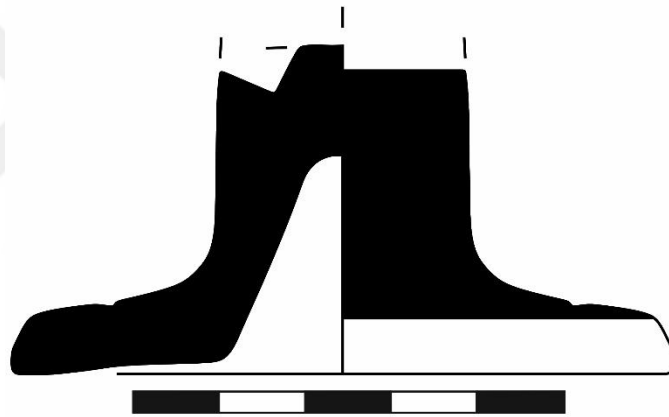
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No'lu açma duvar temizliği.

T.R. 7.6 cm; H: 3.8 cm.

Tanım: Açık kırmızımsı kahve (5 YR 6/4) orta yoğun ince gözenekli, az küçük taşçıklı, çok az ince kireç ve ince beyaz mikalı, az şamotlu kil. Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) yüzey. Siyah (10 YR 2/1) firnis. Dışa açılan, oluk bezemeli yayvan taban, içe eğimli taban yan kenarı, oturma düzlemine tamamı oturmayan düz, keskin taban alt kısım, orta yükseklikte, hafif içe eğimli, tabandan tondoya konik yükselen ayak. Tabandan ayağa geçiş ince profil özelliği göstermektedir. Kaliteli ve kalın firnisli dış yüzey. İç yüzey de yer yer firnis izleri korunmaktadır.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 60, No. 1307; Roberts ve Glock 1986, Fig. 12, No. 31; Özkan 1993: Lev. 35, 85, No: 97-98.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 28. (Ç.N. 82). Kyliks.

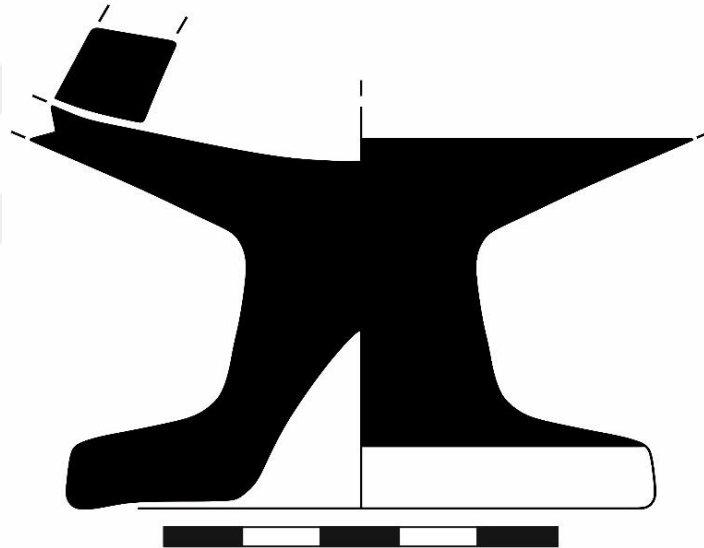
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1-2 ve 3 No'lu oda duvar temizliği.

T.R. 7.2 cm; H: 5.1 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) orta yoğun ince gözenekli, az küçük taşçıklı, çok az ince kireç ve ince beyaz mikalı, az şamotlu kil. Açık kırmızımsı kahve (2.5 YR 6/3) yüzey. Siyah (7.5 YR 2.5/1) firnis. Dışa açılan yayvan tabanlı, hafif içe eğimli taban yan kenarlı, oturma düzlemine tamamı oturmayan hafif içe eğimli, taban alt kısım, orta yükseklikte, içe eğimli, tabandan tondoya alçak, konik ayak. Yer yer alacalı firnise sahip dış yüzey. İç yüzey de az korunmuş firnis bant ve tondo da aşınmış daire şeklinde firnis izi bulunmaktadır.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 60, No. 1317; Roberts ve Glock 1986, Fig. 12, No. 31; Özkan 1993, Lev. 35, 85, No: 97-98.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 29. (Ç.N. 196). Kyliks.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 3 No'lu açma (seviye: 115-160cm).

T.R. 8 cm; H: 4.4 cm.

Tanım: Açık kırmızı (10 R 4/4) yer yer ince gözenekli, çok az küçük ince taşçıklı, orta yoğun ince kireçli kil. Açık kırmızı (10 R 7/4) iç yüzey astar. Siyah (Gley1 2.5/N) dış yüzey firnis. Dışa açılan yayvan tabanlı, hafif dışa eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan hafif içe eğimli, taban alt kısım, orta yükseklikte, içe bükey profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, konik ayak. Kalitesiz, sulandırılmış firnise sahip dış yüzey.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 60, No. 1317; Roberts ve Glock 1986, Fig. 12, No. 31; Özkan 1993, Lev. 35, 85, No: 97-98.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 30. (Ç.N. 205). Kyliks.

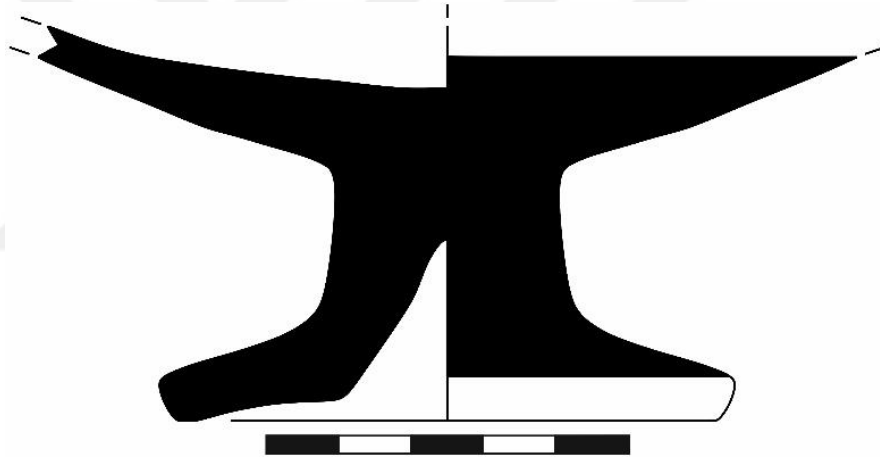
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma (seviye: 0-120 cm).

T.R. 7.4 cm; H: 5.4 cm.

Tanım: Kırmızımsı kahve (2.5 YR 5/4) gözeneksiz, az küçük ince taşçık, ve ince beyaz mikalı kil. Açık kırmızımsı kahve (2.5 YR 6/3) iç ve dış yüzey astar. Siyah (Gley1 2.5/N) firnis. Dışa açılan yayvan taban, dışa eğimli taban yan kenar; oturma düzlemine tamamı oturmayan hafif içe eğimli, taban alt kısım, orta yükseklikte, içe bükey profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, konik ayak. Kabın iç yüzey tondo da korunmuş iki adet bant bezeme ve az korunmuş olan gövde altında firnis bezeme bulunmaktadır. Dış yüzey ayak kısmında kaliteli firnis uygulaması bulunmaktadır.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 56, No. 1267; Roberts ve Glock 1986, Fig. 12, No. 31.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 31. (Ç.N. 130). Kyliks.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 No'lu açma (seviye: 120-150 cm).

T.R. 6.9 cm; H: 3.6 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) gözeneksiz, orta yoğun ince beyaz mikalı, çok az kireçli kil. Siyah (Gley1 2.5/N)-koyu kırmızımsı kahve (5 YR 2.5/2) firnis. Dışa açılan yayvan taban, hafif dışa eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan hafif içe eğimli, taban alt kısmı, orta yükseklikte, içe bükey profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, konik ayak. Mat ve alacalı firmise sahip dış yüzey.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 57, No. 1290; Roberts ve Glock 1986, Fig. 12, No. 31.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 32. (Ç.N. 385). Kylixs.

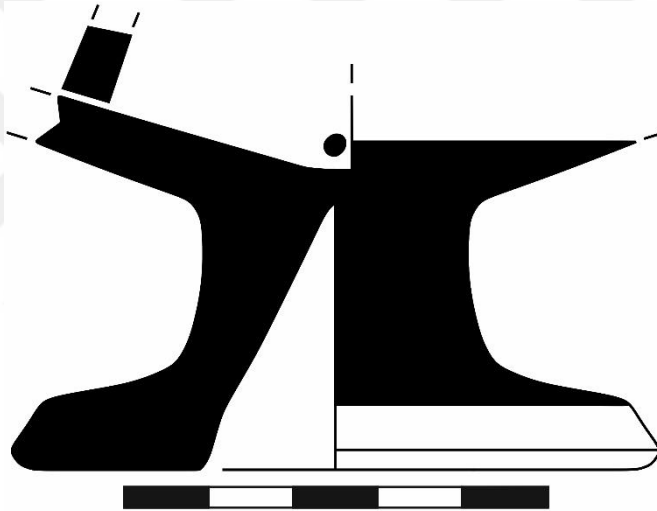
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 1 No'lu mekan içi.

T.R. 7.3 cm; H: 4.4 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 5/6) yer yer gözenekli, çok yoğun küçük taşçıklı, az irili ufaklı kireçli, çok az ince beyaz mikalı kil. Siyah (Gley1 2.5/N)-kırmızı (2.5 YR 5/8) firnis. Dışa açılan yayvan tabanlı, içe eğimli taban yan kenarı, oturma düzlemine tamamı oturan düz, keskin taban alt kısmı, orta yükseklikte, hafif içe eğimli, tabandan tondoya ise konik yükselen ayak profilli. Alacalanmış firnisli dış yüzey. İç yüzey de ise çok az korunmuş firnis bant ve tondo da çok az korunmuş nokta motifi yer almaktadır.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 61, No. 1323; Roberts ve Glock 1986, Fig. 12, No. 31; Özkan 1993, Lev. 32, 78, No: 84.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 33. (Ç.N. 176). Kaide.

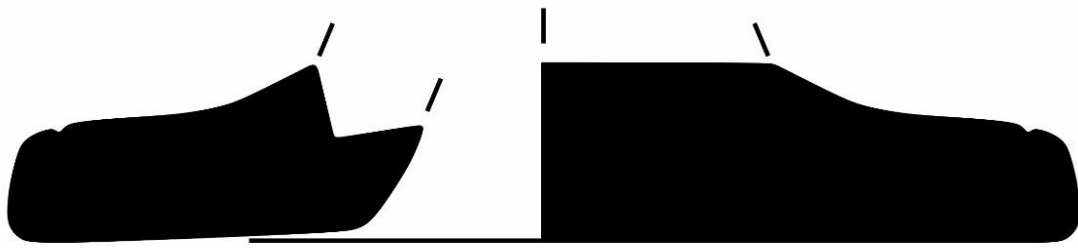
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 3 No'lu açma (seviye: 0-115 cm).

T.R. 7 cm; H: 1.2 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) gözeneksiz, çok az küçük taşçıklı kil. Açık kırmızımsı kahve (2.5 YR 6/4) astar. Siyah (5 YR 2.5/1) firnis. Dışa açılan yayvan taban, hafif içe eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan taban alt kısmı, çok az korunmuş ayak profili. Taban üst kısmında bir adet belirgin yiv bulunmaktadır. Sulandırılmış firnisli dış yüzey.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 57, No. 1292; Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 20, Figs. 1, 5, No: 440.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 34. (Ç.N. 439). Kyliks.

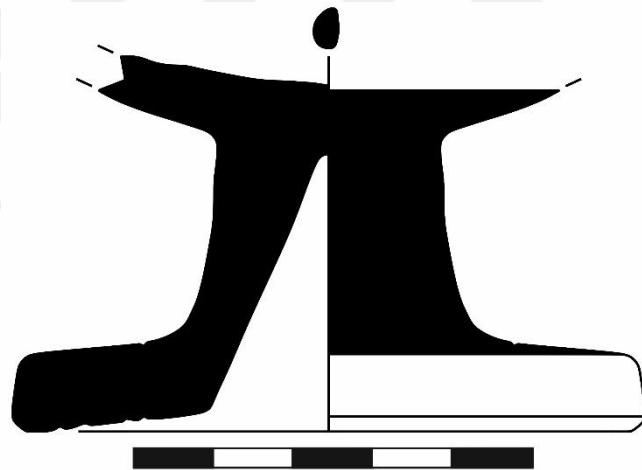
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 4 No'lu mekan içi.

T.R. 7.6 cm; H: 4.7 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 5/6) kum, az ince kireçli, çok az ince beyaz mikalı kil. Açık kırmızımsı kahve (2.5 YR 7/4) kendinden astarlı dış ve iç yüzey. Kırmızımsı kahve (5 YR 4/3)-siyah (Gley1 2.5/N) firnis. Dışa açılan yayvan taban, hafif içe eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan taban alt kısmı, orta yükseklikte, hafif içe eğimli, tabandan tondoya ise konik yükselen ayak profilli. Taban alt kısmında da iki adet belirgin, düzgün devam etmeyen yivler ve taban üst kısmında bir adet belirgin çark izi bulunmaktadır. Sulandırılmış firnisli dış yüzey. İç yüzey tondo da çok az korunmuş nokta motifi yer almaktadır.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 57, No. 1292; Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 20, Figs. 1, 5, No: 440.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 35. (Ç.N. 247). Kaide.

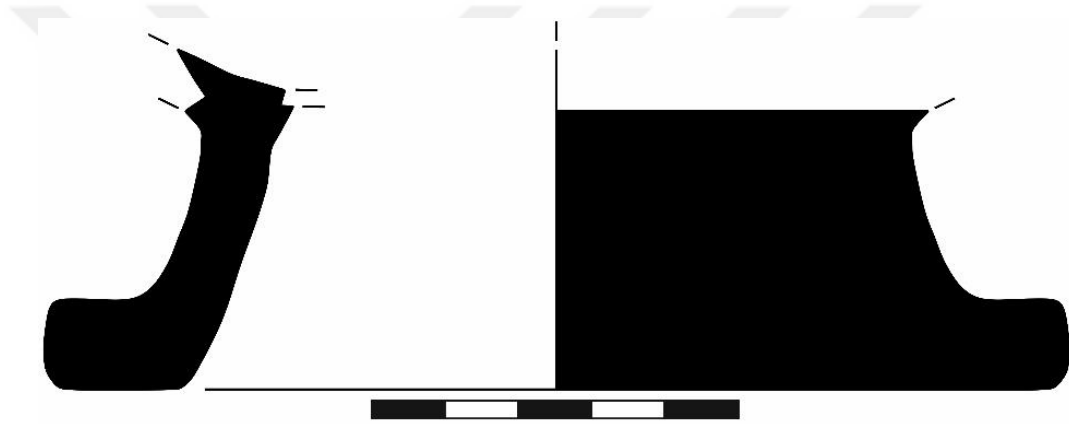
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma, 3 No'lu oda duvar temizliği.

T.R. 13.4 cm; H: 4.6 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 5/6) çok az ince gözenekli, orta yoğun küçük taşçıklı, çok az iri kireç ve ince beyaz mikalı kil. Siyah (10 YR 2/1) firnis. İç yüzey firnis aşınmış, dış yüzey parlak siyah firnisli. Dışa açılan kısa yayvan taban, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısım, orta yükseklikte, içe bükey profilli, tabandan tondoya geçişte keskin konik ayak. Firnisli dış yüzey.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1973: 54, Fig. 22 No. 2204-2205; Schattner 2007, Abb. 135, Asch. 25, No. 31.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu 5. yüzyıl başı.

Kat. No. 36. (Ç.N. 348). Kyliks.

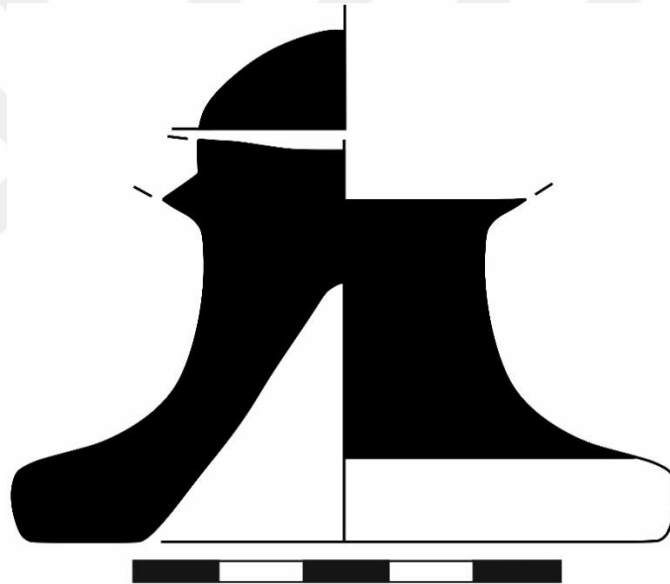
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 10 No'lu açma.

T.R. 7.3 cm; H: 4.7 cm.

Tanım: Kırmızımsı kahve (2.5 YR 4/4) çok az gözenekli, orta yoğun kireç, çok az ince beyaz mikalı ve az organik madde katkılı kil. Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) yüzey. Siyah (Gley1 2.5/N) firnis. Dışa açılan kısa yayvan taban, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısmı, orta yükseklikte, içe bükey profilli, tabandan tondoya geçişte keskin konik ayak. Kabın iç yüzeyi mat firnis, dış yüzeyinde yer yer akmış firnis izleri bulunmaktadır.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1973: 54, Fig. 22 No. 2204-2205; Schattner 2007, Abb. 135, Asch. 25, No. 31.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu 5. yüzyıl başı.

Kat. No. 37. (Ç.N. 246). Tabak kaidesi?

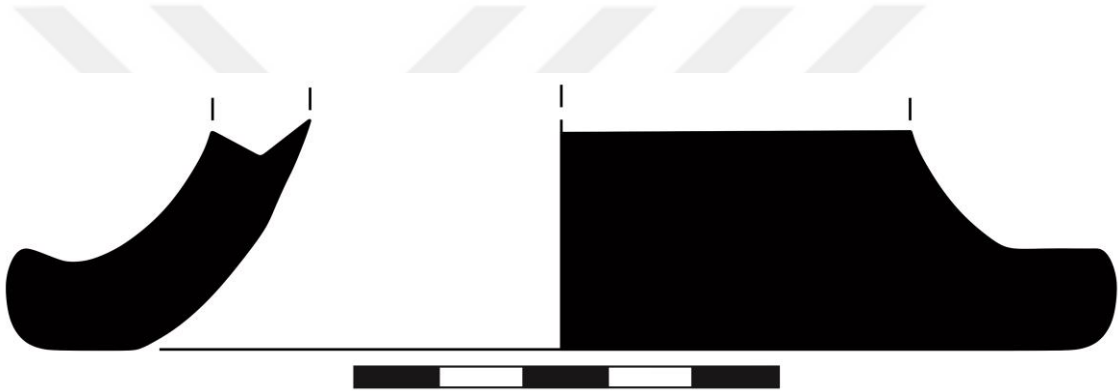
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma 3 No'lu oda duvar temizliği.

T.R. 8 cm; H: 1.5 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 5/6) orta yoğun ince gözenek, orta yoğun küçük taşçık, az küçük kireçli kil. Siyah (7.5 YR 2.5/1) mat firnis yer yer korunmuştur. Dışa açılan kısa yayvan taban, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısım, tabandan tondoya geçişte keskin konik ayak tam olarak korunmamıştır. Tabandan ayak kısmına geçişte ve yukarıya doğru sivri çıkıntılı olarak profillendirilmiştir.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1966: Fig. 57, No. 1277; Roberts ve Glock 1986 Fig. 35, No. 362; Özkan 1993, Lev. 32, 75. No: 82.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu 5. yüzyıl başı.

Kat. No. 38. (Ç.N. 131). Kaide.

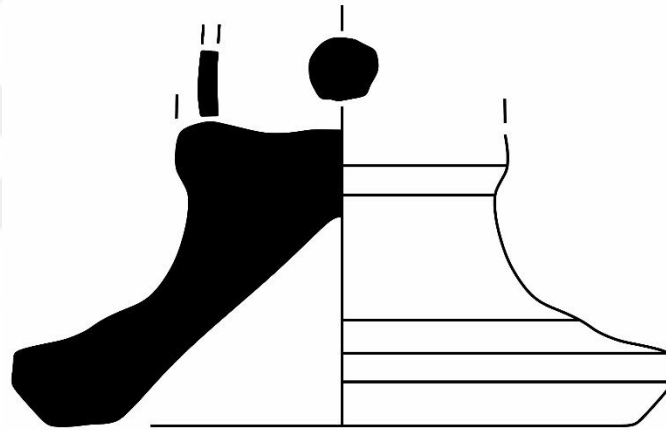
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 No'lu açma (seviye: 120-150 cm).

T.R. 6.6 cm; H: 3.5 cm.

Tanım: Kırmızı (10 R 5/8) yer yer ince gözenekli, çok az ince kireç ve ince beyaz mikalı kil. Siyah (Gley1 2.5/N)-sarımsı kırmızı (5 YR 4/6) kalitesiz-alacalı ve mat firnisli. Dışa açılan kısa yayvan ve profillendirilmiş taban, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısım, tabandan tondoya geçişte keskin konik ayak. Dış yüzey de firnis bant uygulaması, tondo iç kısmında firnis ile yapılmış nokta motif ve etrafında çok az korunmuş firnis bant izleri bulunmaktadır.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 20, No: 429; Boardman ve Hayes, 1973: Fig. 22. No. 2204; Morgan 2004, Pls. 20, 44, No. 253.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu 5. yüzyıl başı.

Kat. No. 39. (Ç.N. 154). Kyliks.

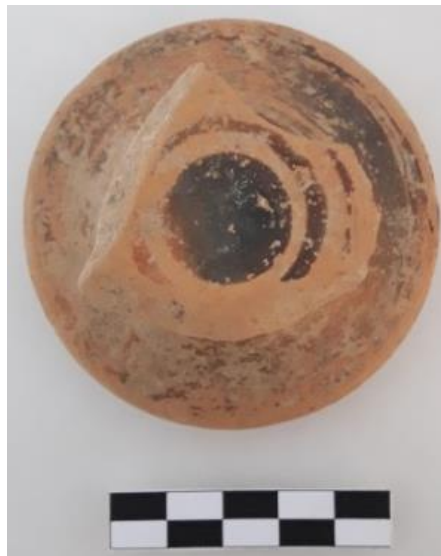
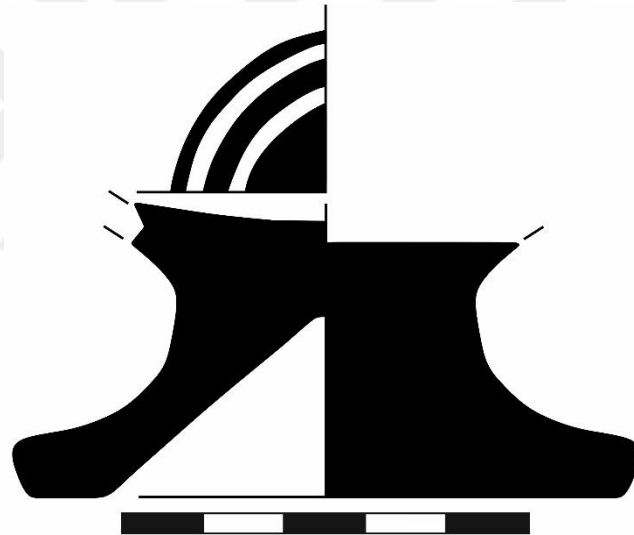
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 No'lu açma (seviye: 150-185 cm)

T.R. 7.2 cm; H: 3.7 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 5/6) orta yoğun ince gözenekli, orta yoğun küçük kireçli, az ince beyaz mikalı kil. Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) iç ve dış yüzey astarı korunmamıştır. Dış yüzey firnisi kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1), iç yüzey firnisi kırmızı (2.5 YR 4/)-siyah (5 YR 2.5/1). Dışa açılan kısa yayvan ve profillendirilmiş taban, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısım, tabandan tondoya geçişte keskin konik ayak. Dış yüzey de firnis bant uygulaması, tondo iç kısmında firnis ile yapılmış dairesel motif ve etrafında az korunmuş firnis bant izleri bulunmaktadır.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 20, No: 429; Boardman ve Hayes, 1973: Fig. 22. No. 2204; Morgan 2004, Pls. 20, 44, No. 253.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu 5. yüzyıl başı.

Kat. No. 40. (Ç.N. 308). Ayaklı Kase.

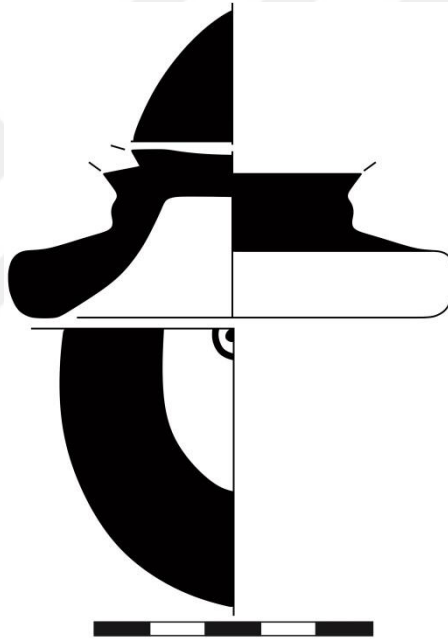
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 6 No'lu açma (seviye: 120-17 cm).

T.R. 7.2 cm; H: 3 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) az gözenekli, az küçük taşçıklı, ince beyaz mika ve kireçli kil. Siyah (Gley1 2.5/N) kaliteli-parlak firnis. Dışa açılan yayvan taban, torus profilli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısım, plastik band bulunan kısa ayak. İç ve dış yüzey firnisli. Dış yüzey tondo alt kısmında firnis ile yapılmış olan nokta ve daire motifli.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1973: Fig. 21, 2190; Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 20, No: 421-422; Roberts ve Glock, 1986: Fig. 17, No. 51.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu-5. yüzyıl başı.

Kat. No. 41. (Ç.N. 384). Kyliks.

Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 1 No'lu mekan içi.

T.R. 10 cm; H: 2.2 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/8) gözeneksiz, çok az küçük taşçıklı ve ince beyaz mikalı kil. Az korunmuş dış yüzey astarı, açık kırmızı (10 R 6/6). Siyah (Gley1 2.5/N) kaliteli-parlak dış ve iç yüzey firnis.Dışa açılan yayvan taban, torus profilli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısım

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 4, Pl.19, No: 398; Roberts ve Glock 1986 Fig. 35, No. 360.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu 5. yüzyıl başı.

Kat. No. 42. (Ç.N. 177). Kyliks.

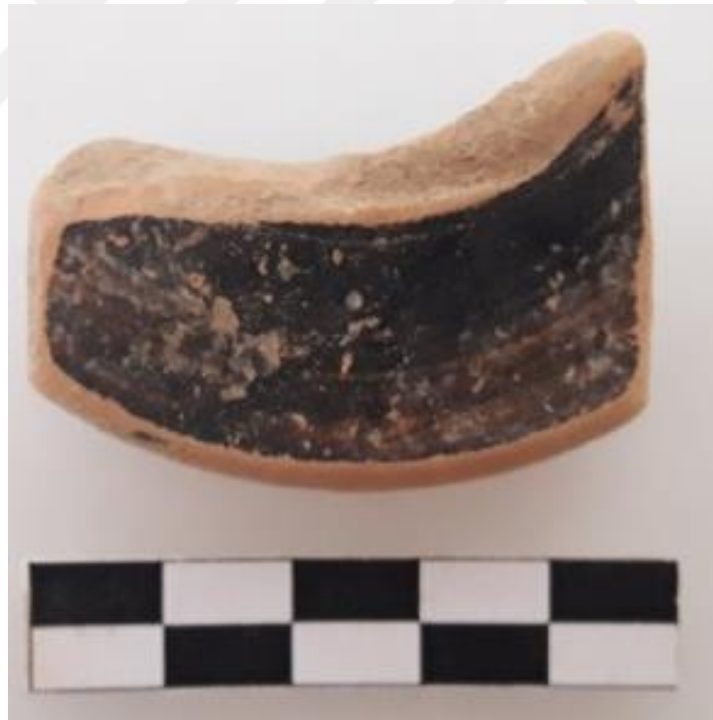
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 3 No'lu açma (seviye: 0-115 cm).

T.R. 8 cm; H: 1.5 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) gözeneksiz, az ince beyaz mikalı kil. Siyah (5 YR 2.5/1) kaliteli-parlak ve kalın dış ve iç yüzey firnisli. Dışa açılan yayvan taban, torus profilli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturan düz ve kısa taban alt kısım

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 20, 35, No. 442, 960; Roberts ve Glock 1986 Fig. 35, No. 360.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonu 5. yüzyıl başı.

Kat. No. 43. (Ç.N. 81). Kyliks.

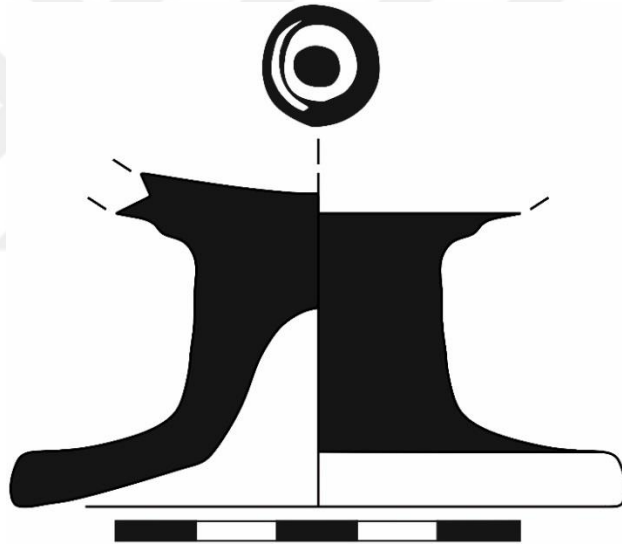
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 - 2 ve 3 No'lu oda duvar temizliği.

T.R. 7.4 cm; H: 4.1 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) çok ince gözenekli, çok az küçük taşçıklı kil. Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) yüzey. İç yüzey aşınmış ve iç yüzeyde yer alan dairesel bezeme fırça ile yapılmıştır. İç ve dış yüzeyde siyah (Gley1 2.5/N) sulandırılmış mat firnis. Dışa açılan yayvan taban, içe eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan taban alt kısım, orta yükseklikte, içe bükey profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, keskin konik ayak. Kabin iç yüzey tondo da firnis ile yapılmış nokta motifi ve çevresinde daire şeklinde yapılmış firnis bant. Dış yüzey de yer yer alacalanmış firnis uygulaması bulunmaktadır.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 20, No. 434-435; Özkan 1993, Lev. 36, 95, No. 129-130.

Tarih: İÖ 5. yüzyıl başı.

Kat. No. 44. (Ç.N. 349). Kyliks.

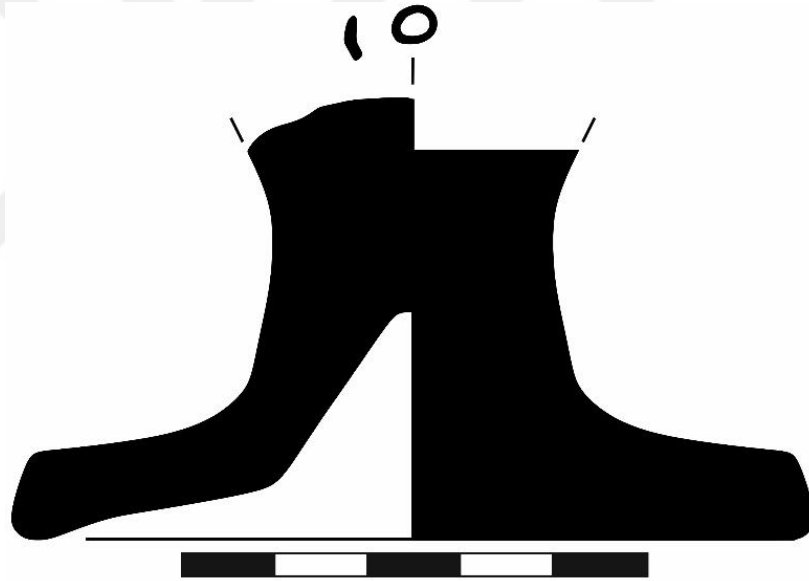
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 10 No'lu açma.

T.R. 8.2 cm; H: 4.7 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) çok az gözenekli, çok az ince beyaz mika ve organik katkılı kil. Siyah (Gley1 2.5/N)-kırmızı (2.5 YR 4/6) firnis. Dışa açılan yayvan taban, içe eğimli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan taban alt kısım, orta yükseklikte, içe bükey profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, keskin konik ayak. Kabın iç yüzey tondo da firnis ile yapılmış az korunmuş, nokta motifi ve motifin çevresinde az korunmuş daire şeklinde yapılmış firnis bant. Dış yüzey de alacalanmış firnis uygulaması bulunmaktadır.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 20, No. 434-435; Özkan 1993, Lev. 36, 95, No. 129-130.

Tarih: İÖ 5. yüzyıl başı.

Kat. No. 45. (Ç.N. 243). Kyliks.

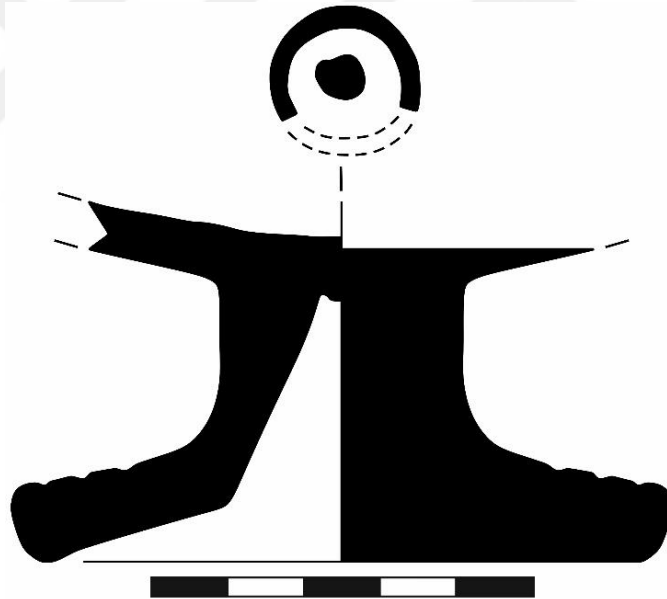
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma 3 No'lu oda duvar temizliği.

T.R. 7.8 cm; H: 4.7 cm.

Tanım: Açık kırmızı (10 R 6/6) çok az ince gözenekli, çok az küçük taşçık ve küçük kireçli kil. Açık kırmızı (10 R 6/6) iç ve dış yüzey kendinden astar. Siyah (Gley1 2.5/N)-kırmızı (2.5 YR 4/6) firnis. Dışa açılan yayvan taban, torus profilli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan taban alt kısım, orta yükseklikte, düz profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, keskin konik ayak. Taban üst kısmında belirgin oluk bezeme bulunmaktadır. Kabın iç yüzey tondo da firnis ile yapılmış nokta motifi ve motifin çevresinde az korunmuş daire şeklinde yapılmış firnis bant. Dış yüzey de alacalanmış firnis uygulaması bulunmaktadır.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 20, No. 434-435; Özkan 1993, Lev. 36, 95, No. 129-130.

Tarih: İÖ 5. yüzyıl başı.

Kat. No. 46. (Ç.N. 206). Kyliks.

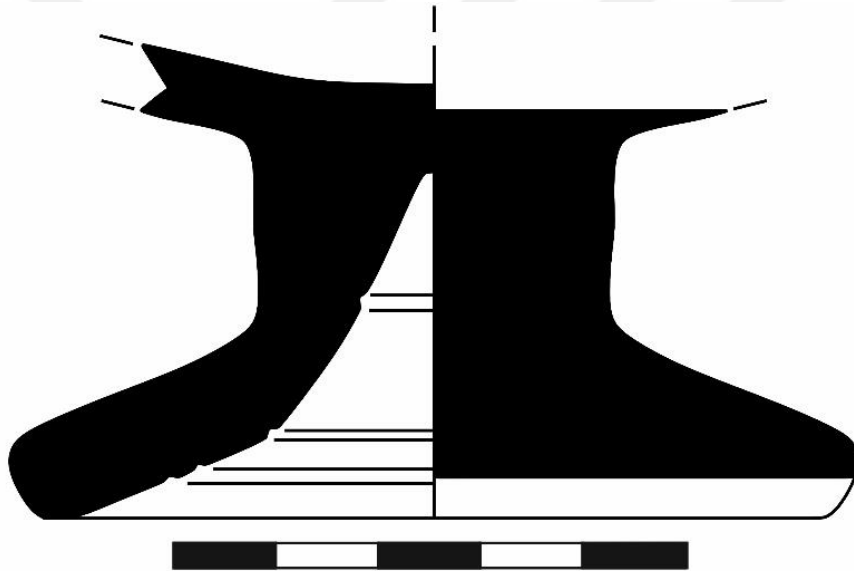
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma (seviye: 0-120 cm).

T.R. 7.6 cm; H: 4.6 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) çok az ince gözenekli, az küçük taşçık, ve küçük kireçli kil. Siyah (10YR 2/1) firnis. Astar korunmamıştır. Dışa açılan yayvan taban, torus profilli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan taban alt kısmı, orta yükseklikte, düz profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, konik ayak. İç yüzey ayak kısmında belirgin dört adet derin yiv bulunmaktadır. Kabın iç ve dış yüzeyinde tamamen alacalanmış firnis uygulaması bulunmaktadır.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 20, No: 424.

Tarih: İÖ 5. yüzyıl başı.

Kat. No. 47. (Ç.N. 244). Kyliks?.

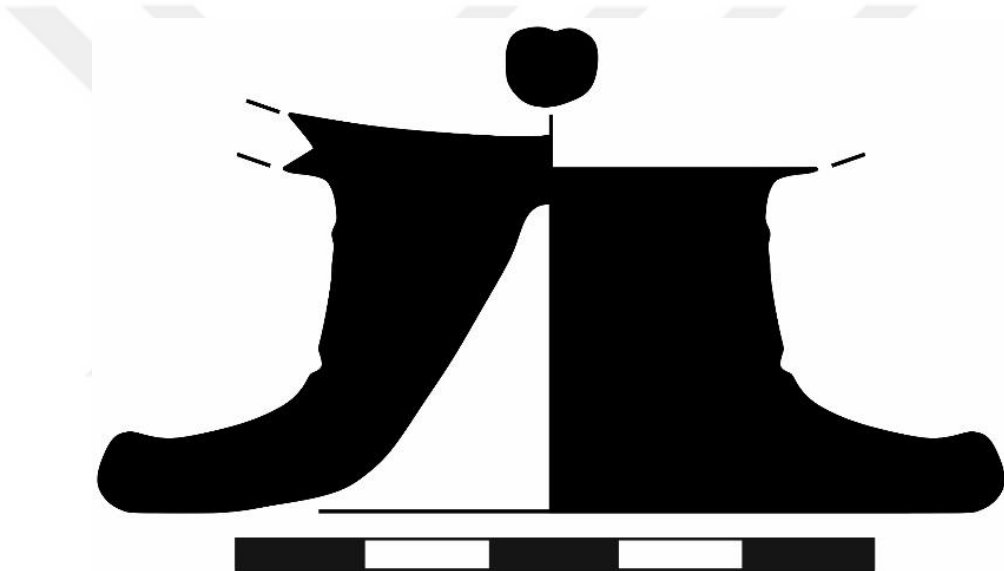
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma 3 No'lu oda duvar temizliği.

T.R. 6.6 cm; H: 3.1 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 4/6) az ince gözenekli, az ince küçük taşçık, çok az iri kireçli kil. Kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1)-koyu kırmızımsı kahve (2.5 YR 3/3) firnis. Astar korunmamıştır. Dışa açılan yayvan taban, torus profilli taban yan kenar, oturma düzlemine tamamı oturmayan taban alt kısım, orta yükseklikte, düz profilli, tabandan tondoya geçişte alçak, konik ayak. Dış yüzey ayak kısmında belirgin bir adet yiv gelişi güzel yapılmıştır. Kabın iç ve dış yüzeyinde tamamen alacalanmış firnis uygulaması bulunmaktadır.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 4, No: 432.

Tarih: İÖ 5. yüzyıl başı.

Kat. No. 48. (Ç.N. 173). Kase.

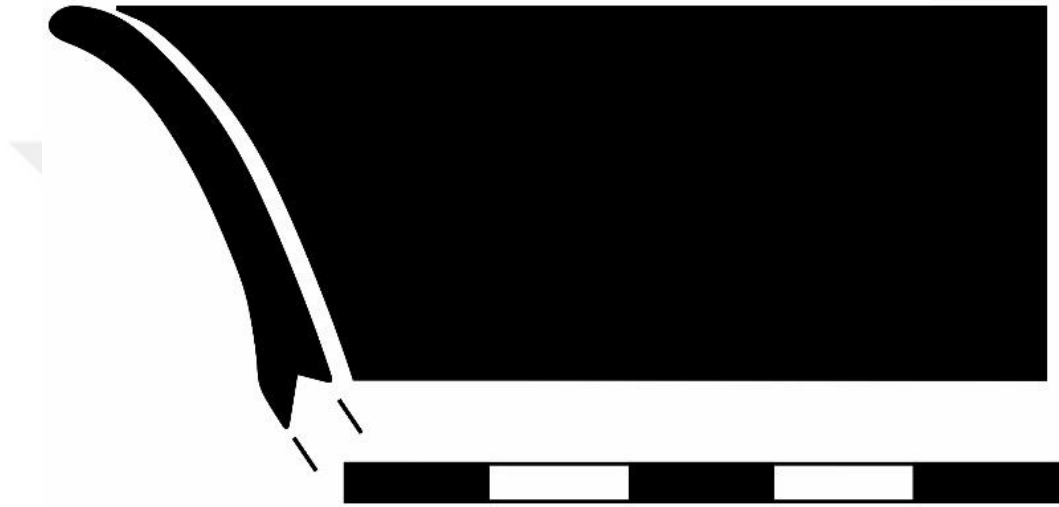
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 3 No'lu açma (seviye: 0-115 cm).

A.R:Ø; H: 3.9 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) çok az ince gözenekli, orta yoğun küçük taşçıklı, kireç ve ince beyaz mikalı kil. Dış ve iç yüzey siyah (5 YR 2.5/1) koyu-kalın kaliteli firnis. Dışa çekik ağız, gövde altına geçişte belirgin dönüşe sahip, ince cidarlı.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 5. No 434, 437, 457.

Tarih: İÖ 5. yüzyıl sonu-4. yüzyıl başı.

Kat. No. 49. (Ç.N. 425). Skyphos.

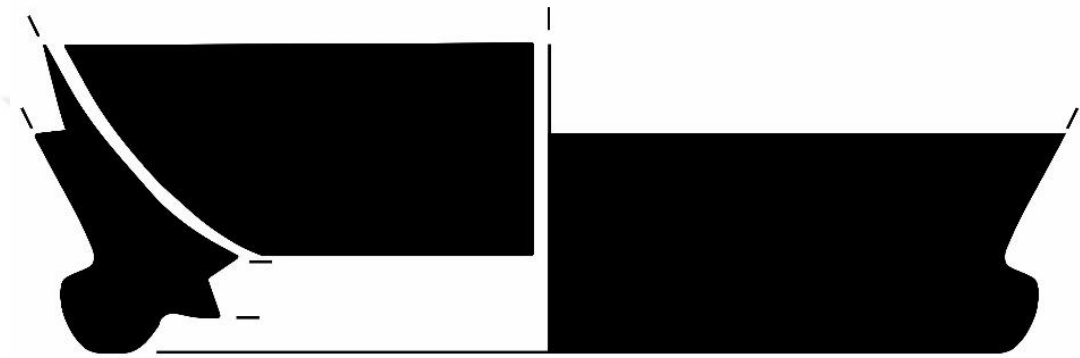
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 2 ve 4 No'lu sondaj ve genişleme.

T.R: 10 cm; H: 3.4 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 7/8) kumlu, çok az ince kireçli, orta yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey parlak siyah (Gley1 2.5/N) firnisli. İç yüzeyde firnis alacalı. Dışa çıkıntı yapan keskin, halka kaideli skyphos parçası.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 4, No. 342; Çoşkun, 1999: Fig.5-6, No. 14, 16; Boulter, 1953: Pl. 38, No. 134; Dallık, 2009: 63, Şek. 2, No. 4.

Tarih: İÖ 5. yüzyıl II. yarısı.

Kat. No. 50. (Ç.N. 437). Kap-skyphos.

Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 4 No'lu mekan içi.

A.R: 13 cm; H: 2.3 cm.

Tanım: Açık kahverengi (7.5 YR 6/4) gözeneksiz, az ince kireçli kil. Dış ve iç yüzey siyah (Gley1 2.5/N) parlak firnisli. Dışa çekik ağızlı, iç yüzey gövdeye geçişte yiv bulunan kap-skyphos ağız parçası.

Benzerleri: Cook, 1965: 143, Fig. 2, No. 145; Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 6, Kat. No. 612; Pfrommer, 1985: Abb. 24, Taf. 18, 55; Zeren, 2004: Şek. 62, No. 170; Egeci, 2014: Kat. No. 132-133; Amicone, 2011: Fig. 9, h (No. 3).

Tarih: İÖ 5. yüzyıl sonu-4. yüzyıl ortası.

Kat. No. 51. (Ç.N. 446). Kap-kantharos.

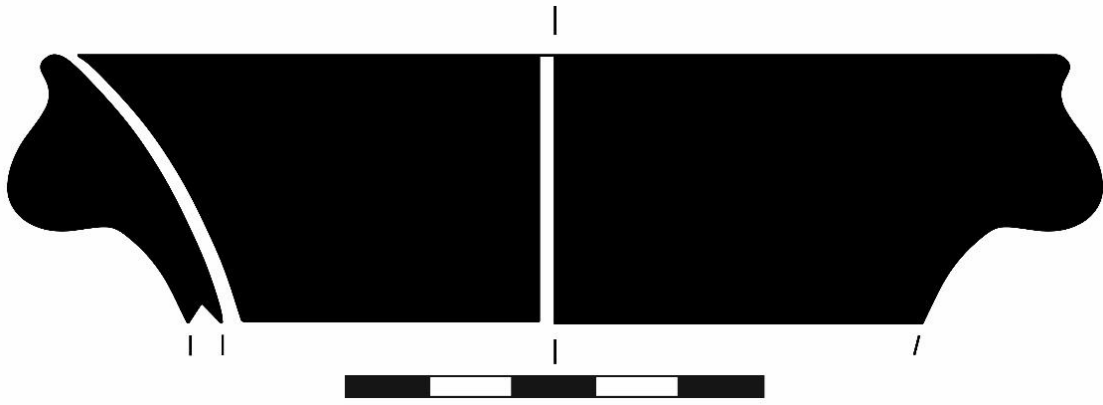
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 5 ve 7 No'lu sondaj ve genişleme.

A.R: 12 cm; H: 3.2 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) kumlu, az ince kireçli ve çok az ince beyaz mikalı kil. Dış ve iç yüzey siyah (Gley1 2.5/N) parlak-kailteli firnis. İç yüzeyde pişmeden kaynaklı firniste alacalanma. Dışa çekik dudaklı ve içbükey boyunlu.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 28, Fig. 7, No. 700-701; Zeren, 2004: Şek. 81. No. 226; Dallık, 2009: No. 67. Şek. 20; Coşkun, 1999: Şek. 27, No. 82; Mutlu, 2016: 146, No. 105.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl ilk yarısı.

Kat. No. 52. (Ç.N. 381). Tabak.

Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 1 No'lu mekan içi.

A.R: 24 cm; H: 2.1 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) kumlu, çok az küçük ince taşçıklı, az küçük ince beyaz mikalı kil. Dış ve iç yüzey siyah (Gley1 2.5/N) parlak-kaliteli firnisli. Düz oturma düzlemlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı, ağız kenarından gövdeye geçişte belirgin yive sahip.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 10, Kat. No. 1056, 1058; Zeren, 2004: Şek. 63, No. 173; Egeci, 2014: Kat. No. 89.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl II. yarısı.

Kat. No. 53. (Ç.N. 180). Balık Tabağı.

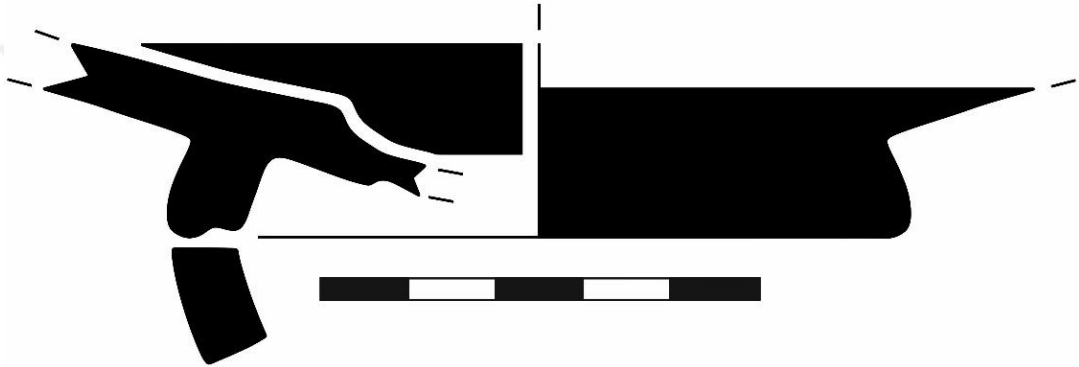
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 3 No'lu açma (seviye: 0-115cm).

G: 8 cm; H: 2.2 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) gözeneksiz, çok az ince beyaz mikalı kil. Dış ve iç yüzey siyah (5 YR 2.5/1)-kırmızı (2.5 YR 5/6) alacalı firnisli. Halka kaideli ve tondosu çukur profilli.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Fig. 10, No. 1071-1072; Çoşkun, 1999: Şek. 44, No: 148. Dalık, 2009: Şek. 34, No. 120; Bakan, 2009: Lev. 61, No. 51; Mutlu 2016: 123, No. 68.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl II. yarısı.

Kat. No. 54. (Ç.N. 312), Balık Tabağı.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 7 No'lu açma (seviye: 0-120 cm).

A.R: 22 cm; H: 1.8 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) gözeneksiz, az küçük taşçık ve çok yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1), iç yüzey siyah (10 YR 2/1) firnisli. Dış yüzeyde firnis alacalı. Dışa çekik ağız profilli tabak parçası.

Benzerleri: Ziegenaus ve Luca, 1968: 86-88, Tf. 51, 262; Edwards, 1975: Pls. 5, 46, No. 136; Küçük, 2006: Çiz. 19, Lev. 3, No. 49; Bakan, 2009: Lev. 61, No. 48.

Tarih: İÖ 3. yüzyıl II. yarısı-2. yüzyıl başı.

Kat. No. 55. (Ç.N. 374). Kase.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 10 No'lu açma.

A.R: 12 cm; H: 1.9 cm.

Tanım: Açık kırmızı (10 R 7/6) gözeneksiz, çok az ince kireç ve ince beyaz mikalı kil. Dış ve iç yüzey siyah (Gley1 2.5/N) mat firnisli. İçe dönük ağız kenarlı kase.

Benzerleri: Technau, 1929: Abb. 32, Kat. No. 7; Gürsoy, 1987: Şek. 5, Kat. No. 28, Lev. 17-18; Rotroff, 1997: Fig. 62, Kat No. 986; Küçük, 2006: Kat No. 16, Çiz. 8; Bulut, 2007: Şek. 1a, Kat. No. 6; Koçel-Erdem, 2016: 84, No. 7; Mutlu 2016: 84-85, No. 7.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıl ilk yarısı.

Kat. No. 56. (Ç.N. 404). Tuzluk / Kase.

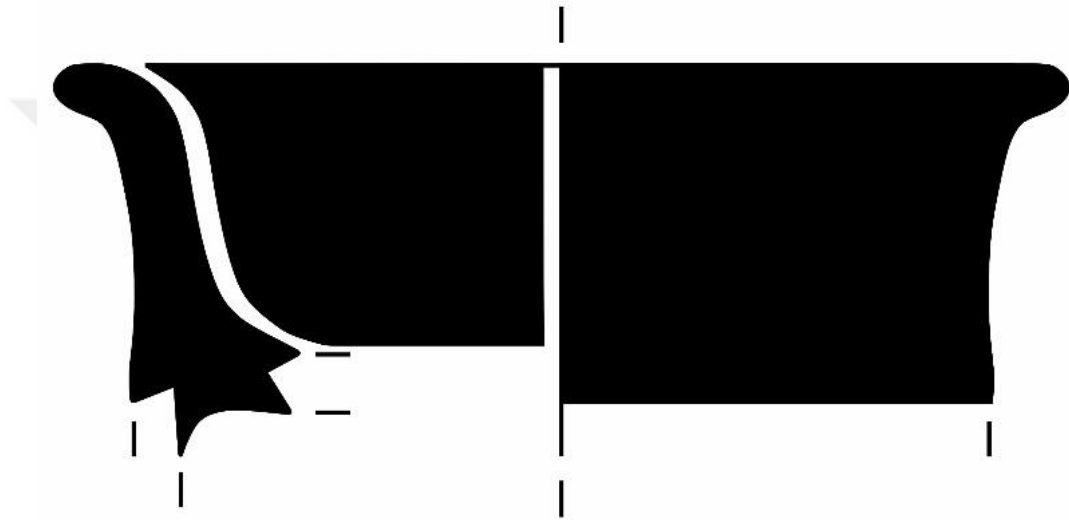
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 2 No'lu mekan içi.

A.R: 7 cm; H: 2.8 cm.

Tanım: Açık kahve (10 YR 6/3) gözeneksiz, çok az ince taşçık ve ince beyaz mikalı kil. Dış ve iç yüzey siyah (Gley1 2.5/N) firnis. Dışa çekik, yuvarlatılmış ağız kenarlı, sıg gövde parçası.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 34, Figs. 9, 22, No. 934; Zeren, 2004: Şek. 76, No. 213; DüNDAR ve Işın, 2015: Pg. 209, Fig. 20.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl II. yarısı.

Kat. No. 57. (Ç.N. 114). Gövde parçası.

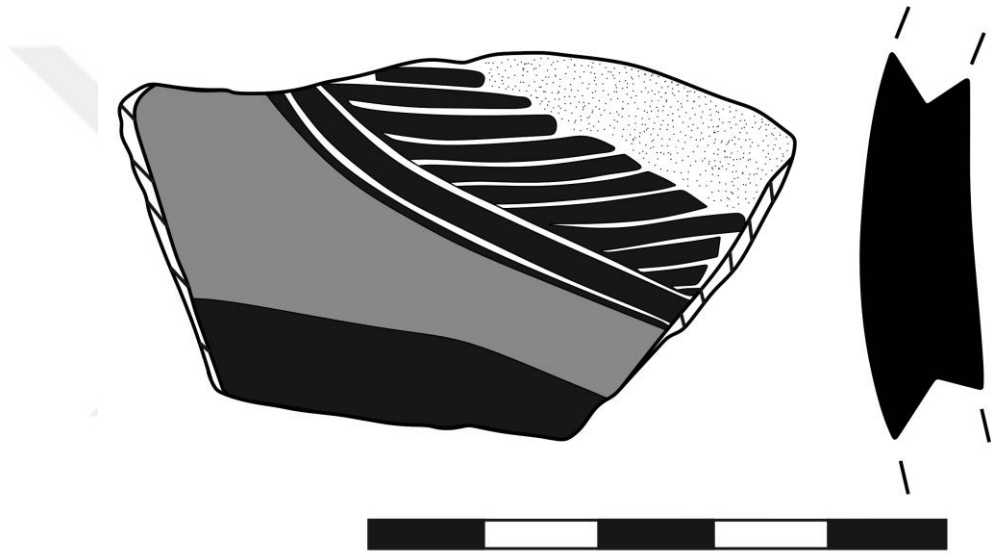
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 ve 3 No'lu oda duvar temizliği.

G: 5.8 cm; H: 4.3 cm.

Tanım: çok açık kahve (10 YR 7/4) gözeneksiz, az küçük taşçıklı, orta yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey bezeme siyah (2.5 YR 2.5/1) firnisli ve firnis üstü bezeme de mor ek boya uygulaması ile karın kısmı vurgulanmıştır. Astarsız. Kazıma ve ek boya uygulamasıyla yapılmış kanat parçası bezemesinin yer aldığı gövde parçasıdır.

Benzerleri: Aytaçlar, 2005: E. 421, Lev. 64, E. 391; Özer, 2006: No. 131, Lev. 16.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl.

Kat. No. 58. (Ç.N. 442). Gövde parçası.

Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 4 No'lu mekan içi.

G: 3 cm; H: 2.8 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) gözeneksiz, az ince beyaz mikalı kil. siyah (Gley1 2.5/N) firnisli. İç yüzey firnis ile kaplı. Dış yüzey de palmet bezeme bulunmaktadır.

Benzerleri: Pemberton ve Slane: 1989: P. 38, 354, Pl. 41, 357a; Hürmüzlü, 1995: Lev. 11, No. 45; Boardman, 1997/2002: 32.I, 24.I.3, 85.I.2; Morgan, 2004: No. 173a, 174, 179a.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl.

4.4. Amphoralar

Antik dönemde yaygın olarak kullanılan amphoralar, başta şarap olmak üzere çeşitli katı-sıvı maddelerin taşındığı, korunduğu önemli formu oluşturmaktadır. Özellikle kentlerin ticari faaliyetlerini anlamamıza yardımcı olduğu gibi tarihsel süreç içerisinde kentlerin, siyasi-ekonomik gücünü ve diğer kentlerle olan ilişkilerini de anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Amphoraların kronolojisi ile ilgili ilk çalışmalar arasında, 1935 yılında L.Talcott²⁹⁸ tarafından yapılan sınıflandırılma ve merkezlerin tespiti, 1938 yılında M Lambrino²⁹⁹ tarafından Atina'da ele geçen malzemelerin sınıflandırılması, 1961 yılında, V. Grace³⁰⁰ tarafından incelenen Samos amphoraları kapsamlı çalışmalardır³⁰¹. Amphoralar ile ilgili en geniş çalışmalar, P. Dupont³⁰² tarafından gerçekleştirilirken, Arkaik Dönem amphora sorunları üzerine kapsamlı diğer çalışma ise, Y. Sezgin³⁰³ tarafından gerçekleştirilmiştir. Klazomenai üretimi önemli amphora gruplarının tipolojisi üzerine E. Doğer'in³⁰⁴ yapmış olduğu çalışmalar bulunmaktadır.

ÜMA'da on üç adet dip-kaide parçası ile yirmi altı adet ağız parçalarından oluşan amphora formları incelenmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda bu amphoraların Klazomenai, Samos, Miletos, Zeest Samos, Thasos (Mende), Khios, Güney Ege "Mantar Ağızlı" formlarına örnek oluşturdukları görülmektedir. Genellikle katkılı kil özelliği gösterdikleri, kırmızı, kırmızımsı sarı ve kahverengi renkte kil örneklerine sahip oldukları görülmüştür. Gerçek astarın kullanıldığı örnekler olduğu gibi kendinden astarın da kullanıldığı örnekler mevcuttur. Amphoraların ağız kısımlarında firnis bant, az sayıda korunmuş örnekte dalgalı firnis bant uygulaması görülmektedir. Bunlarla ilgili bilgiler, aşağıda ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir.

²⁹⁸ Talcott, 1935: 477-523.

²⁹⁹ Lambrino, 1938.

³⁰⁰ Grace (1979).

³⁰¹ Grace, 1971: 52-95.

³⁰² Cook ve Dupont, 1998.

³⁰³ Sezgin (2012).

³⁰⁴ Doğer (1988).

4.4.1. Klazomenai Tipi Amphoralar

ÜMA'da Klazomenai tipi amphoralarına ait olduğunu düşündüğümüz Kat. No. 59, Kat. No. 60, Kat. No. 61, Kat. No. 62, Kat. No. 63, Kat. No. 64 ve Kat. No. 65 olmak üzere, yedi adet ağız parçaları incelenmiştir. İlk kez, 1980 yıllarında P. Dupont³⁰⁵ tarafından, Klazomenai ticari amphoralarının varlığı tespit edilmiş, sonraki yıllarda E. Doğer³⁰⁶ tarafından yapılan çalışmalar sonucu kesinlik kazanmıştır. Klazomenai amphoraları 1988 yılında E. Doğer tarafından yayınlanan çalışmada dört tipe³⁰⁷ ayrılırken, 2003 yılında R. M Cook ve P. Dupont tarafından ise beş tip altında toplamıştır³⁰⁸. S. J. Monachov, Karadeniz Bölgesi'nde ele geçen amphoraların, Klazomenai örneklerine benzediğini ve bunların İÖ 7. yüzyıl sonu- 6. yüzyıl ortalarına tarihli Ionia ticari amphoraları şeklinde sınıflandırmıştır³⁰⁹.

Kat. No. 59, Kat. No. 60, Kat. No. 65, Kat. No. 62, Kat. No. 63, Kat. No. 66 ve Kat. No. 64 genellikle kırmızı ve kırmızımsı sarı kil özellikleri göstermekte olup, çok açık kahve ve pembe renk tonlarında örtü sıva uygulaması bulunmaktadır. Yer yer siyah ya da pişmeden kaynaklı kırmızımsı siyah firnis bantlara ait izler bulunmaktadır. Ayrıca, 13 cm ve 19 cm arasına değişen ağız çap, ölçülerine sahiptirler.

Kat. No. 59, Kat. No. 60, Kat. No. 61, Kat. No. 62, dışa kalınlaştırılmış, yuvarlatılmış, amphora ağız profilleridir. 14 cm ile 16 cm arasında değişen çap ölçülerine, kırmızı ve kırmızımsı sarı arasında değişen kil rengine ve ağız üzerinde firnis bant uygulamasına sahiptirler. Kat. No. 59, 15 cm ağız çapında, kırmızı (2.5 YR 5/8) killi, çok açık kahve renkli (10 YR 8/4) az korunmuş örtü sıvalıdır. Kat. No. 60 kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) killi ve dış yüzey pembe (7.5 YR 7/4) örtü sıvalıdır. Kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) firnis bant uygulaması bulunmakta ve 14 cm ağız çapındadır. Kat. No. 61 dışa kalınlaştırılmış, yuvarlak, amphora ağız-boyun parçasıdır. Kat. No. 61, 14 cm ağız çaplı, pembe (7.5 YR 7/4) killi, ağız ve boyun üzerinde siyah renkli (Gley1 2.5/N) yer yer korunmuş firnis bant izleri bulunmaktadır. Kat. No. 62, 14 cm ağız çapında, kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) killi ve siyah (10 YR 2/1) firnis bantlıdır. Kulp korunmamakla birlikte, kulp çıkış yerine ait izler belli olup, kulp çevresinde yer yer firnis izleri bulunmaktadır. Kat. No. 59 ve Kat. No. 62, Klazomenai 3³¹⁰ grubu içerisinde değerlendirilen mikalı örnekler gibi,

³⁰⁵ Doğer (1986); (1988).

³⁰⁶ Dupont, 1982: 200.

³⁰⁷ Doğer, 1988: 42-59.

³⁰⁸ Dupont ve Cook, 1998: 156.

³⁰⁹ Monachov, 1999: 167-168.

³¹⁰ Sezgin, 2009: 71.

mika katkısı ile dikkat çekmektedir. Kat. No. 59, Kat. No. 60, Kat. No. 65, Kat. No. 62, Kat. No. 63, Kat. No. 66 ve Kat. No. 64 ağız kısımlarında ki, firnis bant uygulamasıyla ve Kat. No. 62’de görülen kulp çevresindeki firnis izleri, Klazomenai örnekleriyle benzemekte ve Kat. No. 62’in kulp çevresinin tamamen firnisli olduğunu düşündürmektedir³¹¹. E. Doğer³¹², üretim yeri bilinmeyen amphoralar grubunda bu form yapısını inceleyerek İÖ 6. yüzyılın son çeyreğine, Y. Sezgin³¹³ ise İÖ 630-600 yıllarına tarihlendirmektedir. Benzer Phokaia³¹⁴ örnekleri, İÖ 7. yüzyıl sonu ve 6. yüzyıl ilk çeyreğine tarihlendirilmektedir. Kat. No. 59, Kat. No. 60, Kat. No. 61, Kat. No. 62 benzer örneklerinden yola çıkılarak İÖ 7. yüzyıl sonuna tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 63 dışa kalınlaştırılmış, yuvarlatılmış ağız kenarlı amphora formudur. Kat. No. 63, 14 cm ağız çapında, kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) kil ve siyah (5 YR 2.5/1)-sarımsı kırmızı (5 YR 5/6) pişmeden kaynaklı renk alacalanması gösteren firmise sahiptir. Dış yüzey ağız üzerinde, yer yer firnis bant izleri bulunmaktadır. Kat. No. 63, İÖ 650-620 yıllarına tarihlendirilen Klazomenai 2³¹⁵ örnekleriyle form ve kırmızımsı sarı kil özelliği ile benzerlik göstermektedir. Kat. No. 59, Kat. No. 60, Kat. No. 65 ve Kat. No. 62 ile form olarak benzerlik gösterse de ağız kenarından boyna geçiş kısmının daha yumuşak olması ile ayrılmaktadır. Kat. No. 63 benzerlerine göre İÖ 7. yüzyıl II. yarısı-7. yüzyıl sonuna tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 64 dışa kalınlaştırılmış, çok az aşağı sarkık, dip formunda, 19 cm ağız çaplı amphora formudur. Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) killi ve kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) firnis bantlıdır. Pişmeden kaynaklı, iç ve dış yüzey firmisinde renk alacalanması bulunmaktadır. Kat. No. 66, Kat. No. 82, Kat. No. 83 ve Kat. No. 84 gibi aşağı sarkık ağız profili olmasının yanı sıra, daha az aşağı sarkık profil özelliği göstermesiyle dikkat çekmektedir. Kat. No. 64 ağız kısmından boyuna geçişte yiv özelliğinin bulunmamasıyla Kat. No. 66 ile benzer özellik göstermektedir. Kat. No. 64, İÖ 630-590 yıllarına tarihlendirilen Klazomenai Tip 4³¹⁶ grubuyla benzerlik göstermektedir. Kat. No. 64, İÖ 7. yüzyıl sonu-6. yüzyıl başına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

³¹¹ Sezgin, 2009: Kla3.01, Lev.9.

³¹² Doğer, 1988: Kat. No. 126. Şek. 49.

³¹³ Sezgin, 2009: Kla3.01, Lev.9, Kla3.06, Lev.10.

³¹⁴ Okan, 2001: Kat. No. 8. Lev. 2, Kat. No. 13, Lev. 2.

³¹⁵ Sezgin, 2009: Kla2.05. Lev. 7.

³¹⁶ A.g.e. Kla4.01, Lev.15.

Kat. No. 65, 16 cm ağız çapında olup, kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) killidir. Firnis bant korunmamıştır. Dışa kalınlaştırılmış, yuvarlak, amphora ağız-boyun parçasıdır. Kat. No. 65 benzerleri, E. Doğer³¹⁷ tarafından, üretim yeri bilinmeyen amphoralar grubunda değerlendirilerek İÖ 6. yüzyılın son çeyreğine, Y. Sezgin³¹⁸ tarafından da İÖ 630-600 yıllarına tarihlendirilmektedir. Benzer Phokaia³¹⁹ örnekleri, İÖ 7. yüzyıl sonu ve 6. yüzyıl ilk çeyreğine tarihlendirilmektedir. Bunların yanı sıra Kat. No. 65 ve Kat. No. 66'nın İonia β³²⁰ olarak adlandırılan grup içerisindeki örnekler ile de benzer olduğu görülmüştür. Benzerleriyle, Kat. No. 65, İÖ 7. yüzyıl sonuna tarihli olmalıdır.

Kat. No. 66, dışa çekik ve aşağı sarkık 13 cm ağız çapında amphora formudur. Kırmızı (2.5 YR 5/6) killi ve iç-dış yüzeyde, yer yer korunmuş çok açık kahve (10 YR 8/3) renkte örtü sıva-boyalıdır?. Kat. No. 82, Kat. No. 83, Kat. No. 84 benzer profil özelliği göstermekte olup, ağız kısmından boyuna geçişte yiv bulunmaması ile ayrılmaktadır. Kat. No. 66, bu özelliği ile Kat. No. 64 ile benzemektedir. Kat. No. 66, İÖ 610-600 yıllarına tarihli Phokai³²¹ örnekleriyle, İÖ 600-550 yıllarına tarihli Klazomenai³²² tip 5 örnekleriyle form, kil ve katkı maddesiyle benzemektedir. Dikkat çeken husus, Klazomenai örneklerinin aksine açık kahve renkte boya? uygulamasına sahip olmasıdır. Kat. No. 66 benzerlerine göre, İÖ 7. yüzyıl sonu-6. yüzyıl ilk yarısına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

³¹⁷ Doğer, 1988: Kat. No. 126. Şek. 49.

³¹⁸ Sezgin, 2009: Kla3.01, Lev.9, Kla3.06, Lev.10.

³¹⁹ Okan, 2001: Kat. No. 8. Lev. 2, Kat. No. 13, Lev. 2.

³²⁰ Sezgin, 2012: 279, İoniaβ1.01, İoniaβ1.06.

³²¹ Okan, 2011: Kat. No. 6, Lev. 1.

³²² Sezgin, 2009: Kla5.05, Lev.15.

4.4.1.1. Katalog

Kat. No. 59. (Ç.N. 227). Amphora.

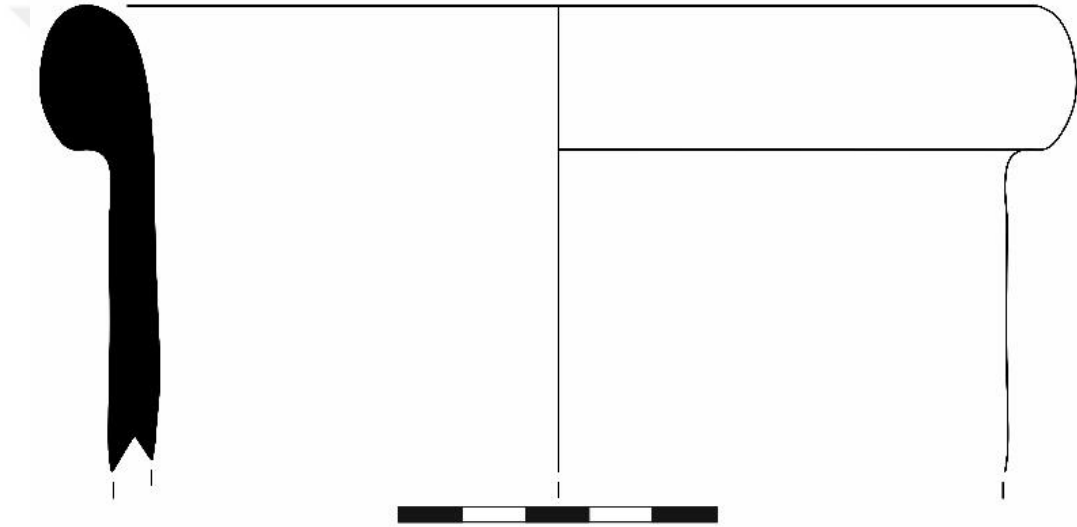
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 15 cm; H: 7.3 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 5/8) orta yoğun küçük taşçık ve kireçli, çok az ince beyaz mikalı kil. Çok açık kahve (10 YR 8/4) az korunmuş örtü sıva. Dışa kalınlaştırılmış, yuvarlak, amphora ağız-boyun parçası. Firnis bant korunmamıştır.

Benzerleri: Doğer, 1988: Kat. No. 126. Şek. 49; Sezgin, 2009: Kla3.01, Lev.9 ile Kla3.06, Lev.10; Okan, 2011: Kat. No. 8. Lev. 2, Kat. No. 13, Lev. 2.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl sonu.

Kat. No. 60. (Ç.N. 228). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 14 cm; H: 5.2 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) az gözenekli, az küçük taşçıklı, çok az küçük kireçli kil. Dış yüzey pembe (7.5 YR 7/4) örtü sıva. Kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) firnis bant. Dışa kalınlaştırılmış, yuvarlak, amphora ağız-boyun parçası.

Benzerleri: Doğer, 1988: Kat. No. 126. Şek. 49; Sezgin, 2009: Kla3.01, Lev.9 ile Kla3.06, Lev.10; Okan, 2011: Kat. No. 8. Lev. 2, Kat. No. 13, Lev. 2.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl sonu.

Kat. No. 61. (Ç.N. 68). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 - 2 ve 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 14 cm; H: 3.2 cm.

Tanım: Pembe 7.5 YR 7/4 () orta yoğun küçük taşçık ve kireçli, çok az ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey pembe (7.5 YR 7/4) yer yer korunmuş örtü sıva. Siyah renkte (Gley1 2.5/N) yer yer korunmuş firnis bant izleri. Dışa kalınlaştırılmış, yuvarlak, amphora ağız-boyun parçası.

Benzerleri: Doğer, 1988: Kat. No. 126. Şek. 49; Sezgin, 2009: Kla3.01, Lev.9 ile Kla3.06, Lev.10, Okan, 2011: Kat. No. 8. Lev. 2, Kat. No. 13, Lev. 2.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl sonu.

Kat. No. 62. (Ç.N. 101). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 ve 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 14 cm; H: 3.3 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) çok az gözenekli, çok az küçük taşçıklı ve ince beyaz mikalı kil. Siyah (10 YR 2/1) firnis bant. Kulp korunmamakla birlikte, kulp çıkış yeri bellidir ve kulp çevresinde yer yer firnis izleri bulunmaktadır. Dışa kalınlaştırılmış, yuvarlak, amphora ağız-boyun parçası.

Benzerleri: Doğer, 1988: Kat. No. 126. Şek. 49; Sezgin, 2009: Kla3.01, Lev.9 ile Kla3.06, Lev.10, Okan, 2011: Kat. No. 8. Lev. 2, Kat. No. 13, Lev. 2.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl sonu.

Kat. No. 63. (Ç.N. 126). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 No'lu açma (seviye: 120-150 cm).

A.R: 14 cm; H: 3.3 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) az ince gözenekli, çok az küçük taşçıklı ve kireçli, çok az ince beyaz mikalı kil. Siyah (5 YR 2.5/1)-sarımsı kırmızı (5 YR 5/6) arasında değişen pişmeden kaynaklı renk alacalanması vardır. Dışa kalınlaştırılmış, yuvarlak, amphora ağız parçası. Dış yüzey ağız üzerinde yer yer korunmuş firnis bant izleri.

Benzerleri: Monachov, 1999: Fig.1, 6-1; Sezgin, 2009: Kla2.05. Lev. 7.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl II. yarısı-7. yüzyıl sonu.

Kat. No. 64. (Ç.N. 232). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 19 cm; H: 2.7 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) çok az gözenekli, çok az küçük taşçıklı ve ince beyaz mikalı kil. Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) yüzey. Kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) firnis bant. Dışa kalınlaştırılmış, çok az aşağı sarkık, dip formunda bir ağız profili. Dış ve iç yüzey ağız üzerinde renk alacalanması görülen firnis bant.

Benzerleri: Sezgin 2009, Kla4.01, Lev.15.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl sonu-6. yüzyıl başı.

Kat. No. 65. (Ç.N. 301). Amphora.

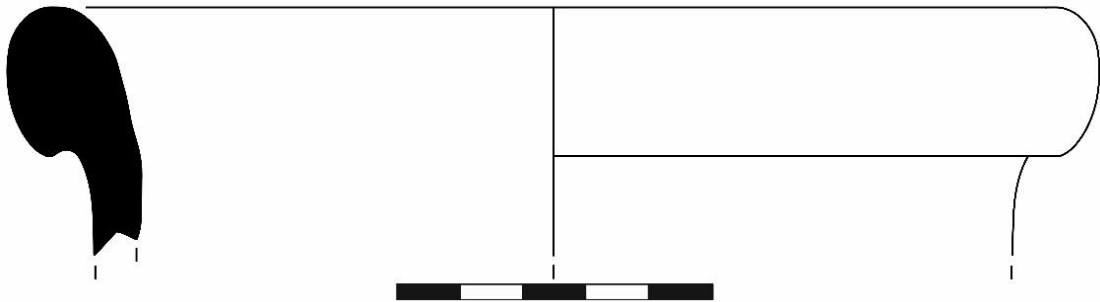
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 6 No'lu açma (seviye: 120-170 cm).

A.R: 16 cm; H: 3.9 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) az gözenekli, yoğun küçük taşçık ve kireçli kil. Dışa kalınlaştırılmış, yuvarlak, amphora ağız- boyun parçası. Firnis bant korunmamıştır.

Benzerleri: Doğer, 1988: Kat. No. 126. Şek. 49; Sezgin, 2009: Kla3.01, Lev.9 ile Kla3.06, Lev.10; Okan, 2011: Kat. No. 8. Lev. 2, Kat. No. 13, Lev. 2.; Sezgin, 2012: 279, Ionia β2.01.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl sonu.

Kat. No. 66. (Ç.N. 447). Amphora.

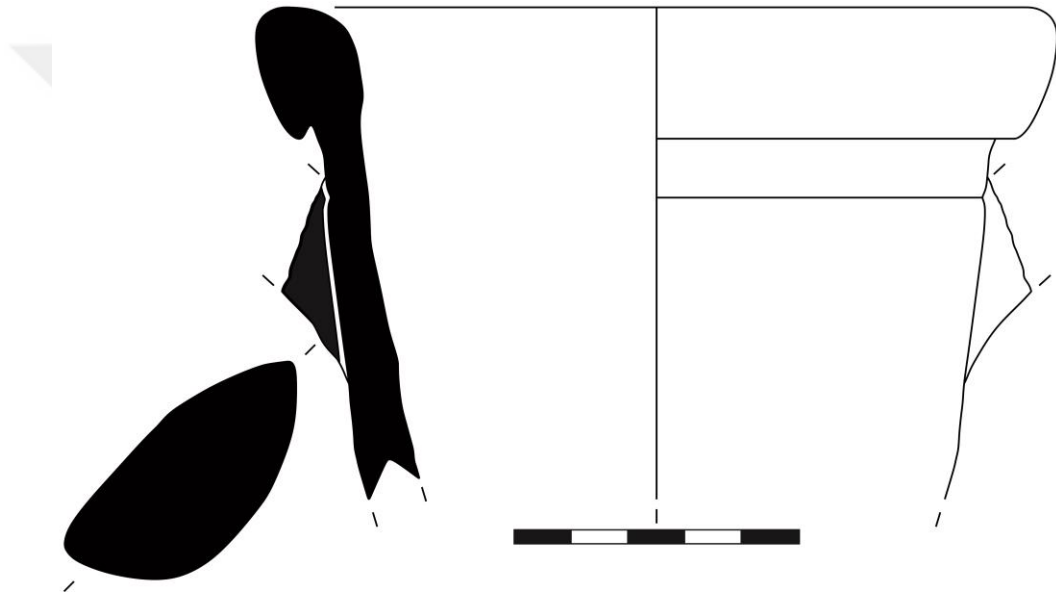
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 5 ve 7 No'lu sondaj ve genişleme.

A.R: 13 cm; H: 8.7 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 5/6) gözenekli, yoğun küçük taşçıklı ve kireçli, orta yoğun ince beyaz mikalı ve çok az şamot katkılı kil. İç ve dış yüzeyde yer yer korunmuş çok açık kahve (10 YR 8/3) boyalıdır. Dışa çekik ve aşağı sarkık ağız. İç yüzey ağız kısmı çok açık kahve bant şeklinde boya uygulaması bulunmaktadır.

Benzerleri: Sezgin 2009: Kl5.05, Lev.15; Okan, 2011: Kat. No. 6, Lev. 1; Sezgin, 2012: 279, Ionia β1.06.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl sonu-6. yüzyıl ilk yarısı.

4.4.2. Samos Tipi Amphoralar

ÜMA'da Kat. No. 67, Kat. No. 68 Samos tipi amphoralara örnek oluşturmaktadır. İÖ 7. yüzyıl sonu-6. yüzyıl ortalarına tarihlendirilen Samos tipi amphoralar, yay formuna sahip kısa kulplu, kaideye doğru daralan, omuza yakın şişkin karınlı gövde ve boyundan omuza geçişte belirgin silmenin görülmesiyle tanınmaktadır³²³.

Samos amphoralarıyla ilgili ilk bilgiler, 19. yüzyıl sonlarında Naukratis'ten gelmektedir³²⁴. 1971 yılında V. Grace tarafından kapsamlı çalışılmıştır³²⁵. I. K. Whitbeard³²⁶, Samos amphoralarının kil yapısını kırmızı-kahverengi, açık kırmızı, pembe renkli ve mikalı olarak tanımlarken, P. Dupont³²⁷ turuncu-kahverengi renkte mikalı-mikasız tanımlamaktadır. İÖ 6. yüzyıl II. yarısından itibaren üretilen, Samos ve Miletos amphoralarının form açısından birbirlerine benzemesinden dolayı, son yıllarda "Samos-Miletos" başlığı altında ele alındığı bilinmektedir³²⁸. Y. Sezgin tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda Kat. No. 67, Samos tip1 grubuyla, Kat. No. 68 Samos tip 2 amphora grubuyla benzetilmektedir. İÖ 630-600 yıllarına tarihlendirilen Samos tip1, farklı ağız ve kaide profil özellikleri gösterebilen omuza yakın şişkin karın ve kaideye doğru hemen daralan gövde alt profil özelliği ile turuncu, kırmızı, kırmızımsı kahve, açık sarı, pembe kil özellikleri bulunmaktadır³²⁹. İÖ 600-550 yıllarına tarihlendirilen Samos tip2, pembe, turuncu ve kırmızı kil rengine sahip olup, dışa taşkın, dış yüzü yuvarlatılmış ağız kenarlıdır ve en şişkin yeri gövde ortası oluşturmaktadır³³⁰.

Kat. No. 67 ve Kat. No. 68 dışa taşkın, bombeli kalın ağız kenarlı, amphora ağız parçalarıdır. Kat. No. 67, 14 cm ağız çaplı, kırmızımsı kahve (2.5 YR 5/4) killi, dış yüzey kırmızımsı sarı (7.5 YR 7/6) çok az korunmuş astarlı ve ağız kısmı, siyah (Gley1 2.5/N) firnis bantlıdır. Boyun üzerinde yer yer firnis bezeme izleri bulunmaktadır. Kat. No. 68, 13 cm ağız çaplı, açık kırmızımsı kahve (5 YR 6/4) killi, dış yüzey pembe (7.5 YR 8/3) astarlı ve siyah (Gley1 2.5/N) firnislidir. Dış yüzey ağız kısmında yer alan firnis yer yer korunmuştur. Kat. No. 67 ve Kat. No. 68, I. K. Whitbeard'ın³³¹, açık kırmızı ve kırmızımsı

³²³ Sezgin, 2009: 287.

³²⁴ Petrie, 1886: Pl. 2-16.

³²⁵ Grace, 1971: 52-95.

³²⁶ Whitbread, 1995: 126.

³²⁷ Dupont ve Cook, 1998: 165.

³²⁸ Johnston, 1981: 42; Leipunskaia, 1987, 94-97; Whitbread, 1995: 129.

³²⁹ Sezgin, 2009: 295-296.

³³⁰ A.g.e. 299-300.

³³¹ Whitbread, 1995: 126-129.

kahve renkte tanımladığı Samos amphoralarının killeriyle benzerlik göstermektedir. Aynı zamanda yaptığı çalışmalar sonucunda benzer tipte amphora üretimlerinin, Anadolu kıyılarında da olabileceğini belirtmiştir. Benzer tip amphoralar, Y. Sezgin³³² tarafından İÖ 625-600 yıllarına tarihli, Samos 1 tipi ve İÖ 7. yüzyıl sonlarına tarihli Miletos³³³ örnekleridir. Kat. No. 67 ve Kat. No. 68 benzerleriyle, İÖ 7. yüzyıl sonlarına tarihli olmalıdır³³⁴.

³³² Sezgin, 2009: Sam1.02, Sam1.03, Lev 78.

³³³ Seifert, 2004: Taf. 72, No. 184-185.

³³⁴ Sezgin, 2009: Sam1.02, Sam1.03, Lev 78.

4.4.2.1. Katalog

Kat. No. 67. (Ç.N.: 427). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 3. Parsel 3 No'lu mekan içi.

A.R: 14 cm; H: 4.1 cm.

Tanım: Kırmızımsı kahve (2.5 YR 5/4) gözenekli, az ince taşçıklı, yoğun kireçli, orta yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey kırmızımsı sarı (7.5 YR 7/6) çok az korunmuş astarlı. Siyah (Gley1 2.5/N) firnis bant. Dışa taşkın, bombeli, kalın ağız kenarlı amphora ağız boyun parçası. Boyun üzerinde yer yer firnis bezeme izleri bulunmaktadır.

Benzerleri: Seifert, 2004: Taf. 72, No. 184-185; Sezgin 2009, Sam1.02, Lev. 78 ve Sam1.03, Lev. 78.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl sonu.

Kat. No. 68. (Ç.N. 200). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. Parsel 4 No'lu açma (seviye: 0-120 cm).

A.R: 13 cm; H: 3.9 cm.

Tanım: Açık kırmızımsı kahve (5 YR 6/4) az ince gözenekli, yoğun küçük kireçli, orta yoğun küçük taşçıklı kil. Dış yüzey pembe (7.5 YR 8/3) astarlı. Siyah (Gley1 2.5/N) firnisli. Dış yüzey ağız kısmındaki firnis bant aşınmıştır. Dışa taşkın, bombeli, kalın ağız kenarlı amphora ağız boyun parçası.

Benzerleri: Seifert, 2004: Taf. 72, No. 184-185; Sezgin 2009, Sam1.02, Lev. 78 ve Sam1.03, Lev. 78.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl sonu.

4.4.3. Miletos Tipi Amphoralar

ÜMA'da Kat. No. 69, Kat. No. 70, Kat. No. 71, Kat. No. 72 ve Kat. No. 73 Miletos tipi amphoralara örnek oluşturmaktadır. Miletos amphoralarının form ve kil yapıları üzerine P. Dupont³³⁵, W. Voigtlander ve M Seifert,³³⁶ M Kerschner ve H. Mommsen³³⁷, nin önemli çalışmaları bulunmaktadır. P. Dupont, Miletos amphoralarının badem ağzılı, boyun ortasının iki parça gibi kademeli olduğuna, ovoid gövde ve plastik halka kaideli olduğunu belirtmiştir³³⁸. Ayrıca, Güney Ionia'nın farklı kentlerinde hatta Karia Bölgesi'nde bile üretilmiş olabileceğini belirtmektedir³³⁹. P. Dupont'un tanımladığı Miletos amphoraları, V. Grace tarafından Samos tipi amphoralar olarak belirtilmiştir³⁴⁰. E. Doğer'de ince yastık formulu ağız kenarına sahip Miletos amphoralarının, sadece Miletos'ta üretilmediğini Datça Yarımadası'nda da ele geçtiğini belirtmektedir³⁴¹. Ephesos'ta yapılan çalışmalar da Miletos amphoraları olarak adlandırılan örneklerin ele geçtiği ve bunların Miletos üretimi dışında farklı atölyelerce de üretildiği belirtilmiştir³⁴².

Genel olarak Miletos tipi amphoraların, ağız kenarlarının, ince yüksek, yastık formulu, kademeli boyun yapıları bulunmaktadır³⁴³. Y. Sezgin, İÖ 7. yüzyıl ortası-6. yüzyıl sonlarına tarihlenen ve Miletos başta olmak üzere, Güney Ionia Bölgesi'ndeki farklı merkezler ile Karia Bölgesi'nde de üretimlerinin bulunduğu, bu tip ağız profilli örnekler için, güvenilir kronolojik veriler olmadığı sürece, hem tarihlenmesinin hem de merkez olarak ayırım yapılabilmesinin oldukça zor olduğuna değinmektedir³⁴⁴. Y. Sezginin çalışmasında yer alan Miletos tipi amphoralar, ÜMA'da ele geçen Kat. No. 69, Miletos tip2; Kat. No. 70 ve Kat. No. 71 Tip3; Kat. No. 72 ve Kat. No. 73 ise tip4 grubundaki örneklerle benzerlik göstermektedirler.³⁴⁵

Kat. No. 69, 15 cm ağız çapında, dışa çıkıntılı, yüksek ağız kenarlı amphora parçasıdır. Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) killi, iç ve dış yüzey açık kahve (10 YR 8/3) çok az

³³⁵ Dupont, 1982: 203-206, Fig. 1D.

³³⁶ Voigtlander (1982): Seifert, 2004: 51.

³³⁷ Kerschner ve Mommsen, 2005: 123.

³³⁸ Dupont ve Cook, 1998: Fig. 23.0 d-g; Dupont, 2007: Taf. 78, No. 1, 5-6.

³³⁹ Dupont, 2007: 621-622.

³⁴⁰ Grace, 1971: Fig. 3, No. 3, Pl. 15, No. 9.

³⁴¹ Doğer, 1988: 115-116.

³⁴² Kerschner ve Mommsen, 2005: 125.

³⁴³ Sezgin, 2009: 227.

³⁴⁴ Dupont, 2007: 621-622; Sezgin, 2009: 227, 235.

³⁴⁵ Sezgin, 2009: Tip2 için 242, Tip3 için 250, Tip4 için 256.

korunmuş astarlıdır. Kat. No. 69, İÖ 7. yüzyıl son çeyreğine tarihli Taganrog³⁴⁶ örnekleriyle, İÖ 650-600 yıllarına tarihli Miletos³⁴⁷ grubuna form, kil ve astar renkleriyle, benzemektedir. Benzerleriyle, Kat. No. 69, İÖ 7. yüzyıl sonlarına tarihli olduğu düşünülmektedir.

Kat. No. 70 ve Kat. No. 71, dışa çok az çekik, hafif yuvarlatılmış, iç yüzeyi düşey hatlı, 14 cm çaplarında ağız ölçüsüne sahip amphora formlarıdır. Kat. No. 70, açık kahve (7.5 YR 6/4) killi, çok açık kahve (10 YR 8/3) gerçek astarlıdır. Kulp çıkış yerine ait izler bulunmaktadır. Kat. No. 71 kahve (7.5 YR 5/4) killi, açık kahve (7.5 YR 6/4) yüzeyli, siyah (2.5 Y 2.5/1) firnis bantlıdır. Firnis bantlar ağız kenarı üzerine uygulanmıştır. Kat. No. 70 ve Kat. No. 71 İÖ 600-550 yıllarına tarihli, Miletos³ amphorolarıyla benzerlik göstermektedir³⁴⁸. Aynı zamanda Miletos örneklerinde, ağız kenarlarının iç kesimlerinde, boyun geçişine doğru hafif bastırılmış oyuk özelliği, Kat. No. 70 ve Kat. No. 71'de görülmektedir³⁴⁹. Kat. No. 70 ve Kat. No. 71 benzerleriyle, İÖ 7. yüzyıl sonu-6. yüzyıl ortalarına tarihlidir.

Kat. No. 72 ve Kat. No. 73, yüksek tablalı, ince ve dışa çıkıntılı, 17 cm çap ölçüsüne sahip amphora ağız profilidir. Kat. No. 72 kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) killi, dış yüzey kırmızı renkte (2.5 YR 5/6) kendinden astarlıdır. Kat. No. 73 kırmızı (2.5 YR 5/6) killi, dış yüzey kırmızımsı sarı (7.5 YR 7/6) kendinden astarlıdır. Ağız kısmı, siyah (10 YR 2/1) firnis bantlı yapılmıştır. Kat. No. 73, üç parça halinde bantlı ele geçmekle birlikte, birbirleriyle birleşmemektedir. Kat. No. 72, ağızdan boyuna geçişte iki kademeli yapılırken, Kat. No. 73, ağızdan boyuna geçişte kademesiz yapılmıştır. Kat. No. 72 ve Kat. No. 73, İÖ 6. II. yarısına tarihli Atina³⁵⁰, örnekleriyle, İÖ 550-500 yıllarına tarihli Miletos tip4 örnekleri ile profil açısından benzemektedir³⁵¹. Kat. No. 72 ve Kat. No. 73, benzerleriyle İÖ 6. II. yarısına tarihlidir.

³⁴⁶ Kopylov, 2007: Fig. 3-4.

³⁴⁷ Naso, 2005: Fig. 3, No. 7; Sezgin, 2009: Mil.2.02, Lev. 62.

³⁴⁸ Sezgin, 2009: Mil.3.16, Lev. 70.

³⁴⁹ A.g.e. 251.

³⁵⁰ Roberts, 1986: No. 443.

³⁵¹ Sezgin, 2009: Mil.4.05, Mil.4.06.

4.4.3.1. Katalog

Kat. No. 69. (Ç.N. 127). Amphora.

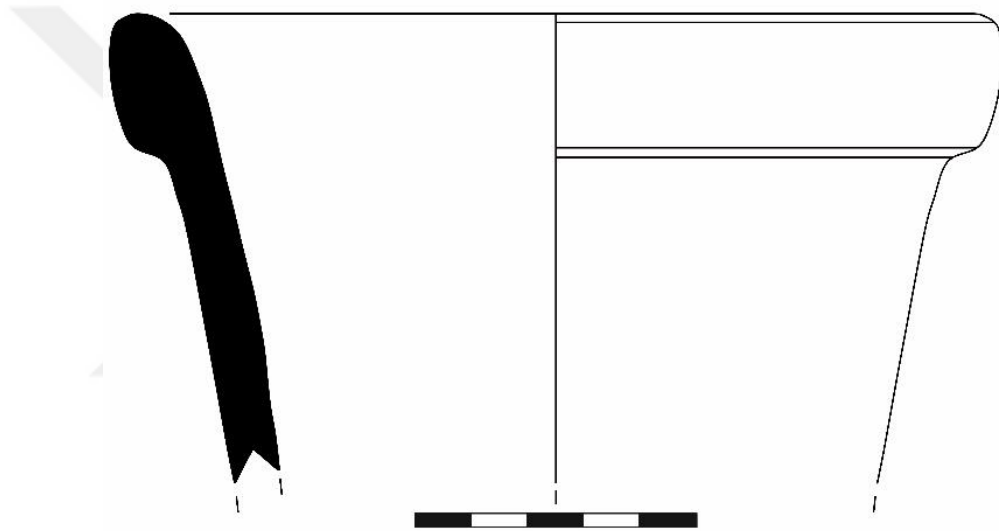
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 No'lu açma (seviye: 120-150 cm).

A.R: 15 cm; H: 8.3 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) orta yoğun ince gözenekli, yoğun küçük kireç ve çok az iri kireçli, çok az ince beyaz mikalı kil. İç ve dış yüzey astar, çok açık kahve (10 YR 8/3) çok az korunmuştur. Dışa çıkıntılı, yüksek ağız kenar ve boyun parçası.

Benzerleri: Naso, 2005: Fig. 3, No. 7; Kopylov, 2007: Fig. 3-4; Sezgin 2009, Mil.2.02. Lev. 62.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl sonu.

Kat. No. 70. (Ç.N. 9) Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No'lu açma (seviye: 0-130 cm).

A.R: 14 cm; H: 4.4 cm.

Tanım: Açık kahve (7.5 YR 6/4) yer yer çok az gözenekli, orta yoğun küçük taşçıklı, çok az kireçli kil. Çok açık kahve (10 YR 8/3) gerçek astar. Dışa çok az çekik, hafif yuvarlatılmış, iç yüzeyi düşey hatlı ağız boyun parçası. Kulp çıkış yerine ait izler bulunmaktadır.

Benzerleri: Sezgin, 2009, Mil.3.16, Lev. 70.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl sonu-6. yüzyıl ortası.

Kat. No. 71. (Ç.N. 128). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 No'lu açma (seviye: 120-150 cm).

A.R: 14 cm; H: 2.5 cm.

Tanım: Kahve (7.5 YR 5/4) az ince gözenekli, çok az küçük taşçıklı, çok az iri kireçli, az ince beyaz mikalı kil. Açık kahve (7.5 YR 6/4) yüzey. Siyah (2.5 Y 2.5/1) firnis bant. Dışa çok az çekik, hafif yuvarlatılmış, iç yüzeyi düşey ve firnis bantlı ağız parçası.

Benzerleri: Sezgin, 2009, Mil.3.16, Lev. 70.

Tarih: İÖ 7. yüzyıl sonu-6. yüzyıl ortası.

Kat. No. 72. (Ç.N. 224). Amphora.

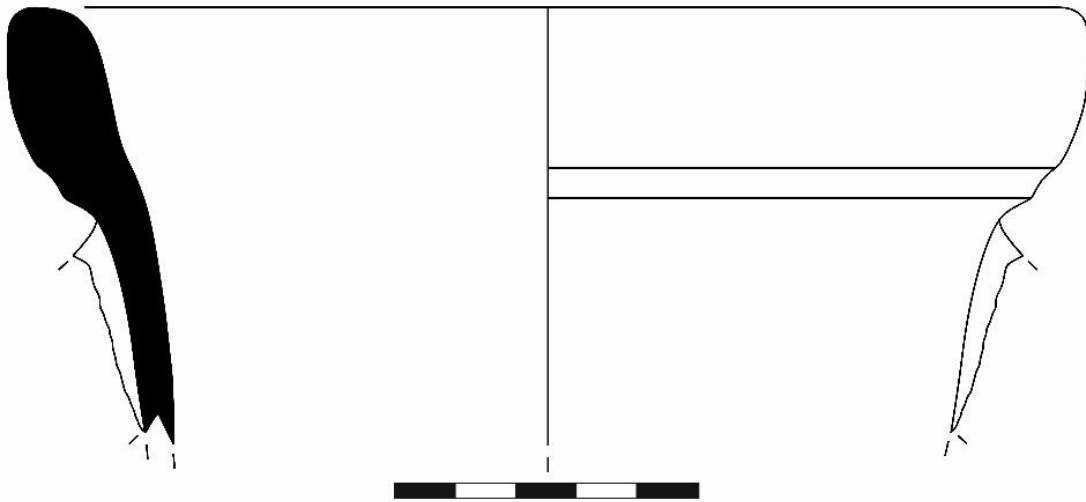
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 17 cm; H: 7.2 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) yoğun ince gözenekli, orta yoğun küçük taşçık ve kireçli kil. Dış yüzey kırmızı (2.5 YR 5/6) kendinden astarlı. Yüksek tablalı, ince ve dışa çıkıntılı ağızlı, ağızdan boyuna geçiş iki kademeli. Kulp korunmamıştır.

Benzerleri: Roberts, 1986: No. 443; Monachov, 1999: Fig. 9; Sezgin, 2009, Mil.4.05, Mil.4.06, Lev. 74.

Tarih: İÖ 6. yüzyılın II. yarısı.

Kat. No. 73. (Ç.N. 33). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No'lu açma güney genişleme.

A.R: 17 cm; H: 3.9 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 5/6) orta yoğun gözenekli, orta yoğun küçük taşçıklı, az kireçli, çok az organik katkılı kil. Dış yüzey kırmızımsı sarı (7.5 YR 7/6) kendinden astarlı. Siyah (10 YR 2/1) firnis bant. Yüksek tablalı, ince ve dışa çıkıntılı ağız, ağızdan boyuna geçiş kademesiz. Dış ve iç yüzey ağız kenarında firnis bant uygulaması. Üç parça halinde ele geçmiştir ve birleşmemektedir.

Benzerleri: Roberts, 1986: No. 443; Monachov, 1999: Fig. 9; Sezgin, 2009, Mil.4.05, Mil.4.06, Lev. 74.

Tarih: İÖ 6. II. yarısı.

4.4.4. Zeest Samos Tipi Amphoralar

ÜMA'da Kat. No. 74, Kat. No. 75, Kat. No. 76, Kat. No. 77, Kat. No. 78, Kat. No. 79, Kat. No. 80, Kat. No. 81, Kat. No. 82, Kat. No. 83 ve Kat. No. 84, olmak üzere on bir adet Zeest'in Samos amphoralarına ait olduğunu düşündüğümüz ağız parçaları incelenmiştir. I. B. Zeest³⁵², Karadeniz'deki merkezlerde ele geçen amphoraları, 1960 yılında "Samos ve Protothasos" isimlerinde iki amphora grubu şeklinde yayınlamıştır³⁵³. Bunların içerisinde sadece kil benzerliğinden yola çıkarak adlandırdığı Samos grubu, Samos buluntuları arasında benzer tipleri bulunmadığı için, tartışmalı grubu oluşturmaktadır³⁵⁴. Zeest'in Samos amphoraları, gerçekten Samos üretimi olmamakla birlikte, bu isim adıyla kullanım görmektedir³⁵⁵. Özellikle Zeest'in Samos I olarak adlandırdığı grup, V. Grace'in İÖ 500 yıllarına tarihlendirdiği Samos tipleriyle benzerdir³⁵⁶. Zeest Samos ve Protothasos amphoralarının, Kuzey Ionia Bölgesi üretimi olduğunu düşünülmektedir³⁵⁷. Tezimizde benzer örneklerin adlandırılması yapılırken buna dikkat edilmiştir. Zeest Samos tipi amphoralar, İÖ geç 6. yüzyıla tarihli tabakadan gelen Nymphaion buluntularıdır ve dışa taşkın kalın-dipçik formlu ağız, silindir boyun, çok az şişkin karın, ovoid gövde ve dış yüzü keskin halka kaideli form yapısıyla tanınmaktadır³⁵⁸.

Kat. No. 74, Kat. No. 75 ve Kat. No. 76, profillendirilmiş, düğme formlu amphora dip parçalarıdır. Dış yüzeyleri keskin, dışa çıkıntılı ve iç bükey silmelidir. İç kısımları az oyukludur. Oyuk çapları 0.5 cm ve 1 cm arasında değişmektedir. Kat. No. 74, 3.2 cm taban ölçüsünde olup, açık kırmızı (2.5 YR 6/8) kil ve dış yüzey çok açık kahve (10 YR 8/3) gerçek astarlıdır. Kat. No. 75, 2.7 cm taban ölçüsünde, açık kırmızı (2.5 YR 6/8) killi ve dış yüzeyi, sarı renkte (10 YR 8/6) gerçek astarlıdır. Kat. No. 76, 3 cm taban ölçüsünde, kırmızı (2.5 YR 5/8) killi ve dış yüzeyi açık kahve renkte (7.5 YR 6/4) gerçek astarlıdır. Kat. No. 74, Kat. No. 75 ve Kat. No. 76, benzerleri Artyuschenko ve Olbia'da İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-erken 5. yüzyıla tarihlendirilmektedir³⁵⁹. Kat. No. 74, Kat. No. 75 ve Kat. No. 76, Zeest Samos Tip 2³⁶⁰ grubu örnekleriyle form, kırmızı kil rengi açısından benzerlik göstermektedir. Zeest Samos2 amphoraları içerisinde büyük grubu kırmızı renkte fakat az

³⁵² Zeest (1960).

³⁵³ Zeest, 1960: 70, 80, Pl. I,VI, No. 3, 15; Dupont ve Cook, 1998: 153-157, Pl. 5-7.

³⁵⁴ Dupont ve Cook, 1998: 178, Bkz.: 245. Dipnot.

³⁵⁵ Sezgin, 2009: 326.

³⁵⁶ Grace, 1971: Fig. 2-4, Pl. 15-3; Roberts, 1986: Fig. 41-413.

³⁵⁷ Sezgin, 2009: 336.

³⁵⁸ Zeest, 1960: 70, Lev. 1-3.

³⁵⁹ Vinogradov, 2002: Fig. 2-26.

³⁶⁰ Sezgin, 2009: ZSam2.21, Lev. 97, ZSam2.01, Lev. 95, ZSam2.02, Lev. 95.

mikalı ya da mikasız grup oluşturmaktayken, Kat. No. 74, Kat. No. 75 ve Kat. No. 76, kırmızı kil renginde olsalar dahi mika açısından zengindirler. Zeest Samos 2 amphoraları içerisinde yoğun mikalı ve pembe kil rengine sahip daha küçük bir grup dikkat çekmektedir. Bunlarla yoğun mika özelliği açısından benzemektedirler³⁶¹. Kat. No. 74, Kat. No. 75 ve Kat. No. 76 bu açıdan Zeest Samos2 amphoralarının ele alındığı iki kil grubu ile çaprazlama bir ilişki oluşturarak benzemektedir. Kat. No. 74, Kat. No. 75 ve Kat. No. 76, İÖ 550-500 yılları arasına tarihlendirilen Zeest Samos Amphoraları,³⁶² ve E. Doğer³⁶³ tarafından İÖ 6. yüzyıl son çeyreğine tarihlendirilen, üretim yeri belli olmayan ticari amphoralar ile benzemektedir. Kat. No. 74, Kat. No. 75 ve Kat. No. 76 benzerleriyle, İÖ 6. yüzyılın II. yarısı-erken 5. yüzyıla tarihli olduğunu düşünmekteyiz³⁶⁴.

Kat. No. 77 ve Kat. No. 78, dışa taşkın, bombeli, kalın ağız kenarlı amphora formudur. Kat. No. 77, 13 cm ağız çapında olup, açık kırmızı (2.5 YR 6/6) killi ve dış yüzey açık kırmızı renkte (2.5 YR 6/6) kendinden astarlıdır. İç yüzey, kırmızı renkte (10 R 4/6) firnis bantlı iken, dış yüzey ağız üzerinde yer yer korunmuş firnis bant izleri bulunmaktadır. Kat. No. 78, 14 cm taban çap ölçüsünde, açık kırmızı (2.5 YR 6/8) killi ve siyah (5 YR 2.5/1)-kırmızı (2.5 YR 5/8) firnis bantlıdır. Firnis üzerinde pişmeden kaynaklı alacalanma görülmektedir. Kat. No. 77 ve Kat. No. 78, kil özellikleri ile Kat. No. 74, Kat. No. 75 ve Kat. No. 76, dip-kaide parçaları ile benzemektedirler. Kat. No. 77 ve Kat. No. 78, İÖ 550-525/480 yıllarına tarihli Zeest Samos 2 amphoralarına benzemektedir³⁶⁵. Benzerleriyle, Kat. No. 77 ve Kat. No. 78, İÖ 6. yüzyılın II. yarısı-erken 5. yüzyıla tarihli olmalıdır³⁶⁶.

Kat. No. 79, çok az dışa çekik ve çok hafif yuvarlatılmış, amphora ağız-boyun parçasıdır. Kat. No. 79, 14 cm ağız çaplı, pişmeden kaynaklı gri (Gley1 5/N) killi, dış yüzey gerçek astarı, pembe (7.5 YR 7/4) renklidir. Astar yer yer korunmuştur. Koyu gri (Gley1 4/N) sulandırılmış mat firnis bantlıdır. Ağız kısmının iç ve dış yüzeyinde firnis bant, boyun üzerinde firnis bezeme bulunmaktadır. Boyun üzerinde, yatay firnis bant ya da dalgalı firnis bezeme olduğu düşünülmektedir. Klazomenai örneklerinde, boyun üzerinde ticari marka işaretlerinin olduğu bilinmekte ve bu nedenle, Kat. No. 79, Klazomenai örneklerindeki gibi, ticari marka işareti (Delta işareti?) olabileceğini düşündürmektedir³⁶⁷. Kat. No. 79, profil ve

³⁶¹ Sezgin, 2009: 341.

³⁶² A.g.e. 341.

³⁶³ Doğer, 1988: Kat. 138 ve Kat. 142.

³⁶⁴ Sezgin, 2009: ZSam2.21, Lev. 97, ZSam2.01, Lev. 95, ZSam2.02, Lev. 95.

³⁶⁵ A.g.e. ZSam2. 08, Lev. 96, ZSam2. 11, Lev. 96; Grace, 1971: Fig. 2 ve 3.

³⁶⁶ A.g.e. ZSam2. 11, Lev. 96.

³⁶⁷ Doğer, 1988: K.C. 6, Şek. 60.

kil yapısıyla benzer örnekleri, S. J. Monachov³⁶⁸ tarafından, İÖ 6. yüzyıl II. yarısına, benzer Zeest Samos Amphoralarıyla İÖ 550-500 yıllarına ve aynı tarihlere verilen Olbia örnekleriyle benzerlik göstermektedir³⁶⁹. Kat. No. 79 benzerleriyle, İÖ 6. yüzyılın II. yarısı-erken 5. yüzyıla tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 80, dışa çok az çekik ve hafif yuvarlatılmış, iç yüzeyi düşey ve keskin çizgili, 14 cm ağız çapında amphora ağız-boyun parçasıdır. Kat. No. 80, açık kırmızımsı kahve (2.5 YR 6/4) killi, dış yüzeyi açık kırmızı (2.5 YR 7/6) astarlı ve kırmızımsı kahve (2.5 YR 5/4) firnislidir. Ağız kısmı firnis bantlı olup, boyun üzerinde dalgalı firnis bezeme bulunmaktadır. Kat. No. 80, Hydria formu olarak da düşünülse de ÜMA'da incelediğimiz amphora gruplarına yakınlığından dolayı, Amphora (Hydria?) şeklinde ele alınmıştır. Atina³⁷⁰ buluntuları arasında, benzer bezeme örneği gösteren Hydria formları, İÖ 6. yüzyıl sonu 5. yüzyıl başlarına ve İÖ 6. yüzyılın son çeyreğine tarihlenen Klazomenai³⁷¹ amphoralarında görmekteyiz. Klazomenai ticari amphoralarına benzer şekilde yuvarlatılmış, dışa açılan ağız kenarına sahip Hydrialar, Klazomenai kazı çalışmalarında, İÖ 6. yüzyılın ilk yarısı ve son çeyreğine ait tabakalardan ele geçmiş ve Arkaik dönem, Amphoralarda görmekte olduğumuz, iç ve dış yüzey ağız kenarlarındaki firnis bant, boyun kısmındaki, dalgalı çizgi motifi Hydria formlarında da yer almaktadır³⁷². Kat. No. 80, İÖ 550-500 yıllarına tarihlendirilen Zeest Samos1 amphora formlarıyla da benzerlik göstermektedir³⁷³. Kat. No. 80, bezerleriyle, İÖ 6. yüzyılın II. yarısı-erken 5. yüzyıla ait olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 81, dışa taşkın bombeli ağız, iç yüzey hafif düşey, silindir formu boyuna sahip amphoradır. Kat. No. 81, 12 cm ağız çapında, açık kırmızı (2.5 YR 6/8) killi olup, iç ve dış yüzeyi yer yer korunmuş çok açık kahve renkli (10 YR 8/3) gerçek astarlıdır. Benzerleri, S. J. Monachov³⁷⁴ tarafından, İÖ 6. yüzyıl II. yarısına tarihlendirilmiştir. Kat. No. 81, İÖ 550-500 yıllarına tarihli Zeest Samos2 grubu içerisinde yer alan örneklere, form

³⁶⁸ Monachov, 2003: Fig. 1-5.

³⁶⁹ Sezgin, 2009: ZSam2.02, Lev. 95.

³⁷⁰ Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 70, Fig. 13, 1582, Pl. 70, Fig. 13, 1583.

³⁷¹ Hürmüzlü, 1995: 117.

³⁷² A.g.e. 124-125.

³⁷³ Sezgin, 2009: ZSam1.12 ve ZSam1.14, Lev. 94.

³⁷⁴ Monachov, 2003: Fig. 1-5.

ve kil yapısıyla benzemektedir³⁷⁵. Kat. No. 81, bezeleriyle İÖ 6. yüzyılın II. yarısı-erken 5. yüzyıla tarihlendiğini düşünmekteyiz.

Kat. No. 82, Kat. No. 83 ve Kat. No. 84, dışa taşkın, kalın, bombeli ve aşağı sarkık amphora formlarıdır. Ağızdan boyna geçişte yer alan yivleri ile dikkat çekmektedirler. Kat. No. 82, Kat. No. 83 ve Kat. No. 84, 14 cm ve 16 cm arasında değişen ağız çaplarına sahiptirler. Kat. No. 82 sarımsı kırmızı (5 YR 5/6) killi ve kırmızımsı sarı (5 YR 5/6) kendinden astarlıdır. Kat. No. 83 kırmızı (10 R 5/8) killi ve açık kırmızı (2.5 YR 6/6) yüzeysidir. Ağız iç ve dış yüzeyinde kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) firnis bant uygulaması bulunmaktadır. Kat. No. 84 açık kahve (7.5 YR 6/4) killi ve iç-dış yüzeyinde yer yer korunmuş pembe renkte (7.5 YR 7/4) astar uygulaması bulunmaktadır. İç ve dış yüzey ağız kısmı, siyah (7.5 YR 2.5/1) mat firnis bantlıdır. Kat. No. 82, Kat. No. 83, Y. Sezgin tarafından İÖ 550-500 yılları arasında değerlendirilmiş olan, Zeest Samos³⁷⁶, Kat. No. 84 ise, Zeest Samos³⁷⁷ amphora örnekleriyle benzerlik göstermektedirler. Kat. No. 82, Kat. No. 83 benzerleri, V. Ruban³⁷⁸ ve O. V. Bandurovsky³⁷⁹ tarafından İÖ 550-500 yıllarına, Kat. No. 84 benzerleri, P. Dupont³⁸⁰ tarafından aynı tarihlere verilmektedir. Kat. No. 82, Kat. No. 83 ve Kat. No. 84 aynı form özellikleri göstererek, birbirlerinin farklı varyasyonları olduğu düşünülmekte olup, benzerleriyle İÖ 6. yüzyılın II. yarısı-erken 5. yüzyıla tarihlendirmektediriz.

³⁷⁵ Sezgin, 2009: ZSam2.10, Lev. 96.

³⁷⁶ A.g.e. ZSam1.02, ZSam1.09, Lev. 92, 94.

³⁷⁷ A.g.e. ZSam2.03, Lev.95.

³⁷⁸ Ruban, 1991: Fig. 5-1.

³⁷⁹ Bandurovsky, 2001: Fig. 1-4.

³⁸⁰ Cook ve Dupont, 1988: Fig. 23, 10d.

4.4.4.1. Katalog

Kat. No. 74. (Ç.N. 424). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 2 ve 4 No'lu sondaj ve genişleme.

T.R: 3.2 cm; H: 5.4 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/8) gözeneksiz, az küçük taşçık ve kireçli, yoğun irili ufaklı beyaz mikalı kil. Dış yüzey çok açık kahve (10 YR 8/3) gerçek astarlı. Profillendirilmiş düğme formlu dip-kaide parçası. Taban, keskin oturma düzlemlı, içi oyuklu, dip-kaidenin dış yüzeyinde dışa çıkıntılı ve iç bükey profilli silme bant.

Benzerleri: Vinogradov, 2002: Fig. 2-26; Monachov, 2003: Fig. 1-5; Sezgin, 2009: ZSam2. 21, Lev. 97, ZSam2.01, Lev. 95, ZSam2.02, Lev. 95.

Tarih: İÖ 6. yüzyılın II. yarısı-erken 5. yüzyıl.

Kat. No. 75. (Ç.N. 146). Amphora.

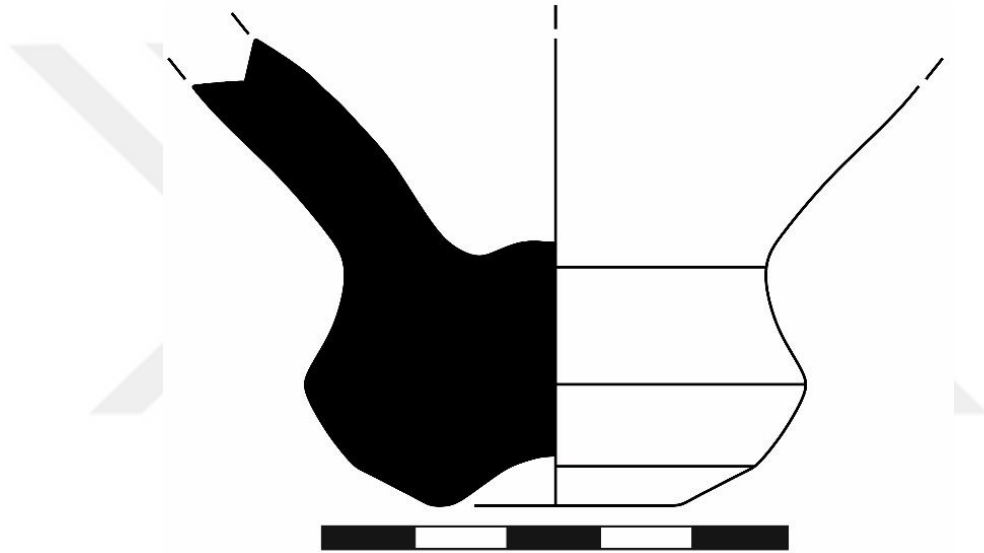
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 No'lu açma (seviye: 150-185 cm).

T.R: 2.7 cm; H: 5 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/8) gözeneksiz, az küçük taşçıklı, orta yoğun küçük kireçli, yoğun irili ufaklı beyaz mikalı kil. Dış yüzey sarı (10 YR 8/6) gerçek astarlı. Profillendirilmiş düğme formu dip-kaide parçası. Taban, keskin oturma düzlemlili, içi az oyuklu, dip-kaidenin dış yüzeyinde hafif dışa çıkıntılı ve iç bükey profilli silme bant.

Benzerleri: Vinogradov, 2002: Fig. 2-26; Monachov, 2003: Fig. 1-5; Sezgin, 2009: ZSam2. 21, Lev. 97, ZSam2.01, Lev. 95, ZSam2.02, Lev. 95.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-erken 5. yüzyıl.

Kat. No. 76. (Ç.N. 451). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 5 ve 7 No'lu sondaj ve genişleme.

T.R: 3 cm; H: 5.2 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 5/8) yer yer ince gözenekli, az küçük taşçıklı, orta yoğun küçük kireçli, orta yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey açık kahve (7.5 YR 6/4) gerçek astarlı. Profillendirilmiş düğme formu dip-kaide parçası. Taban, hafif yuvarlatılmış oturma düzlemlerli, içi az oyuklu, dip-kaidenin dış yüzeyinde keskin dışa çıkıntı ve iç bükey profilli silme bant.

Benzerleri: Vinogradov, 2002: Fig. 2-26; Monachov, 2003: Fig. 1-5; Sezgin, 2009: ZSam2. 21, Lev. 97, ZSam2.01, Lev. 95, ZSam2.02, Lev. 95.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-erken 5. yüzyıl.

Kat. No. 77. (Ç.N. 67). Amphora.

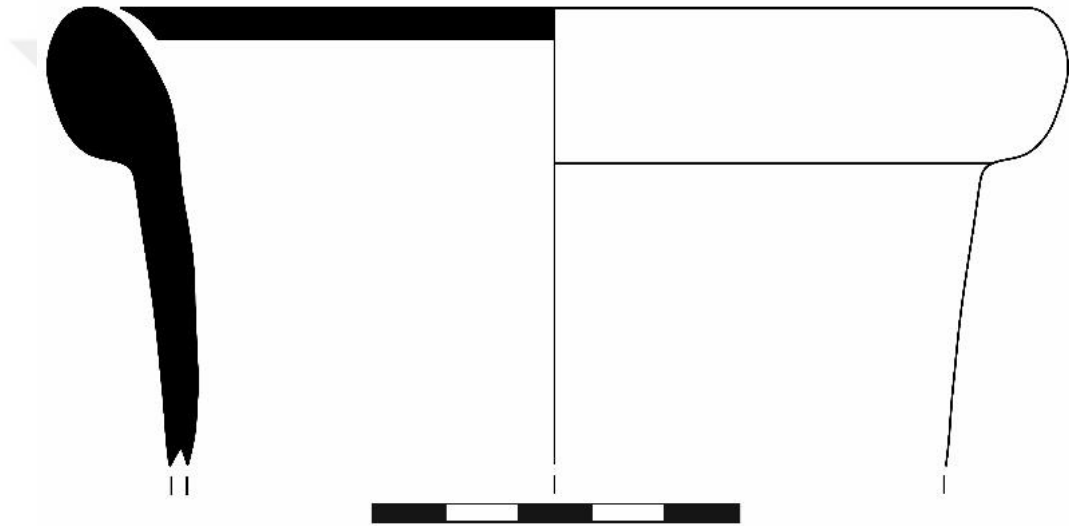
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 - 2 ve 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 13 cm; H: 6.2 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) yer yer ince gözenekli, çok az küçük taşçıklı, yoğun kireçli, çok az ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey açık kırmızı (2.5 YR 6/6) kendinden astarlı. Kırmızı (10 R 4/6) firnis bant. Dışa taşkın, bombeli, kalın ağız kenarlı amphora ağız boyun parçası. Dış yüzey ağız üzerinde yer yer firnis izleri bulunmaktadır. İç yüzey firnis bant korunmuştur.

Benzerleri: Grace, 1971: Fig. 2-3; Sezgin, 2009: ZSam2. 08, Lev. 96, ZSam2. 11, Lev. 96.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-erken 5. yüzyıl.

Kat. No. 78. (Ç.N. 270). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 5 No'lu açma (seviye: 0-120 cm).

A.R: 14 cm; H: 3.2 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/8) gözeneksiz, çok az küçük taşçıklı, çok az ince kireçli, çok az ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey açık kırmızı (2.5 YR 6/8) aşınmıştır. Siyah (5 YR 2.5/1)-kırmızı (2.5 YR 5/8) firnis bant. Firnis üzerinde pişmeden kaynaklı alacalanma görülmektedir. Dışa taşkın, bombeli, kalın, yuvarlak ağız kenarlı amphora ağız boyun parçası.

Benzerleri: Grace, 1971: Fig. 2-3; Sezgin, 2009: ZSam2. 08, Lev. 96, ZSam2. 11, Lev. 96.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı.

Kat. No. 79. (Ç.N. 380). Amphora.

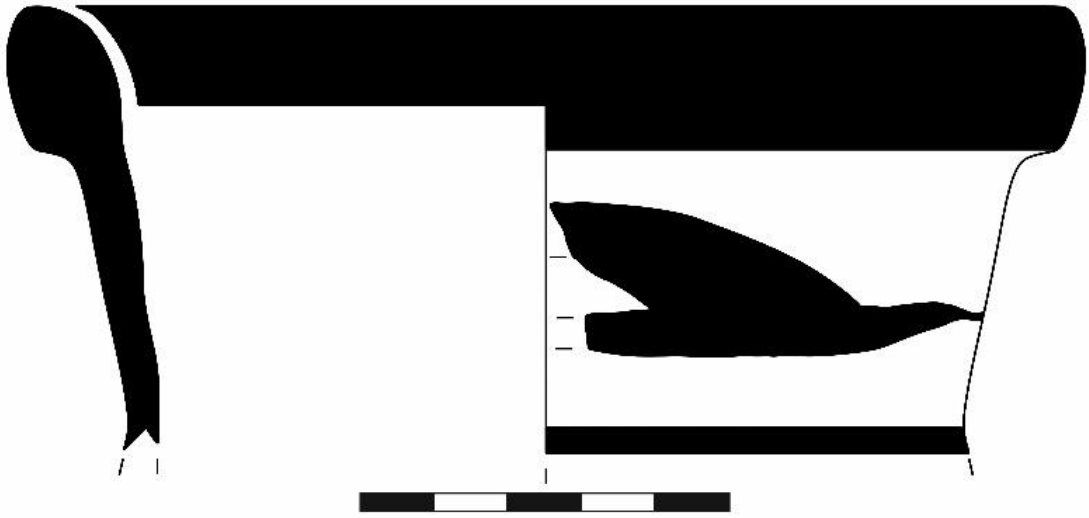
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 1 No'lu mekan içi.

A.R: 14 cm; H: 6 cm.

Tanım: Gri (Gley1 5/N) kötü pişmiş, yoğun küçük taşçıklı, orta yoğun küçük kireçli kil. Dış yüzey pembe (7.5 YR 7/4) gerçek astarlı. Astar çok korunmamıştır. Gri (Gley1 4/N) sulandırılmış mat firnis bant. Dışa çok az çekik ve çok hafif yuvarlatılmış ağız ve firnis bantlı ağız-boyun parçası. Boyun üzerinde firnis bezeme.

Benzerleri: Monachov, 2003: Fig. 1-5; Sezgin 2009, ZSam2.01-02, Lev. 95.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-erken 5. yüzyıl.

Kat. No. 80. (Ç.N. 416). Amphora (Hydria?).

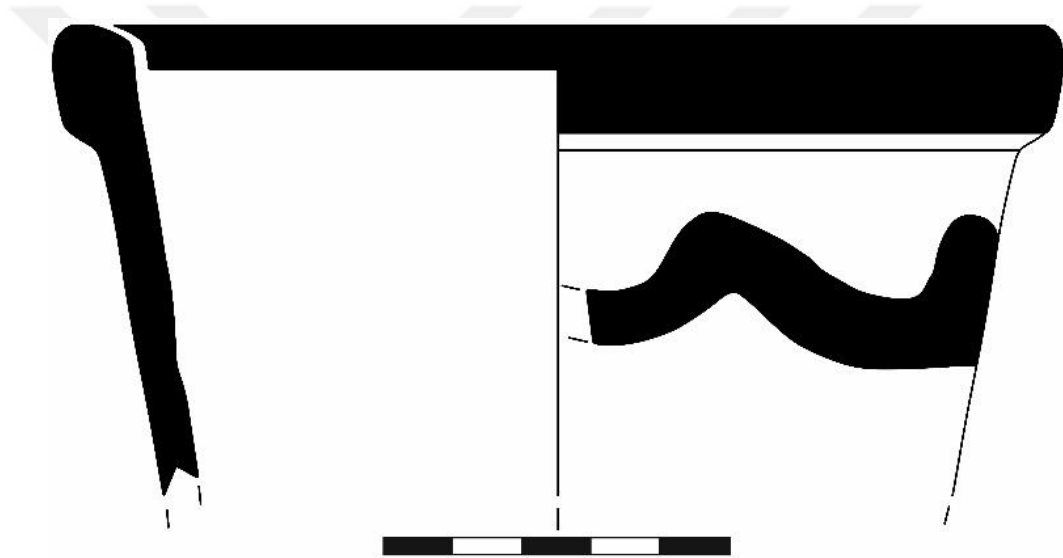
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 2 ve 4 No'lu sondaj ve genişleme.

A.R: 14 cm; H: 6.8 cm.

Tanım: Açık kırmızımsı kahve (2.5 YR 6/4) yer yer gözenekli, yoğun taşçık ve kireçli, yoğun ince beyaz ve sarı mikalı kil. Dış yüzey açık kırmızı (2.5 YR 7/6) astar aşınmıştır. Kırmızımsı kahve (2.5 YR 5/4) firnisli. Dışa çok az çekik ve hafif yuvarlatılmış, iç yüzeyi düşey ve keskin çizgili ve firnis bantlı ağız boyun parçası. Boyun üzerinde dalgalı firnis bezeme.

Benzerleri: Sparkes ve Talcott, 1970: Pl. 70, Fig. 13, 1582-1583; Hürmüzlü, 1995: 117, 124-125; Sezgin 2009, ZSam1.12 ve ZSam1.14, Lev. 94.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-erken 5. yüzyıl.

Kat. No. 81. (Ç.N. 211). Amphora.

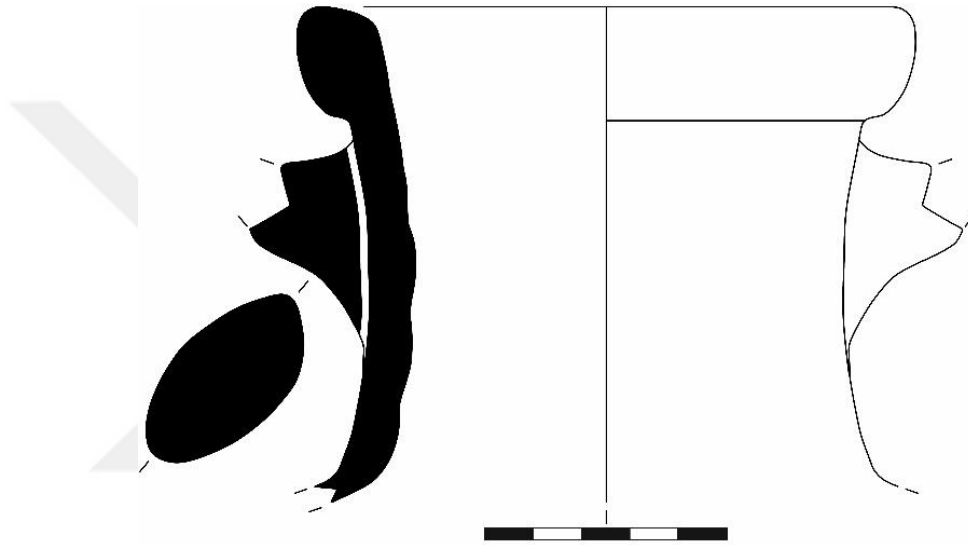
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 12 cm; H: 10.2 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/8) az ince gözenekli, az küçük taşçıklı, az kireçli, çok az şamot katkılı kil. İç ve dış yüzeyde yer yer korunmuş çok açık kahve (10 YR 8/3) gerçek astar. Dışa taşkın bombeli ağız, iç yüzey hafif düşey, silindir formulu boyun ve az korunmuş tek kulplu amphora parçası.

Benzerleri: Sezgin, 2009: ZSam2. 10, Lev. 96.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-erken 5. yüzyıl.

Kat. No. 82. (Ç.N. 226). Amphora.

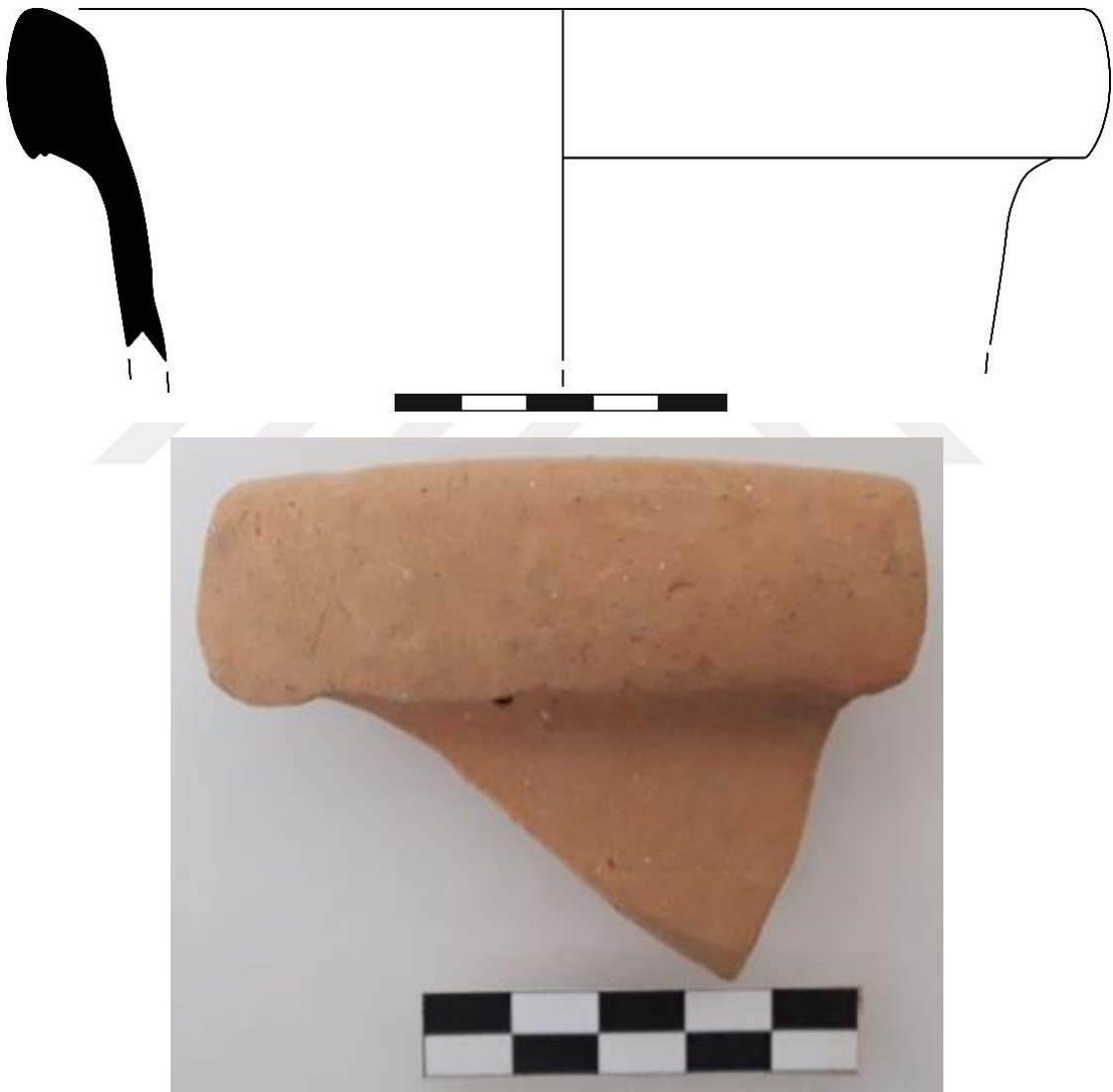
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 16 cm; H: 5.3 cm.

Tanım: Sarımsı kırmızı (5 YR 5/6) orta yoğun gözenekli, orta yoğun küçük taşçıklı, yoğun küçük kireçli kil. Kırmızımsı sarı (5 YR 5/6) kendinden astarlı yüzey aşınmıştır. Dışa taşkın, kalın, bombeli ve aşağı sarkık ağız. Ağız kenarının hemen altında sığ yivli amphora ağız parçası.

Benzerleri: Ruban, 1991: Fig. 5-1; Sezgin 2009, ZSam1.09, Lev. 94.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-erken 5. yüzyıl.

Kat. No. 83. (Ç.N. 229). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 14 cm; H: 3.7 cm.

Tanım: Kırmızı (10 R 5/8) orta yoğun ince gözenekli, az küçük taşçıklı, çok az küçük kireçli kil. Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) yüzey. Kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) firnis bant. Dışa taşkın, kalın, bombeli ve aşağı sarkık ağız. Ağız kenarının hemen altında yivli amphora ağız parçası. İç ve dış yüzey ağız kısmında firnis bant uygulaması bulunmakta ve oldukça aşınmış durumdadır.

Benzerleri: Bandurovsky, 2001: Fig. 1-4; Sezgin, 2009: ZSam1.02, Lev. 92.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-erken 5. yüzyıl.

Kat. No. 84. (Ç.N. 225). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 3 ve 4 No'lu açma (seviye: 120-140 cm).

A.R: 15 cm; H: 4.2 cm.

Tanım: Açık kahve (7.5 YR 6/4) az ince gözenekli, az küçük taşçıklı, az kireçli, çok az şamot katkılı kil. İç ve dış yüzeyde yer yer korunmuş pembe (7.5 YR 7/4) astar. Siyah (7.5 YR 2.5/1) mat firnis bant. Dışa taşkın, kalın, bombeli ve aşağı sarkık ağız. Ağız kenarının hemen altında yivli amphora ağız parçası. İç ve dış yüzey ağız kısmında firnis bant uygulaması bulunmaktadır.

Benzerleri: Cook ve Dupont, 1998: Fig. 23, 10d; Sezgin 2009, ZSam2.03, Lev.95.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl II. yarısı-erken 5. yüzyıl.

4.4.5. Thasos (Mende?) Tipi Amphoralar

ÜMA'da Thasos (Mende?) tipi amphoralarla benzer olduğunu düşündüğümüz, iki adet (Kat. No. 85 ve Kat. No. 86) dip profili ele geçmiştir. Thasos adası, İÖ 5. yüzyıldan İÖ 2. yüzyıla kadar antik Hellen dünyasının en önemli şarap üreticilerinden birisi olduğu gibi, İÖ 4. yüzyılda bu özelliğinin artarak devam ettiği bilinmektedir³⁸¹.

Thasos amphoraları yoğun mikalı ve kırmızımsı, kırmızımsı kahverengiden sarımsı kahverengiye varan kile sahiptirler³⁸². Thasos, yaklaşık İÖ 5. yüzyıldan itibaren ürettikleri amphoralarını, mühürlemeye başlamış, İÖ 4. yüzyılın başından İÖ 3. yüzyıl başlarına tarihli örnekleri de ince, uzun silüetli ve gerçek bir tutamak görevi yapan uzun silindirik dipli, keskin hatlı ağız kenar profiline sahiptir³⁸³. Bu amphoralar parçalar halinde ele geçtikleri zaman, benzer ağız ve dip formuna sahip olan Mende amphoralarından ayrılmaları oldukça zordur³⁸⁴. M Lawal³⁸⁵, Thasos amphoralarını yalnızca ağız ve gövde profillerine göre sınıflandırırken, P. Dupont, Thasos amphoralarını üç tip altında ele almış, bunların içerisinde İÖ 520-480 yıllarına tarihli Tip A³⁸⁶ örnekleri, üçgen profilli ağız, ağız kenarının altı yivli, kısa silindir boyunlu ve halka formunda geniş kaidelidir. İÖ 520-470 yıllarına tarihli Tip B³⁸⁷ örnekleri ise, kaide iç kısmının dolu, kaide alt kısmının oyuk topaç formu olmasıyla ayrılmaktadır. İÖ 5. yüzyıl başlarına tarihli Tip C³⁸⁸ kaide örnekleri, halka formunda olduğu gibi içi dolu ve kaide alt kısmı sığ oyukludur, sadece gövde kısmı daha uzun ve incelmıştır. Kat. No. 85 ve Kat. No. 86 gibi benzer özellik göstererek, dışa açılan, kaide alt alt kısmı oyuk, topaç formu Thasos örnekleri, İÖ 4. yüzyıl ortasına tarihlendirilmektedir³⁸⁹.

İlk kez, V. Grace tarafından çalışılan Mende amphoraları³⁹⁰, M Lawall tarafından üç tipolojiye ayrılmakta olup, kilin içerisinde yer alan mika ve iri kuvarst katkılarıyla tanınmaktadır³⁹¹. Atina da, İÖ 5. yüzyıl sonları tarihlendirilen Mende amphoraları, dışa çekik ince ağız kenarlı, ince silindir ve derin yivli boyun, alt kısmı dışa çekik ve içi dolu

³⁸¹ Doğer, 1990: 111.

³⁸² Whitbread, 1995: 167; Hasdağlı, 2003: 199, Bkz.: 435. Dipnot.

³⁸³ Doğer, 1990: 113.

³⁸⁴ Dündar, 2012: 199.

³⁸⁵ Lawall, 1995: 132-136.

³⁸⁶ Roberts ve Glock, 1986: 68-70, Fig. 423-428.

³⁸⁷ A.g.e. 68-70, Fig. 429-430.

³⁸⁸ Knigge, 1976: 88, No. 16, Lev. 44.

³⁸⁹ Blonde vd, 1991: 215-216, Fig. 1, No. 1.

³⁹⁰ Grace, 1949: 182, 186, Lev. 20, No. 1.

³⁹¹ Lawall, 1995: 118-122.

tutamak profilli dip-kaidelidir.³⁹² M Lawall, Mende amphoraları, içerisinde kısa kaide, kısa silindir boyun ve küresel gövdeli örnekleri İÖ 5. yüzyıl başlarına, dışa çekik ve incelmış ağız kenarlı, silindir boyunlu, keskin omuzlu ve yüksek içi dolu tutamak formundaki kaide-dip örnekleri, İÖ 5. yüzyıl üçüncü çeyreğine tarihlenmektedir³⁹³.

Kat. No. 85 ve Kat. No. 86 uzun silindirik dip-kaidesi, oturma düzleminden dışa doğru çekik yuvarlatılmış ve içi derin oyuklu, 3.6 cm çapında amphora formlarıdır. Katkılı hamur özelliği göstermelerine rağmen, özellikle yoğun mika katkısı ve kırmızı-kırmızımsı sarı kil özellikleri ve form yapısıyla Thasos³⁹⁴ üretimi amphoralara benzemektedir. Bunun yanı sıra mika katkısı ve düğme şeklinde olmayıp dip alt kısmının içe doğru daha derin oyuklu olması ile Mende amphoralarına benzemektedir³⁹⁵. Klazomenai'da İÖ 4. yüzyıl olarak tarihlendirilen benzer örneği bulunmaktadır³⁹⁶. Nagidos'ta ele geçen örnek özellikle dip-kaide alt kısmının daha derin oyuklu olması ile benzemektedir. K. Şenol, benzer formlu Mende amphoralarının İÖ 4. yüzyıl II. çeyreğinde üretildiğinden ayrıca, Nagidos örneklerinin Mende amphoralarına göre daha derin oyuklu ve geniş olması ile Mende amphoraları geleneğinden geldiğine ve Kuzey Ege'de yer alan bir merkezin üretimi olduğuna ışık tutmuştur.³⁹⁷ Kat. No. 85 ve Kat. No. 86 için, ilerleyen zamanda yapılabilecek kil analizleri ile daha doğru bir sonuca ulaşılabileceği gibi, Kat. No. 86'da üretim hatasının olması dikkat çekici bir özelliktir. Kat. No. 85, Kat. No. 86 benzer Thasos (Mende?) amphoralarıyla, İÖ 5. yüzyıl sonu-4. yüzyıla tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

³⁹² Lawall, 2000: 67, Fig. 19.

³⁹³ Lawall, 1995: 122, 360, Fig. 10, 38, No. 67.

³⁹⁴ Whitbread, 1995: 167.

³⁹⁵ Lawall, 2000: 67, Fig. 19.

³⁹⁶ Hasdağlı, 2003: Kat. No. 262, Şek. 108.

³⁹⁷ Şenol ve Aşkın, 248: Kat. 15.

4.4.5.1. Katalog

Kat. No. 85. (Ç.N. 409). Amphora.

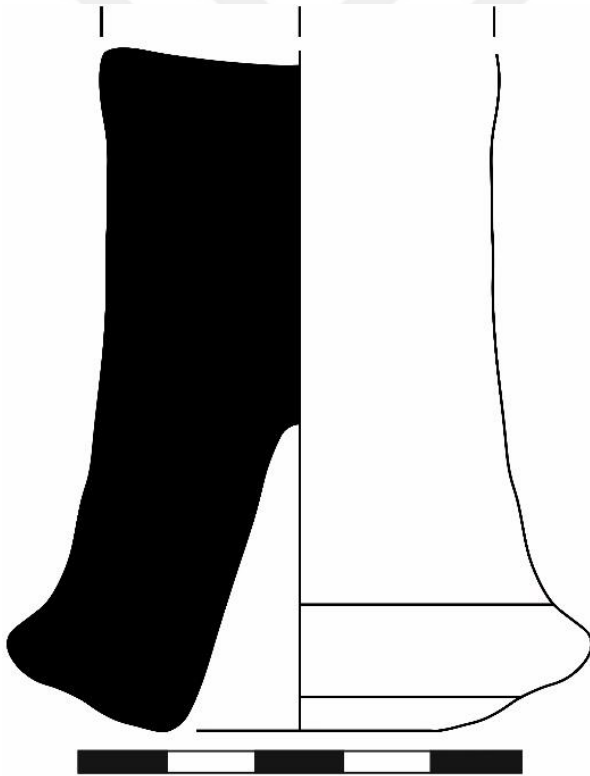
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 2 ve 4 No'lu sondaj ve genişleme.

T.R: 3.6 cm; H: 7.7 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) az ince taşçıklı, yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) aşınmıştır. Düğme şeklinde olmayıp, içi derin oyuklu dip, oturma düzleminden dışa doğru çekik, yuvarlatılmış ve düz bir şekilde gövde altına doğru uzanmaktadır, gövde altı korunmamıştır.

Benzerleri: Knigge, 1976: No. 16, Lev. 44; Roberts ve Glock, 1986: Fig. 429-430; Doğer, 1990: R 120; Lawall, 2000: 67, Fig. 19; Hasdağlı, 2003: Kat. No. 262, Şek. 108; Dündar, 2012: ThA.10-11, Lev. 20, MnA.7, Lev. 22.

Tarih: İÖ 5. yüzyıl sonu-4. yüzyıl.

Kat. No. 86. (Ç.N. 453). Amphora.

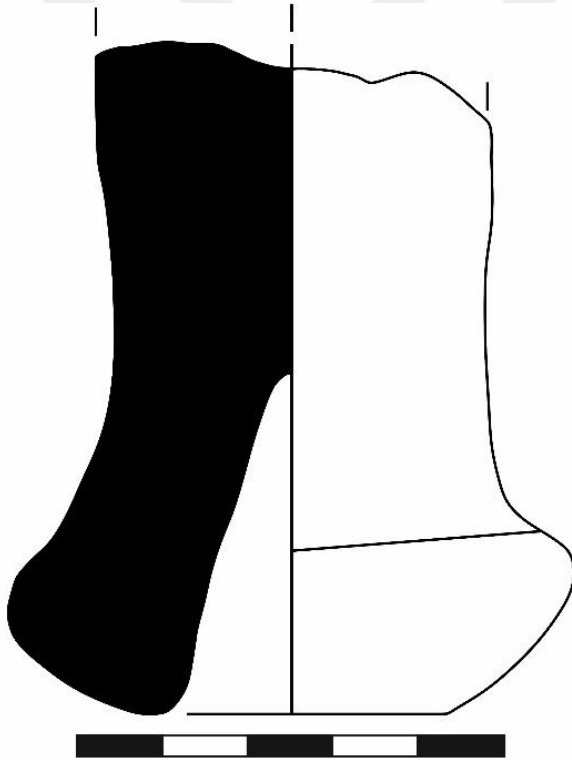
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 5 ve 7 No'lu sondaj ve genişleme.

T.R: 3.6cm; H: 7.8cm.

Tanım: kırmızı (2.5 YR 5/6) gözeneksiz, çok yoğun ince taşçıklı, çok yoğun ince beyaz mika ve az iri beyaz mikalı kil. Dış yüzey pembe (7.5 YR 7/4) astarlı. Düğme şeklinde olmayıp, içi derin oyuklu dip, oturma düzleminden dışa doğru çekik, yuvarlatılmış ve düz bir şekilde gövde altına doğru uzanmaktadır, gövde altı korunmamıştır. Üretim hatası bulunan örneği oluşturmaktadır.

Benzerleri: Knigge, 1976: No. 16, Lev. 44; Roberts ve Glock, 1986: Fig. 429-430; Doğer, 1990: R 120; Lawall, 2000: 67, Fig. 19; Hasdağlı, 2003: Kat. No. 262, Şek. 108; Dünder, 2012: ThA.10-11, Lev. 20, MnA.7, Lev. 22.

Tarih: İÖ 5. yüzyıl sonu-4. yüzyıl.

4.4.6. Khios Tipi Amphoralar

ÜMA'da Khios üretimine benzer olduğu düşünülen, Kat. No. 87 ve Kat. No. 88 olarak adlandırdığımız iki adet amphora dip parçası ele geçmiştir. Khios Adası ile ilgili ilk çalışmalar, B.N. Grakov³⁹⁸ ve V. Grace³⁹⁹ tarafından, sonraki çalışmalar da J. K. Anderson⁴⁰⁰ tarafından devam etmiştir. H. Dragendorf⁴⁰¹ ve M Lambrino⁴⁰², beyaz astarlı bu tip amphoraların üretim yerlerinin Ionia olduğuna, özellikle M Lambrino Miletos'ta üretilmiş olduklarını belirtmektedir.

Kat. No. 87, düğme formlu, oturma düzleminden iç kısma doğru oyuk profilli, 4 cm çapında amphora dip-kaide parçasıdır. Kat. No. 87, kırmızımsı sarı (5 YR 6/8) killi ve dış yüzeyi kırmızımsı sarı (5 YR 6/8) kendinden astarlıdır. Kat. No. 87, Khios üretimi amphoralar ile benzerlik göstermektedir. Khios Amphoralarının üretimi, İÖ 7. yüzyıl II. yarısından İÖ 1. yüzyıla kadar devam etmiştir⁴⁰³. Khios üretimi amphoralar kendi aralarında yedi ana gruba ayrılmaktadır⁴⁰⁴. Bu tipler içerisinde, Kat. No. 87, Khios Tip 3 grubu örneklerinin dip-kaide formları ile benzemektedir. E. Doğer'in, yapmış olduğu çalışmada Tip 3C grubu örneği, İÖ 450-443 yıllarına⁴⁰⁵, Daskyleion'da ele geçmiş Khios Tip 3C benzer örnekleri İÖ 440-425 yıllarına, tarihlendirilmektedir⁴⁰⁶. Boardman, Khios seramikleri üzerinde yer alan astardan bahsetmektedir. Genellikle soluk renkli astarın kullanıldığına ve İÖ 7. yüzyıl ortalarından itibaren de daha kalın, beyaz renkli astarın tercih edildiğine dikkat çeker⁴⁰⁷. Kat. No. 87 ise dış yüzeyi aşınmış, olasılıkla, kendinden astarlıdır. Kil ve katkı maddelerinden de yola çıkılarak, Khios üretimi olmamakla birlikte yerel bir üretim olarak düşünülmekte ve İÖ 5. yüzyıl II. yarısına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 88, oturma düzlemi kare şeklinde olan 1.6 cm çapında konik dip-kaide amphora formudur. Dip-kaide kısmı zaman içerisinde deforme olmuştur. Kat. No. 88, açık kırmızı (2.5 YR 6/8) killi, dış yüzeyi çok açık kahve (10 YR 8/4) kremsi gerçek astarlı, iç yüzey kendinden astarlıdır. Patara'da⁴⁰⁸ Khios üretimi benzer dip-kaide örnekleri,

³⁹⁸ Grakov, 1935: 177-178, Fig. 17.

³⁹⁹ Grace, 1934: 296.

⁴⁰⁰ Anderson, 1954: 168-170, Fig. 5, 8-9.

⁴⁰¹ Dragendorf, 1903: Abb. 218.

⁴⁰² Lambrino, 1938: 105-107.

⁴⁰³ Grace, 1979: fig. 44-51.

⁴⁰⁴ Doğer, 1990: 83.

⁴⁰⁵ A.g.e. 85.

⁴⁰⁶ Atila, 2003: Kat. No. 20, Şek. 8.

⁴⁰⁷ Boardman, 1967: Kat. No. 511, Pl. 45; Kat. No. 512, Pl. 45; Kat. No. 513, Pl. 45.

⁴⁰⁸ Dündar, 2012: KSA.25, Lev.37, KosA.10. Lev. 23.

Hellenistik döneme tarihlendirilirken, benzer Kos üretimi olduğu düşünülen örnek İÖ 2. yüzyıl II. yarısına tarihlendirilmiştir. Kos üretimi olarak değerlendirilen bu form ise uç kısmı sivri, konik kaide şeklinde olup, Kat. No. 87 ve Kat. No. 88'e konik ve plastik bant görünümü ile benzemektedir. Kat. No. 88, üzerinde yer alan astar, çok soluk renkli, özellikle kremsi gerçek astar uygulamasına sahiptir. Khios üretimi seramiklerde kullanılan krem astarın varlığından yola çıkılarak Khios üretimi seramikler içerisinde değerlendirilmiş olsa da bu net değildir. N. Tuna'nın⁴⁰⁹ yapmış olduğu yüzey araştırmasında Kat. No. 88 ile aynı profilli bir adet amphora örneği bulunmaktadır. Bu da bize, Kat. No. 88'in yerel olduğunu ispatlamaktadır. Kat. No. 88, benzer form örnekleriyle, İÖ 2-1.yüzyıla tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

⁴⁰⁹ Tuna, 1986: 68, Şek. 7, R4/2, C28.

4.4.6.1. Katalog

Kat. No. 87. (Ç.N. 39). Amphora.

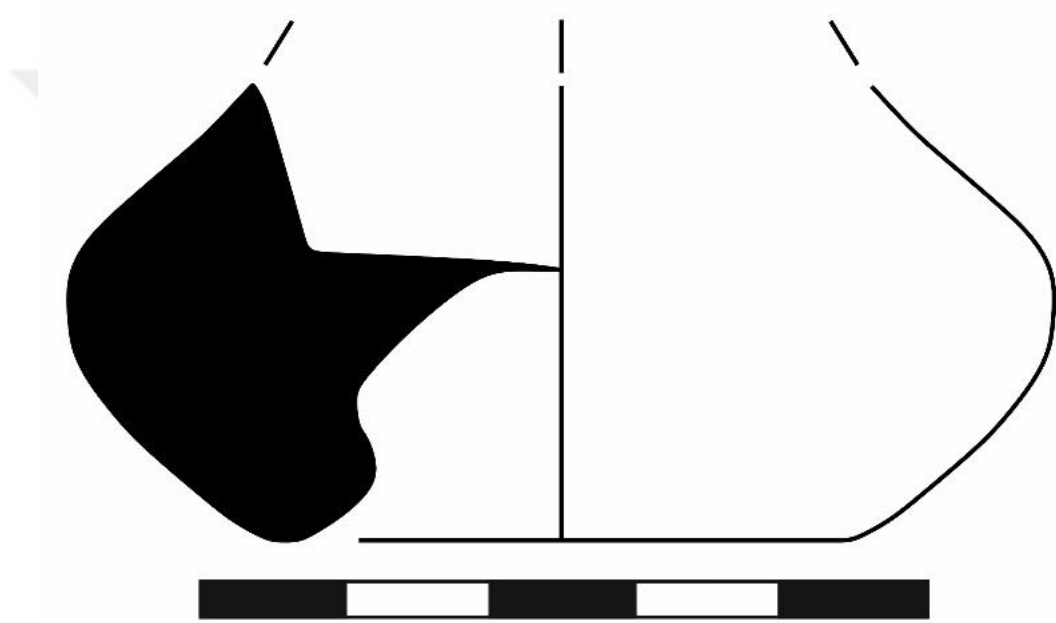
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No'lu açma güney genişleme.

T.R: 4 cm; H: 3.1 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 6/8) gözeneksiz, yoğun irili ufaklı taşçıklı, orta yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey kırmızımsı sarı (5 YR 6/8) kendinden astarlı. Düğme formu, oturma düzleminden iç kısma doğru oyuklu.

Benzerleri: Doğer, 1990: Tip3. C; Atila, 2003: Kat. No. 20, Şek. 8.

Tarih: İÖ 5. yüzyıl II. yarısı.

Kat. No. 88. (Ç.N. 64). Amphora.

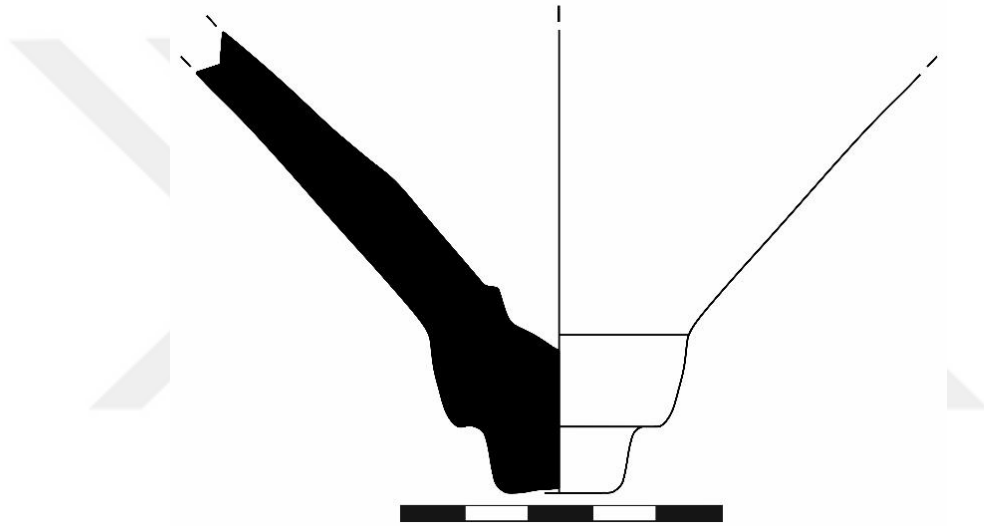
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No'lu açma (seviye: 0-130 cm).

T.R: 1.6 cm; H: 7.2 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/8) çok az ince gözenekli, orta yoğun ince beyaz mikalı, çok az şamot katkılı kil. Dış yüzey çok açık kahve (10 YR 8/4) kremsi gerçek astara sahip. İç yüzey kendinden astarlı. Oturma düzlemi kare şeklinde olan konik dip-kaide. Dip-kaide kısmı zaman içerisinde deforme olmuştur.

Benzerleri: Tuna, 1986: 68, Şek. 7, R4/2 C28; DüNDAR, 2012: KosA.10, Lev. 23, KSA.25, Lev.37.

Tarih: İÖ 2-1. yüzyıl.

4.4.7. Güney Ege Mantar Ağzılı Amphoralar

ÜMA'da Kat. No. 89, Kat. No. 90, Kat. No. 91, Kat. No. 92, Kat. No. 93, Kat. No. 94, Kat. No. 95, Kat. No. 96, Kat. No. 97 olmak üzere dokuz adet Güney Ege mantar ağzılı amphora formlarına ait örnekler incelenmiştir.

Mantar ağzılı amphora formları ilk kez, İÖ 5. yüzyıl sonlarında, Kos Adası'nda üretilmekle birlikte, Ege Denizi'nde yer alan çok sayıda merkezler de üretiminin gerçekleştiği bilinmektedir⁴¹⁰. Mantar ağzılı amphora form üretimi, İÖ 4. yüzyıl ortalarından itibaren Güney Ege'de yer alan kentlerde yoğun görülmekte olup, İÖ 3. yüzyıl ilk çeyreğinden itibaren Güney Ege merkezindeki her kentin, kendi özel formlarını üretmeye başlamasıyla, yerini kanonik amphoralara bıraktığı bilinmekte ve bunların örneklerini de Kos, Rhodos, Knidos, Samos, Paros, Phokaia, Klazomenai ve Halikarnassos'da görmek mümkündür⁴¹¹.

E. Doğer, İÖ 4. yüzyıl-2. yüzyıl içerisinde tüm Batı Akdeniz kıyılarında Greko-İtalik adı verilen bir amphora formunun çıktığını ve bunları, kendi içerisinde en az beş alt tipe ayırarak, dışa taşkın mantar formu ağız kenarları şeklinde açıklamıştır⁴¹². M Lawall ise Atina örneklerinden yola çıkarak, en az sekiz alt tipe ayırmaktadır⁴¹³. Batı Anadolu kıyılarında İÖ 4. yüzyıl ortalarından itibaren yoğun olarak karşılaştığımız mantar ağzılı amphora formları, farklı kil özelliklerine sahip olmakla birlikte, ağız profilleri üçgen kesitli, dışa çekik ve mantar formu; kaideleri ise içi oyuk topaç formudur⁴¹⁴. Bu tip amphoralarla, Batı Anadolu dışında Atina⁴¹⁵, Knidos⁴¹⁶, Karadeniz'de⁴¹⁷ karşılaşılmaktadır. İÖ 3. yüzyıla tarihli örneklerin omuz üzerinde rastlanan isimler Hellenice, İÖ 2. yüzyıla tarihli örneklerin omuz üzerindeki isimleri Latince, daha erken örneklerin ise genellikle Ege veya Yunanistan kökenli olduğu belirtilmektedir⁴¹⁸.

Kat. No. 89 ve Kat. No. 90 kırmızı renkte kile (2.5 YR 5/8) ve açık kırmızı (2.5 YR 6/8-2.5 YR 7/6) astara sahiptirler. Kat. No. 89 ve Kat. No. 90 üçgen kesitli, mantar formu ağız ve boyun parçasından oluşan amphora örnekleridir. Kat. No. 89, 17 cm, Kat. No. 90, 15

⁴¹⁰ Kantzia, 1994: 333, Fig. 5-6; Şenol, 2003: 41, No. 19.

⁴¹¹ Şenol ve Aşkın, 2007: 265.

⁴¹² Doğer, 1990: 18.

⁴¹³ Norskov, 2004: 288, Fig. 4.

⁴¹⁴ Şenol ve Aşkın, 2007: 265.

⁴¹⁵ Norskov, 2004: 288, Fig. 4.

⁴¹⁶ Empereur, 1988: 160.

⁴¹⁷ Zeest, 1960: 151, Fig. 32.

⁴¹⁸ Doğer, 1990: 18.

cm ağız çap ölçülerine sahiptirler. Kat. No. 89, Kat. No. 96 örneğimiz ile aynı kil özellikleri göstermektedir. Mantar formu ağızların farklı merkezler de özellikle de İÖ 4. yüzyılda yoğunca üretildikleri bilinmektedir. Benzer örnekler, Klazomenai⁴¹⁹, Nagidos⁴²⁰ ve Karadeniz'de⁴²¹ İÖ 4. yüzyıl ortalarına tarihli kontekstlerden gelmektedir. Kat. No. 89, benzerlerince, İÖ 4. yüzyıl ortalarına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 90 benzerleri, I. B. Zeest'in⁴²² yaptığı çalışma içerisinde Tip 2 grubu içerisinde ele alınarak, Samos'ta⁴²³ İÖ 4. yüzyıl II. yarısına, Knidos'ta⁴²⁴ İÖ 4. yüzyıl sonlarına tarihlendirilmektedir. Patara benzer örneği Tip 5, Güney Ege Mantar ağızlı formlar içerisinde değerlendirilerek İÖ 4. yüzyıl sonlarına tarihlendirilmektedir⁴²⁵. Kat. No. 90, benzerleriyle, İÖ 4. yüzyıl sonlarına tarihlidir.

Kat. No. 91, incelemek düz yükselen mantar ağız profilli ve 16 cm ağız çaplı, amphora formudur. Dudak yana doğru dike yakın bir açı ile açılmaktadır. Kat. No. 89 ve Kat. No. 90'a göre oldukça incelemek, düz yükseldiği görülmektedir. Kat. No. 91 açık kahve (7.5 YR 6/4) kil ve dış yüzeyi pembe (7.5 YR 7/4) astarlıdır. İÖ 4. yüzyıl sonlarına tarihli Patara örneği, Güney Ege mantar ağızlı profil içerisinde, Tip III olarak sınıflandırılmıştır⁴²⁶. Kat. No. 91 benzeriyle, İÖ 4. yüzyıl sonlarına tarihlidir.

Kat. No. 92, Güney Ege kökenli⁴²⁷ ve Kos⁴²⁸ üretimi amphoralara örnek oluşturmaktadır. Kos adasında İÖ 5. yüzyıl başlarından itibaren başlayan amphora üretimi, İÖ 3. yüzyıl ilk yarısından itibaren ikiz kupa sahip olması, küçük düğme dip ve uzun ince yapılı bir formu, kendine özgü şeklini almıştır. Bunun yanı sıra ilk kez, İÖ 5. yüzyıl sonlarından itibaren mantar ağızlı amphora ürettiği de bilinmektedir⁴²⁹. Kat. No. 92 içi dolu tutamak formu, yüksek kaide formuna sahip 1.6 cm çapında amphora dip parçasıdır. Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) killi olup, dış yüzey çok açık kahve renkte (10 YR 8/3) gerçek astarlıdır. İÖ 5. yüzyıl içlerine tarihlendirilen Patara⁴³⁰ örnekleriyle kil, astar ve form özellikleri açısından benzemektedir. Kat. No. 92 ile benzer olan diğer örnekler,

⁴¹⁹ Hasdağlı, 2003: Kat. No. 256-257.

⁴²⁰ Şenol ve Aşkın, 2007: Kat. No. 51.

⁴²¹ Zeest, 1960: 151, Fig. 32.

⁴²² A.g.e. 150-152, No. 326, Lev. 15.

⁴²³ İşler ve Kalpaxis, 1978: 131-133, Beil. 10, No. 426.

⁴²⁴ Monachov, 1999: 163, Fig. 3.

⁴²⁵ Dündar, 2012: MA. 22.

⁴²⁶ A.g.e. MA. 11-12, Lev. 32.

⁴²⁷ Şenol ve Aşkın, 2007: Kat. No. 65-66.

⁴²⁸ Dündar, 2012: Kat. No: KosA. 4-5, Lev. 22.

⁴²⁹ Kantzia, 1994: 333, Fig. 5-6; Şenol, 2003: 41, No. 19; Şenol, 2016: 130.

⁴³⁰ Dündar, 2012: Kat. No: KosA. 4-5, Lev. 22.

Halikarnassos'ta⁴³¹ İÖ 4. yüzyıla, Nagidos'ta⁴³² İÖ 4. yüzyıl sonlarına tarihlendirilmektedirler. Benzerlerine göre Kat. No. 92, İÖ 5. yüzyıl sonu-4. yüzyıla tarihli olmalıdır.

Kat. No. 93, Kat. No. 94, Kat. No. 95, Kat. No. 96, amphora dip-kaideleri açık kırmızı-kırmızı kil özellikleri ve mikalı olmaları ile dikkat çekmektedir. 2.4 cm ve 3.4 cm arasında değişen çap ölçüleri bulunmaktadır. Kat. No. 93, Kat. No. 94, Kat. No. 95, Kat. No. 96, yükseltilmiş topuz formunda kaide, kaide üst kısmında mahmuz çıkıntı ve taban oturma düzleminden içe doğru oyuk bulunmaktadır. Kat. No. 93, Kat. No. 94, Kat. No. 95 ve Kat. No. 96 amphora dipleri, kil rengi ve özellikle mikalı olmalarıyla Samos üretimi örneklerle benzerlik göstermektedir. Samos üretimi amphoraların kil analizlerini incelediğimizde kesin bir yargıya varılmamakla birlikte en kapsamlı çalışma, Grace⁴³³ tarafından 1971 yılında yapılmış ve Samos üretimi olabilecek amphoralar'ın kil yapılarında, kırmızı-kahverengi renkler ile mika katkısı üzerinde durduğu bilinmektedir⁴³⁴. Phokaia'da⁴³⁵, İÖ 5. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlendirilen Samos üretimi amphora dipleri, Kat. No. 93, Kat. No. 94, Kat. No. 95, Kat. No. 96 ile form açısından benzerlik göstermektedir.

Kat. No. 93, Kat. No. 94, Kat. No. 95, Kat. No. 96 kırmızı renkte killeri ve korunmamış olan açık renk astar özellikleri ile Rhodos üretimi Amphoralar ile de benzer olduğu görülmektedir. Rhodos üretimi amphoralar ile ilgili I.K. Whitbread'in yapmış olduğu çalışmaları incelediğimiz de kırmızı renkte kil özelliklerinin olduğuna ve açık renkli astara sahip olduğunu görmekteyiz.⁴³⁶ Dolayısıyla Kat. No. 92, Kat. No. 93, Kat. No. 94, Kat. No. 95, Kat. No. 96, İÖ 4. yüzyıla tarihli Rhodos⁴³⁷ üretimleriyle ve Nagidos⁴³⁸ örnekleriyle benzerlik göstermektedirler. Rhodos, erken dönemlerden itibaren, Güney Ege'de bulunan Kos ve Knidos gibi diğer üretici kentlerde olduğu gibi, mantar formu ağız kenarına sahip amphoralar üretmektedir. Özellikle İÖ 5. yüzyıldan itibaren yoğun bir şekilde üretildiği görülen mantar formu ağız kenarına sahip amphoralar, bölgesel üretim anlayışını göstermektedir⁴³⁹.

⁴³¹ Norskov ve Lund, 2002: 63-64, 167, Lev. 32, H42.

⁴³² Şenol ve Aşkın, 2007: Kat. No. 65-66.

⁴³³ Grace, 1971: 52-95.

⁴³⁴ A.g.e. 72-73.

⁴³⁵ Selçuk, 1998: Kat. No. 124, Lev. 39.

⁴³⁶ Whitbread, 1995: 59-67.

⁴³⁷ Dündar, 2012: Lev. 29, RhA. 14-15.

⁴³⁸ Şenol ve Aşkın, 2007: Kat. No. 47.

⁴³⁹ Dündar, 2012: 74.

Kat. No. 97 amphora formu kırmızımsı sarı kil rengi ile Kat. No. 93, Kat. No. 94, Kat. No. 95 ve Kat. No. 96 amphoralarından ayrılır, fakat form açısından özellikle de Kat. No. 96 ile benzemektedir. Aynı zaman da Kat. No. 97, Kat. No. 92 ile aynı kil özellikleri göstermektedir. Kat. No. 96, Kat. No. 89 olarak adlandırılan mantar ağızlı amphora formu ile kil özellikleri açısından da benzemektedirler. Kat. No. 89 ve Kat. No. 90 örneklerimizde göz önünde bulundurularak, Kat. No. 93, Kat. No. 94, Kat. No. 95, Kat. No. 96, İÖ 4. yüzyıla tarihlidir.

4.4.7.1. Katalog

Kat. No. 89. (Ç.N. 443). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 5 ve 7 No'lu sondaj ve genişleme.

A.R: 17 cm; H: 5.6 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 5/8) yer yer ince gözenekli, çok az küçük kireçli, orta yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey açık kırmızı (2.5 YR 6/8) astarlı ve yer yer aşınmıştır. Üçgen kesitli, mantar formu ağız, boyun parçası.

Benzerleri: Zeest, 1960: 151, Fig. 32; Hasdağlı, 2003: Kat. No. 256-257; Şenol ve Aşkın, 2007: Kat. No. 51.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl ortası.

Kat. No. 90. (Ç.N. 417). Amphora.

Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 2 ve 4 No'lu sondaj ve genişleme.

A.R: 15 cm; H: 4 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 5/8) yer yer ince gözenekli, çok az küçük taşçıklı, yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey açık kırmızı (2.5 YR 7/6) astarlı. Üçgen kesitli, mantar formu ağız, boyun parçası.

Benzerleri: Zeest, 1960: 150-152, No. 326, Lev. 15; İşler ve Kalpaxis: 1978: 131-133, Beil.

10, No. 426; Monachov, 1999: 163, Fig. 3; Cistov ve Domzalski: 2002, Fig. 9, No. 9;

Dündar 2012, MA. 22, Lev. 33

Tarih: İÖ 4. yüzyıl sonları.

Kat. No. 91. (Ç.N. 8). Amphora.

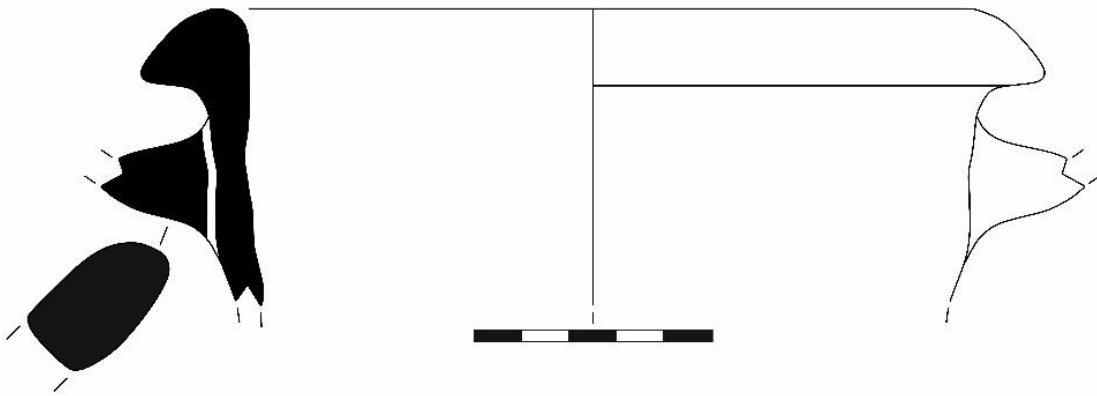
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No'lu açma (seviye: 0-130 cm).

A.R: 16 cm; H: 6.2 cm.

Tanım: Açık kahve (7.5 YR 6/4) yer yer gözenekli, orta yoğun küçük taşçıklı, ince beyaz mika ve çok az şamot katkılı kil. Dış yüzey pembe (7.5 YR 7/4) astarlı. Mantar ağız incelerek düz yükselen ağız profilini almıştır. Dudak yana doğru dike yakın bir açı ile açılmaktadır.

Benzerleri: Dündar, 2012: MA. 11-12, Lev. 32.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl sonları.

Kat. No. 92. (Ç.N. 198). Amphora.

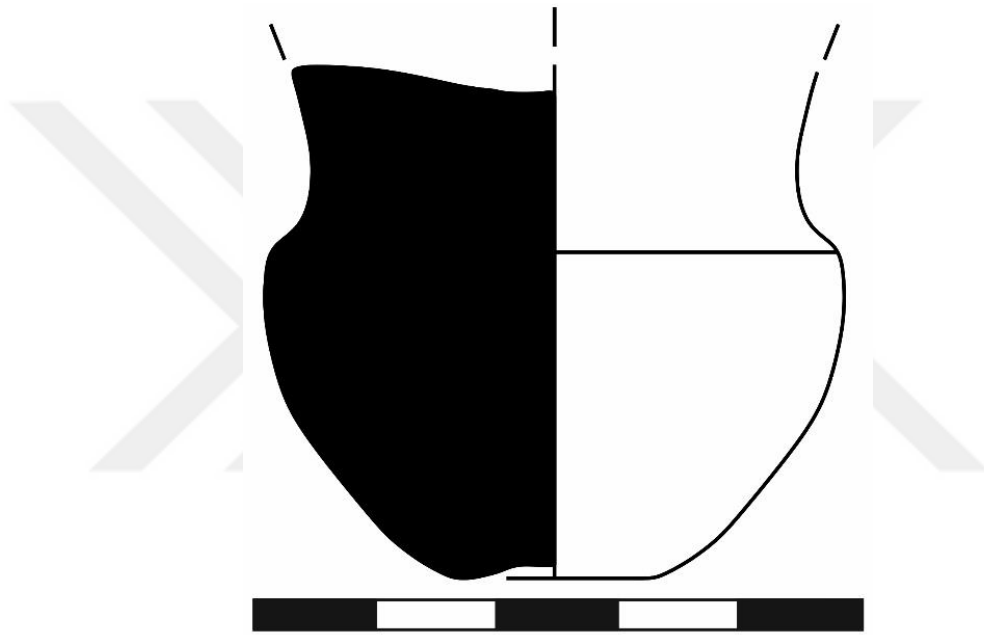
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 3 No'lu açma (seviye: 115-160 cm).

T.R: 1.6 cm; H: 4.2 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) gözeneksiz, çok az küçük taşçıklı, çok az ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey çok açık kahve (10 YR 8/3) gerçek astarlı. İçi dolu tutamak formu yüksek dipli.

Benzerleri: Norskov ve Lund, 2002: Lev. 32, H42; Şenol ve Aşkın, 2007: Kat. No. 65-66; DüNDAR 2012: Kat. No: KosA. 4-5, Lev. 22.

Tarih: İÖ 5. yüzyıl sonu-4. yüzyıl.

Kat. No. 93. (Ç.N. 16). Amphora.

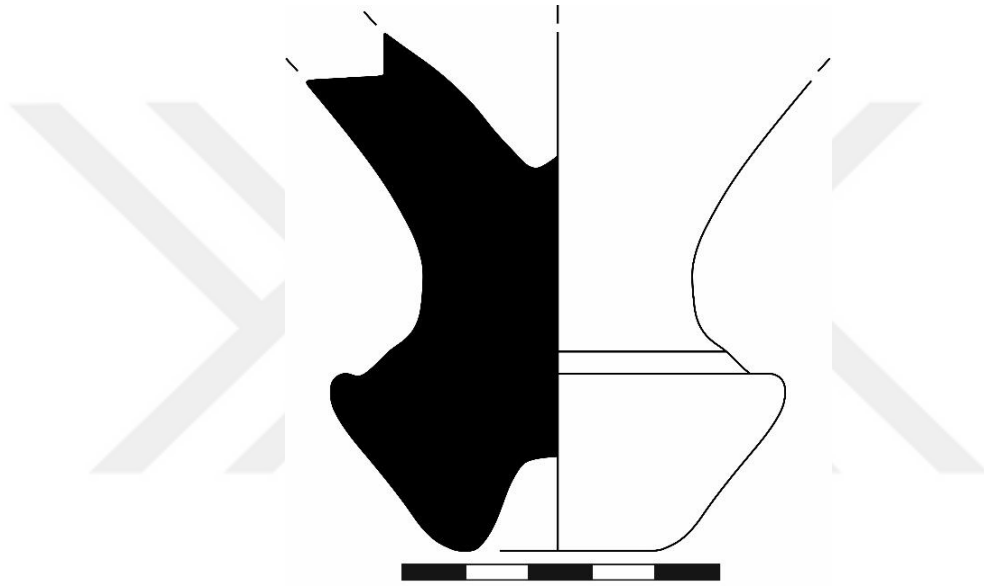
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No'lu açma (seviye: 0-130 cm).

T.R: 3.2 cm; H: 8.2 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) gözeneksiz, az küçük taşçıklı, orta yoğun küçük kireçli, çok yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey açık kırmızı (2.5 YR 6/6), iç dış astar korunmamıştır. Yükseltilmiş topuz formunda kaide, kaide üst kısmında mahmuz çıkıntı, taban oturma düzleminden içe doğru oyuk.

Benzerleri: Şenol ve Aşkın, 2007: Kat. No. 47; Dündar 2012, Lev. 29, RhA. 14-15.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl.

Kat. No. 94. (Ç.N. 389). Amphora.

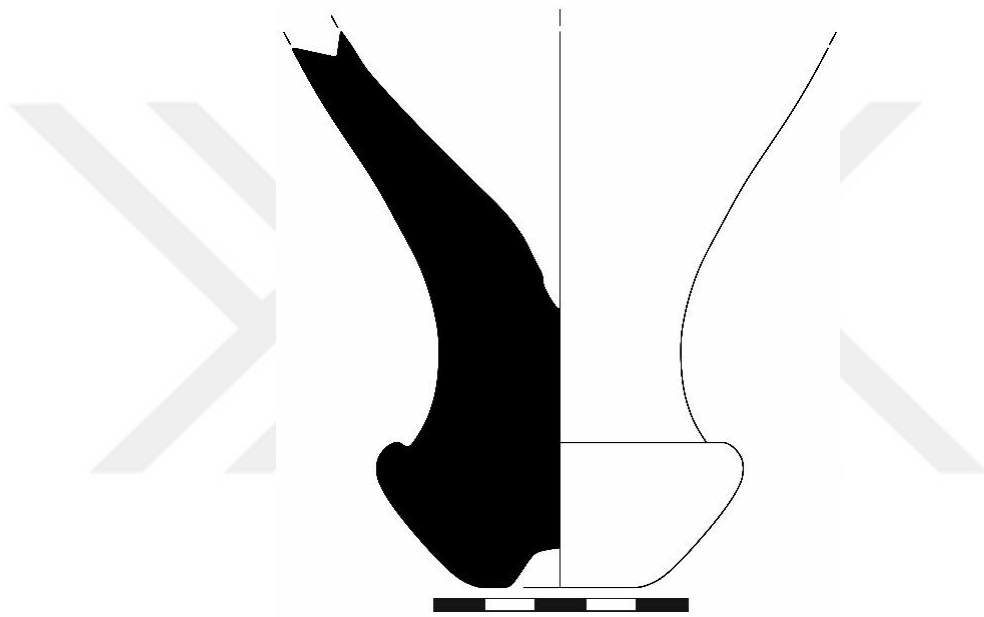
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 1 No'lu mekan içi.

T.R: 3.2 cm; H: 11 cm.

Tanım: Kırmızı (10 R 4/8) çok az ince gözenekli, az küçük taşçık ve kireçli, yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey açık kırmızı (10 R 7/6). Dış yüzey astar yer yer korunmuştur. Yükseltilmiş topuz formunda kaide, kaide üst kısmında mahmuz çıkıntı, taban oturma düzleminden içe doğru oyuk.

Benzerleri: Şenol ve Aşkın, 2007: Kat. No. 47; DüNDAR 2012, Lev. 29, RhA. 14-15.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl.

Kat. No. 95. (Ç.N. 423). Amphora.

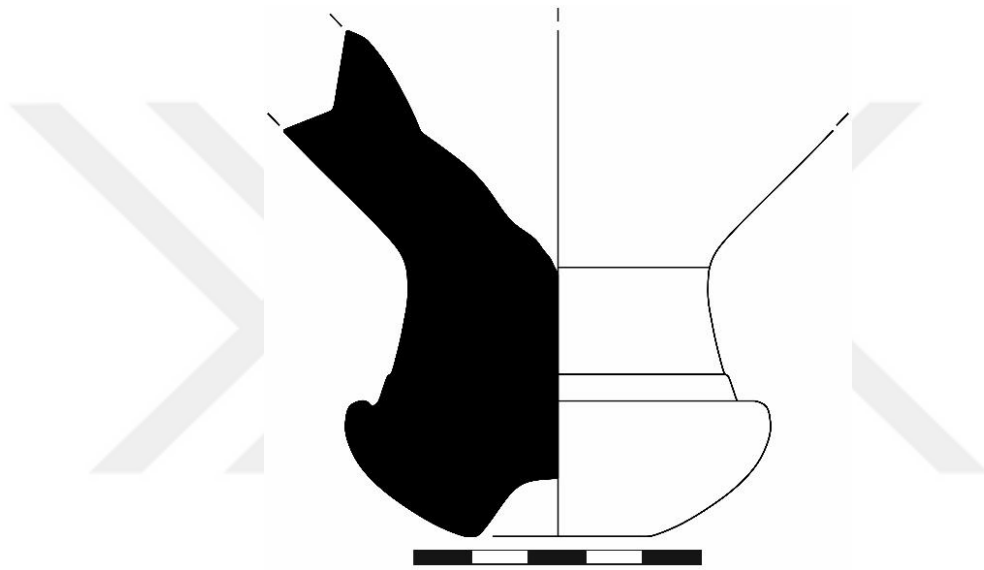
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 2 ve 4 No'lu sondaj ve genişleme.

T.R: 3.4 cm; H: 8.8 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/8) gözeneksiz, orta yoğun küçük taşçık ve kireçli, yoğun ince beyaz ve sarı mikalı kil. Dış yüzey açık kırmızı (2.5 YR 6/8). Dış yüzey astar korunmamıştır. Yükseltilmiş topuz formunda kaide, kaide üst kısmında mahmuz çıkıntı, taban oturma düzleminden içe doğru oyuk.

Benzerleri: Dupont ve Cook, 1998: 161, Pl. 6/3, 5; Dündar 2012, Lev. 29, RhA. 14-15.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl.

Kat. No. 96. (Ç.N. 452). Amphora.

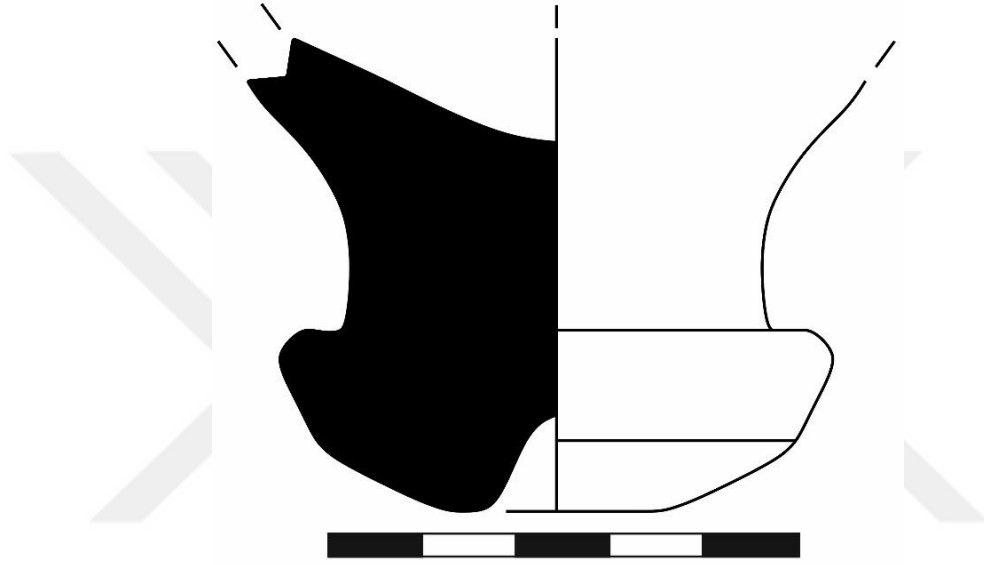
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 5 ve 7 No'lu sondaj ve genişleme.

T.R: 2.4 cm; H: 5 cm.

Tanım: Kırmızı (2.5 YR 5/8) yer yer ince gözenekli, çok az küçük taşçıklı, orta yoğun irili ufaklı beyaz mika ve çok az ince sarı mikalı kil. Yükseltilmiş topuz formunda kaide, kaide üst kısmında mahmuz çıkıntısı, taban oturma düzleminden içe doğru oyuk.

Benzerleri: Dupont ve Cook, 1998: 161, Pl. 6/3, 5; Dündar 2012, Lev. 29, RhA. 14-15.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl.

Kat. No. 97. (Ç.N. 408). Amphora.

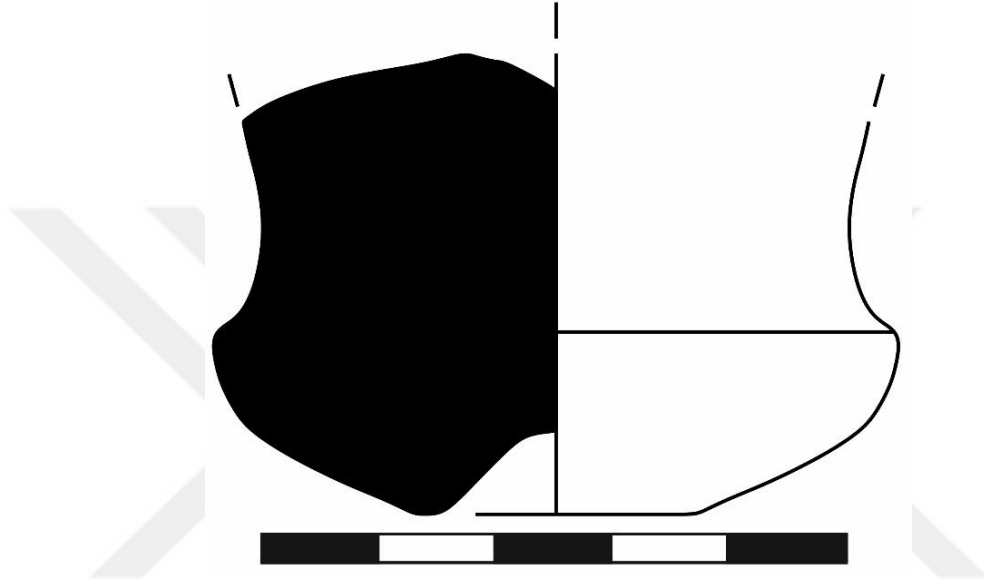
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 2 ve 4 No'lu sondaj ve genişleme.

T.R: 2.4 cm; H: 3.9 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) az küçük taşçıklı, orta yoğun ince beyaz mika ve çok az şamot katkılı kil. Dış yüzey kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) aşınmıştır. İçi dolu düğme formu.

Benzerleri: Dupont ve Cook, 1998: 161, Pl. 6/3, 5; Dündar 2012, Lev. 29, RhA. 14-15.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl.

4.5. Megara Kaseleri

Megara kaseleri, Hellenistik Dönem’de Akdeniz ve Karadeniz yerleşimlerinde sıklıkla ele geçmektedirler⁴⁴⁰. Hellenistik Dönem’de kalıpta yapılmış, dış yüzeyinde kabartma bitkisel motifler ya da figürlere rastlanan, kaidesiz, kulpsuz ve yarı küresel gövdeli içki kaselerdir⁴⁴¹. Hellenistik Dönem kalıp yapımı kaselerin antik dönemdeki isimlendirmesi üzerine bazı araştırmalar yapılmış olmakla birlikte, kesin veri yoktur. Bu tip kaseler, O. Benndorf tarafından “Megara kasesi” şeklinde adlandırılmış⁴⁴² fakat ilerleyen araştırmalarla, yalnızca Megara’ya özgü olmadığı anlaşılmıştır⁴⁴³. S. I. Rotroff, bu tip kaselerin teknik özelliğinden yola çıkarak “kalıp yapımı kase” terimini⁴⁴⁴, G. R. Edwards ise “kalıp yapımı rölyef kase” terimini kullanmıştır⁴⁴⁵.

Megara kaselerinin kronolojisi için ilk temel çalışma, F. Courby⁴⁴⁶, tarafından yapılmıştır. H. A. Thompson⁴⁴⁷, Atina Megara kaseleri üzerine ilk çalışmayı gerçekleştirmiş ve en erken İÖ 275 yıllarında üretiminin başladığını önermiştir. Korinth’ten ele geçenler G. R. Edwards⁴⁴⁸ tarafından en erken İÖ 250 yıllarına verilmiştir. Daha sonraki yıllarda, Atina Agorası malzemesini çalışan S. I. Rotroff, Megara kaselerinin İÖ 225 / 224 tarihlerinde başlayıp İÖ 50’lere kadar sürdüğünü belirtmiştir⁴⁴⁹. Peloponnesos’ta en erken örnekleri İÖ 3. yüzyıl sonlarına⁴⁵⁰ tarihlendirilirken, İÖ 2. yüzyıl-1. yüzyıl ortalarına tarihlendirilen Ionia Bölgesi üretimleri A. Laumonier⁴⁵¹ tarafından çalışılmıştır. Genel olarak İÖ 3. yüzyılda başlayan üretimin İÖ 50’ler civarında sona erdiği görülmektedir.

Anadolu’da G. Luca tarafından çalışılan Pergamon Megara kaseleri⁴⁵² İÖ 3. yüzyıl sonu-1. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Priene ve Myrina Megara kaseleri F. Courby⁴⁵³ tarafından, Kyme Megara kaseleri ise J. Bouzek ve L. Jansova tarafından çalışılmıştır⁴⁵⁴.

⁴⁴⁰ Thompson, 1934: 351-365; Bouzek, 1990: 64-69.

⁴⁴¹ Farklı gövde profilleri için Bkz.: Rotroff, 1982: 1-6.

⁴⁴² Benndorf, 1883: 117-118.

⁴⁴³ Rotroff, 1982: 10.

⁴⁴⁴ A.g.e. 2-3.

⁴⁴⁵ Edwards, 1975: 3, 88, 90.

⁴⁴⁶ Courby (1922).

⁴⁴⁷ Thompson, 1934: 451-459.

⁴⁴⁸ Edwards (1975).

⁴⁴⁹ Rotroff, 1982: 6-9.

⁴⁵⁰ Siebert, 1978: 159-189.

⁴⁵¹ Laumonier, 1977: 7.

⁴⁵² Ziegenaus ve Luca, 1968: 72, 123-125: Taf. 43 No: 158.

⁴⁵³ Courby, 1922: 60-64.

⁴⁵⁴ Bouzek, 1974: 11-75.

Ephesos Megara kaseleri, en erken İÖ 3. yüzyıl sonuna tarihlendirilmiştir⁴⁵⁵. Metropolis⁴⁵⁶, Miletos⁴⁵⁷, Phokaia⁴⁵⁸, Tralleis⁴⁵⁹, Magnesia'da⁴⁶⁰ ele geçen örnekler İÖ 3. yüzyıl-1. yüzyıla, Tarsus'takiler ise İÖ 3-2. yüzyıla verilmiştir⁴⁶¹.

Kalıp yapımı Hellenistik kaselerin dış yüzeylerinin kabartma figürler ve motiflerle bezenmesi, metal işçiliğinin bir etkisi olarak görülmektedir⁴⁶². Rotroff, kalıp yapımı kaselerin üzerinde görülen bazı bezeme elemanlarının (lotus, palmetler gibi) Atina örneklerinde, Mısır etkisi altında yapılmış olduğunu belirtmektedir⁴⁶³. Farklı yerleşimlerde üretilen Megara kaselerinde, benzer bezeme elemanları olabildiği gibi, farklılıklar da görülebilmektedir. Kıbrıs üretimlerinde bezemesiz madalyonlar dikkat çeker⁴⁶⁴. Rotroff, kalıp yapımı kaselerin üzerinde görmekte olduğumuz bazı bezeme elemanlarının (kuş motifleri, karşılıklı duran hayvan figürleri, lotus ve palmiye çiçekleri ile madalyon kısımları) Atina örneklerinde, Mısır etkisi altında ve bitkisel bezemeli olduğuna değinse de, bu tür form ve bezeme elemanlarının Mısır'a özgü olmadığına, Delos örneklerine daha yakın olduğunu belirtmektedir⁴⁶⁵.

Hellenistik Dönem'de çok geniş yayılım alanı bulan ve yoğun üretilen kalıp yapımı kaseler, bazı özellikleriyle, bölgelere göre olan üretim yerlerini anlamamız açısından önem taşımaktadır. Bunlar içerisinde Atina üretimi olanlar, ağız kısmı dışa çekik, derin gövdeli ve madalyon'dan oluşan taban kısımları bulunmaktadır. Küçük madalyondan oluşan taban kısmı ise kaseenin rahatça ayakta durmasını zorlaştırmaktadır⁴⁶⁶. Dışa dönük dudak, özellikle bezemesiz madalyon kısmı ile kendine özgü özellik oluşturan Kıbrıs üretimi kalıp yapımı kaseler de bulunmaktadır⁴⁶⁷. Delos üretimleri içe çekik ağızlı, sığ gövdeli ve düzleştirilmiş tabana sahiptirler. Düzleştirilmiş taban profili, kaseenin sağlam duruşlu olmasını sağlamıştır⁴⁶⁸. Anadolu üretimi olan kalıp yapımı kaseler ise Atina örneklerine göre, derin

⁴⁵⁵ Miltner, 1937: 13-67.

⁴⁵⁶ Gürler, 1994: 38.

⁴⁵⁷ Kossatz (1990).

⁴⁵⁸ Civelek, 2004: 123-135.

⁴⁵⁹ Saraçoğlu ve Çekilmez, 2011: 219-249.

⁴⁶⁰ Vapur, 2011: 183.

⁴⁶¹ Goldman, 1950: 163.

⁴⁶² Courby, 1922: 169; Rotroff, 1982: 1-6; Yılmaz-Çorbacı, 2007: 170.

⁴⁶³ Thompson, 1934: 455; Rotroff, 1982: 6-9.

⁴⁶⁴ Siebert, 1978: Lev. 1, Res. 2.

⁴⁶⁵ Thompson, 1934: 455; Rotroff, 1982: 6-9.

⁴⁶⁶ A.g.e. 454; Rotroff, 1982: 14; Özdemir, 2008: 302-303.

⁴⁶⁷ Siebert, 1978: Lev. 1, Res. 2.

⁴⁶⁸ Courby, 1922: 368; Thompson, 1934: 454; Özdemir, 2008: 302-303.

gövdeli olmayan, daha sığ ve küçük boyutlu formlarıyla⁴⁶⁹ bilinmektedirler. Bu tip kaselerin, kendi içerisinde alt tiplerinin belirlenmesi ve tarihlenmesinde, bezeme elemanları göz önüne alınsa da, farklı atölyeler tarafından benzer bezemelerin yapılması ve kalıpların uzun süreli kullanımlarının, tarihlenmeyi zorlaştırdığı düşünülmektedir⁴⁷⁰.

Genel olarak Megara kaselerin üretimi, İÖ 3. yüzyıl sonlarında başlamış ve İÖ 1. yüzyıl içlerine kadar devam etmiştir. Anadolu'da İÖ 2. yüzyıl içlerinde yoğun olarak üretildikleri görülmektedir⁴⁷¹. İÖ 1. yüzyıl ortalarından itibaren yerini kırmızı Terra Sigillata'lara bırakmıştır⁴⁷².

ÜMA'da Kat. No. 98, Kat. No. 99, Kat. No. 100, Kat. No. 101, Kat. No. 102, Kat. No. 103, Kat. No. 104 ve olmak üzere toplam yedi adet Megara kasesi ele geçmiştir. Kat. No. 98, Kat. No. 99 ve Kat. No. 100 açık kırmızı (2.5 YR 6/6), Kat. No. 101 kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) kile sahipken, Kat. No. 102, Kat. No. 103 ve Kat. No. 104 gri renkli kile sahiptir. Bu nedenle, ÜMA'da Hellenistik Dönem "gri seramik" üretimi açısından önem taşımaktadırlar. Kat. No. 102 ve Kat. No. 103 üzerinde görülen Ion kymatlonu bezemesi, kırmızımsı kile sahip olan Kat. No. 98 ve Kat. No. 100 üzerinde de kullanılmıştır. Kat. No. 104 gri renkli taban parçası ise taç yapraklı ve nokta bezemelidir. Kat. No.101, siyah firnislidir. Kırmızı kil özelliği gösteren megara kaselerimiz 13-14 cm ağız çaplı, gri renkli megara kaselerimiz 11-13 cm, Kat. No. 100, kalıp parçası ise 18 cm ağız çapına sahiptir. ÜMA megara kaseleri üzerinde görmekte olduğumuz bezemeler aşınmış durumdadır. Kat. No. 98, Kat. No. 100, Kat. No. 102 ve Kat. No. 103 numaralı kaselerin ağız çerçevelerinde Ion kymatlonu bezemesi, Kat. No. 104'de küçük yapraklar kullanılmıştır. Kat. No. 98, Kat. No. 99, Kat. No. 100, Kat. No. 101, Kat. No. 102, Kat. No. 103, Kat. No. 104, bitkisel, bindirme motifli, ve figürlü kase örnekleriyle form ve bezeme açısından benzerdir.

Kat. No. 98 dik dudak profilli, yarı küresel ve sığ gövdeli kase açık kırmızı (2.5 YR 6/6) kile sahiptir, dış ve iç yüzey astarı aşınmıştır. Çerçeve içerisinde yalnızca bir tanesi korunmuş Ion kyması bulunmaktadır. Kat. No. 98, İÖ 3. yüzyıl II. çeyreğine verilen Metropolis, Delos bitkisel bezemeli kaseleri ile form ve bezeme açısından benzerlik göstermektedir⁴⁷³. Uşak Müzesi'nde İÖ 2. yüzyıl ortalarına verilen, bitkisel bezemeli gruba

⁴⁶⁹ Rotroff, 1982: Pl. 73, 34; Kossatz, 1990: Abb. 27.

⁴⁷⁰ Gürler, 1994: 9; Rotroff, 1982: 2.

⁴⁷¹ Bouzek, 1974: 15.

⁴⁷² A.g.e. 1974: 15.

⁴⁷³ Laumonier, 1977: Pl. 34, No. 437; Gürler, 1994: Çiz.18, Lev. 10, No. 65.

ait, Ion kymatlonlu ve gövdesinde yaprak-lotuslu örnek ile de benzerlik göstermektedir⁴⁷⁴. Kat. No. 98'deki Ion kymatlonlarının benzerleri Phokaia'da⁴⁷⁵ İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortalarına, Assos'ta⁴⁷⁶ İÖ 2. yüzyıla tarihledirilmektedir. İÖ 2. yüzyıla ait Ephesos geometrik bezemeli örnek ile yalnızca form açısından benzerlik göstermektedir⁴⁷⁷. Aynı form ve Ion kyması bezemesini, hem bitkisel motifli kaseler hem de çerçeve içerisinde kullanıldığını görmekle birlikte, Kat. No. 98'in İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortalarına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 99, dik dudak profilli, yarı küresel ve sığ gövdelidir. Dışta ağız çerçevesinde Ion kyması bezemesi bulunmakta olup, açık kırmızı (2.5 YR 6/6) kil ve iç yüzeyde kırmızı boya izlerine sahiptir (10 R 4/8). Kat. No. 99, İÖ 2. yüzyıla tarihlendirilen Atina ve Ephesos örnekleriyle form açısından benzer fakat, bezeme anlayışı açısından ayrılmaktadır⁴⁷⁸. İÖ 3. yüzyıl II. çeyreğine ait Metropolis ve Delos örnekleriyle form açısından benzerlik gösterirken, geometrik bezemeli olmaları açısından ayrılmaktadır⁴⁷⁹. İÖ 2. yüzyıla tarihlendirilen Tlos⁴⁸⁰, Phokaia'da ele geçen, İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortasına tarihli figürlü kase grupları içerisinde yer alan Ion kymatlonlu örneklerle de form açısından benzerlik gösterirken, çerçeve içerisinde yer alan üst kısmı Ion kymatlonlu, alt kısmı rozet ve gırlan motifli örnekler ile de benzerlik göstermektedir⁴⁸¹. Kat. No. 99, İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 100 kalıp parçasıdır ve ÜMA civarındaki üretimi kanıtlaması açısından önemlidir. Ağız çapı 18 cm olan kase kalıbı, dışa çekik dudaklı, derin gövdeli ve içte ağız çerçevesinde Ion kymatlonu bezemesi kullanılmıştır. Çerçeveden sonra yer alan bezemenin küçük bir kısım korunabildiği için net bir şey söyleyememekteyiz. Kabın iç yüzeyinde yer alan beyazlıklar bilinçli yapılmamakla birlikte zaman içerisinde oluşmuştur. Kat. No. 100, açık kırmızı (2.5 YR 6/6) kile sahip olup, dış ve iç yüzeyi kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) renktedir. Atinada⁴⁸² ele geçen benzer örnekle kase profili ile form açısından benzemekte olup, bezeme açısından ayrılmaktadır. Atina örneğinin dış yüzey kalyksinde lotus, spiral bezeme, taban kısmın da mask rozeti bulunmakta olup, İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl başına

⁴⁷⁴ Karıcı, 2006: 35, Çiz.11, Lev. 11.

⁴⁷⁵ Civelek, 1994: No. 19, Lev. 8.

⁴⁷⁶ Bakan, 2009: Lev. 55, No. 16.

⁴⁷⁷ Mitsopoulos-Leon, 1991: Taf. 81, D34.

⁴⁷⁸ Rotroff, 1982: Pl. 67, No. 391; Mitsopoulos-Leon, 1991: Tf. 81.

⁴⁷⁹ Laumonier, 1977: Pl. 15 No. 8068; Gürlü 1994, Çiz. 31, Lev. 21, No. 99.

⁴⁸⁰ Işın vd., 2015: Çiz 12, No. 120.

⁴⁸¹ Civelek, 1994: No. 22, Lev. 10, No. 55, Lev. 24.

⁴⁸² Rotroff, 1982: No. 171, Pls. 31, 79, 98.

tarihlendirilmektedir. Miletos⁴⁸³ atölyesinde üretilmiş kalıp parçasıyla da benzer gövde profiline sahiptir ve İÖ 2. yüzyıla aittir. Kat. No. 100 ile benzer profil özelliği gösteren Atina bindirme yapraklı kaseler örnekleri İÖ 3. yüzyıl sonlarından İÖ 2. yüzyıl içlerine, Korinth örnekleri, İÖ 3. yüzyıl-2. yüzyıl başlarına, Kyme örnekleri ise İÖ 2. yüzyıl ortalarına tarihlendirilmektedir⁴⁸⁴. İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortasına tarihli Ephesos üretimi örnekler ile form ve İon kymatlonu özelliği açısından benzemektedir⁴⁸⁵. Kat. No. 100 gibi megara kasesi üreten kalıp örnekleri, Atina⁴⁸⁶ başta olmak üzere Korinth⁴⁸⁷, Miletos⁴⁸⁸ gibi kentlerden ele geçmiştir. Kat. No. 100 benzerlerinden yola çıkılarak, İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortasına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 101, dışa çekik dudaklı, yarı küresel ve sıg gövdelidir. Dış yüzeyde bindirme küçük yapraklar ve antitetik hayvan figürleri (ördekler?) yer almaktadır. Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) kile sahip olup, dış ve iç yüzey siyah (Gley1 2.5/N) kaliteli-koyu ve kalın boyalıdır. Benzerleri, Atina Agorasında, Korinth'te İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl içlerine tarihlendirilmektedir⁴⁸⁹. Atina Agorasında günlük yaşam ve mitolojik hayattan sahnelerin bu tür kaplar üzerinde uygulandığı görülmektedir⁴⁹⁰. İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl başına tarihlendirilen Sadberk Hanım Müzesi, Pergamon üretimi megara kasesi ile form açısından ayrılırken, ördek figürünün olması ile benzerlik göstermektedir⁴⁹¹. İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl başına tarihlendirilen, Dorylaon figürlü megara kaseleri ile Kat. No. 101'in benzer olduğu yalnızca, palmet motifi yerine çiçek motiflerinin olduğu görülmektedir⁴⁹². İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortası, Phokaia örneğinde, bindirme yapraklı motifler içerisinde değerlendirilen örnek ile form açısından benzerken, ağızda İon kymatlonlu ve alt kısımda yaprak motifli bezeme açısından ayrılmaktadır. Kat. No. 101, Phokaia örneği ile aynı kil ve astar özelliği göstermektedir⁴⁹³. Kyme'de İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl örneklerinde, kalyksin üzerinde yer alan bitkisel motifler ve gövde kısmında insan ya da hayvan figürlü örnekler

⁴⁸³ Kossatz, 1990: 92,93, Taf. 1, No. 306.

⁴⁸⁴ Bouzek, 1974: 38; Edwards, 1975: 157-161; Rotroff, 1982: 16-17.

⁴⁸⁵ Rogl, 2008: 118, Typ. 4, Fig. 4.

⁴⁸⁶ Rotroff, 1982: 54-55, No.274-281.

⁴⁸⁷ Edwards, 1981: Pl. 90, MF-1985-81, MF-1985-83, MF-1984-44.

⁴⁸⁸ Kossatz, 1990: 92,93, Taf. 1, No. 306.

⁴⁸⁹ Edwards, 1975: Pl. 37, 805; Rotroff, 1982: No. 62, 108.

⁴⁹⁰ Rotroff, 1982: 19.

⁴⁹¹ Anlağan, 2000: 77, No. 10.

⁴⁹² Yedidağ, 2015: KY35, Fig. 9-16.

⁴⁹³ Civelek, 1994: Lev.4, No. 1.

ile de benzerlik göstermektedir⁴⁹⁴. Benzerlerinden yola çıkılarak, Kat. No. 101, İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıla tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 102, hafif dışa çekik dudaklı, sığ gövdelidir. Ağız çerçevesinde bir tanesi korunmuş Ion kyması bezemesi bulunmaktadır. Yeşilimsi gri (Gley1 6/5 GY) kile sahip olup, dış ve iç yüzey çok koyu gri (Gley1 3/N) boyalıdır. İÖ 3. yüzyıl II. çeyreğine tarihli Metropolis'te ele geçen ve konsantrik daire bezemeli grup içerisinde yer alan örnek ile profil açısından benzemekte olup, bezeme açısından ayrılmaktadır. Metropoliste ele geçen kırmızı hamurlu benzer form örneği İÖ 3. yüzyıl II. çeyreğine tarihlendirilirken, Kat. No. 102 gibi gri hamurlu benzer formu örneği İÖ 2. yüzyıl olarak tarihlendirilmektedir⁴⁹⁵. Aynı zaman da İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortasına tarihli, Delos ve Phokaia, İÖ 2. yüzyıl II. yarısına tarihlendirilen Assos⁴⁹⁶ örnekleriyle form açısından benzerlik göstermektedir⁴⁹⁷. İÖ 2. yüzyıla tarihlendirilen, çerçeve içerisinde yer alan Ion kymatlonlu Smyrna örnekleriyle benzerlik göstermektedir. Smyrna örneklerinin ağız çapları, ÜMA da ele geçen Ion Kymatlonlu kaselerin çaplarıyla aynıdır⁴⁹⁸. Kat. No. 102, benzerlerinden yola çıkılarak İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortasına tarihli olmalıdır.

Kat. No. 103, dış bükey açıyla genişleyen dudak, tabana doğru daralan gövde profili göstermektedir. Dışta ağız çerçevesinde üç adet az korunmuş Ion kyması bezemesi bulunmaktadır. Koyu gri (Gley1 4/N) kile sahip olup, dış ve iç yüzeyi çok koyu gri (Gley1 3/N) boyalıdır. Kat. No. 103, Atina Agorası⁴⁹⁹ İÖ 2. yüzyıla tarihlendirilen örnekler ile profil açısından, İÖ 2. yüzyıl ortasına tarihlendirilen Metropolis⁵⁰⁰ figür bezemeli kase örnekleriyle, profil ve bezeme şeması açısından benzemektedir. Benzerlerinden yola çıkılarak, Kat. No. 103, İÖ 2. yüzyıl ortasına tarihli olmalıdır.

Kat. No. 104, düz tabanlı, taban alt kısmı küçük damla motiflerinden oluşmuş rozetlidir. Tabandan gövde alt kısmına geçişte korunmuş beş adet nokta motifi, bunlarından üç tanesi dikey sıra halinde, çok az korunmuş iki adet dikey inen çizgi motifi bulunmaktadır. Bu motif örneklerle, uzun taç yapraklı megara kase örneklerinde karşılaşılmaktadır. Mavimsi gri (Gley2 6/5 B) kile sahip olup, dış ve iç yüzey siyah (Gley1

⁴⁹⁴ Courby, 1922: 338.

⁴⁹⁵ Gürler, 1994: Çiz. 29, Lev. 18. No. 89, Çiz.18, Lev. 10, No. 65, gri hamurlu örnek, Çiz.22, No. 73.

⁴⁹⁶ Bakan, 2009: Lev. 55, No. 18.

⁴⁹⁷ Laumonier, 1977: Pl. 48, No. 3464; Civelek, 1994: Lev.10, No. 23, Lev. 11, No. 24.

⁴⁹⁸ Çelik, 2007: No. 151, Çiz. 56, Lev. 27.

⁴⁹⁹ Rotroff, 1982: Pl. 67, No. 391.

⁵⁰⁰ Gürler, 1994: Çiz. 28, Lev. 17. No. 88.

2.5/N) boyalıdır. Atina Agorasında ele geçen Kat. No. 104 ile benzer özellik gösteren taç yapraklı benzerleriyle, İÖ 2. yüzyıl II. yarısından itibaren karşılaşılmaktadır⁵⁰¹. Miletos'ta ele geçen benzer örnekler, taç yapraklı kase grubu içerisinde yer almakta ve Kat. No. 104 gibi gövde alt kısmında nokta dizileri bulunmaktadır. İÖ 2. yüzyıla tarihlendirilen Miletos rozet örneklerinde görülen, merkezde bir adet nokta ve etrafında damla biçimli nokta sıraları Kat. No. 104 taban altı rozet motifi ile benzemektedir⁵⁰². İÖ 2. yüzyıl II. yarısına tarihlendirilen Dorylaion taban parçaları, gri killi olmamakla birlikte, uzun taç yapraklı kase grubunda yer almaları, yaprak aralarında nokta dizilerinin yer alması veya yaprakların içlerinde ya da aralarında bulunan nokta dizileri, rozet örnekleri ile benzerlik göstermektedir⁵⁰³. Kat. No. 104, benzer örneklerine göre İÖ 2. yüzyıla tarihli olduğunu düşünmekteyiz⁵⁰⁴.

⁵⁰¹ Rotroff, 1982: 36-37.

⁵⁰² Kossatz, 1990: 26-27, 38, 72, M133, M151-152, Taf. 10-11, Abb. 6-7; M245, Taf. 54, Abb. 12; M607, Taf. 45, Abb. 33.

⁵⁰³ Yedidağ, 2015: 239.

⁵⁰⁴ Baur, 1941: Fig. 7; Schwabacher, 1941: Pl. 7, No.5; Rotroff, 1982: Pl. 61, No. 337; Kossatz, 1990: M133, M151-152, Taf. 10-11, Abb. 6-7; M245, Taf. 54, Abb. 12; M607, Taf. 45, Abb. 33; Civelek, 1994: Lev. 35, No. 88-89; Dereboylu, 2001: Taf. 18, 135, 142; Yedidağ, 2015: 239, KY14-18. Fig.6-12.

4.5.1. Katalog

Kat. No. 98. (Ç.N. 45). Megara kasesi.

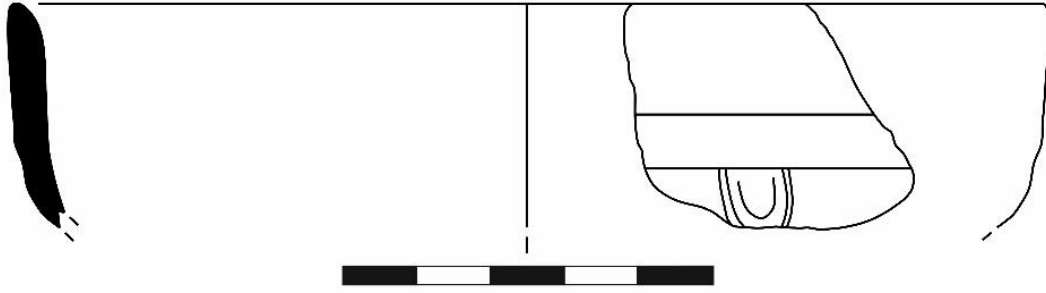
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No'lu açma (seviye: 130-190 cm).

A.R: 14 cm; H: 3 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) gözeneksiz, çok az ince beyaz mikalı, az ince kireçli killi, astarsızdır. Dik dudak profilili, yarı küresel ve sığ gövdelidir. Ağız çerçevesinde Ion kyması bezemesi bulunmaktadır.

Benzerleri: Laumonier, 1977, Pl. 34, No. 437, Pl. 94, No. 4581; Mitsopoulos-Leon, 1991: Taf. 81, D34; Civelek, 1994: No. 19, Lev. 8; Gürler 1994, Çiz.18, Lev. 10, No. 65; Karcı, 2006: Çiz.11, Lev. 11; Bakan, 2009: Lev. 55, No. 16.

Tarih: İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortası.

Kat. No. 99. (Ç.N.: 336). Megara kasesi.

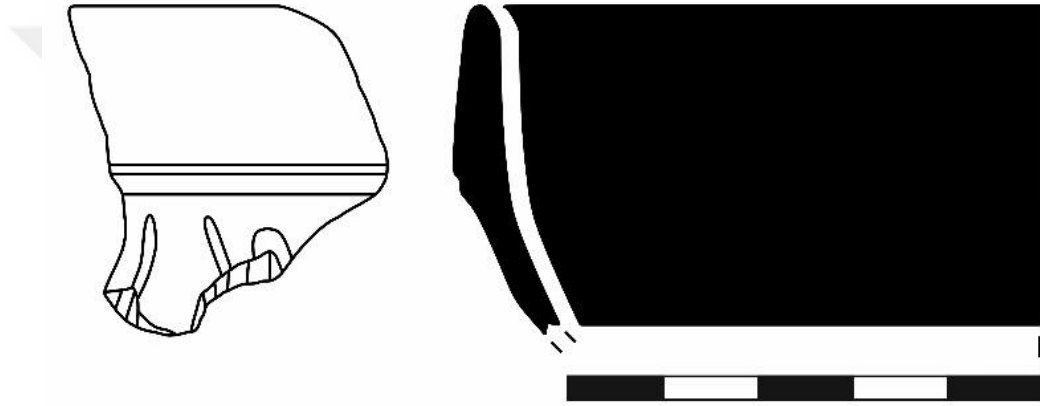
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 8 No'lu açma (seviye: 0-150 cm).

A.R: Ø; H: 3.4 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) çok az gözenekli, az küçük taşçıklı, çok az küçük kireçli, ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey boyasız, içte kırmızı astar izleri (10 R 4/8) Dik dudak profilli, dışta ağız çerçevesinde Ion kyması bezemesi bulunmakatadır.

Benzerleri: Laumonier 1977: Pl. 15 No. 8068, Pl. 41, No. 278; Rotroff, 1982: Pl. 67, No. 391; Mitsopoulos-Leon, 1991: Tf. 81; Civelek, 1994: No. 22, Lev. 10; Gürler 1994, Çiz. 31, Lev. 21, No. 99, Çiz. 34, Lev. 24, No. 114; Işın vd., 2015: Çiz 12, No. 120.

Tarih: İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl.

Kat. No. 100. (Ç.N. 21). Megara kase kalıp parçası.

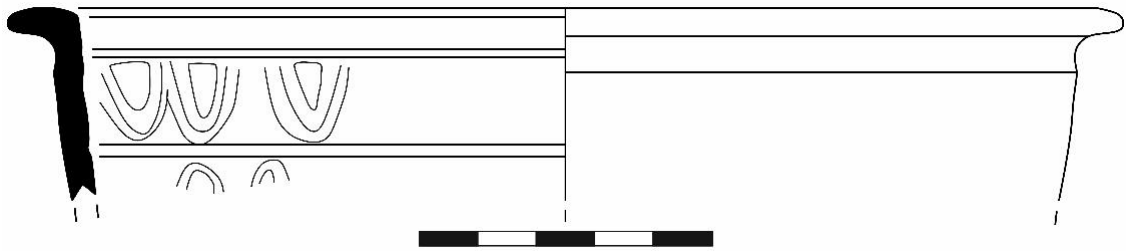
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No'lu açma duvar temizliği.

A.R: 18 cm; H: 3.3 cm.

Tanım: Açık kırmızı (2.5 YR 6/6) gözeneksiz, yoğun küçük taşçıklı, az ince kireç ve ince beyaz mikalı kil. Dış ve iç yüzeyde kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) boya izleri. Dışa çekik dudaklı, derin gövdeli. İçte ağız çerçevesinde Ion kymatlonu bezemesi bulunmaktadır.

Benzerleri: Rotroff, 1982, No. 171, Pls. 31, 79, 98; Gürler 1994, Çiz. 33, No. 110, Lev.23; Rogl, 2008: Typ. 4, Fig. 4.

Tarih: İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortası.

Kat. No. 101. (Ç.N. 110). Megara kasesi.

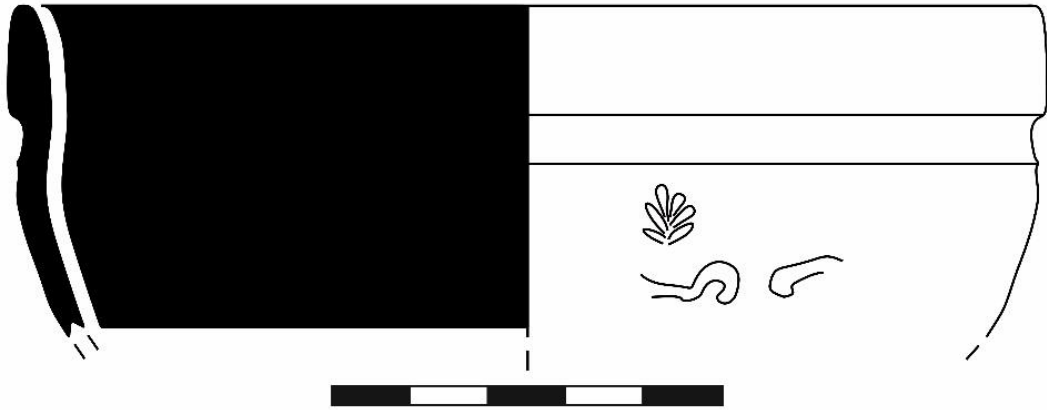
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 ve 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 13 cm; H: 4.2 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) gözeneksiz, çok az ince kireçli kil. Dış ve iç yüzey siyah (Gley1 2.5/N) renkte boyalı. Dışa çekik dudaklı, yarı küresel sığ gövdeli. Dış yüzeyde bindirme küçük yapraklı ve antitetik hayvan figürlü.

Benzerleri: Courby, 1922: Fig. 72, 40c; Thompson, 1934: Fig. 42, C24; Edwards, 1975: Pl. 37, 805; Laumonier 1977: Pl. 9, No. 5600; Rotroff 1982, No. 8, 62, 108; Civelek, 1994: Lev.4, No. 1; Karcı 2006, Çiz. 1, Lev. 1; Yedidağ 2015, KY35, Fig. 9-16.

Tarih: İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl.

Kat. No. 102. (Ç.N. 268). Megara kasesi.

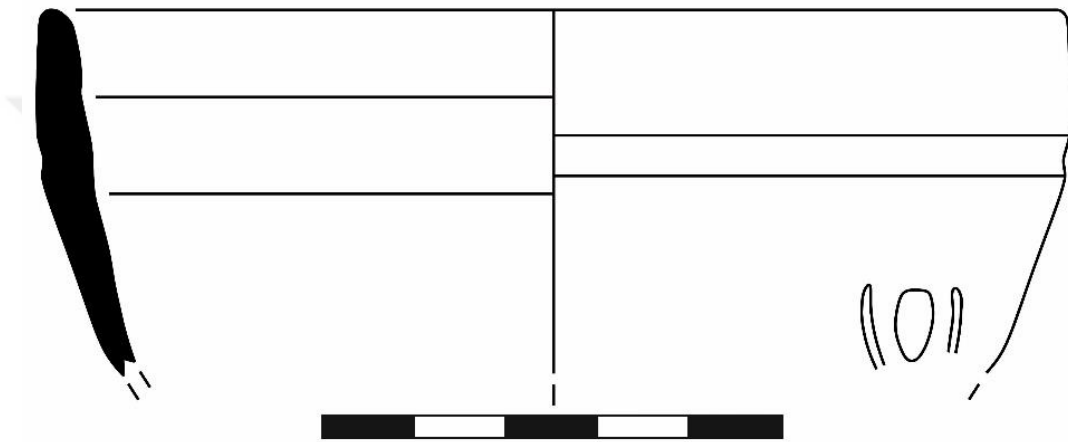
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 5 No'lu açma (seviye: 0-120 cm).

A.R: 11 cm; H: 3.9 cm.

Tanım: Yeşilimsi gri (Gley1 6/5 GY) gözeneksiz, çok az ince kireçli kil. Dış ve iç yüzeyde çok koyu gri (Gley1 3/N) boya izleri. Hafif dışa çekik dudaklı, sığ gövdeli. Ağız çerçevesinde İon kyması bulunmaktadır.

Benzerleri: Laumonier, 1977: Pl. 48, No. 3464; Civelek, 1994: lev.10, No. 23, Lev. 11, No. 24; Gürlü, 1994: Çiz. 29, Lev. 18, No. 89; Bakan, 2009: Lev. 55, No. 18.

Tarih: İÖ 3. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortası.

Kat. No. 103. (Ç.N. 240). Megara kasesi.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 13 cm; H: 3.5 cm.

Tanım: Koyu gri (Gley1 4/N) gözeneksiz, çok az ince beyaz mikalı ve ince taşçıklı kil. Dış ve iç yüzeyde gri renkte boya izleri (Gley1 3/N). Dış bükey açıyla genişleyen dudak, tabana doğru daralmaktadır. Dışta ağız çerçevesidne İon kymatlonu bezemesi.

Benzerleri: Rotroff, 1982: Pl. 67, No. 391; Gürler, 1994: Çiz. 28, Lev. 17. No. 88.

Tarih: İÖ 2. yüzyıl ortası.

Kat. No. 104. (Ç.N. 300). Megara kasesi.

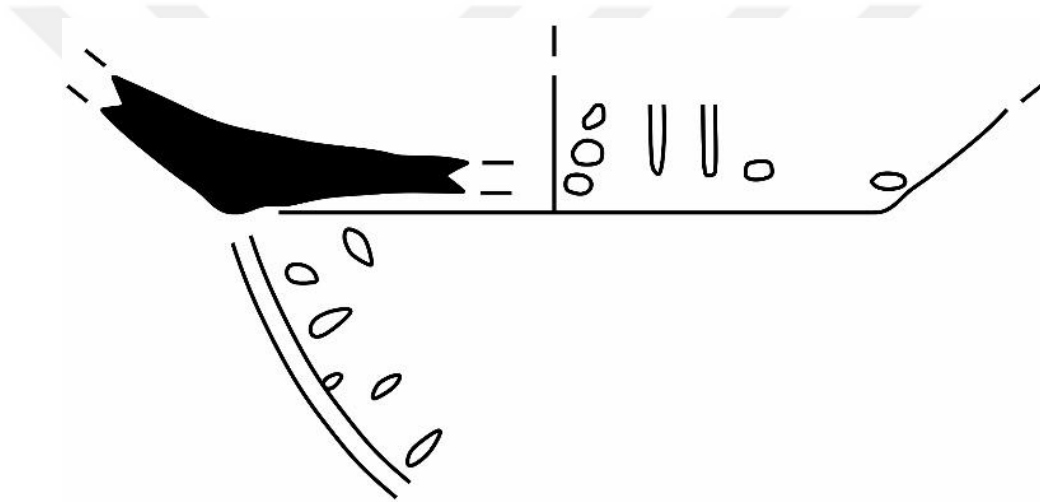
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 6 No'lu açma (seviye: 0-120 cm).

T.R: 5 cm; H: 1.1 cm.

Tanım: Mavimsi gri (Gley2 6/5 B) gözeneksiz, çok az ince taşçık ve kireçli kil. Dış ve iç yüzey siyah boyalı (Gley1 2.5/N) Düz tabanlı, taban alt kısmı küçük damla? motiflerinden oluşmuş rozetli.

Benzerleri: Baur,1941: Fig. 7; Schwabacher, 1941: Pl. 7, No.5; Rotroff, 1982: Pl. 61, No. 337; Kossatz, 1990: M133, M151-152, Taf. 10-11, Abb. 6-7; M245, Taf. 54, Abb. 12; M607, Taf. 45, Abb. 33; Civelek, 1994: Lev. 35, No. 88-89; Dereboylu, 2001: Taf. 18, 135, 142; Yedidağ, 2015: 239, KY14-18. Fig.6-12.

Tarih: İÖ 2. yüzyıl.

4.6. Unguentaria

“Unguentarium” terimi, ilk kez Fransız arkeologlar tarafından kullanılmıştır ve İÖ 4. yüzyıl-İS 7. yüzyıllar arasında görülen bir formdur⁵⁰⁵. Mezarlarda yoğun olarak ele geçen bu form, Latince, “balsamaria”⁵⁰⁶ ya da “lacrimaria”⁵⁰⁷ olarak da anılmaktadır⁵⁰⁸. İçerisinde çoğunlukla kozmetik amaçlı özel kokulu yağlar, kremler ya da bal, sirke gibi sıvı maddeler konularak kullanıldığı bilinmektedir⁵⁰⁹. Özellikle Klasik Dönem’deki lekythosların yerini alan unguentarium’lara mezarlarda, evlerde, hamamlarda ve kutsal alanlarda / tapınaklarda rastlanılmaktadır⁵¹⁰.

Günümüze dek, konuyla ilgili çok sayıda yayın yapılmıştır. İÖ 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıl ilk çeyreğine tarihli Atina⁵¹¹, İÖ 4. yüzyıl sonları-İÖ 3. yüzyıl ilk çeyreğine tarihli Korinth⁵¹², İÖ erken 3. yüzyıla tarihli Mykenai⁵¹³, İÖ 3. yüzyıl ilk yarısı-2. yüzyıl başına tarihli Kerameikos⁵¹⁴ buluntuları gibi. Özellikle son yirmi yılda Anadolu’dan gelen örneklerin yayınlandığı çalışmalar da dikkat çekmektedir. İÖ 4. yüzyıl sonu-İÖ 3. yüzyıl başlarına tarihli Pergamon⁵¹⁵, İÖ 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıla tarihli Ephesos⁵¹⁶, İÖ 4. yüzyıl sonu-2. yüzyıl tarihli Metropolis⁵¹⁷, İÖ 3. yüzyılın ilk yarısına tarihli Patara⁵¹⁸, İÖ 3. yüzyıl ilk yarısına tarihli Erythrai⁵¹⁹, İÖ 2. yüzyıl ortalarına tarihli Tralleis⁵²⁰, buluntuları örnek verilebilir.

Unguentariumlar iki temel form tiplerine sahiptirler. Bunlardan ilki İÖ 4. yüzyıl ortalarından İÖ 1. yüzyıl ortalarına kadar kullanım gören “iğ biçimli” tiptir⁵²¹. Zamanla gövdenin uzantısı olarak ortaya çıkan ayak ve kısa, ince, silindirik boyun giderek uzamıştır. Unguentariumlar’ın form gelişimine yönelik olarak bazı düşünceler ileri sürülmüştür.

⁵⁰⁵ Thompson (1934); Anderson-Stojanovic (1987).

⁵⁰⁶ Hellström, 1965: 23.

⁵⁰⁷ Thompson, 1934: 472.

⁵⁰⁸ A.g.e. 473.

⁵⁰⁹ Rotroff, 1997: 176. Thompson, 1934: 473.

⁵¹⁰ Dündar, 2006: Bkz.: 71. Dipnot.

⁵¹¹ Thompson, 1951: 332, 342 Fig. 22, B44; Boulter, 1963: 125, Pl. 46, Fig. 2, J 1-2.

⁵¹² Pemberton ve Slane, 1989: Lev. 52, No. 594, C69-C103.

⁵¹³ Rudolph, 1978: 213, 233, Pl. 30, No. 52, 57.

⁵¹⁴ Knigge, 1976: Lev. 96, E86, 1.

⁵¹⁵ Kunisch, 1962: 97-98, 101, Taf. 4,8.

⁵¹⁶ Mitsopoulos-Leon, 1991: Taf. 208,0 7, Taf. 209 08, 09.

⁵¹⁷ Gürler, 1994: 72.

⁵¹⁸ Dündar, 2006: Lev. V, U26.

⁵¹⁹ Metzger (1969).

⁵²⁰ Civelek, 2001: 110, U24, U69, U70.

⁵²¹ Thompson, 1934: A64, Res. 9, B6, Res. 15. Boulter 1963, Pl. 46, Fig. 2, J 1-2; Knigge, 1976: Lev. 96, E95, A1-5; Pemberton ve Slane, 1989: Lev. 52, No. 594, C69-C103; Günay, 1989: Çiz. Va, Lev. IVb, No. 17. 3; Gürler, 1994: No. 142, Çiz. 40. Lev. 30; Civelek, 2001: U7, U24, U69, U70; Dündar 2006, Lev. V, U26.

Özellikle I. Hagg tarafından, uzunluğun en geniş çapa olan oranı ile formun tipolojik gelişimi yorumlanmaya çalışılmışsa da, bütün merkezlerdeki örnekler için yeterli görünmemektedir⁵²². Geç Hellenistik ve Erken Roma Dönemlerinde kullanım gören, küresel gövdeli ya da torba biçimli örnekler, düz tabanlıdır. Boyun kısmının uzadığı örnekler de İS 2-5. yüzyıl'da kullanım görmektedir. İS 6. yüzyıl'dan itibaren kadesiz, dar-küçük ağızlı, uzun ince gövde profilli yağ koymak amacıyla kullanılan ve "Ampulla" olarak adlandırılan örneklere yerini bırakmıştır⁵²³.

ÜMA'da Kat. No. 105, Kat. No. 106 ve Kat. No. 107 olmak üzere üç adet unguentarium örneği incelenmiştir. İlk iki örnek, gövde ve ayak parçaları, sonuncu örnek ise ayak parçasıdır. Kat. No. 105 kırmızımsı sarı renkte (7.5 YR 7/6) kilden yapılmış ve dış yüzeyi siyah (Gley1 2.5/N) firnislidir. Kat. No. 106 kahverengi (7.5 YR 5/4) kilden yapılmış olup, dış yüzeyi kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) firnislidir. Her iki örneğin firnisi, pişmeden kaynaklı alacalı görünümündedir. Taban çapları 3.1 cm ve 3.2 cm'dir.

Kat. No. 105 ve Kat. No. 106 tipik Hellenistik iğ biçimli gövdeye sahip olup gövde ve ayağın bir bölümü korunmuş, düğme tabanı hafif içbükey profillidir. Unguentarium'ların tarihlenmesinde kronolojik gelişim özellikleri saptanmaya çalışılmış ve I. Hagg tarafından boyun ya da ayak uzunluklarının gövdeye olan belli oranları gelişim özelliği olarak verilmek istenmişse de, bu ölçeklemenin kullanışlı olmadığı saptanmıştır⁵²⁴. İÖ 4. yüzyıl sonlarına doğru ayak profili oluştuğu ve omuz kısmının yavaş yavaş daralmaya başladığı⁵²⁵ ve İÖ 4. yüzyıl örneklerinde iç ve dış yüzeyin siyah firnisle boyandığı görülmektedir. İÖ 4. yüzyıl sonlarından itibaren ayak, gövdenin uzantısı olarak oluşmaya başlamıştır⁵²⁶.

Kat. No. 105 ve Kat. No. 106'nın benzerleri Atina Agorası'nda İÖ 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıl ilk çeyreğine⁵²⁷, Korinth'te İÖ 4. yüzyıl sonları-3.yüzyıl ilk çeyreğine⁵²⁸ tarihlendirilmektedir. İÖ 3. yüzyıl ilk yarısına tarihlendirilen Kerameikos⁵²⁹ örneklerinde omuz daralıp yumuşamaya başlamış, kısa profilli ayak ve kısa boyun yapıları bulunmaktadır. Kat. No. 105 ve Kat. No. 106 ile kısa ayak profili ve dar gövde yapısı

⁵²² Gürler, 1994: 65.

⁵²³ Dündar, 2006: 8-9.

⁵²⁴ Gürler, 1994: Bkz.: 12. Dipnot.

⁵²⁵ Thompson, 1934: 335, B7, Res. 15; Boulter, 1963: Lev. 46, H1; Edvards, 1975: Lev. 20, 58, No. 584; Knigge, 1976: Lev. 96, E86, 1.

⁵²⁶ Boulter, 1963: Lev. 46, H1; Knigge, 1976: Lev. 96, E86, 1; Dündar, 2006: 23.

⁵²⁷ Thompson, 1951: 332, 342 Fig. 22, B44; Boulter, 1963: 125, Pl. 46, Fig. 2, J 1-2.

⁵²⁸ Pemberton ve Slane, 1989: Lev. 52, No. 594, C69-C103.

⁵²⁹ Knigge, 1976: Lev. 96, E95, A1-5.

açısından benzemektedirler. Fakat, Kat. No. 105 ve Kat. No. 106'nın boyun profili korunmadığı için net bir yorum yapılamamaktadır. İÖ 3. yüzyıl sonuna tarihli İzmir Müzesi'nde ele geçen küçük boyutlu unguentarium örnekleri de Kat. No. 105 ve Kat. No. 106 ile benzerlik göstermektedir⁵³⁰. İÖ 3. yüzyılın ilk yarısına tarihli Patara⁵³¹, örnekleri ile İÖ 2. yüzyıl ortalarına tarihli Tralleis⁵³² örnekleri gövde profilleri, kısa ayak profilleri açısından Kat. No. 105 ve Kat. No. 106 ile benzerdir. Aynı zamanda Kat. No. 105 ve Kat. No. 106 firnisli olmaları açısından Tralleis'te bilinen bant bezemeli örneklerden, bezeme şemasıyla ayrılmaktadır. İÖ 2. yüzyıla tarihli Atina, Patara ve Pergamon örneklerinde en şişkin nokta karın, ayak uzamış, gövde uzayıp incelmıştır⁵³³. Kat. No. 105 ve Kat. No. 106 ile ayak profilleri açısından benzerlik göstermektedirler. Erythrai'da, İÖ 3. yüzyıl ilk yarısına⁵³⁴, Patara'da İÖ 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıl başına tarihli siyah astar uygulaması ve içi dolu kısa ayak profillerinin görülmesiyle benzemektedirler⁵³⁵. Kat. No. 105 ve Kat. No. 106'nın benzer örnekleriyle İÖ 3. yüzyıl ilk yarısı-2. yüzyıl başına ait olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 107 düğme tabanlı, iç bükey profilli, ayak parçası korunmuş unguentarium formudur. Yeşilimsi gri (Gley2 6/5 GB) killi olup, dış yüzey kırmızımsı kahve (2.5 YR 5/4) astar özelliği göstermektedir. Astarında ki renk değişiminin pişmeden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Kat. No. 107, İÖ 2. yüzyıla tarihli Atina⁵³⁶, Makedonya⁵³⁷, Kerameikos⁵³⁸, Sardes⁵³⁹, Ephesos⁵⁴⁰. Metropolis⁵⁴¹ ve Tralleis⁵⁴² örnekleri ile benzerlik göstermektedir. Kat. No. 107, benzerlerine göre İÖ 2. yüzyıl ortasına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

⁵³⁰ Günay, 1989: 9-10, 15, Çiz. Va, Lev. IVb, No. 17.

⁵³¹ Dündar, 2006: Lev. V, U26.

⁵³² Civelek, 2001: 107-109, U7, U24, U69, U70. Unguentariumlar Ephesos kandilleri ile birlikte bulunmuşlardır.

⁵³³ Boulter, 1963: 125, Lev. 46, K2; Dündar, 2006: 32, U64-U10.

⁵³⁴ Metzger (1969).

⁵³⁵ Dündar, 2006: 27, U17-21.

⁵³⁶ Thompson, 1934: 368, Fig. 52, C76, 391, Fig. D77, D78.

⁵³⁷ Wiseman ve Mano-Zissi, 1976, 280, Res. 11.

⁵³⁸ Knigge, 1976: Lev. 70, No. 386;

⁵³⁹ Rotroff ve Oliver, 2003: Lev. 45, No. 265.

⁵⁴⁰ Mitsopoulos-Leon 1991: Lev. 212, O 18.

⁵⁴¹ Gürlü, 1994: No. 142, Çiz. 40. Lev. 30.

⁵⁴² Civelek, 2001: U15, Lev. XXVII.

4.6.1. Katalog

Kat. No. 105. (Ç.N. 388). Unguentarium

Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 1 No'lu mekan içi.

T.R: 3.1 cm; H: 9.5 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (7.5 YR 7/6) yer yer ince gözenekli, az küçük taşçıklı, yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey siyah (Gley1 2.5/N) firnisli. Kırık; gövde ve ayağın bir bölümü korunmuş; düğme taban hafif içbükey profilli. Dış yüzey tamamen mat alacalı firnisli.

Benzerleri: Thompson, 1934: A64, Res. 9, B6, Res. 15; Boulter, 1963: Pl. 46, Fig. 2, J 1-2; Knigge, 1976: Lev. 96, E95, A1-5; Pemberton ve Slane: 1989: Lev. 52, No. 594, C69-C103; Günay, 1989: Çiz. Va, Lev. IVb, No. 17. 3; Civelek, 2001: U7, U24, U69, U70; Dündar 2006, Lev. V, U26.

Tarih: İÖ 3. yüzyıl ilk yarısı-2. yüzyıl başı.

Kat. No. 106. (Ç.N. 319). Unguentarium

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 7 No'lu açma (seviye: 0-120 cm).

T.R: 3.2 cm; H: 6.9 cm.

Tanım: Kahverengi (7.5 YR 5/4) gözeneksiz, çok az küçük kireçli, yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış yüzey kırmızımsı siyah (2.5 YR 2.5/1) firnisli. Kırık; gövde ve ayağın bir bölümü korunmuş; düğme taban hafif içbükey profilli. Dış yüzey tamamen mat alacalı firnisli.

Benzerleri: Thompson, 1934: A64, Res. 9, B6, Res. 15; Boulter, 1963: Pl. 46, Fig. 2, J 1-2; Knigge, 1976: Lev. 96, E95, A1-5; Günay, 1989: Çiz. Va, Lev. IVb, No. 17. 3; Pemberton ve Slane: 1989: Lev. 52, No. 594, C69-C103; Civelek, 2001: U7, U24, U69, U70; Dündar 2006, Lev. V, U26.

Tarih: İÖ 3. yüzyıl ilk yarısı-2. yüzyıl başı.

Kat. No. 107. (Ç.N. 178). Unguentarium

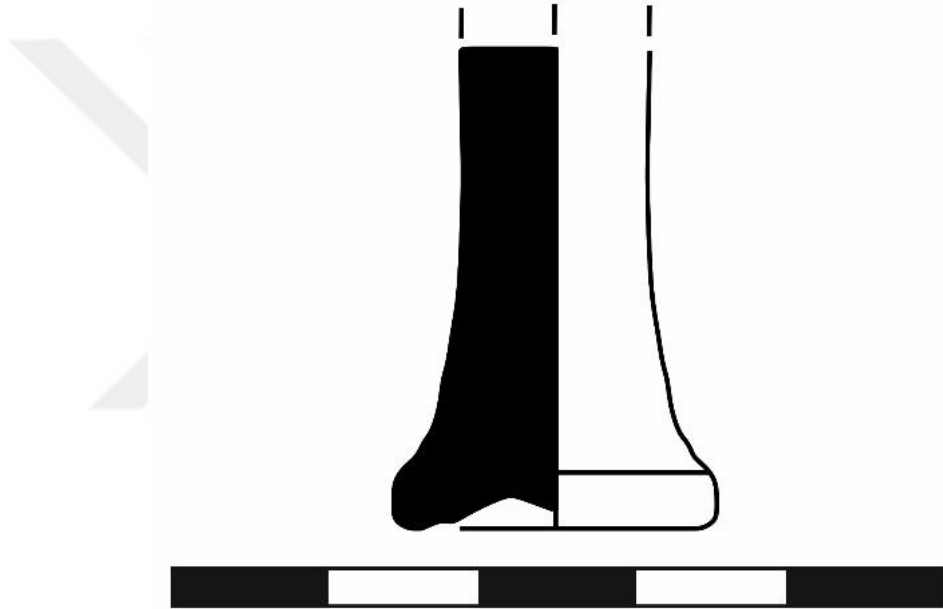
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 3 No'lu açma (seviye: 0-115 cm).

T.R: 2.1 cm; H: 3.1 cm.

Tanım: Yeşilimsi gri (Gley2 6/5 GB) gözeneksiz kil. Dış yüzey kırmızımsı kahve (2.5 YR 5/4) astarlı. Ayak parçası, düğme taban iç bükey profilli.

Benzerleri: Thompson, 1934: 368, Fig. 52, C76, 391, Fig. D77, D78; Wiseman ve Manozissi, 1976: 280, Res. 11; Knigge, 1976: Lev. 70, No. 386; Mitsopoulos-Leon, 1991: Lev. 212, O 18; Anderson-Stajanovic, 1992: Lev.67, No. 568; Gürler, 1994: No. 142, Çiz. 40. Lev. 30; Civelek, 2001: U15, Lev. XXVII; Rotroff ve Oliver, 2003: Lev. 45, No. 265.

Tarih: İÖ 2. yüzyıl ortası.

4.7. Gri Seramikler

Batı Anadolu iç kesimlerinde, Erken Tunç Çağ I Dönemi'nde ortaya çıkan gri renkli seramikler, zaman içerisinde Batı Anadolu kıyı bölgelerine yayılım gösterdiği gibi uzun yıllar boyunca yerel ve taklit eserleriyle varlığını devam ettirdiği bilinmektedir⁵⁴³. Gri seramikler, İÖ 2. bin ve 1. bin yıl gri seramikleri olarak dönemsel bir ayrımla ele alınmakla birlikte, köken ve isim açısından tartışmalı bir grubu oluşturmaktadır. İlk kez, Batı Anadolu'da 1870 yılında Troia'da H. Schliemann⁵⁴⁴ tarafından yapılan kazılarda ele geçen gri seramik, renginden dolayı "Gri Seramik"⁵⁴⁵, "Monokrom Gri Seramik"⁵⁴⁶ ya da "Gri Minyas Seramiği"⁵⁴⁷ olarak adlandırılmaktadır.

Orkhomenos'ta ele geçen gri renkli seramiklere, "Minyas Seramiği" adı verilmesi, metal kapları anımsatır derecede perdahlı olmasındandır⁵⁴⁸. Minyas seramiğini tanımamızı sağlayan karakteristik formlar, kantharos, ağzı aşan ilmek kulplu-pedestal dipli kase, goblet olduğu gibi, çarkta yapılmış ince nitelikli hamur ve gri, siyah, yeşil, kırmızı, kahverengi, sarı kil özellikleridir. Bunun yanı sıra yumuşak bir malzeme yardımıyla, çok ince temiz bir kilin, yüzeye sürülmesiyle de Minyas seramiği tanınmaktadır⁵⁴⁹. Köken açısından Gri Minyas seramiği veya 2. Bin ya da 1. Bin yıl gri seramikleri incelediğimizde araştırmacıların özellikle Kıta Yunanistan⁵⁵⁰ ya da Anadolu⁵⁵¹ olmak üzere, iki farklı köken öne sürdükleri bilinmektedir. Bunun yanı sıra Makedonya⁵⁵² ile ilişkili olabileceği de belirtilmiştir.

Kıta Yunanistan ile ilişkilendiren araştırmacılar, Minyas seramiğinin yoğun olarak Orta Hellas Döneminde görüldüğünü ve Erken Hellas III döneminde görülmeye başlanan gri seramiklerin devamı niteliğinde olduğunu belirtmektedirler⁵⁵³. D. French, gri renkli Minyas seramiğinin Kıta Yunaistan'da ortaya çıkmış olduğunu kabul etse de, İÖ 3. bin yıl sonuna tarihli Anadolu'da ortaya çıkmış, İnegöl gri seramiğinden etkilenmiş olabileceği düşüncesi üzerinde de durmuştur. Anadolu kökeniyle ilişkilendiren araştırmacılar, Gri Minyas

⁵⁴³ Aykurt, 2008: 9.

⁵⁴⁴ Schliemann, 1976: 128-134.

⁵⁴⁵ Boehlau ve Schefold, 1942: 21.

⁵⁴⁶ Dörpfeld, 1902: 16.

⁵⁴⁷ Schliemann, 1976: 128-134; Korfmann, 1986: 328.

⁵⁴⁸ Forsdyke, 1914: 128; Childe, 1915: 6; Blegen, 1921: 15.

⁵⁴⁹ A.g.e. 129-136.

⁵⁵⁰ Wace ve Thompson, 1912: 252; Childe, 1915: 200-204; Caskey, 1960: 299-303; Rutter, 1983: 343-349.

⁵⁵¹ Lloyd ve Mellaart, 1960: 150-154; Howell, 1966: 99.

⁵⁵² A.g.e. 153-154.

⁵⁵³ Wace ve Thompson, 1912: 252; Childe, 1915: 200-204; Caskey, 1960: 299-303; Akurgal, 1997: 14; Rutter, 1983: 343-349.

seramiğinin, Kuzeybatı Anadolu'dan (Troas) Orta Hellas Dönemi'nde Kıta Yunanistan'a gittiğini belirtmişlerdir⁵⁵⁴. Örneğin, Beycesultan, İnegöl, Tavşanlı Minyas seramikleri, Troia V ile çağdaştır. Dolayısıyla Kuzeybatı Anadolu'da yaşayan halk, bir şekilde gri Minyas seramiklerinin, Kıta Yunanistan Orta Hellas Dönemi'nde kullanmışlardır⁵⁵⁵. R. Howell ise konuyu farklı ele alarak, aynı zaman dilimi içerisinde, Kıta Yunanistan ve Anadolu'da ortaya çıkmış olma olasılığı üzerinde durmaktadır⁵⁵⁶. A. Aykurt Batı Anadolu ve Kıta Yunanistan'da görülen Gri Minyas seramiklerinin aynı zaman dilimi içerisinde ortaya çıktığına, gri seramiğin Anadolu'nun yerli seramiğiyle birlikte erken dönemlerden itibaren var olduğuna, bu yüzden "Kıta Yunanistan Gri Seramiği" ya da "Anadolu Gri Seramiği" şeklinde adlandırılmasını önermiştir⁵⁵⁷.

İzmir'in kuzey bölgesinde ele geçen gri seramik, Erken Tunç Çağından Orta Tunç Çağına geçiş döneminde İzmir'in güney bölgesine göre daha fazladır. İzmir'in güney bölgesinde, çark yapımı üretim olan gri seramiklerin yüzey astarlarında, grinin koyu renkleri kullanılırken; kuzey'inde de ele geçen çark yapımı gri seramiklerin daha ince nitelikli ve kaliteli olduğu, grinin açık tonlarına hakim bir kil renginin var olduğu bilinmektedir. Orta Tunç Çağı Döneminde, gri seramiklerin form ve sayıca çeşitliliği arttığı gibi Batı Anadolu'da Troas, İzmirin kuzeyi ve güneyi olmak üzere üç farklı bölgede yayılım alanı bulunduğu bilinmektedir⁵⁵⁸.

Anadolu'da yer alan yerleşimlerden, Beycesultan'da Erken Tunç Çağı I, II, III⁵⁵⁹, ve Orta Tunç Çağı Döneminde⁵⁶⁰, Limantepe⁵⁶¹ ve Baklatepe⁵⁶² de Erken Tunç Çağı II ve III, İznik-İnegöl'de Erken Tunç Çağı III, Panaztepe⁵⁶³ de ise Orta Tunç Çağı tabakalarından gelen gri seramik örnekleri bulunmaktadır.

Troia'nın Erken Tunç Çağı II-III⁵⁶⁴ ve Orta Tunç Çağında, iki farklı gri seramik grubunun olduğu görülmektedir. Bunlardan ilki, çizi bezemeli, yüzeyinde koyu gri, koyu siyah, kahverengimsi ve yeşilimsi rengin hakim olduğu gri seramik örnekleri olduğu gibi

⁵⁵⁴ Lloyd, ve Mellaart, 1960: 150-154; Schachermeyr, 1962: 346-347.

⁵⁵⁵ A.g.e. 150-154.

⁵⁵⁶ Howell, 1966: 99.

⁵⁵⁷ Aykurt, 2008: 11, 21.

⁵⁵⁸ A.g.e. 15-16.

⁵⁵⁹ Lamb, 1936: 16, 19.

⁵⁶⁰ Lloyd ve Mellaart, 1965: 80.

⁵⁶¹ Şahoglu, 2002: 51, 153.

⁵⁶² Özkan ve Erkanal, 1999: 18-19, Res. 17.

⁵⁶³ Erkanal, 1996: 234.

⁵⁶⁴ Blegen vd.,1950: 29, 35, 220-251.

ikincisi de mikalı mikasız, hamur renginin gri, kırmızı ve kahvengimsi örneklerini olduğu seramiklerdir⁵⁶⁵.

Panaztepe, Larissa ve Smyrna'dan gelen gri seramikler, Orta Tunç Çağı yerleşimlerinde görülmektedir. Hamur ve yüzey işlemlerinde, grinin farklı tonları kullanılırken, çok az örnekte koyu gri renkli, ince nitelikte ve kaliteli astar örnekleri bulunmaktadır. Limantepe, Çeşmebağlararası, Bademgediği ve Kocabaştepe'de gri seramikler ele geçmiştir. Çoğunlukla koyu gri, katkılı hamura sahiptirler⁵⁶⁶.

Genç Tunç Çağında yer alan gri seramik merkezleri, Beycesultan, Troia, İzmir'in kuzeyi ve güneyi olmak üzere dört farklı merkez ile temsil edilmektedir. İzmir'in kuzeyinde Panaztepe, Larissa ve Smyrna, İzmir'in güneyinde ise Limantepe, Çeşmebağlararası, Bademgediği yerleşim yerleriyle temsil edilen gri seramik örnekleri, Myken seramikleri ile birlikte ele geçmiştir. İzmir'in güneyindeki yerleşimlerde amphora, alabastron, kyliks, gibi formlarla karşılaşılırken⁵⁶⁷, özellikle Bademgediğinde kase, tabak ve fincan ve krater örnekleri dikkat çekmektedir⁵⁶⁸.

İÖ 2. bin yıl sonlarında, Batı Anadolu'ya göç eden Aioller'den dolayı gri seramiklerin Aioller'e özgü olması nedeniyle "Aiolik Bukkhero"⁵⁶⁹ adı verilmektedir. En erken örneklerine Troia, Smyrna, Sardeis'te rastlanmıştır⁵⁷⁰. İÖ 2. bin yıldan İÖ 1. bin yıl içlerine kadar devam eden gri renkli hamura sahip seramikler için "Aiolik Bukkhero"⁵⁷¹ dışında farklı adlandırmalara gidilerek "Gri Mal"⁵⁷², "Gri Monokrom", "Gri Perdahlı Seramikler", "Aiol veya Lesbos Bukkherosu"⁵⁷³, "Ionik Bukkhero"⁵⁷⁴, "Rhodos Bukkherosu", olmak üzere birden çok ismin kullanıldığı bilinmektedir⁵⁷⁵. Assos'ta üretildiği belirtilen gri seramikler için "Assos Bukkherosu" adı verilmiştir⁵⁷⁶.

⁵⁶⁵ Blegen vd.,1950: 34-36.

⁵⁶⁶ Erkanal, 1996: 234-235; Bayne, 2000: 62-68, 84-86; Meriç, 2003: 91.

⁵⁶⁷ A.g.e. 234-235; Bayne, 2000: 62-79, 87-89.

⁵⁶⁸ A.g.e. 234-235; Meriç 2003: 89-91.

⁵⁶⁹ Lamb, 1932: 5-11.

⁵⁷⁰ A.g.e. 5-11; Blegen, Caskey ve Rawson, 1958: 252-253; Akurgal, 1997: 14-20.

⁵⁷¹ A.g.e. 5-11.

⁵⁷² Blegen, Caskey ve Rawson, 1958: 251.

⁵⁷³ Lamb, 1932, 1.

⁵⁷⁴ İşler ve Kalpaxis, 1978: 99, 164; Boldrini, 1994: 75-79.

⁵⁷⁵ Polat, 2002: 11.

⁵⁷⁶ Utili, 1999: 77

İÖ 1. binyıl Aiolis gri seramiği, özellikle Gediz Havzası ve çevresinde, Erken Tunç Çağ sonundan itibaren varlık göstermektedir⁵⁷⁷. İÖ 8. ve İÖ 6. yüzyıllarda yalnızca Aiolis Bölgesi değil Troas, ve İonia Bölgeleri'nde gri seramiklerle karřılařılmaktadır⁵⁷⁸. İÖ 8. ve 6. yüzyıllar arasında, İzmir'in kuzeyinde ele geöen gri seramikler, İzmir'in güneyine göre (Erken Tunç Çağı'ndan Orta Tunç Çağı'na geöiş döneminde olduğu gibi) daha fazladır⁵⁷⁹.

Aiolis ve İonia Bölgesi gri seramikleri, özellikle kil renginin farklı olmasıyla ayrılmaktadır. Aiolis gri seramiği kil ve yüzey rengi çoğunlukla koyu gri olmakla birlikte, açık gri renktedir. İonia ve Rhodos gri seramikleri ise, kırmızımsı ve açık gri kil renginde olup, yüzey rengi siyahımsı, siyahımsı gri renktedir⁵⁸⁰. Gri seramikler, Lesbos⁵⁸¹, Khios⁵⁸², Rhodos⁵⁸³, Anadolu'da Troia⁵⁸⁴, Pergamon, Smyrna⁵⁸⁵, Kyme⁵⁸⁶, Sardeis⁵⁸⁷, Ephesos⁵⁸⁸, Miletos⁵⁸⁹, Didyma⁵⁹⁰ Larissa⁵⁹¹, Assos⁵⁹², Klazomenai⁵⁹³, Phokaia⁵⁹⁴, Daskyleion'da bulunmuřtur⁵⁹⁵.

ÜMA'da Kat. No. 108, Kat. No. 109, Kat. No. 110, Kat. No. 111, Kat. No. 112, Kat. No. 113, Kat. No. 114, Kat. No. 115, Kat. No. 116 ve Kat. No. 117, olmak üzere toplam on adet ağız ve kaide paröalarından oluşan gri seramik bulunmaktadır. Kat. No. 112 kırmızımsı sarı kil rengi ile dikkat çekmektedir. Bu da bize, İonia ve Rhodos gri seramiklerinin kırmızımsı ve açık gri kil renginde olmaları, yüzey renginin siyahımsı, siyahımsı gri renkte olduğunu göz önünde bulundurmamızı sađlamaktadır⁵⁹⁶.

Kat. No. 116 gri renkli killi olmakla birlikte, ÜMA'da ele geöen siyah firnisli ayak formlarıyla benzerlik göstermektedir. Kat. No. 112 ve 116, yerel taklit üretimi olmalıdır.

⁵⁷⁷ Aykurt, 2008: 9, 21.

⁵⁷⁸ Bayne, 2000: 295.

⁵⁷⁹ Aykurt, 2008: 15-16.

⁵⁸⁰ Bernard, 1964: 109; Polat, 2002: 12.

⁵⁸¹ Lamb, 1932: 1.

⁵⁸² Anderson, 1954: 148, 151.

⁵⁸³ Kinch, 1914: 152.

⁵⁸⁴ Berlin, 1999: 86-87.

⁵⁸⁵ Akurgal, 1997: 14; Bayne, 2000: 158; Polat, 2002: 183.

⁵⁸⁶ Bayne, 2000: 190-191.

⁵⁸⁷ Polat, 2002: 189-190.

⁵⁸⁸ Kerschner, 1997: 209, Taf.I.8, IV.21,Abb. 19.

⁵⁸⁹ Voigtlander, 1982: 85, Abb. 43.

⁵⁹⁰ Naumann ve Tuchelt, 1964: 53-57. Nr. 50-51, 56, 64.

⁵⁹¹ Boehlau ve Schefold, 1942: 99.

⁵⁹² Utili, 1999: 77.

⁵⁹³ Polat, 2002: 188.

⁵⁹⁴ Akurgal, 1956: 35-39.

⁵⁹⁵ Polat, 2002: 21,63.

⁵⁹⁶ Bernard, 1964: 109; Polat, 2002: 12.

ÜMA megara kaseleri Kat. No. 102 ve Kat. No. 103 de benzer şekilde yerel gri renkli kile sahiptirler.

Kat. No. 108 ve Kat. No. 109, düz oturma düzlemlı, dışa kalınlaştırılmış ağızlı depolama kabıdır. Kat. No. 109, dışa açılan boyun ve gövde profilli olup, gövde üzerinde kabartmalı, zamanla aşınmış, çentik benzeme uygulaması bulunmaktadır. Kat. No. 109, üç parça halinde ele geçmiş fakat birleşmemektedir. Kat. No. 108, koyu yeşilimsi gri kil ve yeşilimsi gri (Gley1 6 /10 Y) astarlı ve 50 cm ağız çapındadır. Kat. No. 109 yeşilimsi gri (Gley2 5/3) killi, yeşilimsi gri (Gley1 6/10Y) yüzey astarlı ve 62 cm ağız çapındadır. Kat. No. 108 ve Kat. No. 109 ağız profili açısından İÖ erken 7. yüzyıla tarihlendirilen ve krater olarak adlandırılan Daskyleion örneğine⁵⁹⁷, Kat. No. 109, İÖ 6. yüzyıla tarihlendirilen krater olarak adlandırılan Bulgaristan (Mednikarovo)⁵⁹⁸ örneğinde görmekte olduğumuz boyundan gövdeye geçişte yer alan derin kabartma bezemesiyle, İÖ 6-5. yüzyıla tarihli Troia, Pergamon, Smyrna⁵⁹⁹ örnekleriyle de dışa açılan gövde ve kabartma bezemesiyle benzerlik göstermektedir. Ayrıca, Kat. No. 108 ve Kat. No.109, form ve kullanım amacıyla İÖ 6. yüzyıl-5. yüzyıl ortasına tarihli Gövezli Tepesi Höyük⁶⁰⁰ örnekleriyle benzemektedir. Kat. No. 108 ve Kat. No. 109 benzerleriyle, İÖ 7-5. yüzyıla tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 110 ve Kat. No. 111, düz oturma düzemli kalınlaştırılmış ağıza sahip tabak formudur. Kat. No. 110'un düz dipli kısmı çok az korunmuş olup, Kat. No. 111 ise ip delikli tutamağa sahiptir. Kat. No. 110, 26 cm, Kat. No. 111, 18 cm ağız aplıdırlar. Kat. No. 110, mavimsi gri (Gley2 5/10 B) kil ve gri (5 Y 6/1) astarlı yüzey; Kat. No. 111 koyu gri (Gley1 4/N) killi, gri renkte (10 YR 5/1) astarlıdır. Ele geçen benzer örnekler, Sardes ve Larissa'da İÖ 7. yüzyıla, Aİonos ve Histria'da ise İÖ 6-4. yüzyıla⁶⁰¹, Gövez Tepesi Höyükte⁶⁰² ise İÖ 4. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Gri renkli olmayan örnekleri, Klazomenai'da⁶⁰³ İÖ 7. yüzyıla verilmiştir. Kat. No. 110 ve Kat. No. 111 benzerleriyle İÖ 4. yüzyıla ait olmalıdır.

Kat. No. 112, dışa çekik, ie ve dışa oluk yapan ağız kenarına sahip olup, kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) kil ve mavimsi gri (Gley2 6/5 B) astar rengine sahip tabak formudur. Kat. No. 112, ÜMA gri renkli seramiklerimiz içerisinde, kırmızımsı sarı kil özelliği göstermesi

⁵⁹⁷ Polat, 2002: Lev. 69, No. I.14-I.15.

⁵⁹⁸ A.g.e. Lev. 73, No. 5.

⁵⁹⁹ A.g.e. Lev. 76, No. 1-2

⁶⁰⁰ Ergürer, 2018: Lev. 13, D.

⁶⁰¹ Polat, 2002: Bkz.: Dipnot. 358-360.

⁶⁰² Ergürer, 2018: Lev. 10, D.

⁶⁰³ Hürmüzlü, 2003: Fig. 40, No. 178/4-5.

açısından önem taşımaktadır. Kat. No. 112, Olbia⁶⁰⁴, da ele geçen İÖ 3. yüzyıl başına tarihli tabak formlarıyla benzerlik göstermektedir. Olbia gri seramikleri, kahverengimsi ve sarımsı griye yakın kil özellikleri gösteren yerel üretimler olarak karşımıza çıkmaktadır. Benzer, Atina⁶⁰⁵ tabak form örnekleri İÖ 3. yüzyıl, Korinth⁶⁰⁶ örnekleri İÖ 3. yüzyıl sonu-İÖ 2. yüzyıl ilk yarısına tarihlendirilmektedir. Kat. No. 112, benzerlerine göre, İÖ 3. yüzyıla tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 113, dışa çekik, içe ve dışa oluk yapan ağız kenarı profiline sahip olup, koyu yeşilimsi gri (Gley1 4/5 GY) killi, dış ve iç yüzeyi çok koyu gri (Gley1 3/N) kalınmat astarlı bir tabak formudur. Kat. No. 113, Kat. No. 112 tabak formu açısından benzerlik teşkil ettiği gibi, Kat. No. 115 ile de ağızdan boyna geçişte içe eğimli boyun profili açısından, benzer özellik göstermektedir. Aynı zamanda Kat. No. 115 ile katkı maddesi, kil ve yüzey renkleri açısından benzer oldukları dikkat çekmektedir. Bu da bize, çömlekçinin Kat. No. 113 ve Kat. No. 115 için aynı kil yatağını kullanmış olabileceğini düşündürmektedir. Kat. No. 113, İÖ 2. yüzyıl II. yarısına tarihlendirilen Atina⁶⁰⁷ benzeri ile form ve özellikle de ince nitelikli, gri kil ve koyu gri astara sahip olmasıyla benzemektedir. Cosa⁶⁰⁸ benzer örneği ise İÖ 2. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Kat. No. 113 formunun, Kat. No. 112 ve Kat. No. 115 ile ortak özellikleri göz önünde bulundurularak, İÖ 3-2. yüzyıl II. yarısına tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 114, 28 cm çapında, düz oturma düzlemlili, dışa dönük ağız kenarlı tabak formudur. Yeşilimsi gri (Gley2 5/10 BG) killi olup, dış ve iç yüzey koyu kırmızımsı kahve (2.5 YR 3/4)–siyah (5 YR 2.5/1) astarlıdır. Kat. No. 114 benzerleri, Atina Agorasında⁶⁰⁹ İÖ 2-1. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Kat. No. 114 benzerleriyle, İÖ 2-1. yüzyıla ait olmalıdır.

Kat. No. 115, 31 cm ağız çapına sahip, dışa taşkın, iç kısımda derin oluk bulunan kapak oturma düzlemlili ağız ve içe eğimli gövdeye sahip, servis kabıdır. Koyu yeşilimsi gri (Gley1 4/5 GY) killi, dış ve iç yüzeyinde yer yer korunmuş koyu gri astarlıdır. Kat. No. 115, İÖ 1. yüzyıla tarihli Tel Anafa⁶¹⁰ örnekleriyle form, gri renkli kil ve astar özellikleriyle; İÖ

⁶⁰⁴ Hannestad et al., 2002: B. 235. Pl. 69.

⁶⁰⁵ Townsend, 1995: Pl. 48, No. 204; Rotroff, 1997: Fig. 31, Pl. 44, No. 441, Fig. 48, No. 669.

⁶⁰⁶ Edwards, 1975: 229, Pl. 4, No. 104.

⁶⁰⁷ Rotroff, 1997: Fig. 97, Pl. 125, No. 1599.

⁶⁰⁸ Taylor, 1957: 118, 174, Tip. IV. D1. Pl. XXXIII.

⁶⁰⁹ Rotroff, 1997: Fig. 58, Pl. 71, No. 850.

⁶¹⁰ Berlin ve Slane, 1997: 100-101, Pl. 30, PW 254-258.

1. yüzyıla tarihli Alexandria⁶¹¹ örnekleriyle benzerlik göstermektedir. Benzerleriyle çeşitli ağız profiline ait varyasyonlarının olduğu, düz dipli, kulplu, kulpsuz örneklerin bulunduğu anlaşılan Kat. No. 115'in İÖ 1. yüzyıla tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 116, 6.5 cm taban çapında, dışa açılan ayak parçasıdır. Muhtemelen ayaklı kase veya ayaklı tabak formudur. Ayaktan gövdeye geçişte belirgin yivli olup ayak üzerinde yer alan yiv ise üretim hatalıdır dolayısıyla, ayak üzerinde eşit ve aynı sırada devam etmediği görülmektedir. Kat. No. 116, yeşilimsi gri (Gley1 6/5 G) killi ve çok koyu gri (Gley1 3/N) dış yüzey de yer yer korunmuş astara sahiptir. İÖ 6. yüzyıl sonlarına tarihlendirilen Tocra⁶¹² örnekleriyle benzerlik göstermektedir. Kat. No. 116, benzer Tocra örneği ve ÜMA'da ele geçen siyah firnisli ayak örnekleride göz önünde bulundurularak İÖ 6. yüzyıl sonlarına ait olduğunu düşünmekteyiz.

Kat. No. 117, 4.8 cm çapında, halka kaideli kase formudur. Açık mavimsi gri (Gley2 7/10 B) killi, açık yeşilimsi gri (Gley2 7/10 BG) yüzey astarlıdır. Benzerleri Atina Agorasında⁶¹³ ve Kırım'da⁶¹⁴ İÖ 2. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Kat. No. 117 benzerleriyle birlikte, İÖ 2. yüzyıla tarihli olduğunu düşünmekteyiz.

⁶¹¹ Berlin ve Slane, 1997: Bkz.: Adriani, 1940: Fig. 53.51.

⁶¹² Boardman ve Hayes, 1973 Fig. 23, 2229

⁶¹³ Rotroff, 2006: Fig. 52, Pl. 41, No. 303.

⁶¹⁴ Handberg vd., 2009: Fig. 6, B.

4.7.1. Katalog

Kat. No. 108. (Ç.N. 86). Depolama kabı.

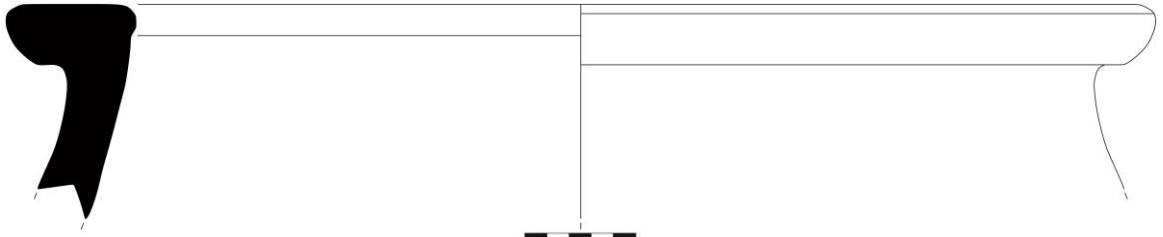
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 - 2 ve 3 No'lu oda duvar temizliği.

A.R: 50 cm; H: 9.6 cm.

Tanım: Koyu yeşilimsi gri (Gley2 4/10 BG) orta yoğun gözenekli, çok yoğun irili ufaklı pul mika ve irili ufaklı taşçıklı, orta yoğun kireçli, kuvarst katkılı kil. Yeşilimsi gri (Gley1 6 /10 Y) astarlı. Düz oturma düzlemlı, dışa kalınlaştırılmış ağız.

Benzerleri: Polat, 2002: Lev. 69, I.14-I.15; Ergürer, 2018: Lev. 13, D.

Tarih: İÖ 7-5. yüzyıl.

Kat. No. 109. (Ç.N. 407). Depolama Kabı.

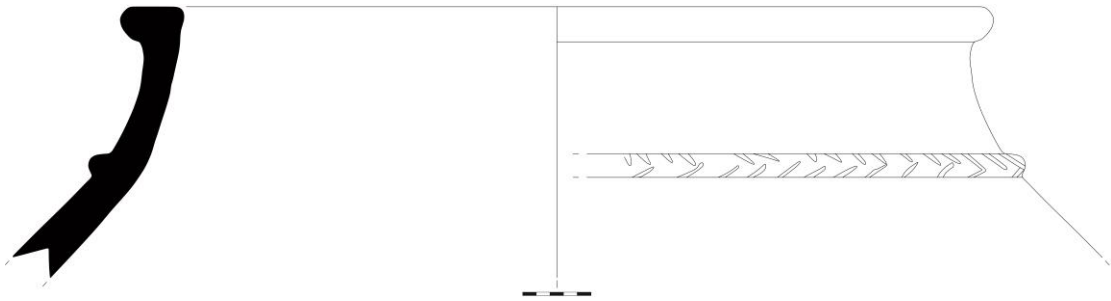
Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 2 No'lu mekan içi.

A.R: 62 cm; H: 19.8 cm.

Tanım: Yeşilimsi gri (Gley2 5/3) gözenekli, çok yoğun irili ufaklı beyaz mika ve irili ufaklı taşçıklı, orta yoğun iri kuvarst ve iri kireçli kil. Yüzey yeşilimsi gri (Gley1 6/10 Y) astarlı. Düz oturma düzlemlı, dışa kalınlaştırılmış ağız, kısa dışa açılan boyun ve gövde profilli, gövde üzerinde kabartmalı çentik bezeme.

Benzerleri: Polat, 2002: Lev. 69, No. I.14-I.15, Lev. 73, No. 5, Lev. 76, No. 1-2; Ergürer, 2018: Lev. 13, D.

Tarih: İÖ 7-5. yüzyıl.

Kat. No. 110. (Ç.N. 422). Tabak.

Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 2 ve 4 No'lu sondaj ve genişleme.

A.R: 26 cm; H: 5.8 cm.

Tanım: Mavimsi gri (Gley2 5/10 B) gözenekli, yoğun irili ufaklı beyaz mikalı, orta yoğun irili ufaklı taşçık ve ince kireçli, çok az iri kireçli kil. Gri (5 Y 6/1) astarlı. Düz oturma düzemi kalınlaştırılmış ağız, küresel gövde ve çok az korunmuş düz dipli.

Benzerleri: Polat, 2002: Lev. 46, No. 1, 3; Hürmüzlü, 2003: Fig. 40, No. 178/4-5; Ergürer, 2018: Lev. 10, D.

Tarih: İÖ 4. yüzyıl.

Kat. No. 111. (Ç.N. 383). Tabak.

Buluntu yeri: 226 Ada 3. parsel 1 No'lu mekan içi.

A.R: 18 cm; H: 4.8 cm.

Tanım: Koyu gri (Gley1 4/N) gözenekli, orta yoğun ince beyaz mikalı, yoğun küçük taşçıklı ve az küçük kireçli kil. Gri (10 YR 5/1) astarlı. Düz oturma düzemli kalınlaştırılmış ağız, küresel gövdeli ve ip delikli tutamak.

Benzerleri: Hürmüzlü, 2003: Fig. 40, No. 178/4-5; Polat, 2002: Lev. 46, No. 1, 3; Ergürer, 2018: Lev. 10, D.

Tarih: İÖ 7-4. yüzyıl.

Kat. No. 112. (Ç.N. 38). Tabak.

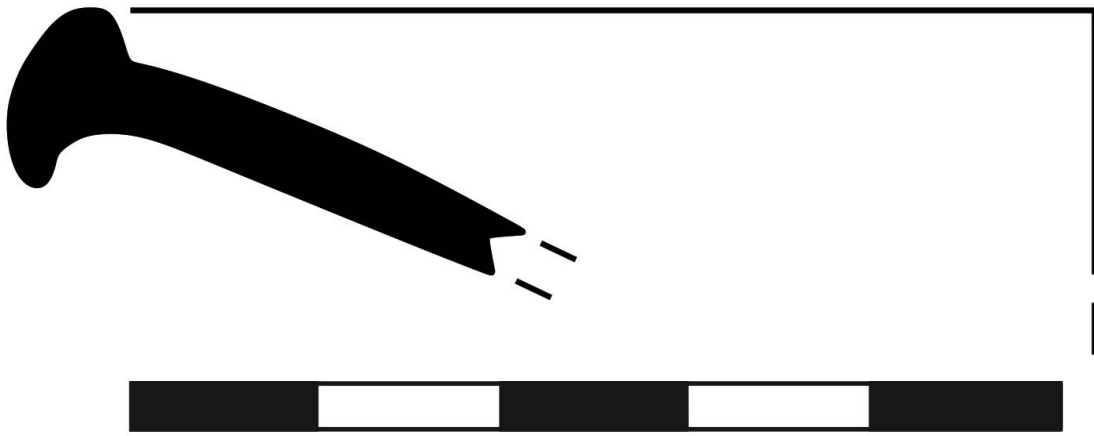
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No'lu açma güney genişleme.

A.R: Ø; H: 1.4 cm.

Tanım: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) gözeneksiz, çok yoğun ince beyaz mikalı kil. Mavimsi gri (Gley2 6/5 B) astar. Dış yüzey astarı yer yer, iç yüzey astarı tamamen korunmuştur. Dışa çekik, içe ve dışa oluk yapan ağız kenarı.

Benzerleri: Edwards, 1975: Pl. 4, No. 104; Townsend, 1995: Pl. 48, No. 204; Rotroff, 1997: Fig. 31, Pl. 44, No. 441, Fig. 48, No. 669; Hannestad vd., 2002: B. 235. Pl. 69.

Tarih: İÖ 3. yüzyıl.

Kat. No. 113. (Ç.N. 32). Tabak.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No'lu açma duvar temizliği.

A.R: 25 cm; H: 1.5 cm.

Tanım: Koyu yeşilimsi gri (Gley1 4/5 GY) gözeneksiz; orta yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış ve iç yüzey çok koyu gri (Gley1 3/N) kalın-mat astar. Dışa çekik, içe ve dışa oluk yapan ağız kenarı ve az korunmuş içe eğim yapan boyun parçası.

Benzerleri: Taylor, 1957: 118, 174, Tip. IV. D1. Pl. XXXIII; Rotroof, 1997: Fig. 97, Pl. 125, No. 1599.

Tarih: İÖ 3-2. yüzyıl II. yarısı.

Kat. No. 114. (Ç.N. 337). Tabak.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 8 No'lu açma (seviye: 0-150 cm).

A.R: 28 cm; H: 2.5 cm.

Tanım: Yeşilimsi gri (Gley2 5/10 BG) orta ince gözenekli, orta yoğun taşçık ve kireçli kil.

Dış ve iç yüzey koyu kırmızımsı kahve (2.5 YR 3/4)-siyah (5 YR 2.5/1) astarlı. Düz oturma düzlemlili, dışa dönük ağız kenarlı.

Benzerleri: Rotroff, 1997: Fig. 58, Pl. 71, No. 850.

Tarih: İÖ 2-1. yüzyıl.

Kat. No. 115. (Ç.N. 31). Servis kabı.

Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 1 No'lu açma duvar temizliği.

A.R: 31 cm; H: 4.5 cm.

Tanım: Koyu yeşilimsi gri (Gley1 4/5 GY) gözeneksiz, çok yoğun ince beyaz mikalı kil. Dış ve iç yüzde yer yer korunmuş koyu gri astar. Dışa taşkın, iç kısımda derin oluk bulunan kapak oturma düzlemlili ağızlı ve içe eğimli gövdeye sahip servis kabı.

Benzerleri: Berlin ve Slane, 1997: Pl. 30, PW 254-258.

Tarih: İÖ 1. yüzyıl.

Kat. No. 116. (Ç.N. 156). Ayaklı Kase / Ayaklı Tabak.

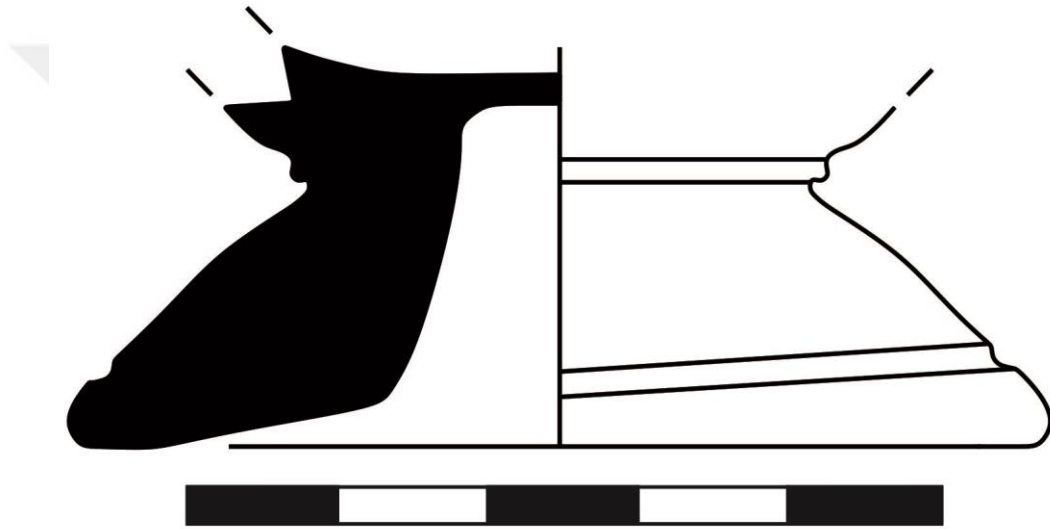
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 2 No'lu açma (seviye:150-185 cm).

T.R: 6.5 cm; H: 2.6 cm.

Tanım: Yeşilimsi gri (Gley1 6/5 G) gözeneksiz, az küçük ince taşçıklı, orta yoğun küçük ince kireçli kil. Çok koyu gri (Gley1 3/N) dış yüzey de yer yer korunmuş astar. Dışa açılan konik ayak, ayaktan gövdeye geçişte belirgin yivli olup ayak üzerinde yer alan yiv ise üretim hatalıdır dolayısıyla, ayak üzerinde eşit ve aynı sırada devam etmemektedir.

Benzerleri: Boardman ve Hayes, 1973: Fig. 23, 2229, 2162; Boardman ve Hayes 1966: 1228, 1348.

Tarih: İÖ 6. yüzyıl sonları.

Kat. No. 117. (Ç.N. 259). Kase.

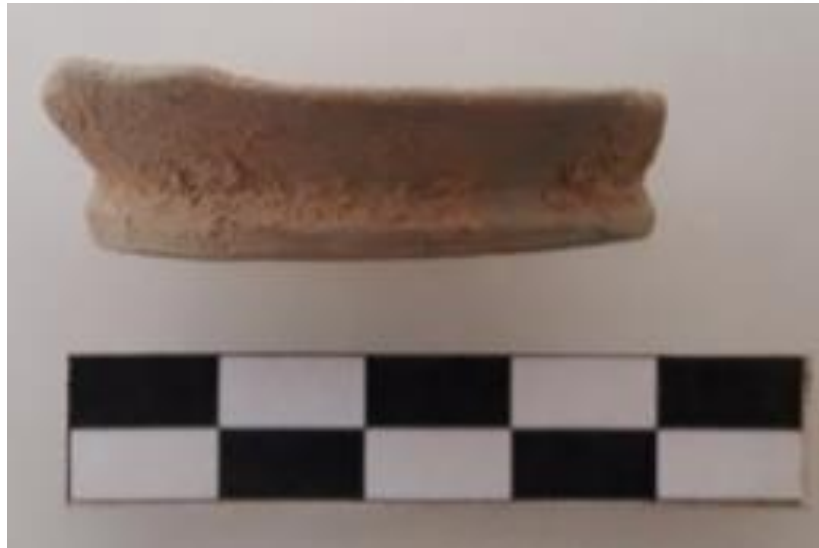
Buluntu yeri: 226 Ada 4. parsel 4 No'lu açma 3 No'lu oda duvar temizliği.

T.R: 4.8 cm; H: 1.3 cm.

Tanım: Açık mavimsi gri (Gley2 7/10 B) gözeneksiz, az ince beyaz mikalı kil. Yüzey açık yeşilimsi gri (Gley2 7/10 BG) astarlı. Halka kaideli kase.

Benzerleri: Rotroff, 2006: Fig. 52, Pl. 41, No. 303; Handberg vd., 2009: Fig. 6, B.

Tarih: İÖ 2. yüzyıl.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

On iki İon kent devletinden biri olan Lebedos antik kenti ile ilgili ilk bilgiler 1900'lü yılların başından gelmekle birlikte, günümüzde modern yerleşimlerinden dolayı kapsamlı bir çalışma gerçekleştirilememiştir. Özellikle 1984 yılında yapılan yüzey araştırmasında ele geçen seramik malzemelerin değerlendirilmesi, N. Tuna'nın çalışmalarıyla gerçekleştirilmiştir. 2016-2017 yıllarında Lebedos antik kenti ÜMA mahallesinde gerçekleştirilen kurtarma kazısı sonucunda, tez kapsamında incelen seramik eserler, Lebedos yerleşimi hakkında daha fazla bilgi sahibi olmamızı sağlamıştır.

ÜMA, Lebedos antik kentinin kuzeyinde III. Derece Sit Alanı içerisinde yer almaktadır. ÜMA Mahallesi 25-31 pafta, 226 Ada 3 ve 4 No'lu parsellerin bulunduğu batı kesimde, kuzey güney doğrultulu kazı çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar sonucunda birbirleriyle ilişkili olduğu anlaşılan, Arkaik Dönem'e ait sekiz adet mimari yapı açığa çıkartılmıştır. Mimari yapılardan yedisinin iç mekân, sekizinci yapının avlu olduğu, avlunun batısında kalan bölümün ise sokak olduğu belirtilmiştir. Parsellerdeki mimari yapılar, alanın doğu bölümünde yoğunlaşırken, mekân girişleri 4 No'lu parselin içerisinde bulunmaktadır. Bu mimari yapılarda gözlemlenen oval köşe dönüşleri, düzenli plana sahip olan yapıların duvarlarının, birbiri üzerine binmediği, duvar ve yapıların kendi içerisinde bir tabakalaşma göstermediği kazıcıları tarafından belirtilmektedir.

Tez çalışmamız sonucunda, ÜMA'da ortaya çıkartılan bu kompleks mimari yapının, Smyrna'da İÖ 7-6. yüzyıl başlarına tarihli dörtgen ve eğrisel planlı (oval ya da apsisli) yapı örnekleriyle benzerlik gösterdiğini düşünmekteyiz. Dolayısıyla mimari anlamda, Lebedos-ÜMA ve Eski Smyrna benzerliği dikkat çekmektedir.

ÜMA kurtarma kazısında ele geçen malzemeler, sistemli bir şekilde toplanmaya çalışılsa da, kazı çalışmasının kısa süreli olmasından dolayı çeşitli zorluklarının olduğu kazıcıları tarafından belirtilmiştir. Kazı çalışması sonucunda kullanışlı bir tabakalanma saptanmamıştır. ÜMA, seramik eserlerinin değerlendirilmesi sırasında, bir mekâna ait malzemelerin ve parçalarının, birden fazla açma içerisinde geldiği, yer yer açma ve mekânlarda toplanan malzemelerin kesiştiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla malzemelerin geldiği mekâna ait, net bir ayırım ve yorum yapılabilmesi oldukça güçtür. Bu yüzden ÜMA seramiklerinin değerlendirilmesinde, Anadolu'da ve dışındaki merkezlerde ele geçen benzer örnekler kullanılmıştır.

ÜMA'da siyah firnisli, gri seramik örnekleri ile kotyle, amphora, kandil, megara kasesi, ve unguentaria formlarına ait toplam 117 adet seramik eser incelenmiştir (Fig. 25.). ÜMA seramikleri genel olarak, kırmızımsı sarı ve kırmızı kil renginin ağırlıkta olduğu, orta yoğunlukta hamur yapısına sahip, firnis uygulamalarının mat, aşınmış ve kalitesiz ve dış yüzey firnisleri üzerinde pişmeden kaynaklı renk alacalanmalarının olduğu örneklerden oluşmaktadır. Bunun yanı sıra az sayıda da olsa kaliteli ve rafine kilden söz etmekte mümkündür. Çoğunlukla eserlerin yüzeyleri aşınmış, bezemeler yer yer korunmuştur. Aynı zaman da N. Tuna'nın Lebedos'ta yaptığı yüzey araştırmasında ele geçen seramik formları ile ÜMA seramik formlarının benzer olduğu da görülmüştür.

ÜMA kotyle formları, İÖ geç 8. yüzyıl-erken 7. yüzyıla tarihlendirdiğimiz İonia etkili örneklerdir. Ağız kısmı çentikli, dik dudaklı, derin gövdeli ve bezemeli örnekleri oluşturmaktadırlar. Panel içerisinde yapılmış bezemeler olduğu gibi panel kısmı korunmamış bezeme örnekleri de bulunmaktadır. Meander, dikey inen firnis bezeme, içi taralı eşkenar dörtgen örnekleri, genel bezeme şemasını oluşturmaktadır. Kırmızı renge sahip tek bir örnek dışında kırmızımsı sarı kil rengi ağırlıktadır.

ÜMA kandilleri, Arkaik Dönem'e tarihli açık gövdeli, Doğu Ege atölyesi benzerleriyle, Klasik Dönem'e tarihli siyah firnisli örneği ve Hellenistik Dönem'e tarihli kalıp yapımı kandil örneğinden oluşan, geniş bir dönem aralığı sunmaktadır. Yalnızca üst yarı kısmı korunmuş olan kalıp yapımı kandil örneğinde, üzerinde yer alan motiflerin aşınmasından dolayı aynı kalıbın sürekli kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ele geçen tek bir kandil örneği, tüm profil özelliği gösterirken, diğer kandil örnekleri parçalar halinde ağız, taban ve burundan oluşmaktadır. Kandiller, çark yapımı olup, çok az örnek pembe ve açık kahverengi killi, diğer tüm kandil örneklerimiz ise kırmızımsı sarı kil rengindedir. Astarlı, astarsız, kırmızı ve siyah firnis boyalı örnekler olduğu gibi yüzey rengi ve firnisi aşınmış örneklerde bulunmaktadır. ÜMA kandillerinde çok az örneğin kullanım gördüğü, diğer örneklerde ise kullanıma dair bir ize rastlanılmamış olması adak-sunu amaçlı olabileceğini düşündürmektedir. ÜMA kandilleri, İÖ 7. yüzyıl sonu- İÖ 3 / 1. yüzyıl'a tarihli gibi geniş bir zaman aralığına sahiptir.

ÜMA siyah firnisli seramik formları İÖ 6. yüzyıl II. yarısından İÖ 2. yüzyıl başına kadar tarihlendirdiğimiz, kyliks, skyphos, kap-skyphos, kap kantharos, tabak, balık tabağı, kase, tuzluk formu ile Klazomenai siyah figür gövde ve kırmızı figür gövde parçasından oluşmaktadırlar. Örneklerimiz düz siyah firnis uygulamalı olduğu gibi, çoğunluğunu kyliks

ayak parçalarının oluşturduğu ayak formları orta yükseklikte, konik formu, dış yüzey tamamen firnis boyalı olup, iç yüzey tondoları dairesel firnis bant bezemelidir. Siyah firnisli seramik örnekleri içerisinde Attika kili gibi rafine, temiz kil örnekleri bulunmakla birlikte, Attika firmisi gibi kaliteli parlak firmisten söz etmek mümkün değildir. Kimi örneklerimiz ise kaliteli parlak firmise sahip olup az da olsa katkılı kil gözlenmektedir. Genel olarak siyah firnisli seramikler içerisinde mat, kalın, akmiş ve alacalanmış firnis örnekleriyle karşılaşılmaktadır. Az da olsa katkılı olarak karşımıza çıkan kil yapısı bulunmaktadır. Çok az ithal örnek olmakla birlikte, ÜMA siyah firnisli eserlerin yerel olarak üretildiği düşünülmektedir. Tek bir örnek sarımsı kil renginde olup, az sayıda örneğimiz açık kahve ve kırmızımsı kahverengindedir. Örneklerimizin çoğunluğunu kırmızımsı sarı ve kırmızı kil renkleri oluşturmaktadır.

ÜMA amphora formlarını, İÖ 7. yüzyıl II. yarısından İÖ 2 / 1. yüzyıl aralığına tarihlendirmekteyiz. Kendi içerisinde Klazomenai, Miletos, Samos, Zeest Samos, Thasos (Mende?), Khios, Güney Ege Mantar Ağızlı amphora formları olarak yedi gruba ayrılan ağız kaide-dip örneklerinden oluşmaktadırlar. ÜMA Klazomenai tipi amphoraları içerisinde, form açısından hem Klazomenai hem de Ionia β gruplarıyla benzerlik gösteren örneklerimiz bulunmaktadır. Samos ve Khios grupları içerisinde değerlendirdiğimiz örneklerimiz, hamur ve katkı maddesi açısından çok benzerlik göstermesede form açısından benzerlik göstererek yerel olabileceğini düşündüğümüz örnekleri oluşturmaktadırlar. ÜMA amphoraları içerisinde az da olsa üretim hatası olan kaide-dip örnekleri bulunmaktadır. Ağız kısmı firnis bantlı örnekler olduğu gibi firnis bezemesi korunmamış ve firnis bezeme yapılmamış örneklerde bulunmaktadır. Kırmızı ve kırmızımsı sarı kil rengi ağırlıklı grubu oluştururken çok az da olsa kırmızımsı kahve, pembe, açık kahve ve sarımsı kırmızı kil renkleri bulunmaktadır. ÜMA amphoraları, Lebedos yerleşiminde ki ticareti göstermesi açısından büyük önem taşımaktadır.

ÜMA megara kaseleri, İÖ 3. yüzyıl sonundan İÖ 2. yüzyıla aralığına tarihlendirdiğimiz, Delos tipi örneklerden oluşmaktadırlar. Megara kaseleri açık kırmızı, kırmızımsı sarı ve gri renkli kil gruplarından oluşan bir çeşitlilik sunmaktadır. Uzun taç yapraklı örneği oluşturan dip parçası ve bindirme motifli siyah firnisli ağız parçasının yanı sıra Ion kymasının çok az korunduğu örneklerden oluşan, megara kase ağız örnekleri bulunmaktadır. Batı Anadolu'da Hellenistik Dönem'e dek gri seramik üretiminin olduğunu gösteren çok az arkeolojik veri ele geçmektedir. Dolayısıyla ÜMA'da gri kil renginde

yapılmış megara kaseleri, Hellenistik Dönem’de gri seramik üretimini göstermeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Aynı zamanda ağız gövde parçasından oluşan Ion kymalarının bulunduğu kalıp parçası, ÜMA’da Hellenistik Dönem’e ait bir atölyenin varlığını göstermesi ve bu dönemdeki üretimi kanıtlaması açısından Lebedos kenti için büyük önem taşımaktadır.

ÜMA unguentarium formları, İÖ 3. yüzyıl ilk yarısından İÖ 2. yüzyıl ortalarına tarihlendirdiğimiz ve yalnızca ayak kısımlarından oluşan tipik iğ formu örneklerdir. ÜMA unguentariumları, renk alacalanmasının görüldüğü firnis bezemeli örneklerinin yanı sıra, bir adet gri renkli kilden yapılmış örnekten oluşmaktadır. Gri renkli kilden yapılmış örnek, astarında gözlemlenen kırmızımsı kahve renk ile dikkat çekmektedir.

ÜMA gri seramik örnekleri İÖ 7. yüzyıl-İÖ 1. yüzyıl aralığına tarihlendirdiğimiz depolama kabı, tabak, servis kabı, ayaklı kase / ayaklı tabak ve kase formlarından oluştuğu gibi megara ve unguentarium grupları içerisinde değerlendirdiğimiz form örneklerinden de oluşmaktadır. Gri seramik örneklerimiz içerisinde, bir adet üretim hatası olan kaide parçasının bulunması da dikkat çekmektedir. Formlar içerisinde bilinçli gri renkli ve gri astarlı seramikler olduğu gibi kırmızımsı sarı kil ve koyu mavimsi gri astar örneği; yeşilimsi gri kil ve kahve siyah tonlarında astar örneği ile birlikte gri killi fakat kırmızımsı kahve astarlı megara örneği şeklinde formlarımız bulunmaktadır. Dolayısıyla bu örnekler, ÜMA gri seramiklerinin yerel olabileceğini düşündürmektedir. ÜMA gri seramikleri, İÖ 7. yüzyıldan İÖ 1. yüzyıla tarihli olmakla birlikte, Hellenistik Dönem içerisinde Lebedos-ÜMA’da ki gri seramik üretimini göstermesi açısından büyük önem taşımaktadır.

ÜMA’daki mimari yapı içerisinden farklı dönemlere ait çok sayıda malzeme ele geçtiği görülmektedir. Düzenli tabakalaşma göstermemesi, aynı açma içerisinde farklı dönemlere ait malzemelerin bulunması, bu alanın farklı zaman dilimleri içerisinde kullanılmış olduğunu göstermekle birlikte, antik dönemde malzemenin bu alana bir şekilde ya doğal yollarla birikerek geldiği ya da insan eliyle atıldığına düşündürmektedir. Ayrıca ÜMA’da sikke ele geçmemekle birlikte, Lebedos’un İÖ 4. yüzyılın II. yarısından İS 3. yüzyıla kadar aralıksız sikke bastığı, son olarak İS 12 /13. yüzyıllara tarihli bir kilisenin olduğu ve bu tarihlerden sonra Lebedos ile ilgili bilgilerin sonlandığını söyleyebiliriz.

ÜMA’da ele geçen malzemeler, İÖ geç 8. yüzyıl-İÖ 1. yüzyıl’a kadar geniş bir tarihsel aralık barındırdığı gibi malzeme çeşitliliğinin zengin olduğunu göstermektedir (Fig.

26). ÜMA her ne kadar III. derece sit alanı ilan edilmiş olsa da açığa çıkartılan mimari yapı kompleksi, Eski Smyrna'da İÖ 7-6. yüzyıl başlarına tarihli dörtgen ve eğrisel planlı (oval ya da apsisli) yapı örnekleriyle benzerlik göstermesi açısından büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla I. derece sit alanı olan Lebedos sınırlarının daha geniş bir alana yayılmış olabileceğini düşündürmektedir.

İÖ 600 yıllarında Lydia kralı Alyattes tarafından tahrip edilen Ionia kentlerinin, İÖ 545 yılında Pers hakimiyeti altına geçtiği bilinmektedir. Lebedos'un ise bu tahribattan etkilenip etkilenmediğine dair bir bilgi bulunmamaktadır. Fakat, ÜMA seramiklerini tarihsel süreç içerisinde değerlendirdiğimizde, İÖ 600-545 yıllarında bir azalmanın yaşandığı, bunun da olasılıkla, Lydia kralı Alyattes'in tahribatıyla ilişkili olabileceği akla gelmektedir (Fig. 27).

Sonuç olarak Lebedos, ÜMA ve çevresinin, antik dönemde uzun yüzyıllar boyunca yerleşim alanı olarak kullanıldığı, hatta yerel üretiminin olduğu anlaşılmaktadır. İlerleyen yıllarda kent ve çevresinde yapılacak olan daha fazla araştırma ve kazıların, Lebedos tarihini daha net aydınlatacağını düşünmekteyiz.

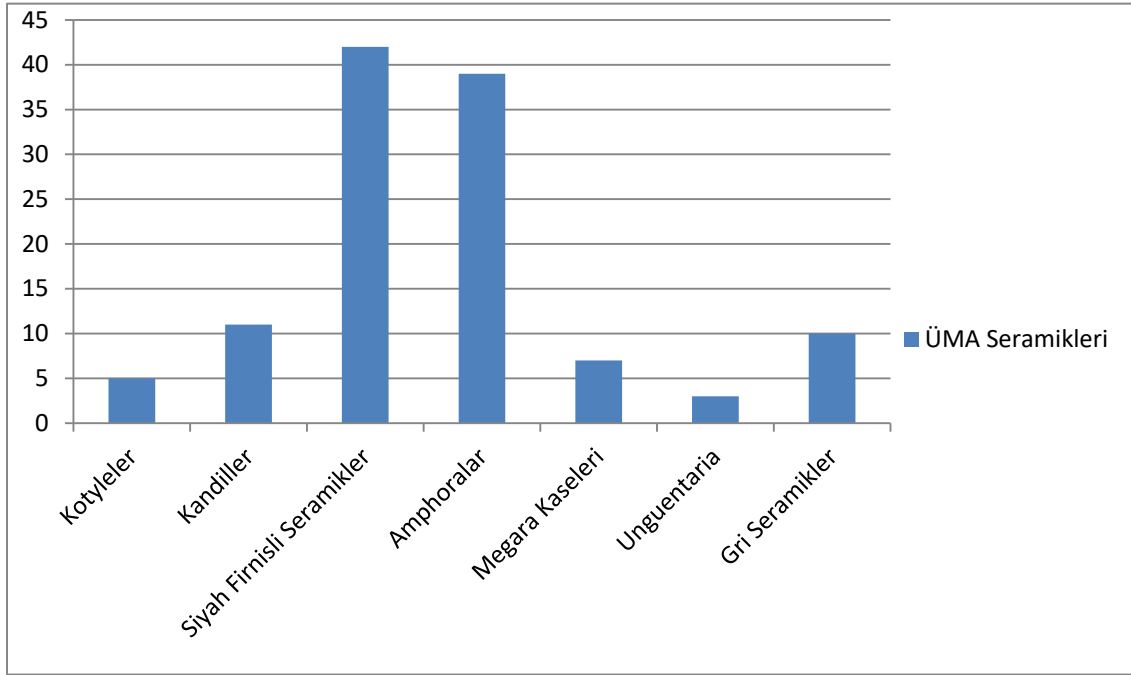

Fig. 25. ÜMA Seramikleri.

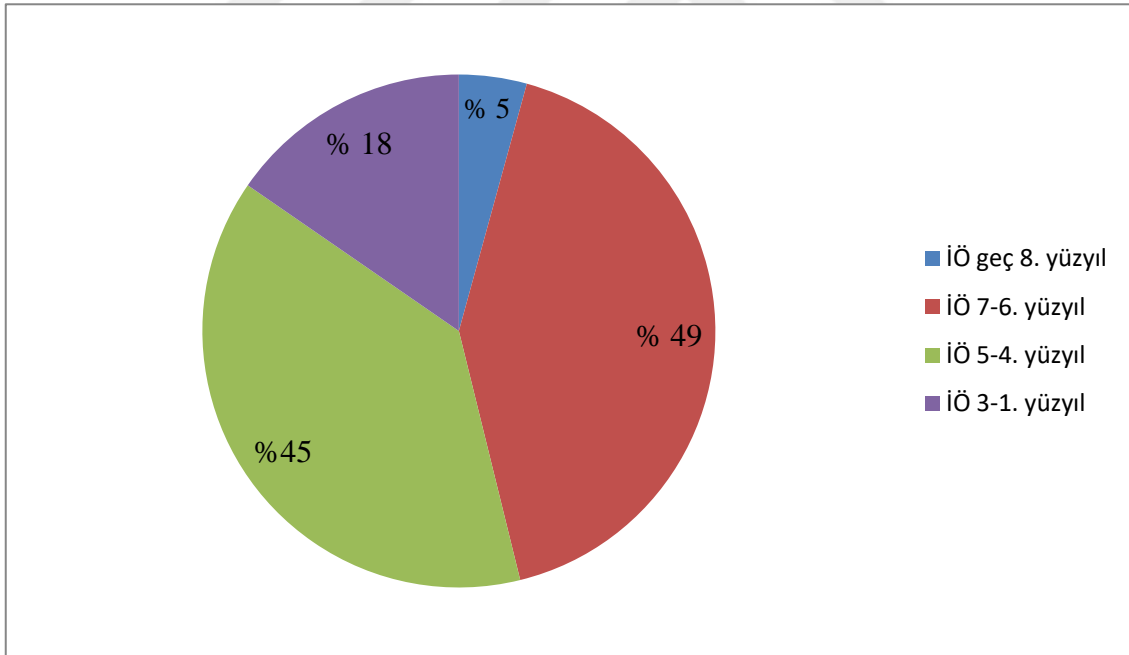

Fig. 26. ÜMA Seramik Formlarının Dönemlere Göre Yüzdeler Değerleri.

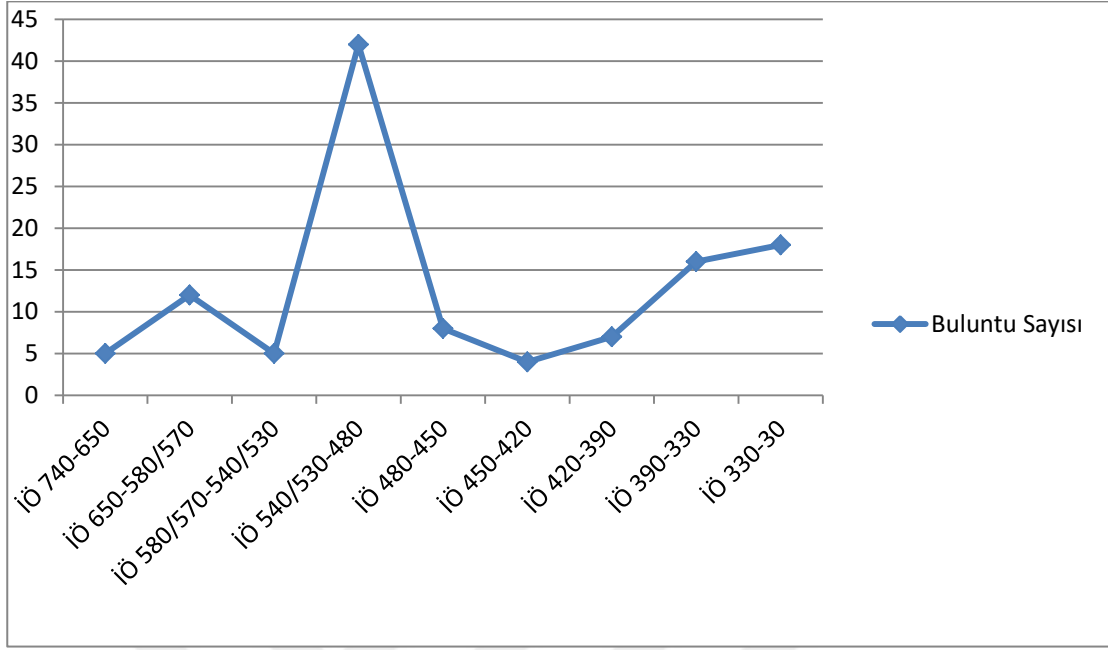

Fig. 27. ÜMA Seramiklerinin, Tarihsel Kronoloji içerisindeki yeri ve önemi.

6. KAYNAKLAR

Antik Kaynaklar

- Herodot, Histories/Herodot Tarihi. (Çev. Müntekim Ökmen), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Homer, Odyssey/Odyseia. (Çev. Azra Erhat ve A. Kadir), İstanbul: Can Yayınları.
- Pausanias, Pausanias's Description of Greece/Pausanias. (Çev. W. H. S. Jones, D. Litt ve H. A. Ormerod). Cambridge: Harvard University Press.
- Strabon, Geographika/Antik Anadolu Coğrafyası. (Çev: Adnan Pekman), İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Modern Kaynaklar

- Akarca, A. (1998). *Şehir ve Savunması* (Üçüncü baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Aktaş, R. (2011). *İzmir Agora Kazısı Siyah Firnisli Seramikleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Akurgal, E. (1956). Batı Anadolu Arkeoloji İstasyonu Çalışmaları. *Anadolu/Anatolia*, I. 25-31.
- Akurgal, E. (1997). *Eski İzmir I, Yerleşme Katları ve Athena Tapınağı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Amicone, S. (2011). Fourth-Century BC Black ve Red Gloss Pottery From Iasos: A Technological Approach. R. Gül Gürtekin, H. Cevizoğlu, Y. Polat ve G. Polat. (Editörler) *Keramos Ceramics: A Cultural Approach*, içinde (25-39). İzmir: Bilgin Kültür Sanat Yayınları.
- Anderson, J. K. (1954). Excavations on the Ridge of Kofina in Chios. *BSA*, 49. 123-182.
- Anderson-Stojanovic, V. R. (1987). The Chronology ve Function of Ceramic Unguentaria. *AJA*, 91. 105-122.
- Anderson-Stojanovic, V. R. (1992). *The Hellenistic and Roman Pottery*. Princeton-New Jersey: The American School of Classical Studies at Athens.
- Anlağan, T. (2000). *Sadberk Hanım Müzesi Kalıplı Kaseler ve Kabartmalı Kaplar*. İstanbul: Vehbi Koç Vakfı Sadberk Hanım Müzesi Yayınları.
- Atila, C. (2003). *Daskyleion'da Ele Geçen Arkaik ve Klasik Dönem Amphoralar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

- Atila, C. (2012). Metropolis Geometrik Dönem Seramiği. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Klasik Arkeoloji Programı, İzmir.
- Aykurt, A. (2008). Batı Anadolu'da Gri Seramiğin Kökeni ve Gelişimi. A. Erkanal, E. Özgen, S. Günel, H. Hüryılmaz vd.(Editörler), *Batı Anadolu ve Doğu Akdeniz Geç Tunç Çağı Kültürler Üzerine Yeni Araştırmalar Sempozyum Bildirileri*, (9-22). Ankara: Hactepe Üniveritesi Yayınları.
- Aytaçlar, M N. (2005). *Klazomenai Orientalizan Seramiği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı. İzmir.
- Baç, M S. (1987). Klazomenai'den Ele Geçen Geç Geometrik ve Subgeometrik Skyphoslar. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bailey, D. M (1972). *Greek ve Roman Pottery Lamps*, (İkinci baskı). Oxford: The Trustees of the British Museum Press.
- Bailey, D. M (1975). *A Catalogue of the Lamps in the British Museum, I: Greek, Hellenistic ve Early Roman Pottery Lamps*. London: British Museum Publications.
- Bakan, C. (2009). *Assos Nekropolü S-3Açması Buluntuları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Bakır, G., Ersoy, Y., Fazlıoğlu, İ., Aytaçlar, N., Hürmüzlü, B. Özbay, F., Sezgin, Y., & Özbilen, G. (2002). 2000 Yılı Klazomenai Kazısı. *KST*, 23 (1), 41-54.
- Bandurovsky, O. V. (2001). Antychni Amfori z Kurganiv Skifs'kogo Periodu Livoberezhnoi Lisostepovoi Ukrainy. *Naschonal'na Akademiya Nauk Ukrainy Institut Arkheologiya*, 1. 68-79.
- Baur, S. V. V. (1941). Megarian Bowls in the Rebecca Darlington Stoddard Collection of Greek ve İtalian Vases in Yale University. *AJA* 45, 229-248.
- Bayne, N. (2000). *The Grey Wares of North-west Anatolia in the Middle ve Late Bronze Age ve the Early Iron Age ve their Relation to the Early Greek Settlements*. Bonn: Rudolf Habelt.
- Bayraktar, N. (2002). *Antik Şehirler*. Antalya:Özkan Matbaacılık Ltd. Şti Yayını.
- Bean, G. E. (1966/1995). *Eski Çağda Ege Bölgesi*. (Çev. Delemen, İ.). İstanbul: Arİon Yayınevi (Eserin orijinal, 1966'da yayımlandı).
- Benndorf, O. (1883). *Griechische und sizilische Vasenbilder (Dördüncü basım)*. Berlin: Guttentag.
- Berlin, A. & Slane, K. W. (1997). Journal of Roman Archaeology Supplementary, 10 (II, i) Tel Anafa II, i, The Hellenistic and Roman Pottery: The Plain Wares, The Fine Wares. Herbert S. C. (Editör). *The Plain Wares* içinde (1-244). Ann Arbor, MI: Kelsey Museum of the University of Michigan.

- Berlin, A. M (1999). Studies in Hellenistic İllion: The Lower City. Stratified Assemblages ve Chronology. *StTroica*, 9. 73-157.
- Bernard, P. (1964). Ceramiques de la Premiere Moitie du VIIe Siecle a Thasos, *BCH*, 88. 77-146.
- Blegen C. W., Caskey, J. L. Rawson , M & Sperling, J. (1950). *Troy I. The First ve Second Settlement*. Princeton: Princeton University Press.
- Blegen, C. W. (1921). *Korakou: APrehistoric Settlement near Corinth*. Boston: The American School of Classical Studies at Athens.
- Blegen, C. W., Caskey J. L. & Rawson, M (1958). *Troy Settlements VIIa, VIIb ve VIII, Troy IV*. Princeton-New Jersey: The American School of Classical Studies at Athens.
- Blonde, F., Muller, A. & Mulliez, D. (1991). Le Complement d'un Puits Public a Thasos 5. Le Material Amphorique. *BCH*, 115. 213-242.
- Boardman, J. & Hayes, J. (1966). Excavations at Tocra 1963-1965: The Archaic Deposits I. *The British School at Athens Supplementary*, 4. 1-170.
- Boardman, J. & Hayes, J. (1973). Excavations at Tocra 1963-1965: The Archaic Deposits II ve Later Deposits. *BSA Supplementary*, 10. 1-126.
- Boardman, J. (1967). Excavations in Chios 1952-1955, Greek Emporio. *BSA Supplementary*, 6, 1-258.
- Boardman, J. (1987). Silver is White *Revue Archéologique Nouvelle Série. Presses Universitaires de France*, 2. 279-295.
- Boardman, J. (2002). *Arkaik Dönem Kırmızı Figürlü Atina Vazoları*. (Çev. Ergin, G.). İstanbul: Homer Yayınları. (Eserin orijinali 1997'de yayımlandı.)
- Boehlau, J. & Schefold, K. (1942). *Larissa am Hermos Die Ergebnisse der Ausgrabungen 1902-1934 Bnad III: Die Kleinfunde*, Berlin: De Gruyter.
- Boitani, F. (1971). Gravisca. *NS*, 25, 261-285.
- Boldrini, S. (1994). *Scavi Nel Santuario 4, Le Ceramiche Ioniche*, Bari: Edipuglia.
- Boulter C. G. (1963). Graves in Lenormant Street, Athens. *Hesperia*, 32 (2), 113-137.
- Boulter, C. G. (1953). Pottery of the Mid-Fifth Century, *Hesperia*, 22 (2), 59-115.
- Bouzek, J. (1974). *Anatolian Collectİon of Charles University: (Kyme I)*. Prague: Universita Karlova.
- Bouzek, J. (1990). *Studies of Greek Pottery in the Black Sea Area*. Prague: Charles University Press.
- Breccia, E. (1912). *La Necropoli di Sciatbi, Catalogue général des antiquités égyptiennes*. Musée d'Alekkandrie Le Caire: de l'institut Français d'Archaeologie Orientale.

- Broneer, O. (1930). *Corinth 4, Part 2: Terracotta Lamps*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Bulba, M (2019). Kaunos Demeter Kutsal Alanı Kandiller Disiplinlerarası Akdeniz *Araştırmaları Dergisi Phaselis Issue 5*, 31-41.
- Bulut, H. (2007). *Daskyleion'da Akhaemenid Satraplığı Sonu ve Hellenistik Dönem*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Cabrera P. & Olmos, R. (1985). Die Griechen in Huelva, Zum Stand der Diskussion. *MM*, 26. 61–74.
- Caskey, J. L. (1960). The Early Helladic Period in the Argolid, *Hesperia*, 29. 285-303.
- Childe, V. G. (1915). On the Date ve Orgin of Minyan Ware, *JHS*, 35. 196-207.
- Cistov, D. E. & Domzalski, K. (2002). Nymphaion-Results of Excavation in Sector N, 1994-1998, *Archaeologia LII*, 2001, 97-136.
- Civelek, A. (1994). *Phokaia Kalıp Yapımı Kaseleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Civelek, A. (2001). *Tralleis Nekropolis Buluntuları Işığında Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Civelek, A. (2004). Phokaia Üretimi Kalıp Yapımı Kaseler. *Olba IX*, 123-135.
- Coldstream, J. N. (2008). *Greek Geometric Pottery. A Survey of Ten Local Styles and their Chronology*. London: British Museum.
- Cook J. M (1965). Old Smyrna Fourth Century Black Glaze. *BSA*, 60, 143-153.
- Cook R. M & Dupont P. (1998). *East Greek Pottery*, London: British Museum.
- Courby, F. (1922). *Les Vases Grecs A Reliefs*. Paris: E. De Boccard Publish.
- Crielaard, J. P. (2009). The Ionians in the Archaic period: Shifting identities in a changing World, A. M J. Derks ve N. G. A. M Roymans, (Editörler). *Ethnic Constructs in Antiquity: The Role of Power ve Tradition*, içinde (37-84). Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Culerrier, P. (1987). Les évêchés suffragants d'Éphèse aux 5e siècles. *Revue des études byzantines tome*, 45, 139-164.
- Çelik, G. (2007). *Smyrna Agorası "I-J 16/17" Sondajı Hellenistik Dönem Malzemesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.

- Çokay, S. (2000). *Antik Çağda Aydınlatma Araçları* (İkinci baskı). İstanbul: Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- Çoşkun, G. (1999). *Daskyleion Siyah Firnisli Attika Seramikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İzmir.
- Dallık, G. (2009). *Klaros M.Ö. 4.Yüzyıl Siyah Firnisli Attika Seramikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı. İzmir.
- Dereboylu, E. (2001). Weibgrundige Keramik und Hellenistische Reliefbecher aus dem Hanghaus 2 in Ephesos, *Studien zur Hellenistischen Keramik in Ephesos*, 2. 21-42.
- Doğer, E. (1988). *Klazomenai Kazısındaki Arkaik Dönem Ticari Amphoraları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İzmir.
- Doğer, E. (1990). *Antik Çağda Amphoralar*, İzmir: Sergi Yayınevi.
- Dörpfeld, W. (1902). *Troya und İllon. Ergebnisse der Ausgrabungen in den vorhistorischen Schichten von İllon 1870-1894*. Athens: Osnabrück.
- Dragendorf, H. (1903). *Thera, Untersuchungen, Vermessungen und Ausgrabungen in den Jahren 1895–1902, Zweiter Band, Herausgegeben von F.Frhr. Hiller von Geartringen*, Berlin: Verlag Von Georg Reimer.
- Dupont, P. & Cook R.M (1998). *East Greek Pottery*, London-New York: Routledge.
- Dupont, P. (1982). Amphores commerciales archaïques de la Grèce de l'est. *PP*, 204–207. 193–208.
- Dupont, P. (2007). Diffusion des amphores commerciales de type Milesian dans le Pont archaïque. J. Cobet, V Greave, et.al. (Editörler). *Frühes Ionien eine Bestandsaufnahme*, Panion-Symposium Güzelçamlı 26. September–1. Oktober 1999, Mainz, 621–630.
- Dündar, E. & Işın, G. (2015). Hellenistic Ceramics from the Cellar of the Building Complex on the Tepecik Acropolis at Patara in 2003-2009: Preliminary report. *Recent Studies on the Archaeology of Anatolia*, Lafli, E. ve Patacı, S. (Editörler), içinde (203-215). Oxford England: British Archaeological Reports.
- Dündar, E. (2006). *Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Dündar, E. (2012). *Patara Kazılarında Ele Geçen (1989-2010 Yılları) Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem Ticari Amphoralar ve Amphora Mühürleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Antalya.

- Edward, G. R. (1975). *Corinth 7, Part 3: Moulded Relief Ware, Corinthian Hellenistic Pottery*. Princeton-New Jersey: The American School of Classical Studies at Athens.
- Edwards, G. R. (1981). Corinth 1980: Moulded Relief Bowls. *Hesperia*, 50 (2). 189-210.
- Egeci, H. S. (2014). *Klazomenai-Karantina Adası Tiyatro Kazılarında Ele Geçen Siyah Firnisli Seramikler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Klasik Arkeoloji Programı, İzmir.
- Empereur, J. Y. (1988). Producteurs d'amphores dans les ateliers de Reşadiye, Peninsule de Datça. *AST*, 6, 159-163.
- Ergürer, H. (2018). Gövezli Tepesi Höyük Demir Çağı Seramikleri. *TÜBA-AR*, 22, 63-93.
- Erkanal, H. (1996). 1994 Panaztepe Kazısı Sonuçları. *KST*, 17 (1), 329-335.
- Ersoy, Y., ve Koparal, E. (2014). İzmir İli, Urla ve Seferihisar İlçeleri Arkeolojik Yüzey Araştırması 2013 Yılı Çalışmaları. *AraST* 32 (1), 47-68.
- Ertüzün, B., ve Akar Tanriver, D. (2017). Eski Smyrna (Bayraklı) Eğrisel Planlı Yapıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10 (52), 518-523.
- Forni, A. (1964). *A Catalogue of the Greek Coins. A Catalogue of the Greek Coins of Ionia* 18. Bologna: The British Museum Press.
- Forsdyke, E. J. (1914). The Pottery Called Minyan Ware. *JHS*, 34: 126-156.
- Furtwangler, A. E. (1980). Heraion von Samos. Grabungen im Südtemenos 1977 I Schicht und Baubefund Keramik, *AM* 95, 149-224.
- Gençler-Güray. Ç. (2018). Erythrai-Cennettepe Kazıları Çark Yapımı Kandiller *Anadolu/Anatolia* 44, 37-52.
- Gill, W. D. & Michael, V. (1995). Vaisselle métallique, vaisselle céramique. ProductIons, usages et valeurs en Étrurie, *They were expendable: Greek vases in the Etruscan tomb*. In: *Revue des Études Anciennes*. Tome 97, n 1-2. 225-249.
- Goldman, H. (Ed.). (1950). Excavations At Gözlü Kule, Tarsus Vol. 1, Text: The Hellenistic ve Roman Periods., New Jersey: Princeton University Press.
- Grace, V. (1934). Stamped Amphora Handles Found in 1931–1932. *Hesperia*, 3. 197–300.
- Grace, V. (1949). Standard Pottery Containers of the Ancient Greek World, Commemorative Studies in Honor of Theodore Leslie Shear, *Hesperia Supplement*, 8. 175-189.
- Grace, V. (1971). Samian Amphoras, *Hesperia*, 40 (1), 52– 95.
- Grace, V. (1979). *Amphoras ve The Ancient Wine Trade*, Princeton-New Jersey: American School of Classical Studies at Athens.

- Grakov, B. (1935). Tarai khraneniye sel'skokhozyaystvennykh produktov v klasicheskoy Gretsii VI.–IV. v. do n. e. (Jars ve storage of agricultural products in classical Greece in the 6th to 4th c. BC.). *Izvestiya Gosudarstvennoi Akademii Istorii Material'noi Kul'tury, Reports of the History of Material Culture*, 108. 147–183.
- Günay, G. (1989). *İzmir Müzesinde Bulunan Unguentariumlar*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İzmir.
- Gürler, B. (1994). *Metropolis'in Hellenistik Dönem Seramiği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İzmir.
- Gürsoy, E. (1987). *Bayraklı'nın 4. Yüzyıl Siyah Firnisli Keramiği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Handberg, S., Stolba, V. F., & Usakov, S. V. (2009). *Classical and Hellenistic Grey Ware From The Western Crimea*. Pontica XLII Supplementum I, 167-184.
- Hannestad, L., Stolba, V. F., & Hastrup, H. B. (2002). Black-Glazed, Red-Figure, ve Grey Ware Pottery. *Panskoye I, The Monumental Building U6* 1 (1), 127-149.
- Hasdağlı, İ. (2003). *Klazomenai HBP Sektörü M.Ö.4. Yüzyıl Tabakalarının Değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Hellström, P. (1965). Labraunda II. Pottery of Classical and Later Date Terracotta Lamps and Glass. Lund: Gleerup.
- Howell, R. J. (1966). Euboea in the Middle Bronze Age. *BSA*, 61, 90-99.
- Howland, R. H. (1958). *Greek Lamps ve Their Survivals, The Athenian Agora Vol. IV*, Princeton-New Jersey: American School of Classical Studies at Athens.
- Hürmüzlü, B. (1995). *Klazomenai'de M.Ö. 7. ve 6. Yüzyıl Bezemeli Vazo Formları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Hürmüzlü, B. (2003). *Klazomenai Akpınar Nekropolisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Işın, G., Takaoğlu, T., Sezgin, K., ve Yücel, T. (2015). *Tlos Seramikleri, Arkeoloji, Epigrafi, Jeoloji, Doğal ve Kültürel Peyzaj Yapısıyla Tlos Antik Kenti ve Teritoryumu. Seydikemer Kaymakamlığı Yayınları*, 1. 148-160.
- İşler, H. P. & Kalpaxis, T. E. (1978). *Das Archaische Nordtor und Seine Umgebung im Heralon von Samos, Samos IV*. Bonn: Deutsches Archäologisches Institut-Rudolf Habelt Verlag.
- Jacobi, G. (1933). *Esplorazione Archeologica di Camiro II, Nisiro CIRh VIVII, 2*. Rhodos.

- Johnston, A.W. (1981). Imported Greek Storage Amphoras ve Graffiti on Attic Vases. *Excavations at Kitlon, The Non-Cypriote Pottery, Nicosia, Cyprus*, 37–44.
- Kajzer-Krakow, M (2013). The Ephesian Terracotta Oil Lamps From The Agora Of Nea Paphos. *Studies In Ancient Art ve Civilizatlon* 17, 249-254.
- Kan-Şahin, G. (2008), *Assos Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem Kandilleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Kantzia, K. (1994). Keramiko Ergastirio amphoreon stin ko, *G'Epistimoniki Synantisi giatin Ellinistiki Keramiki, Khronologimena Synola Ergastiria*, 325-354.
- Karcı, G. (2006). *Uşak Müzesi'ndeki Kalıp Yapımı Kaseler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Kerschner, M & Mommsen, H. (2005). Transportamphoren milesischen Typs in Ephesos. Archäometrische und archäologische Untersuchungen zum Handel im archaischen Ionien. *Synergia*, I. 119–130.
- Kerschner, M (1997). Ein Stratifizierter Opferkomplex des 7. jh.s v. Chr. Aus dem Artemislon von Ephesos. *Öjh*, 66. 85-226.
- Kerschner, M., Kowalleck, I., & Steskal, M (2008). *Archaologische Forschungen zur Siedlungs-geschichte von Ephesos in geometrischer, archaischer und klassischer Zeit: Grabungsbefunde und Keramikfunde aus dem Bereich von Koressos* 9. Michigan: Des Österreichischen Archaologischen Institutes.
- Kinch, K. F. (1914). *Fouilles de Vroulia (Rhodes)*. Berlin: G. Reimer.
- Kleiner, G. (1982). Ionia. N. Denmark, N. J. Breitenstein, W. Schwabacher (Editörler). *Sylloge Nummorum Graecorum: The Royal Collectlon of Coins ve Medals Ionia, Caria ve Lydia*, 5, içinde (788-798). Danish National Museum: Sunrise Publications.
- Knigge, U. (1976). *Kerameikos IX, Der Südhügel*. Berlin: De Gruyter.
- Koder, J. (2008). Der Keramikbefund im Bereich von Koressos. M.Kerschner, I. Kowalleck, M Steskal (Editörler). *Archaologische Forschungen zur Siedlungsgeschichte von Epheos in geometrischer, archaischer und klassischer Zeit* 9. içinde (25-99). Wien: Österreichischer Archaologischer Institut.
- Kopylov, V. 2007. Tanais River Region: Greek–Barbarian Relations in the 7th – 6th Centuries BC. S. L. Solovyov (Editör). *Greeks ve Natives in the Cimmerian Bosphorus 7th–1st Centuries BC, Proceedings of the International Conference 2000, (BAR International Series 1729)* içinde (66–69).
- Korfmann, M O. (1986). Beşik Tepe Vorbereicht über die Ergebnisse der Grabungen von 1984, *Archaologischer Anzeiger*, 304-330.

- Kossatz, A. U. (1990). *Die Megarischen Becher Funde aus Milet: Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1899, Milet VI*. Berlin: New York Verlag De Gruyter.
- Kunisch, N. (1962). Grabfunde aus dem Stadtgebiet von Bergama. Pergamon Gesammelte Aufsätze. *PF*, 1. 94-107.
- Küçük, T. (2006). *Ege Gübre Kazısı Hellenistik Dönem Seramikleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Lafli, E. (2015). Antik Ionia'ya Bir Yolculuk: Dionysos Sanatçılarına Kuçak Açan Kent Lebedos. *Güncel Sanat Dergisi*, 1, 10-11.
- Lamb, W. (1932). Grey Wares From Lesbos. *JHS*, 52. 1-12.
- Lamb, W. (1936). Excavations at Kusura Near Afyon Karahisar, *Archaeologia*, 86, 1-64.
- Lambrino, M (1938). *Les Vases Archaiques d'Histria* Bucharest: Fundatia Regele Carol I.
- Laumonier, A. (1977). *La Ceramique Hellenistique a Reliefs, 1, Atelier Ioniens* Exploration Archeologique de Delos Faite Par L'ecole Française D'athenes. Delos XXXI, Paris: Depositaire Diffusion De Boccard 11, Rue de Medicis.
- Lawall, M L. (1995). *Transport Amphoras ve Trademarks: Imports to Athens ve Economic Diversity in the Fifty Century B.C.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Michigan. America.
- Lawall, M L. (2000). Graffiti, Wine Selling ve The Reuse of Amphoras in the Athenian Agora, ca. 430 to 400 B.C., *Hesperia*, 69 (1), 3-90.
- Leipunskaja, N. A. (1987). Amfory, *Kul'tura naseleniia Ol'vii eë okrugi arkhaicheskoe vremia. Kiev Naukova Dumka*, 87-102.
- Lloyd, S. & Mellaart, J. (1960). The Origin of Minyan Ware. *Türk Tarih Kongresi* 5, 146-156.
- Lloyd, S. & Mellaart, J. (1965). *Beycesultan II: Middle Bronze Age Architecture ve Pottery*. London: The British Institute of Archaeology at Ankara.
- Mallwitz, A. (1981). Kritisches zur Architektur Griechenlands im 8. Und 7. Jahrhundert, *Archaeologischer Anzeiger* 4, 599-642.
- Mansel, A. M (2014). *Ege ve Yunan Tarihi* (Onuncu baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Meriç, R. (1989). 1988 Yılı İzmir, Manisa İlleri Arkeolojik Yüzey Araştırması. *AraST* 7, 361-366.
- Meriç, R. (2003). Excavations at Bademgediği Tepe (Puranda) 1999-2002: A Preliminary Report. *IstMitt*, 53, 79-98.

- Metin, H. (2013). A Plastic Lamp In Burdur Museum *Mehmet Akif Ersoy Üniveristesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 5 (8), 105-109.
- Metzger, I. R. (1969). *Eretria XXXIII, II: Die Hellenistische Keramik in Eretria*. Bern: Ausgrabungen und Forschungen.
- Miller, M C. (1997). *Athens ve Persia in the Fifth Century BC*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Miltner, F. (1937). Tonlampen, Das Cömeterium Der Sieben Schlafer *FiE* 4 (2), 93-200.
- Mitsopoulos-Leon, V. (1991). Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos Kleinfunde, 1. Teil: Keramik Hellenistischer und Römischer Zeit. *FiE IX* 2 (2), 13-76.
- Monachov, S. J. (1999). Quelques séries d'amphores grecques des VIIe – Ves. av. n. é. au nord de la Mer Noire. Y. Garlan (Editör). *Actes du Colloque international CNRS Production et commerce des amphores anciennes en Mer Noire, içinde* (163–194). İstanbul: IFEA, Publications de l'Université de Provence.
- Monachov, S. J. (2003). Amphorae from Unidentified Centres in the North Aegean. P.G. Bilde, J. M Hojte, V. F. Stolva (Editörler). *The Caulron of Ariantas, Studies presented to A. N. Scegleov on the occasIon of his 70th birthday. Black Sea Studies, 1*, içinde (247-259). Aarhus University Press.
- Morgan, C. (2004). Attic Fine Pottery of the Archaic to Hellenistic Periods in Phanagoria. G. R. Tsetskhladze (Editör), *Phanagoria Studies Vol. 1*. İçinde (1-291) Boston: Brill Leiden.
- Mutlu, S. (2016). *AdramytteIon Siyah Firnisli Seramikleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji AnaBilim Dalı Klasik Arkeoloji Programı, İstanbul.
- Naso, A. (2005) . Funde aus Milet XIX Anfore commerciali archaiche a Miletos: rapport preliminare. *AA*, 2. 73–84.
- Naumann, R. & Tuchelt, K. (1964). Die Ausgrabung im Südwesten des Temples von Didyma 1962, *İstmit*, 13-14.
- Nohlen, K. ve Radt, W. 1978. Kapıkaya. Ein Felsheiligtum bei Pergamon, *AvP* 12, 63-66.
- Norskov, V. & Lund, J. (2002). AmpTransport Amphorae. The Maussolleion at Halikarnassos 7. The Pottery. *Danish Institute an Athens*, 56-68.
- Norskov, V. (2004). Amphorae from Three Wells at the Mausolleion of Halikarnassos. J. Eiring ve J. Lund (Editörler). *Transport Amphorae ve Trade in the Eastern Mediterranean, ACTS OF THE International Colloquium at the Danish Institute at Athens 5*, içinde (285-292). Danish: Danish Institute an Athens.
- Okan, E. (2011), *Phokaia Arkaik Dönem Ticari Amphoraları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Arkeoloji Programı, İzmir.

- Ozial, T. (1977). *Salamine de Chypre VII: Les Lampes du Musee de Chypre*. Paris: de Boccard.
- Önen, Ü. (1983). *Ephesus, Ruins ve Museum* İzmir: Akademia Yayıncılık.
- Özdemir, H. F. (2008). Ceyhan Yukarı Ova Yüzey Araştırmaları Bulunan Hellenistik Dönem Kalıp Yapımı Kaseler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (2). 295-328.
- Özer, B. (2006). *Klazomenai Siyah Figür Seramiği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı.
- Özkan T., ve Erkanal, H. (Editörler.), (1999). *Tahtalı Barajı Kurtarma Kazısı Projesi/Tahtalı Dam Area Salvage Project*. İzmir: İzmir Arkeoloji Müzesi.
- Özkan, T. (1993). *Tenedos Arkaik ve Klasik Nekropolü*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Özkan-Kılıç, S. (2011). *Pers Hakimiyeti Altında Batı Anadolu*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Eskiçağ Tarihi Bilim Dalı, İstanbul.
- Özgünel, C. (2006). *Karia Geometrik Seramiği*. İstanbul: Homer Yayınları.
- Pease, M Z. (1935). The Pottery From The North Slope of The Acropolis. *Hesperia* 4 (2), 214-302.
- Pemberton, E. G. & Slane, K. W. (1989). *Corinth 18, Part 1: The Sanctuary of Demeter ve Kore The Greek Pottery*. Princeton-New Jersey: The American School of Classical Studies at Athens.
- Petrie, W. M F. (1886). *Naukratis I*, London: Trübner.
- Pfrommer, M (1985). Klassische und Hellenistische Keramik aus dem Heroon III, *IstMitt*, Band 35. 39-76.
- Polat, Y. (2002). *Daskyleion'da M.Ö. 8.-5. yüzyıllar arasında Gri Seramik*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Roberts, S. R. & Glock, A. (1986) The Stoa Gutter Well a Late Archaic Deposit in 29 the Athenian Agora. *Hesperia* 55 (1), 1-74.
- Robinson, D. M (1950). *Excavations at Olynthus, 13: Vases Found*. London: Oxford University Press.
- Rogl, C. (2008). Mouldmade relief bowls from Ephesus. *The current state of sesearch. P. G. Bilde, M Lawall (Editörler.), Pottery, Peoples ve Places: The late Hellenistic Period, c. 200-50BC, between the Mediterranean ve the Black Sea*,16. içinde (113-140), Denmark: Aarhus University Press.

- Rotroff, S. (1982). *The Athenian Agora 22: Hellenistic Pottery Athenian ve Imported Moldmade Bowls*. Princeton-New Jersey: The American School of Classical Studies at Athens.
- Rotroff, S. I. & Oliver, A. (2003). *The Hellenistic Pottery From Sardis: The Finds Throuh 1994*, London: Cambridge University Press.
- Rotroff, S. I. (1997). *The Athenian Agora 29: Hellenistic Pottery Athenian ve Imported Wheelmade Table Ware ve Related Material, Part 1: Text/Illustrations*. Princeton-New Jersey: The American School of Classical Studies at Athens.
- Rotroff, S. I. (2006). *The Athenian Agora 33: Hellenistic Pottery: The Plain Wares*. Princeton-New Jersey: The American School of Classical Studies at Athens.
- Ruban, V. V. (1991). Opyt klassifikatsii tak nazyvaemykh Miletskich amfor iz Nizhnego Pobuzh'ia. The Classification of so-called Milesian Amphorae from the Low Bug Region, *SovArkh*, 2, 182-195.
- Rudolph, W. (1978). Hellenistic Fine Ware Pottery ve Lamps From Above The House With The Idols at Mycenae. *BSA*, 73. 213-233.
- Rutter, J. B. (1983). Fine Gray Burnished Pottery of the EH III Period: The Ancestry of Gray Minyan, *Hesperia*, 52 (4). 327-357.
- Saraçoğlu, A. ve Çekilmez, M (2011). Tralleis Batı Nekropolis ve Konut Alanı Hellenistik Dönem Seramiği 2006-2007 Buluntuları. *CollAnt X*, 219-248.
- Schachermeyr, F. (1962). Forschungsbericht über die Ausgrabungen und Neufunde zur aegaischen Frühzeit 1957-1960. *Archaeologischer Anzeiger 1961*, 105-382.
- Schafer, J. (1968). *Hellenistische Keramik aus Pergamon*, PF, 2. Berlin: Walter de Gruyter.
- Schattner, T. G. (2007). *Didyma, Die Fundkeramik vom 8. bis zum 4. Jahrhundert v. Chr. Band. 4*. Mainz: Deutsches Archäologisches Institut.
- Schliemann, H. (1976). *Troy ve its Remains*, New York: Dover.
- Schwabacher, W. (1941). Hellenistische Reliefkeramik im Kerameikos. *AJA*, 45 (2). 182-228.
- Seifert, M (2004). *Herkunftsbestimmung archaischer Keramik am Beispiel von Amphoren aus Milet. BAR International Series 1233*. Oxford: British Archaeological Reports. Abridged Edition.
- Selçuk, T. (1998). *1992-1995 Yılları Arasında Phokaia Kazılarında Bulunmuş Amphoralar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Sualtı Arkeolojisi Anabilim Dalı, İzmir.
- Sevin, V. (2001). *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

- Sezgin, Y. (2009). *Arkaik Dönem Doğu Yunan Ticari Amphoraları Sorunu*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Klasik Arkeoloji Bilim Dalı, İzmir.
- Sezgin, Y. (2012). *Arkaik Dönem İonia Üretimi Ticari Amphoralar*. İstanbul: Ege Yayınları.
- Siebert, G. (1978). Recherches Sur Les Atelires de Bols a Reliefs du Peloponnese a L'epoque Hellenistique. *Diffusion de Boccard Bibliothque des Ecoles Françaises d'Athenes et de Rome Paris*, Vol. 1. 441.
- Smith, R. H. (1964). The Household Lamps of Palastine in Old Testament Times, *BibAr*, 27 (1), 1-31.
- Sparkes B. A. & Talcott, L. (1970). *The Athenian Agora 12: Black ve Plain Pottery of the 6th, 5th ve 4th Centuries B.C. Part 1: Text/Illustrations*. Princeton-New Jersey: American School of Classical Studies at Athens.
- Stroud, R. S. (1970). An InscriptIon at Lebedos. *California Studies in Classical Antiquity*, Vol. 3. 215-218.
- Szentleleky, T. (1969). *Ancient Lamps*, Amsterdam: Adolf M Hakkert Publisher.
- Şahoğlu, V. (2002). *Liman Tepe Erken Tunç Çağı Seramik Örneklerinin Ege Arkeolojisindeki Yeri ve Önemi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Protohistoria ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı. Ankara.
- Şenol, A. K. (2003). *Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Şenol, A. K. (2016). Arslan Eyce Taşucu Amphora Müzesi'nde Yürütülen Çalışmalar. *IDOL*, 15-17.
- Şenol, A. K. ve Aşkın, E. (2007). Amphoralar Işığında Kentin Ticari İlişkileri, S. Durugönül, (Editör), *Dağlık Kilikia'da Bir Antik Kent Kazısının Sonuçları Nagidos içinde*, (241-343). Antalya: Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü.
- Talcott, L. (1935). Attic Black Glazed Stamped Ware ve Other Pottery From a Fifty Century Well. *Hesperia*, 4, 477-523.
- Taylor, D. M (1957). Cosa: Black-Glaze Pottery, *Memoirs of the American Academy in Rome*, 25. 65-193.
- Technau, W. (1929). Griechische Keramik im Samischen HeraIon. *AM*, 54, 40-59.
- Tekin, O. (2007). *Eski Anadolu ve Trakya. Ege Göçlerinden Roma İmparatorluğunun İkiye Ayrılmasına Kadar (MÖ 12. – MS 4. Yüzyıllar Arası)*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tekin, O. (2008). *Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş*. İstanbul: İletişim Yayınları.

- Tezgör, D. K. ve Sezer, T. (1995). *İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Kataloğu 1: Protohistorik, Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönemler*. İstanbul: Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü.
- Thompson, H. A. (1934). Two Centuries of Hellenistic Pottery, The American Excavations in the Athenian Agora: Fifth Report. *Hesperia*, 3 (4), 311-480.
- Thompson, H. A. (1951). Excavations in the Athenian Agora 1950. *Hesperia*, 20, 45-60.
- Townsend, R. F. (1995). *The Athenian Agora 27: The East Side of the Agora The Remains beneath. The Stoa of Attalos*. Princeton-New Jersey: American School of Classical Studies at Athens.
- Tulunay, E. T. (2011). Nif (Olympos) Dağı Araştırmaları ve Kazı Projesi: 2009 Yılı Kazısı. *KST*, 32 (3). 147-172.
- Tuna, N. (1985). İonia ve Datça Yarımadası Arkeolojik Yüzey Araştırmaları 1984. *AraST* 3, 209-226.
- Tuna, N. (1986). Antik Lebedos Yerleşmesi Üzerine Araştırmalar, *Taç Yayınları Meslek Dergisi*, 1 (2). 57-69.
- Tuna-Nörling, Y. (1995). *Die Ausgrabungen Von Alt-Smyrna Und Pitane. Die Attisch-Schwarzfigurige Keramik Und Der Attische Keramikexport Nach Kleinasien*. Band 41. Istanbuler Forschungen. Tübingen: Deutsches Archäologisches Institut Abteilung.
- Tuna-Nörling, Y. (1996). *Attische Keramik Aus Klazomenai. Saarbrücker Studien zur Archäologie und alten Geschichte*. Band 11. Virginia: Saarbrücker Druckerei und Verlag.
- Utili, F. (1999). *Die Archaische Nekropole von Assos Asia Minor Studien 31*. Bonn: Rudolf Habelt.
- Vapur, Ö. (2011). Menderes Magnesiası Theatron Kazısı Seramik Buluntuları. *Anadolu/Anatolia* 37: 143-193.
- Vickers, M (1985). The Influence of Metal Work on Athenian Painted Pottery, *JHS*, 105. 108-128.
- Vinogradov, J. A, (2002). Arkahaicheskie kompleksey poseleniya Artyuschenko I. *Tamanskaya Starinar (Taman Antiquity)*, 4, 61-66.
- Voigtlander, W. (1982). Funde aus der İnsula Westlich des Buleuterion in Milet. *İstMitt*, 32, 30-173.
- Wace, A. J. B. & Thompson, M S. (1912). *Prehistoric Thessally*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Walters, H. B. (1914). *Catalogue of the Greek ve Roman Lamps in the British Museum* London: The British Museum Publications.

- Walter, H. (1968). *Chronologie und Landschaftsstile ostgriechischer Gefäße, Samos V*. Bonn: Deutsches Archäologisches Institut-Rudolf Habelt Verlag.
- Weber, G. (1904). Zur Topographie der Ionischen Küste, *Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Athenische Abteilung*, 29. 288.
- Whitbread, I. K. (1995). *Greek Transport Amphorae, A Petrological ve Archaeological Study*. BSA Fitch Laboratory Occasional Paper 4. London Athens: British School at Athens.
- Wiseman, J. & Mano-Zissi, D. (1976). Stobi: A City of Ancient Macedonia. *JFiesdA*, 3. 269-302.
- Yedidağ, T. Y. (2015). Dorylaion Kalıp Yapımı Kaseleri. *Olba*, XXIII, 235-272.
- Yılmaz-Çorbacı, H. (2007). Mersin Müzesi'nde Bulunan Megara kaseleri. *Çanakkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (2). 169-186.
- Zeest, I. B. (1960). Keramicheskaia Tara Bospora. *MIA*, 83, 69-72.
- Zeren, M (2004). *Klazomenai'de Ele Geçen M.Ö. 4. Yüzyıl Kap Formları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Ziegenaus, O. & Luca, G. D. (1968). Das Asklepieion, *AvP*, 11 (1), 72-117.
- Zoitopoulou, E. & Fossey, J. M (1992). *La CollectIon des antiquités gréco-romaines de l'Universitee MCGill. I. Les Lampes gréco-Romaines*. Amsterdam: Gieben.

Internet Kaynakları

- <http://www.wildwinds.com/coins/greece/Ionia/lebedos/t.html> Wildwinds, (T.Y.). Browsing Ancient Coinage of Ionia, Lebedos Waddington 1698. 14.05.2019.
- <http://www.wildwinds.com/coins/greece/Ionia/lebedos/t.html> Wildwinds, (T.Y.). Browsing Ancient Coinage of Ionia, Lebedos, SNG COP 790. 14.05.2019.
- <http://www.wildwinds.com/coins/greece/Ionia/lebedos/t.html> Wildwinds, (T.Y.). Browsing Ancient Coinage of Ionia, Lebedos, BMC3. 14.05.2019.
- <http://www.wildwinds.com/coins/greece/Ionia/lebedos/t.html> Wildwinds, (T.Y.). Browsing Ancient Coinage of Ionia, Lebedos, Imhoof SNR 19. 108. 14.05.2019.
- <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/6/4728/> Roman Provincial Conage Online , (T.Y.). Volume VI, No. 4728. 14.05.2019.
- https://www.asiaminorcoins.com/gallery/displayimage.php?album=127&pid=8734#top_display_media Asia Minor Coins, (T.Y.). FILE 2/18, Coin ID 8734. 14.05.2019.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı : Duygu BALABAN UĞUR

Doğum Yeri ve Tarihi : İzmir-Karşıyaka / 28.11.1987

Eğitim Durumu

Lisans : 2017-2012 Ege Üniversitesi / Edebiyat Fakültesi / Arkeoloji Bölümü.

Lisans Tezi : Aigai 7 No.lu Mekandan Ele Geçen Buluntular.

Yabancı Dil :İngilizce.

İş Deneyimi

2008-2012/2015 Prof. Dr. Ersin Doğer başkanlığında yürütülen Aigai Antik Kenti Kazısı.

2011-2012 Prof. Dr. Felix Pirson başkanlığında yürütülen Pergamon Antik Kenti Kazısı.

2013-2015 Prof. Dr. Vasif Şahoğlu başkanlığında yürütülen Çeşme-Bağlararası Kazısı.

2016 Dr. Öğr. Üyesi Elif Genç başkanlığında yürütülen Tilbaşar Höyük Kurtarma Kazısı.

2017 Doç. Dr. Akın Ersoy başkanlığında yürütülen Smyrna Agora Kazısı.

İletişim

e-posta Adresi : duygubalabanarkeolog@gmail.com

Tarih : 10.07.2019